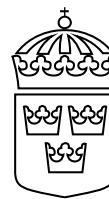

Regeringens proposition

2019/20:9

Nya regler om uppehållstillstånd för forskning och studier inom högre utbildning

Prop.
2019/20:9

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 19 september 2019

Stefan Löfven

Morgan Johansson
(Justitiedepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

Regeringen föreslår att det ska införas nya regler om uppehållstillstånd för forskning och studier inom högre utbildning samt om uppehållstillstånd för att söka arbete eller starta näringsverksamhet i Sverige efter slutförd forskning eller slutförda studier. Det föreslås även nya regler om uppehållstillstånd för praktik med anknytning till högre utbildning, volontärarbete inom ramen för Europeisk volontärtjänst och au pair-arbete.

Regeringens förslag syftar till att underlätta överföring av kunskaper och kompetens till Sverige och till att stärka Sveriges attraktions- och konkurrenskraft som kunskapsnation och destinationsland för utländska forskare, studenter och andra högkvalificerade personer. Förslagen genomför Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/801 av den 11 maj 2016 om villkoren för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse för forskning, studier, praktik, volontärarbete, deltagande i elevutbytesprogram eller utbildningsprojekt och för au pairarbete (student- och forskardirektivet).

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2020.

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut	6
2	Lagtext	7
2.1	Förslag till lag om ändring i utlänningslagen (2005:716)	7
2.2	Förslag till lag om ändring i lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll	24
2.3	Förslag till lag om ändring i lagen (2008:290) om godkännande för forskningshuvudmän att ta emot gästforskare	26
2.4	Förslag till lag om ändring i lagen (2019:487) om ändring i lagen (2017:356) om ändring i utlänningslagen (2005:716)	28
3	Ärendet och dess beredning	30
4	Student- och forskardirektivet.....	30
4.1	Allmänt om student- och forskardirektivet.....	30
4.2	En översikt av direktivets artiklar.....	31
4.2.1	Syfte och definitioner	31
4.2.2	Tillämpningsområde.....	31
4.2.3	Inresevillkor	32
4.2.4	Tillståndstider och utfärdande av tillstånd.....	32
4.2.5	Avslag på ansökan om och återkallelse av tillstånd	32
4.2.6	Rättigheter och rätt till likabehandling	32
4.2.7	Uppehållstillstånd efter slutförd forskningsverksamhet eller slutförda studier	33
4.2.8	Familjemedlemmar till forskare	33
4.2.9	Rörlighet inom unionen för forskare och studerande.....	33
4.2.10	Sanktioner mot värdenheter.....	33
4.2.11	Förfarandegarantier	33
4.2.12	Slutbestämmelser.....	33
5	Gällande ordning för tillstånd för de personkategorier som omfattas av direktivet.....	34
5.1	Uppehållstillstånd.....	34
5.2	Arbetstillstånd	36
5.3	Återkallelse av tillstånd	37
6	Tillämpningsområde och förhållande till de allmänna reglerna i utlänningslagen	38
7	Personkategorier som undantas.....	41
8	Allmänna villkor för uppehållstillstånd	45
8.1	Krav på särskilda handlingar	45
8.2	Resehandling	46
8.3	Medgivande från vårdnadshavare.....	47
8.4	Sjukförsäkring	48

8.5	Försörjningskrav	51
8.6	Adress under vistelsen i Sverige.....	55
8.7	Inresekvoter	55
8.8	Hot mot allmän ordning, allmän säkerhet eller allmän folkhälsa	56
9	Uppehållstillstånd för forskning.....	57
9.1	Villkor för uppehållstillstånd för forskning.....	57
9.2	Tillståndstid	59
9.3	Godkännande av forskningshuvudmän.....	60
9.4	Mottagningsavtal	62
9.5	Undantag från kravet på arbetstillstånd	64
10	Uppehållstillstånd för studier inom högre utbildning.....	65
10.1	Villkor för uppehållstillstånd för studier inom högre utbildning	65
10.2	Tillståndstid	69
10.3	Undantag från kravet på arbetstillstånd	71
11	Uppehållstillstånd för praktik med anknytning till högre utbildning	71
11.1	Villkor för uppehållstillstånd för praktik med anknytning till högre utbildning	71
11.2	Tillståndstid	76
11.3	Arbetstillstånd	77
12	Uppehållstillstånd för volontärarbete	78
12.1	Villkor för uppehållstillstånd för volontärarbete inom ramen för Europeisk volontärtjänst	78
12.2	Tillståndstid	81
12.3	Arbetstillstånd	82
13	Uppehållstillstånd för au pair-arbete	82
13.1	Villkor för uppehållstillstånd för au pair-arbete	82
13.2	Tillståndstid	85
13.3	Arbetstillstånd	86
14	Uppehållstillstånd efter slutförd forskning och efter slutförda studier.....	87
14.1	Villkor för uppehållstillstånd efter slutförd forskning och efter slutförda studier	87
14.2	Uppehållstillstånd efter slutförd forskning och efter slutförda studier för den som har vistats i Sverige med ett tillstånd utfärdat av en annan EU-stat.....	92
14.3	Undantag från kravet på arbetstillstånd	93
15	Grunder för avslag, återkallelse och nekad förlängning.....	94
15.1	Grunder för avslag.....	94
15.1.1	Tvingande grunder för avslag.....	94
15.1.2	Fakultativa grunder för avslag.....	96
15.2	Grunder för att återkalla eller inte förlänga ett uppehållstillstånd.....	103
15.2.1	Tvingande grunder för att återkalla eller neka förlängning av ett uppehållstillstånd	103

	15.2.2	Fakultativa grunder för att återkalla eller neka förlängning av ett uppehållstillstånd	105
16		Upphållstillstånd för familjemedlemmar	109
	16.1	Förutsättningar för uppehållstillstånd för en forskares familjemedlemmar	109
	16.2	Ansökan om uppehållstillstånd	112
	16.3	Återkallelse av uppehållstillstånd	113
	16.4	Integrationsåtgärder	114
	16.5	Möjlighet att arbeta	115
	16.6	Familjemedlemmar till studerande	115
17		Rörlighet inom EU för forskare och studerande	116
	17.1	Forskares rörlighet för kortare vistelse i Sverige	116
	17.2	Forskares rörlighet för längre vistelse i Sverige	120
		17.2.1 Förutsättningar för tillstånd i Sverige	120
		17.2.2 Återkallelse av uppehållstillstånd för forskning vid rörlighet för längre vistelse	123
	17.3	Rörlighet för studerande	124
	17.4	Undantag från kravet på arbetstillstånd	129
	17.5	Underrättelseskyldighet för forskare och studerande	129
	17.6	Rörlighet från EU-stater som inte tillämpar Schengenregelverket fullt ut	131
	17.7	Återtagande av en utlänning som har ett uppehållstillstånd för forskning eller studier inom högre utbildning utfärdad av Sverige	133
	17.8	Underrättelser om beslut till en annan EU-stat	134
18		Handläggning av ansökan om uppehållstillstånd	135
	18.1	Ansökan om uppehållstillstånd	135
	18.2	Ansökningsavgift	140
	18.3	Handläggningstid	141
	18.4	Enhetlig utformning av uppehållstillstånd	142
	18.5	Skriftliga och motiverade beslut	143
	18.6	Rätt att överklaga beslut om tillstånd	144
	18.7	Godkännande av värdenheter	145
	18.8	Sanktioner för värdenheter	146
	18.9	Tillgång till information	147
19		Likabehandling under vistelsen i Sverige	148
	19.1	Arbets- och anställningsvillkor	148
	19.2	Föreningsfrihet	149
	19.3	Utbildning och yrkesutbildning	149
	19.4	Erkännande av yrkeskvalifikationer	153
	19.5	Social trygghet	154
	19.6	Skatteförmåner	155
	19.7	Tillgång till varor och tjänster	155
	19.8	Pensioner	157
20		Statistik	158
21		Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser	158
22		Kostnader och andra konsekvenser	159

23	Författningskommentar	163	Prop. 2019/20:9
23.1	Förslaget till lag om ändring i utlänningslagen (2005:716)	163	
23.2	Förslaget till lag om ändring i lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll	188	
23.3	Förslaget till lag om ändring i lagen (2008:290) om godkännande för forskningshuvudmän att ta emot gästforskare	190	
23.4	Förslaget till lag om ändring i lagen (2019:487) om ändring i lagen (2017:356) om ändring i utlännings- lagen (2005:716).....	191	
Bilaga 1	Student- och forskardirektivet	193	
Bilaga 2	Sammanfattning av departementspromemorian Genomförande av student- och forskardirektivet (Ds 2018:37).....	230	
Bilaga 3	Promemorians lagförslag	231	
Bilaga 4	Förteckning över remissinstanserna	253	
Bilaga 5	Lagrådsremissens lagförslag.....	254	
Bilaga 6	Lagrådets yttrande	277	
	Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 19 september 2019...	282	

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringens förslag:

1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i utlänningslagen (2005:716).
2. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll.
3. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2008:290) om godkännande för forskningshuvudmän att ta emot gästforskare.
4. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2019:487) om ändring i lagen (2017:356) om ändring i utlänningslagen (2005:716).

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till lag om ändring i utlänningslagen (2005:716)

Härigenom föreskrivs¹ i fråga om utlänningslagen (2005:716)

dels att 1 kap. 1 §, 2 kap. 8 a § och 5 kap. 18 och 23 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas ett nytt kapitel, 5 b kap., och en ny paragraf, 14 kap. 4 c §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

1 §²

I denna lag finns föreskrifter om

– lagens innehåll, vissa definitioner och allmänna bestämmelser (1 kap.),

– villkor för att en utlänning ska få resa in i samt vistas och arbeta i Sverige (2 kap.),

– visering (3 kap.),

– uppehållsrätt (3 a kap.),

– flyktingar och andra skyddsbehövande (4 kap.),

– uppehållstillstånd (5 kap.),

– ställning som varaktigt bosatt i Sverige (5 a kap.),

– *uppehållstillstånd för forskning, studier inom högre utbildning, viss praktik, visst volontärarbete och au pair-arbete (5 b kap.),*

– arbetstillstånd (6 kap.),

– EU-blåkort (6 a kap.),

– tillstånd för företagsintern förflyttning, ICT (6 b kap.),

– tillstånd för säsongsarbete (6 c kap.),

– återkallelse av tillstånd (7 kap.),

– avvisning och utvisning (8 kap.),

– utvisning på grund av brott (8 a kap.),

– kontroll- och tvångsåtgärder (9 kap.),

– förvar och uppsikt avseende utlänningar (10 kap.),

– hur en utlänning som hålls i förvar ska behandlas (11 kap.),

– verkställighet av beslut om avvisning och utvisning (12 kap.),

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/801 av den 11 maj 2016 om villkoren för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse för forskning, studier, praktik, volontärarbete, deltagande i elevutbytesprogram eller utbildningsprojekt och för au pair-arbete, i den ursprungliga lydelsen.

² Senaste lydelse 2018:319.

- handläggningen av ärenden hos förvaltningsmyndigheterna m.m. (13 kap.),
- överklagande av förvaltningsmyndighets beslut (14 kap.),
- nöjdförklaring (15 kap.),
- migrationsdomstolar och Migrationsöverdomstolen (16 kap.),
- skyldighet att lämna uppgifter (17 kap.),
- offentligt biträde (18 kap.),
- kostnadsansvar (19 kap.),
- bestämmelser om straff m.m. (20 kap.),
- tillfälligt skydd (21 kap.),
- tribunalvittnen (22 kap.), och
- särskilda bemyndiganden (23 kap.).

2 kap.

8 a §³

Kravet på visering enligt 3 § gäller inte för en utlänning som

1. är EES-medborgare,
2. har uppehållskort eller permanent uppehållskort som har utfärdats i Sverige eller av en behörig myndighet i en annan EES-stat,
3. har uppehållstillstånd,
4. har ställning som varaktigt bosatt i Sverige, eller
5. återtas enligt 6 a kap. 14 § eller 6 b kap. 19 §.

Kravet på visering enligt 3 § för inresa gäller inte heller för en utlänning som återtas enligt 4 kap. 5 d § eller 5 a kap. 7 §. Kravet på visering enligt 3 § för inresa gäller inte heller för en utlänning som återtas enligt 4 kap. 5 d §, 5 a kap. 7 § eller 5 b kap. 25 §.

5 kap.

18 §⁴

En utlänning som vill ha uppehållstillstånd i Sverige ska ha ansökt om och beviljats ett sådant tillstånd före inresan i landet. En ansökan om uppehållstillstånd får inte bifallas efter inresan.

Första stycket gäller dock inte om

1. utlänningen har rätt till uppehållstillstånd här som flyktning eller annan skyddsbehövande enligt 1 § eller kan beviljas uppehållstillstånd här med stöd av 21 kap. 2, 3 eller 4 §,
2. utlänningen med stöd av 6 § bör beviljas uppehållstillstånd här,
3. en ansökan om uppehållstillstånd avser förlängning av ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som beviljats en utlänning med familjeanknytning med stöd av 3 § första stycket 1 eller 2 b eller 3 a § första stycket 1 eller andra stycket,
4. utlänningen kan beviljas eller har ett tidsbegränsat uppehållstillstånd här med stöd av 15 §,
5. utlänningen enligt 3 § första stycket 1–4, 3 a § första stycket 1–4 eller andra stycket har stark anknytning till en person som är bosatt i Sverige och det inte skäligen kan krävas att utlänningen reser till ett annat land för att ge in ansökan där,

³ Senaste lydelse 2018:67.

⁴ Senaste lydelse 2019:486.

6. utlänningen har rätt till uppehållstillstånd med stöd av 3 § första stycket 5,

7. en ansökan om uppehållstillstånd avser förlängning av ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som med stöd av 10 § har beviljats en utlänning i fall som avses i 6 kap. 2 § första stycket,

8. utlänningen kan beviljas uppehållstillstånd enligt 15 a eller 15 d §,

9. utlänningen *med stöd av 10 § har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd för studier* och antingen slutfört studier som motsvarar 30 högskolepoäng eller fullföljt en termin vid forskarutbildning, 9. utlänningen *har ett uppehållstillstånd enligt 10 § eller 5 b kap. 3 §* och antingen slutfört studier som motsvarar 30 högskolepoäng eller fullföljt en termin vid forskarutbildning *eller har ett uppehållstillstånd enligt 5 b kap. 1, 2, 4, 7 eller 8 §,*

10. utlänningen har rätt till uppehållstillstånd enligt 2 a eller 2 d §, eller 11. det annars finns synnerliga skäl.

Första stycket gäller inte heller om utlänningen har beviljats en visering för att besöka en arbetsgivare i Sverige eller är undantagen från kravet på visering om han eller hon ansöker om ett uppehållstillstånd för arbete inom ett slag av arbete där det råder stor efterfrågan på arbetskraft. En ytterligare förutsättning är att arbetsgivaren skulle förorsakas olägenheter om utlänningen måste resa till ett annat land för att ge in ansökan där eller att det annars finns särskilda skäl.

Vid skälighetsbedömningen enligt andra stycket 5 ska konsekvenserna för ett barn av att skiljas från sin förälder särskilt beaktas, om det står klart att uppehållstillstånd skulle ha beviljats om prövningen gjorts före inresan i Sverige.

I fråga om uppehållstillstånd för en utlänning som ska avvisas eller utvisas enligt ett beslut som har fått laga kraft gäller föreskrifterna i 15 a och 20 §§ samt 12 kap. 16 b, 16 c och 18–20 §§.

I 19 § lagen (2016:752) om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige föreskrivs ytterligare undantag från första stycket under perioden 20 juli 2016–19 juli 2021.

23 §⁵

Regeringen får meddela föreskrifter om uppehållstillstånd för studier eller besök.

Regeringen får meddela föreskrifter om uppehållstillstånd för en utlänning som slutfört en högskoleutbildning för vilken uppehållstillstånd för studier beviljats och för hans eller hennes familjemedlemmar.

Regeringen får meddela föreskrifter om att en ansökan om uppehållstillstånd får bifallas om det följer av en överenskommelse med en främmande stat.

⁵ Senaste lydelse 2019:462.

Regeringen får meddela föreskrifter om när uppehållstillstånd får ges till en utlänning som har ställning som varaktigt bosatt i en annan EU-stat och till anhöriga till en sådan utlänning.

Regeringen får meddela föreskrifter om uppehållstillstånd för forskning och för medföljande familjemedlemmar till en utlänning som har beviljats uppehållstillstånd för forskning.

Regeringen får meddela föreskrifter om uppehållstillstånd för familjemedlemmar till en utlänning som har beviljats uppehållstillstånd för arbete, studier eller näringsverksamhet.

Regeringen får meddela föreskrifter om uppehållstillstånd för en utlänning som är medborgare i Förenade kungariket och för familjemedlemmar till en sådan utlänning.

I 5 b kap. 28 § finns en bestämmelse om att regeringen får meddela föreskrifter om uppehållstillstånd för familjemedlemmar till en utlänning som har beviljats uppehållstillstånd enligt 5 b kap. 3 eller 8 §.

5 b kap. Uppehållstillstånd för forskning, studier inom högre utbildning, viss praktik, visst volontärarbete och au pair-arbete

Uppehållstillstånd för forskning

1 §

En utlänning som ska utföra forskning i Sverige enligt ett mottagningsavtal som har ingåtts enligt lagen (2008:290) om godkännande för forskningshuvudmän att ta emot gästforskare ska, om inte något annat följer av 9–12 §§, beviljas ett uppehållstillstånd för forskning.

Ett uppehållstillstånd enligt första stycket ska, om inte något annat följer av tredje stycket, gälla i minst ett år eller den kortare tid som forskningen enligt mottagningsavtalet ska pågå.

Om utlänningen omfattas av ett unionsprogram eller ett multilateralt program som främjar tredje-

landsmedborgares rörlighet och förutsättningarna för att bevilja tillstånd för hela forskningsperioden är uppfyllda, ska uppehållstillståndet gälla i minst två år eller den kortare tid som forskningen enligt mottagningsavtalet ska pågå.

2 §

En utlänning som har beviljats ett uppehållstillstånd för forskning av en annan EU-stat och som ska utföra forskning i Sverige i mer än 180 dagar enligt ett mottagningsavtal som har ingåtts enligt lagen (2008:290) om godkännande för forskningshuvudmän att ta emot gästforskare ska, om inte något annat följer av 9–12 §§, beviljas ett uppehållstillstånd för forskning vid rörlighet för längre vistelse.

Ett uppehållstillstånd enligt första stycket ska gälla i minst ett år eller den kortare tid som forskningen enligt mottagningsavtalet ska pågå. Ett sådant tillstånd får dock inte gälla för längre tid än det uppehållstillstånd för forskning som har beviljats av en annan EU-stat.

Uppehållstillstånd för studier inom högre utbildning

3 §

En utlänning som har antagits till en utbildning på heltid vid en läroanstalt för högre utbildning i Sverige ska, om utlänningen har betalat de avgifter som tas ut för studierna vid läroanstalten och inte något annat följer av 9–12 §§, beviljas ett uppehållstillstånd för studier inom högre utbildning.

Ett uppehållstillstånd enligt första stycket ska, om inte något annat följer av tredje stycket, gälla i minst ett år eller den kortare tid som studierna ska pågå.

Om utlänningen omfattas av ett unionsprogram eller ett multilateralt program som främjar tredjelandsmedborgares rörlighet eller av ett avtal mellan två eller flera läroanstalter och förutsättningarna för att bevilja tillstånd för hela studieperioden är uppfyllda, ska uppehållstillståndet gälla i minst två år eller den kortare tid som studierna ska pågå.

Uppehållstillstånd för praktik med anknytning till högre utbildning

4 §

En utlänning som inom två år före ansökningstillfället har fått en examen från högre utbildning eller följer ett utbildningsprogram som leder till en sådan examen och som ska praktisera i Sverige enligt ett avtal om praktik ska, om praktiken har anknytning till utlänningens utbildning och inte något annat följer av 9–12 §§, beviljas ett uppehållstillstånd för praktik med anknytning till högre utbildning.

Ett avtal om praktik ska innehålla uppgifter om

- 1. praktikens innehåll,*
- 2. praktikens längd,*
- 3. tjänstgörings- och handledningsförhållandena,*
- 4. tiderna för praktiken, och*
- 5. rättsförhållandet mellan praktikanten och värdenheten i Sverige.*

Ett uppehållstillstånd enligt första stycket ska gälla i arton månader eller den kortare tid som praktiken ska pågå.

Uppehållstillstånd för volontärarbete inom ramen för Europeisk volontärtjänst

5 §

En utlänning som har ingått ett avtal med en organisation i Sverige om deltagande i ett volontärprog-

ram här inom ramen för Europeisk volontärtjänst ska, om inte något annat följer av 9–12 §§, beviljas ett uppehållstillstånd för volontärarbete inom ramen för Europeisk volontärtjänst.

Ett avtal om deltagande i ett volontärprogram ska innehålla uppgifter om

1. volontärprogrammets innehåll,
2. programmets längd,
3. tjänstgörings- och handledningsförhållandena för volontärarbetet,
4. tiderna för volontärarbetet,
5. de medel som finns tillgängliga för att täcka kostnaderna för utlänningens uppehälle och logi, och
6. i förekommande fall, den utbildning som utlänningen kommer att få för att kunna utföra volontärarbetet.

Ett uppehållstillstånd enligt första stycket ska gälla i ett år eller den kortare tid som volontärarbetet ska pågå.

Upphållstillstånd för au pair-arbete

6 §

En utlänning som har fyllt 18 men inte 30 år och som har ingått ett avtal om au pair-arbete med en värdfamilj i Sverige ska beviljas ett uppehållstillstånd för au pair-arbete, om inte något annat följer av 9–12 §§ och

1. au pair-arbetet inte omfattar mer än 25 timmars barnpassning och lättare hushållsarbete per vecka,
2. tiden för au pair-arbete och studier tillsammans inte överstiger 40 timmar per vecka,
3. utlänningen får gratis kost och logi och viss ersättning för utfört arbete varje månad, och

4. värdfamiljen har tecknat en olycksfallsförsäkring för utlänningen.

Ett avtal om au pair-arbete ska innehålla uppgifter i fråga om vad som anges i första stycket 1–4.

Ett uppehållstillstånd enligt första stycket ska gälla i ett år eller den kortare tid som au pair-arbetet ska pågå.

Upphållstillstånd efter slutförd forskning och efter slutförda studier

7 §

En utlänningsstillfällighet har ett uppehållstillstånd enligt 1 § ska beviljas ett uppehållstillstånd för en tid av ett år efter slutförd forskning, om inte något annat följer av 9–11 §§ och utlänningsstillfälligheten

1. avser att söka arbete eller undersöka förutsättningarna för att bedriva näringsverksamhet här, och

2. kan visa ett intyg från forskningshuvudmannen om att forskningen har slutförts.

Första stycket gäller även för en utlänningsstillfällighet har ett uppehållstillstånd för forskning utförd av en annan EU-stat och som under giltighetstiden för det tillståndet har vistats i Sverige för att utföra en del av sin forskning här enligt 2 eller 13 §.

8 §

En utlänningsstillfällighet har ett uppehållstillstånd enligt 3 § ska beviljas ett uppehållstillstånd för en tid av ett år efter slutförda studier, om inte något annat följer av 9–11 §§ och utlänningsstillfälligheten

1. har slutfört en högskoleutbildning och utbildningen avser studier som motsvarar minst två terminer,

2. avser att söka arbete eller undersöka förutsättningarna för att bedriva näringsverksamhet här, och

3. har ett examensbevis eller utbildningsbevis som avser den slutförda utbildningen.

Första stycket gäller även för en utlänning som vid ansökningstillfället har ett uppehållstillstånd för studier inom högre utbildning utfärdat av en annan EU-stat och som under giltighetstiden för det tillståndet har vistats i Sverige för att bedriva en del av sina studier här enligt 14 §, om studierna som bedrivits här motsvarar minst två terminer på en högskoleutbildning.

Allmänna förutsättningar för uppehållstillstånd

9 §

För att beviljas ett uppehållstillstånd enligt 1–8 §§ ska utlänningen

1. visa att han eller hon kommer att ha tillräckliga medel för sitt uppehälle under tillståndstiden och för att täcka kostnaderna för sin återresa,

2. vid vistelse som kommer att uppgå till högst ett år, visa att han eller hon har, eller har ansökt om, en heltäckande sjukförsäkring som gäller i Sverige,

3. inte utgöra ett hot mot allmän ordning, allmän säkerhet eller allmän folkhälsa, och

4. visa vårdnadshavares medgivande, om utlänningen är under 18 år.

10 §

Ett uppehållstillstånd enligt 1–8 §§ ska inte beviljas en utlänning som

1. är EES-medborgare eller medborgare i Schweiz eller är familjemedlem till en sådan medborgare,

2. har beviljats uppehållstillstånd som flykting eller alternativt skyddsbehövande enligt 5 kap. 1 § eller motsvarande äldre bestämmelser, eller har ansökt om ett sådant tillstånd och ansökan ännu inte har avgjorts slutligt,

3. har beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd eller uppehållstillstånd efter tillfälligt skydd enligt 21 kap.,

4. har ställning som varaktigt bostatt i en annan EU-stat,

5. har ett avvisnings- eller utvisningsbeslut som fått laga kraft och som inte kan verkställas,

6. har beviljats ett EU-blåkort, eller

7. har beviljats ett ICT-tillstånd för praktiktjänstgöring.

11 §

Ett uppehållstillstånd enligt 1–8 §§ ska inte heller beviljas en utlänning som visar upp handlingar till stöd för ansökan som har förvärvats på ett bedrägligt sätt, förfalskats eller ändrats i något avseende.

12 §

Ett uppehållstillstånd enligt 1–6 §§ får vägras om värdenheten

1. har blivit påförd en sanktion för att ha haft en utlänning anställd utan nödvändiga tillstånd,

2. har blivit påförd en sanktion för att ha lämnat oriktiga uppgifter till ledning för en myndighets beslut om skatt eller avgift och uppgifterna rör redovisning av arbete, eller

3. inte har uppfyllt sina rättsliga skyldigheter beträffande social trygghet, skatter, arbetstgares rättigheter eller arbetsvillkor.

Ett uppehållstillstånd enligt 1–6 §§ får också vägras om

1. anställningsvillkoren är sämre än de villkor som följer av svenska

kollektivavtal eller praxis inom yrket eller branschen,

2. det finns grundad anledning att anta att utlänningen avser att vistas i Sverige av andra skäl än dem som ansökan avser,

3. värdenheten huvudsakligen har inrättats eller drivs för att underlätta inresan för utlänningen, eller

4. värdenheten håller på att avvecklas eller har avvecklats genom en konkurs eller om värdenheten inte bedriver någon ekonomisk verksamhet.

Förutsättningar för rörlighet för kortare vistelse

13 §

En utlänning som har beviljats ett uppehållstillstånd för forskning av en annan EU-stat får under giltighetstiden för tillståndet i högst 180 dagar under en 360-dagarsperiod resa in och vistas i Sverige för att utföra en del av sin forskning hos en godkänd forskningshuvudman här.

Rätten till inresa och vistelse i högst 180 dagar under en 360-dagarsperiod gäller även medföljande familjemedlemmar som har beviljats uppehållstillstånd av en annan EU-stat på grund av anknytning till en utlänning som har ett uppehållstillstånd för forskning utfärdad av den staten.

Första och andra styckena gäller inte en utlänning som utgör ett hot mot allmän ordning, allmän säkerhet eller allmän folkhälsa.

14 §

En utlänning som har beviljats ett uppehållstillstånd för studier inom högre utbildning av en annan EU-stat får under giltighetstiden för tillståndet i högst 360 dagar resa in och vistas i Sverige för att

bedriva studier vid en läroanstalt för högre utbildning här, om

1. den utbildning som utlänningen har antagits till i Sverige bedrivs inom ramen för ett unionsprogram eller ett multilateralt program som främjar tredjelandsmedborgares rörlighet eller ett avtal mellan två eller flera läroanstalter för högre utbildning, och

2. utlänningen har underrättat Migrationsverket om sin avsikt att bedriva studier här och Migrationsverket inte enligt andra stycket har invänt mot den planerade vistelsen i Sverige.

Migrationsverket får inom 30 dagar från det att en underrättelse eller, om utlänningen har förelagts att komplettera underrättelsen, kompletterande underlag har kommit in invända mot utlänningens planerade vistelse i Sverige, om

1. förutsättningarna i första stycket 1 och 9–11 §§ inte är uppfyllda,

2. det finns grund för avslag enligt 12 §,

3. utlänningen inte har betalat de avgifter som tas ut för studierna vid läroanstalten för högre utbildning i Sverige, eller

4. utlänningen redan har vistats i Sverige under en period av 360 dagar.

Första stycket gäller inte en utlänning som utgör ett hot mot allmän ordning, allmän säkerhet eller allmän folkhälsa.

När ansökan om uppehållstillstånd ska vara gjord

15 §

En utlänning som vill ha ett uppehållstillstånd enligt 1 eller 3–6 §§ ska ha ansökt om och beviljats ett sådant tillstånd före inresan i Sverige. En ansökan får inte bifallas efter inresan.

Första stycket gäller inte om utlännningen

1. ansöker om förlängning av ett uppehållstillstånd enligt 1 eller 3 §, eller

2. har ett uppehållstillstånd enligt 1, 2 eller 4 § eller ett uppehållstillstånd enligt 3 § och antingen slutfört studier som motsvarar 30 högskolepoäng eller fullföljt en termin vid forskarutbildning och på annan grund ansöker om ett uppehållstillstånd enligt 1, 3 eller 4 §.

16 §

En ansökan om uppehållstillstånd enligt 2, 7 eller 8 § eller om förlängning av ett uppehållstillstånd enligt 2 § får ges in efter inresan i Sverige.

Förlängning av tillståndstiden

17 §

Tillståndstiden för ett uppehållstillstånd enligt 1–3 §§ får efter ansökan förlängas.

Tillståndstiden får inte förlängas om

1. förutsättningarna i 1–3 och 9–11 §§ för att bevilja tillståndet i fråga inte är uppfyllda,

2. tillståndet har förvärvats på ett bedrägligt sätt,

3. ett bevis om tillståndet har förfalskats eller ändrats i något avseende, eller

4. utlännningen vistas i Sverige av andra skäl än dem som tillståndet beviljades för.

18 §

En förlängning av tillståndstiden för ett uppehållstillstånd enligt 1–3 §§ får vägras om det finns grund för avslag enligt 12 § första stycket eller andra stycket 1, 3 eller 4.

En förlängning av tillståndstiden för ett uppehållstillstånd enligt 3 § får också vägras om utlännningen

inte har gjort godtagbara framsteg i sina studier.

Uppehållstillstånd för familjemedlemmar till forskare

19 §

Familjemedlemmar som avses i 5 kap. 3 § första stycket 1–3 till den som har ett uppehållstillstånd enligt 1, 2 eller 7 §, ska beviljas uppehållstillstånd, om inte något annat följer av andra eller tredje stycket. Familjemedlemmens uppehållstillstånd ska gälla för samma tid som anknytningspersonens tillstånd.

För barn som åberopar anknytning till den som har ett uppehållstillstånd enligt 1, 2 eller 7 § eller till hans eller hennes make eller sambo gäller 5 kap. 17 § andra stycket.

Uppehållstillstånd får vägras i fall som avses i 5 kap. 17 a och 17 b §§.

20 §

En familjemedlem som avses i 19 § ska ha ansökt om och beviljats ett uppehållstillstånd före inresan i Sverige. En ansökan får inte bifallas efter inresan.

Första stycket gäller dock inte om

1. ansökan avser förlängning av ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som beviljats på grund av anknytning till en utlänning som har ansökt om eller har ett uppehållstillstånd enligt 1, 2 eller 7 §, eller

2. sökanden har beviljats ett uppehållstillstånd av en annan EU-stat på grund av anknytning till en utlänning som har ansökt om eller har ett uppehållstillstånd enligt 2 §.

Återkallelse av uppehållstillstånd**21 §**

Ett uppehållstillstånd enligt 1–6 §§ ska återkallas om

1. förutsättningarna i 1–6 och 9–11 §§ för att bevilja tillståndet i fråga inte är uppfyllda,

2. tillståndet har förvärvats på ett bedrägligt sätt,

3. ett bevis om tillståndet har förfalskats eller ändrats i något avseende, eller

4. utlänningen vistas i Sverige av andra skäl än dem som tillståndet beviljades för.

22 §

Ett uppehållstillstånd enligt 1–6 §§ får återkallas om det finns grund för avslag enligt 12 § första stycket eller andra stycket 1, 3 eller 4.

Ett uppehållstillstånd enligt 3 § får också återkallas om utlänningen inte har gjort godtagbara framsteg i sina studier.

23 §

Ett uppehållstillstånd enligt 7 eller 8 § ska återkallas om utlänningen utgör ett hot mot allmän ordning, allmän säkerhet eller allmän folkhälsa.

Ett uppehållstillstånd enligt 7 eller 8 § får återkallas om förutsättningarna i 7–10 §§ för att bevilja tillståndet i fråga inte är uppfyllda, i andra fall än som avses i första stycket.

24 §

Ett uppehållstillstånd som har beviljats en familjemedlem enligt 19 § får återkallas om

1. anknytningen till den som har ett uppehållstillstånd enligt 1, 2 eller 7 § bryts eller ett sådant tillstånd återkallas, eller

2. familjemedlemmen utgör ett hot mot allmän ordning, allmän säkerhet eller allmän folkhälsa.

Återtagande av en utlänning som har ett uppehållstillstånd för forskning eller studier inom högre utbildning och av en forskares familjemedlemmar

25 §

Om en annan EU-stat har avslagit en ansökan om uppehållstillstånd för forskning vid rörlighet för längre vistelse från den som har eller vid tiden för ansökan i den andra EU-staten hade ett uppehållstillstånd för forskning enligt 1 § utfärdat av Sverige, och den andra EU-staten har ålagt utlänningen och medföljande familjemedlemmar att lämna den medlemsstaten, ska de återtas till Sverige.

Detsamma ska gälla om en annan EU-stat har motsatt sig att utlänningen vistas i den staten med stöd av ett uppehållstillstånd enligt 1 eller 3 § utfärdat av Sverige eller om det svenska uppehållstillståndet har löpt ut eller återkallats.

Beslutande myndighet

26 §

Beslut enligt detta kapitel meddelas av Migrationsverket.

Bemyndiganden

27 §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om försörjningsförmågan enligt 9 § första stycket 1.

28 §

Regeringen får meddela föreskrifter om uppehållstillstånd för familjemedlemmar till en utlänning

Prop. 2019/20:9
som har beviljats uppehållstillstånd enligt 3 eller 8 §.

14 kap.

4 c §

Migrationsverkets beslut att invända mot en utlännings planerade vistelse i Sverige enligt 5 b kap. 14 § får överklagas till en migrationsdomstol.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2020.

2. Vid tillämpning av de nya bestämmelserna ska uppehållstillstånd som har beviljats före ikraftträdandet för studier eller forskning enligt 4 kap. 5 § respektive 7 a § utlänningsförordningen (2006:97) anses motsvara uppehållstillstånd som har beviljats enligt 5 b kap. 3 § respektive 1 §. I fråga om återkallelse av uppehållstillstånd som har beviljats före ikraftträdandet gäller dock de äldre bestämmelserna om återkallelse.

2.2 Förslag till lag om ändring i lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll

Härigenom föreskrivs¹ att 5 § lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 §²

I ärenden enligt denna lag gäller följande föreskrifter i utlänningslagen (2005:716) i tillämpliga delar:

1 kap. 3 b § om EES-medborgare,

1 kap. 13 § om skyndsam handläggning,

3 a kap. 2 § om familjemedlemmar till EES-medborgare,

4 kap. 1–4 §§ om flyktingar och andra skyddsbehövande,

5 kap. 1–1 c, 2 a–d, 3–10, 12–16 och 17–19 §§ om uppehållstillstånd,

5 a kap. 1–4 och 6 §§ om ställning som varaktigt bosatt,

5 b kap. 1–20 §§ om uppehållstillstånd för forskning, studier inom högre utbildning, viss praktik, visst volontärarbete och au pair-arbete,

6 kap. 3 § om arbetstillstånd,

6 a kap. 1–11 §§ om EU-blåkort,

6 b kap. 1–15 §§ om tillstånd för företagsintern förflyttning, ICT,

6 c kap. 1–11 och 14 §§ om tillstånd för säsongarbete,

8 kap. 12 och 13 §§ om utvisning av EES-medborgare och sådana medborgares familjemedlemmar,

8 kap. 14 § om utvisning av utlänningar med permanent uppehållsrätt, EES-medborgare som har vistats i Sverige under de tio närmast föregående åren och EES-medborgare som är barn,

8 a kap. 2 § första stycket om sådana hänsyn som ska tas till anknytningen till det svenska samhället, om fråga uppkommit om utvisning av en utlänning som har ställning som varaktigt bosatt i Sverige,

9 kap. 4 och 5 §§ om omhändertagande av pass och andra identitetshandlingar,

9 kap. 8 § om fotografi och fingeravtryck,

9 kap. 12 § om omhändertagande för att verkställa ett avvisnings- eller utvisningsbeslut,

9 kap. 13 § om andra åtgärder för att möjliggöra verkställighet,

10 kap. 1, 2, 4–11 och 17 §§ om förvar och uppsikt,

12 kap. 1–5, 13 a och 21–23 §§ om verkställighet av beslut om utvisning,

13 kap. 1–7 §§ om muntlig handläggning hos förvaltningsmyndighet,

13 kap. 10 § om motivering av beslut,

13 kap. 11 § om tolkersättning,

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/801 av den 11 maj 2016 om villkoren för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse för forskning, studier, praktik, volontärarbete, deltagande i elevutbytesprogram eller utbildningsprojekt och för au pair-arbete, i den ursprungliga lydelsen.

² Senaste lydelse 2018:320.

13 kap. 12 § om rättelse av beslut på grund av oriktig uppgift,

13 kap. 15 och 16 §§ om DNA-analys,

16 kap. 1 § andra stycket om Migrationsöverdomstolen,

17 kap. 1 och 2 §§ om skyldighet att lämna uppgifter,

18 kap. 1 § andra och tredje styckena om offentligt biträde för barn, och

19 kap. 1–4 §§ om kostnadsansvar.

Skyldigheten enligt 17 kap. 1 § utlänningslagen att lämna uppgifter gäller vid tillämpningen av denna lag även i förhållande till regeringen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2020.

2.3 Förslag till lag om ändring i lagen (2008:290) om godkännande för forskningshuvudmän att ta emot gästforskare

Härigenom föreskrivs¹ att 3, 6 och 7 §§ lagen (2008:290) om godkännande för forskningshuvudmän att ta emot gästforskare ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 §²

Bestämmelserna om gästforskare i denna lag är inte tillämpliga på en tredjelandsmedborgare som

1. har *ansökt om* uppehållstillstånd i Sverige som flykting enligt 4 kap. 1 § eller som annan skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 eller 2 a § utlänningslagen (2005:716) eller motsvarande äldre bestämmelser,

2. har beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd eller uppehållstillstånd efter tillfälligt skydd enligt 21 kap. utlänningslagen,

3. har ett *lagakraftvunnet* avvisnings- eller utvisningsbeslut som inte kan verkställas,

4. utför forskning uteslutande inom ramen för högskoleutbildning för att därigenom få en doktorsexamen, *eller*

5. *har lånats ut av en forskningshuvudman i en annan EU-stat.*

1. har *beviljats* uppehållstillstånd som flykting eller *alternativt* skyddsbehövande enligt 5 kap. 1 § utlänningslagen (2005:716) eller motsvarande äldre bestämmelser, *eller har ansökt om ett sådant tillstånd och ansökan ännu inte har avgjorts slutligt,*

3. har ett avvisnings- eller utvisningsbeslut *som fått laga kraft och* som inte kan verkställas,

4. utför forskning uteslutande inom ramen för högskoleutbildning för att därigenom få en doktorsexamen,

5. *har ställning som varaktigt bosatt i en annan EU-stat,*

6. *är familjemedlem till en EES-medborgare eller till en medborgare i Schweiz,*

7. *har beviljats uppehålls- och arbetstillstånd för högkvalificerad anställning (EU-blåkort) enligt 6 a kap. utlänningslagen, eller*

8. *har beviljats uppehålls- och arbetstillstånd för att tjänstgöra som praktikant inom ramen för företagsintern förflyttning av personal (ICT-tillstånd) enligt 6 b kap. utlänningslagen.*

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/801 av den 11 maj 2016 om villkoren för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse för forskning, studier, praktik, volontärarbete, deltagande i elevutbytesprogram eller utbildningsprojekt och för au pair-arbete, i den ursprungliga lydelsen.

² Senaste lydelse 2009:1548.

6 §

Innan en godkänd forskningshuvudman får ta emot en gästforskare som avser att ansöka om uppehållstillstånd för forskning ska gästforskaren och forskningshuvudmannen ingå ett mottagningsavtal där gästforskaren åtar sig att genomföra ett forskningsprojekt och forskningshuvudmannen åtar sig att ta emot gästforskaren.

Innan en godkänd forskningshuvudman får ta emot en gästforskare som avser att ansöka om uppehållstillstånd för forskning *eller för forskning vid rörlighet för längre vistelse*, ska gästforskaren och forskningshuvudmannen ingå ett mottagningsavtal där gästforskaren åtar sig att genomföra ett forskningsprojekt och forskningshuvudmannen åtar sig att ta emot gästforskaren.

Mottagningsavtalet ska utgöra en del av gästforskarens ansökan om uppehållstillstånd.

7 §

Mottagningsavtalet ska innehålla uppgifter om

1. syftet med den planerade forskningen, forskningsprojektets längd och den finansiering som behövs för att genomföra projektet,
2. gästforskarens kvalifikationer i förhållande till forskningens syfte, *och*
3. gästforskarens arbetsvillkor och övriga rättsliga förhållanden mellan gästforskaren och forskningshuvudmannen.
2. gästforskarens kvalifikationer i förhållande till forskningens syfte, *och*
3. gästforskarens arbetsvillkor och övriga rättsliga förhållanden mellan gästforskaren och forskningshuvudmannen, *och*
4. *planerade vistelser i andra EU-stater för att utföra forskning.*

Av mottagningsavtalet ska det också framgå dels att gästforskaren har en heltäckande sjukförsäkring, om han eller hon ska vistas i Sverige under kortare tid än ett år, dels att han eller hon varje månad av sin vistelse i landet har tillräckliga medel för sitt uppehälle och att kostnaderna för återresan är täckta.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2020.

2.4 Förslag till lag om ändring i lagen (2019:487) om ändring i lagen (2017:356) om ändring i utlänningslagen (2005:716)

Härigenom föreskrivs¹ att 5 kap. 18 § utlänningslagen (2005:716) i stället för lydelsen enligt lagen (2019:487) om ändring i lagen (2017:356) om ändring i utlänningslagen ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt SFS 2019:487

Föreslagen lydelse

5 kap.

18 §

En utlänningsansökan som vill ha uppehållstillstånd i Sverige ska ha ansökt om och beviljats ett sådant tillstånd före inresan i landet. En ansökan om uppehållstillstånd får inte bifallas efter inresan.

Första stycket gäller dock inte om

1. utlänningsansökan har rätt till uppehållstillstånd här som flykting eller annan skyddsbehövande enligt 1 § eller kan beviljas uppehållstillstånd här med stöd av 21 kap. 2, 3 eller 4 §,

2. utlänningsansökan med stöd av 6 § bör beviljas uppehållstillstånd här,

3. en ansökan om uppehållstillstånd avser förlängning av ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som beviljats en utlänningsansökan med familjanknytning med stöd av 3 § första stycket 1 eller 2 b eller 3 a § första stycket 1 eller andra stycket,

4. utlänningsansökan kan beviljas eller har ett tidsbegränsat uppehållstillstånd här med stöd av 15 §,

5. utlänningsansökan enligt 3 § första stycket 1–4, 3 a § första stycket 1–4 eller andra stycket har stark anknytning till en person som är bosatt i Sverige och det inte skäligen kan krävas att utlänningsansökan reser till ett annat land för att ge in ansökan där,

6. utlänningsansökan har rätt till uppehållstillstånd med stöd av 3 § första stycket 5,

7. en ansökan om uppehållstillstånd avser förlängning av ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som med stöd av 10 § har beviljats en utlänningsansökan i fall som avses i 6 kap. 2 § första stycket,

8. utlänningsansökan kan beviljas uppehållstillstånd enligt 15 a eller 15 d §,

9. utlänningsansökan med stöd av 10 § har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd för studier och antingen slutfört studier som motsvarar 30 högskolepoäng eller fullföljt en termin vid forskarutbildning eller har ett uppehållstillstånd enligt 5 b kap. 1, 2, 4, 7 eller 8 §,

10. utlänningsansökan har rätt till uppehållstillstånd enligt 2 a eller 2 d §, eller

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/801 av den 11 maj 2016 om villkoren för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse för forskning, studier, praktik, volontärarbete, deltagande i elevutbytesprogram eller utbildningsprojekt och för au pair-arbete, i den ursprungliga lydelsen.

11. det annars finns synnerliga skäl.

Första stycket gäller inte heller om utlänningen har beviljats en visering för att besöka en arbetsgivare i Sverige eller är undantagen från kravet på visering om han eller hon ansöker om ett uppehållstillstånd för arbete inom ett slag av arbete där det råder stor efterfrågan på arbetskraft. En ytterligare förutsättning är att arbetsgivaren skulle förorsakas olägenheter om utlänningen måste resa till ett annat land för att ge in ansökan där eller att det annars finns särskilda skäl.

Vid skälighetsbedömningen enligt andra stycket 5 ska konsekvenserna för ett barn av att skiljas från sin förälder särskilt beaktas, om det står klart att uppehållstillstånd skulle ha beviljats om prövningen gjorts före inresan i Sverige.

I fråga om uppehållstillstånd för en utlänning som ska avvisas eller utvisas enligt ett beslut som har fått laga kraft gäller föreskrifterna i 15 a och 20 §§ samt 12 kap. 16 b, 16 c och 18–20 §§.

I 7 § lagen (2017:353) om uppehållstillstånd för studerande på gymnasial nivå föreskrivs ytterligare undantag från första stycket under perioden 20 juli 2021–19 januari 2025.

3 Ärendet och dess beredning

Europaparlamentet och Europeiska unionens råd antog den 11 maj 2016 direktivet (EU) 2016/801 om villkoren för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse för forskning, studier, praktik, volontärarbete, deltagande i elevutbytesprogram eller utbildningsprojekt och för au pairarbete. Direktivet, i fortsättningen benämnt student- och forskardirektivet, skulle ha varit genomfört i medlemsstaterna senast den 23 maj 2018. Student- och forskardirektivet bifogas som *bilaga 1*.

Inom Justitiedepartementet har departementspromemorian Genomförande av student- och forskardirektivet (Ds 2018:37) utarbetats. En sammanfattning av promemorian finns i *bilaga 2*. Promemorians lagförslag finns i *bilaga 3*.

Promemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 4*. Remissvaren finns tillgängliga i Justitiedepartementet (dnr Ju2018/04280/L7).

Lagrådet

Regeringen beslutade den 27 juni 2019 att inhämta Lagrådets yttrande över de lagförslag som finns i *bilaga 5*.

Lagrådets yttrande finns i *bilaga 6*. Lagrådets synpunkter behandlas i avsnitten 6, 9.1, 17.1, 17.2.1, 17.3 och 21 och i författningskommentaren. Regeringen följer i huvudsak Lagrådets synpunkter.

I förhållande till lagrådsremissens lagförslag har även några språkliga ändringar gjorts.

4 Student- och forskardirektivet

4.1 Allmänt om student- och forskardirektivet

Student- och forskardirektivet är ett led i unionens målsättning att utforma en gemensam politik för laglig migration och att bli en ekonomi baserad på kunskap och innovation med ställning som ett världsledande centrum för utbildning. Det övergripande målet är att stödja sociala, kulturella och ekonomiska förbindelser mellan EU och tredjeländer, stimulera överföring av kunskaper och färdigheter samt främja konkurrenskraften och samtidigt säkerställa att dessa grupper av tredjelandsmedborgare behandlas rättvist.

Direktivet ersätter rådets direktiv 2004/114/EG av den 13 december 2004 om villkoren för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse för studier, elevutbyte, oavlönad yrkesutbildning eller volontärarbete (studentdirektivet) och rådets direktiv 2005/71/EG av den 12 oktober 2005 om ett särskilt förfarande för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse i forskningssyfte (gästforskardirektivet), vilka upphävs genom det nya direktivet.

4.2.1 Syfte och definitioner

Syftet med direktivet är enligt artikel 1 att fastställa villkoren för inresa till och vistelse i mer än 90 dagar på medlemsstaternas territorier samt rättigheter för tredjelandsmedborgare, och i tillämpliga fall deras familjemedlemmar, i samband med forskning, studier, praktik eller volontärarbete inom ramen för programmet Europeisk volontärtjänst. Om medlemsstaterna så beslutar ska även villkoren för inresa och vistelse för deltagande i elevutbytesprogram eller utbildningsprojekt, annat volontärarbete än inom ramen för Europeisk volontärtjänst eller au pair-arbete fastställas. Vidare syftar direktivet till att fastställa villkoren för inresa och vistelse och rättigheter för forskare, forskares familjemedlemmar och studerande som vistas i en annan EU-stat än den som först beviljade tredjelandsmedborgaren ett uppehållstillstånd på grundval av direktivet och som har utnyttjat sin rätt till rörlighet.

I artikel 3 finns definitioner av de personkategorier som omfattas av direktivet och andra centrala begrepp, t.ex. vad som avses med värdenhet, utbildningsanstalt och läroanstalt för högre utbildning.

4.2.2 Tillämpningsområde

I artikel 2 anges direktivets tillämpningsområde. Enligt artikel 2.1 ska direktivets bestämmelser tillämpas på tredjelandsmedborgare som ansöker om eller har beviljats tillstånd för inresa och vistelse för forskning, studier, praktik eller volontärarbete inom ramen för Europeisk volontärtjänst. Det är valfritt för medlemsstaterna att även tillämpa direktivets bestämmelser på de som ansöker om inresa och vistelse för att delta i ett elevutbytesprogram eller i ett utbildningsprojekt, för att bedriva annat volontärarbete än inom ramen för Europeisk volontärtjänst eller för att arbeta som au pair.

I artikel 2.2 anges att vissa kategorier av tredjelandsmedborgare ska undantas från direktivets tillämpningsområde. Det gäller bl.a. de som ansökt om eller beviljats internationellt skydd och medborgare i Schweiz, Island, Norge och Lichtenstein samt deras familjemedlemmar, de som har ställning som varaktigt bosatta och praktikanter som faller in under direktivet om företagsintern förflyttning av personal (ICT-direktivet). Av skälen 65 och 66 framgår att Förenade kungariket, Irland och Danmark inte har deltagit i antagandet av direktivet, varför det inte är bindande för eller tillämpligt på dessa medlemsstater.

Direktivet ska, enligt artikel 4, inte påverka tillämpningen av förmånligare bestämmelser i bilaterala eller multilaterala avtal mellan unionen eller unionen och dess medlemsstater och ett eller flera tredjeländer, eller bilaterala eller multilaterala avtal som ingåtts mellan en eller flera medlemsstater och ett eller flera tredjeländer. Det ska inte heller påverka medlemsstaternas rätt att anta eller behålla förmånligare bestämmelser för de personer som det är tillämpligt på när det gäller vissa angivna bestämmelser i direktivet.

4.2.3 Inresevillkor

I artikel 5 anges att en tredjelandsmedborgares rätt till inresa och vistelse är avhängig av att det framgår av handlingarna i ärendet att sökanden uppfyller de allmänna villkoren för inresa och vistelse som anges i artikel 7 och, beroende på vilken kategori sökanden tillhör, de särskilda villkor som ställs upp i artiklarna 8, 11–14 och 16. Medlemsstaterna får kräva att sökanden presenterar handlingarna på den berörda medlemsstatens officiella språk eller på något annat officiellt språk inom unionen.

Av artikel 6 framgår att direktivet inte inverkar på en medlemsstats rätt att besluta om inresekvoter i enlighet med artikel 79.5 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget).

I artikel 9 finns bestämmelser om att medlemsstaterna får besluta att föreskriva ett godkännandeförfarande för forskningsorgan som vill ta emot forskare enligt direktivet. Vidare anges i artikel 10 att ett forskningsorgan som vill ta emot en tredjelandsmedborgare i forskningssyfte ska ingå ett mottagningsavtal med tredjelandsborgaren.

Enligt artikel 15 får medlemsstaterna besluta att föreskriva ett godkännandeförfarande för läroanstalter för högre utbildning, utbildningsanstalter, organisationer som ansvarar för ett volontärprogram eller enheter som tar emot praktikanter.

4.2.4 Tillståndstider och utfärdande av tillstånd

I artiklarna 17–19 anges närmare bestämmelser om tillståndstider och om utfärdande av tillstånd.

4.2.5 Avslag på ansökan om och återkallelse av tillstånd

I artikel 20 regleras grunderna för att avslå ansökningar om tillstånd och i artikel 21 regleras grunderna för att neka förlängning av tillståndstiden eller för att återkalla ett tillstånd. Artiklarna innehåller såväl obligatoriska som fakultativa bestämmelser.

4.2.6 Rättigheter och rätt till likabehandling

I artikel 22 finns bestämmelser om rätt till likabehandling med medlemsstaternas egna medborgare när det gäller t.ex. arbetsvillkor, föreningsfrihet och tillgång till varor och tjänster. I artikel 23 anges att en forskare, utöver att bedriva sin forskningsverksamhet, ska ha rätt att undervisa i enlighet med nationell rätt och i artikel 24 att studerande, vid sidan av studierna, ska ha rätt att ta en anställning eller bedriva verksamhet som egenföretagare. Av skäl 61 framgår att direktivet är förenligt med de grundläggande rättigheter och principer som fastställs i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna, i enlighet med artikel 6 i fördraget om Europeiska unionen (EU-fördraget).

4.2.7 Uppehållstillstånd efter slutförd forskningsverksamhet eller slutförda studier

Enligt artikel 25 ska forskare och studerande efter slutförd forskning eller efter slutförda studier ha möjlighet att stanna kvar på en medlemsstats territorium i minst nio månader för att söka anställning eller etablera ett företag.

4.2.8 Familjemedlemmar till forskare

Enligt artikel 26 ska bestämmelserna i rådets direktiv 2003/86/EG av den 22 september 2003 om rätt till familjeåterförening, med vissa undantag, vara tillämpligt på familjemedlemmar till forskare som har beviljats uppehållstillstånd.

4.2.9 Rörlighet inom unionen för forskare och studerande

I artiklarna 27–32 finns bestämmelser om rörlighet inom EU som ger rätt för den som har ett uppehållstillstånd för forskning eller studier att resa in i och vistas i en eller flera andra medlemsstater än den som först utfärdade tillståndet. Även familjemedlemmar till forskare ska ha en sådan rätt till rörlighet mellan medlemsstaterna.

4.2.10 Sanktioner mot värdenheter

Enligt artikel 33 får medlemsstaterna införa sanktioner mot värdenheter och, i förekommande fall, arbetsgivare, för att dessa inte har uppfyllt sina skyldigheter enligt direktivet.

4.2.11 Förfarandegarantier

Artikel 34 innehåller bestämmelser om handläggningstider, skriftliga och motiverade beslut och rätten att överklaga beslut. Medlemsstaterna ska enligt artikel 35 tillhandahålla information om vilka dokument m.m. som krävs för inresa och vistelse. Medlemsstaterna får, enligt artikel 36, ta ut en ansökningsavgift för prövningen av en ansökan.

4.2.12 Slutbestämmelser

Artiklarna 37–43 innehåller bestämmelser om bl.a. statistik, rapporter, samarbete mellan kontaktpunkter, införlivande och ikraftträdande.

5 Gällande ordning för tillstånd för de personkategorier som omfattas av direktivet

5.1 Uppehållstillstånd

Allmänt om uppehållstillstånd

En utlänning som vistas i Sverige i mer än tre månader ska ha uppehållstillstånd (2 kap. 5 § utlänningslagen [2005:716], UtL). Uppehållstillstånd kan ges för viss tid (tidsbegränsat uppehållstillstånd) eller utan tidsbegränsning (permanent uppehållstillstånd). Kravet på uppehållstillstånd gäller inte för medborgare i de nordiska länderna eller för en utlänning som har uppehållsrätt eller visering för längre tid än tre månader (2 kap. 8 b § UtL).

Ett uppehållstillstånd ska sökas och vara beviljat före inresan i Sverige. Från denna huvudregel finns dock flera undantag (5 kap. 18–19 §§ UtL). Beslut om uppehållstillstånd fattas som huvudregel av Migrationsverket.

Enligt 5 kap. 23 § UtL får regeringen meddela föreskrifter om bl.a. uppehållstillstånd för studier eller besök och om uppehållstillstånd för familjemedlemmar till en utlänning som har beviljats uppehållstillstånd för studier. Regeringen får även meddela föreskrifter om uppehållstillstånd för forskning och för medföljande familjemedlemmar till en utlänning som har beviljats uppehållstillstånd för forskning.

Uppehållstillstånd för högskolestudier

Förutsättningarna för att beviljas uppehållstillstånd för studier på högskolenivå regleras i utlänningsförordningen (2006:97, UtIF). I 4 kap. 5 § UtIF föreskrivs att en utlänning som har för avsikt att studera i Sverige och som har antagits till högskoleutbildning här ska beviljas uppehållstillstånd för studietiden om han eller hon har sin försörjning under studietiden och sin återresa tryggad genom egna medel, stipendium eller på annat liknande sätt, har en heltäckande sjukförsäkring som gäller i Sverige och inte utgör ett hot mot allmän ordning, allmän säkerhet eller folkhälsa. Med stöd av 8 kap. 13 § 4 UtIF har Migrationsverket föreskrivit att kravet på tryggad försörjning ska anses vara uppfyllt om den som beviljats tillstånd för studier om ett år eller mer förfogar över minst 18 procent av gällande prisbasbelopp per månad under minst tio månader per år, eller om tillstånd för studier beviljats för kortare tid än ett år, under tillståndstiden (MIGRFS 11/2014 och 10/2015). För år 2019 uppgår beloppet till 8 370 kronor per månad.

Ett uppehållstillstånd för studier på högskolenivå ska beviljas för minst ett år eller den kortare tid studierna avser. Om studierna pågår längre tid än ett år förlängs tillståndet med minst ett år i taget eller den kortare tid studierna pågår, under förutsättning att villkoren ovan är uppfyllda och den studerande gör godtagbara framsteg i sina studier.

I förordningen (2010:543) om anmälningsavgift och studieavgift vid universitet och högskolor finns bestämmelser om anmälningsavgift och

studieavgift för studenter vid universitet och högskolor som inte är medborgare i en stat inom EES-området eller i Schweiz.

Enligt 4 kap. 4 b § UtIF får en familjemedlem till den som beviljats uppehållstillstånd för studier beviljas uppehållstillstånd, om familjemedlemmen har sin försörjning ordnad under vistelsen här.

Upphållstillstånd efter slutförda studier

I 4 kap. 5 a § UtIF anges att en utlänning som har beviljats uppehållstillstånd för studier i Sverige får, om vissa förutsättningar är uppfyllda, beviljas uppehållstillstånd för en tid av sex månader efter en slutförd högskoleutbildning för att söka arbete eller för att undersöka förutsättningarna för att bedriva näringsverksamhet i Sverige.

Upphållstillstånd för forskning

Förutsättningarna för att beviljas uppehållstillstånd för forskning regleras dels i utlänningsförordningen, dels i lagen (2008:290) om godkännande för forskningshuvudmän att ta emot gästforskare (GodkL) och i förordningen (2008:353) om godkännande för forskningshuvudmän att ta emot gästforskare (GodkF). I 4 kap. 7 a § UtIF föreskrivs att en utlänning som ska utföra forskning i Sverige enligt ett mottagningsavtal som har ingåtts enligt lagen om godkännande för forskningshuvudmän att ta emot gästforskare ska beviljas uppehållstillstånd, om utlänningen inte utgör ett hot mot allmän ordning, säkerhet eller folkhälsa. En grundläggande förutsättning för att beviljas ett uppehållstillstånd för forskning är således att utlänningen har ingått ett mottagningsavtal med en forskningshuvudman. Alla forskningshuvudmän, dvs. statliga myndigheter eller fysiska eller juridiska personer i vars verksamhet forskning utförs, t.ex. lärosäten, forskningsinstitut och företag, som vill ta emot en gästforskare måste vara godkända för detta ändamål. Det är, enligt 1 och 2 §§ GodkF, Vetenskapsrådet som ska godkänna forskningshuvudmän och som också ska tillhandahålla en förteckning över godkända forskningshuvudmän. Förteckningen finns tillgänglig bl.a. på Vetenskapsrådets webbplats.

Upphållstillstånd ska beviljas för minst ett år eller den kortare tid som forskningen enligt mottagningsavtalet avser.

Av 4 kap. 7 a § UtIF framgår även att en familjemedlem till en utlänning som har beviljats uppehållstillstånd för att utföra forskning ska beviljas uppehållstillstånd, om han eller hon inte utgör ett hot mot allmän ordning, säkerhet eller folkhälsa. Med familjemedlem avses make, sambo och barn under 18 år till forskaren eller till hans eller hennes make eller sambo.

I 4 kap. 7 b § UtIF föreskrivs att en ansökan om uppehållstillstånd ska kunna bifallas om ansökan görs av en utlänning som har uppehållstillstånd för forskning i en annan EU-stat, även om utlänningen befinner sig i Sverige när ansökan görs eller när den prövas. Detsamma gäller för en ansökan som görs av forskarens familjemedlemmar.

Med gästforskare avses enligt 2 § GodkL en tredjelandsmedborgare som är behörig att påbörja högskoleutbildning på forskarnivå och som väljs ut av en forskningshuvudman för att under en längre tid än tre månader utföra forskning hos huvudmannen. En utlänning som utför forskning uteslutande inom ramen för högskoleutbildning för att få en doktorsexamen, dvs. doktorander, undantas från lagens tillämpningsområde (3 § 4) och kan

därmed inte beviljas uppehållstillstånd för forskning. Doktorander beviljas i stället uppehållstillstånd för studier med stöd av 4 kap. 5 § UtIF.

Upphållstillstånd för praktik, volontärarbete, elevutbyte, au pair-arbete och övriga studier

Enligt 5 kap. 10 § UtIL får ett tidsbegränsat uppehållstillstånd beviljas en utlänning som önskar vistas här i landet för arbete, studier, besök eller för att bedriva näringsverksamhet. Med stöd av denna bestämmelse kan ett tidsbegränsat uppehållstillstånd beviljas en utlänning för t.ex. elevutbyte, volontärarbete, au pair-arbete eller praktik. Enligt Migrationsverkets praxis kan uppehållstillstånd för andra studier än högskolestudier, såsom exempelvis yrkesinriktade utbildningar, beviljas enligt 5 kap. 10 § UtIL.

Universitet och högskolor bedriver även s.k. uppdragsutbildning och beställd utbildning. En uppdragsutbildning innebär att en uppdragsgivare köper utbildning av en högskola och att det är uppdragsgivaren som utser deltagarna. Bestämmelser om uppdragsutbildning vid universitet och högskolor finns i förordningen (2002:760) om uppdragsutbildning vid universitet och högskolor. En utlänning som har för avsikt att studera inom ramen för en uppdragsutbildning kan beviljas uppehållstillstånd med stöd av 5 kap. 10 § UtIL.

Migrationsverket har meddelat föreskrifter om att svenska utlandsmyndigheter får bevilja uppehållstillstånd för vissa studerande (MIGRFS 10/2014). I dessa anges bl.a. att en utlänning som har antagits till studier i Sverige inom ramen för ett studentutbytesavtal mellan ett svenskt och ett utländskt universitet eller högskola får beviljas uppehållstillstånd med stöd av 5 kap. 10 § UtIL, om han eller hon har sin försörjning under studietiden och sin återresa tryggad, har en heltäckande sjukförsäkring som gäller i Sverige och inte utgör ett hot mot allmän ordning, allmän säkerhet eller folkhälsa. Vidare anges att en utlänning som har antagits till utbytesstudier på gymnasienivå eller lägre får beviljas uppehållstillstånd med stöd av 5 kap. 10 § UtIL, om programmet anordnats av vissa angivna organisationer. Ett sådant uppehållstillstånd får endast beviljas efter vårdnadshavares medgivande. Utlänningen får inte utgöra ett hot mot allmän ordning, allmän säkerhet eller folkhälsa. Om en utlandsmyndighet anser att en ansökan om uppehållstillstånd inte kan beviljas eller är osäker på hur en ansökan bör bedömas, ska ärendet överlämnas till Migrationsverket för beslut.

5.2 Arbetstillstånd

En utlänning som ska arbeta i Sverige på grund av anställning här eller utomlands ska ha arbetstillstånd (2 kap. 7 § UtIL). Kravet på arbetstillstånd gäller inte för medborgare i de nordiska länderna eller för utlänningar som har uppehållsrätt eller permanent uppehållstillstånd (2 kap. 8 c § UtIL). Undantag från kravet på arbetstillstånd gäller i vissa fall enligt vad som anges i utlänningsförordningen. Till exempel gäller enligt 5 kap. 2 § första stycket 6 och 11 UtIF att utlänningar som har beviljats uppehållstillstånd för högskolestudier eller som gästforskare är undantagna från kravet på arbetstillstånd.

Enligt 6 kap. 2 § tredje stycket UtIL får ett arbetstillstånd ges till en utlänning som deltar i ett internationellt utbyte eller om det följer av ett internationellt avtal eller ett avtal med ett annat land. I dessa fall rör det sig oftast om anställningar som inte står öppna för den vanliga arbetsmarknaden eller anställningsformer av speciell art där villkoren regleras av internationella överenskommelser eller andra särskilda regelverk. Arbetet avser oftast en begränsad period. Till internationellt utbyte räknas t.ex. au pairer och vissa praktikanter. Praktikanter som inte omfattas av internationella avtal behandlas enligt de allmänna bestämmelserna för anställning i 6 kap. 2 § första stycket UtIL. Detta innebär bl.a. att de ska erbjudas löne- och anställningsvillkor motsvarande dem som gäller för praktikanter i Sverige för att beviljas arbetstillstånd här.

Ett arbetstillstånd ska i regel sökas och vara beviljat före inresan i Sverige. Från denna huvudregel finns dock flera undantag (6 kap. 4 § UtIL).

5.3 Återkallelse av tillstånd

Bestämmelser om återkallelse av uppehållstillstånd och arbetstillstånd finns i 7 kap. UtIL. Dessa tillstånd får återkallas bl.a. för en utlänning som medvetet har lämnat oriktiga uppgifter eller medvetet har förtigit omständigheter som varit av betydelse för att få tillståndet. För en utlänning som rest in i Sverige får ett uppehållstillstånd återkallas bl.a. om han eller hon utan arbetstillstånd bedriver verksamhet som kräver ett sådant tillstånd, om en anställning upphört under pågående uppehålls- och arbetstillståndsperiod eller om det på grund av tidigare verksamhet eller i övrigt kan antas att utlänningen kommer att bedriva sabotage, spioneri eller olovlig underrättelseverksamhet i Sverige eller något annat nordiskt land. Ett tidsbegränsat uppehållstillstånd för studier får även återkallas om förutsättningarna för att bevilja uppehållstillståndet inte längre är uppfyllda (7 kap. 7 a § UtIL).

6 Tillämpningsområde och förhållande till de allmänna reglerna i utlänningslagen

Regeringens förslag: De bestämmelser som behövs för att genomföra student- och forskardirektivet ska huvudsakligen föras in i ett nytt kapitel i utlänningslagen. Frånsett denna särreglering ska, om inte något annat föreskrivs, de allmänna reglerna i utlänningslagen gälla.

Bemyndiganden i utlänningslagen som ger regeringen möjlighet att meddela föreskrifter om uppehållstillstånd för motsvarande personkategorier och situationer ska tas bort eller ändras.

Regeringens bedömning: Möjligheten att tillämpa direktivet i fråga om uppehållstillstånd för au pair-arbete bör utnyttjas. Däremot bör inte möjligheten att tillämpa direktivets bestämmelser i fråga om uppehållstillstånd för annat volontärarbete än inom ramen för Europeisk volontärtjänst eller för deltagande i elevutbytesprogram utnyttjas.

Promemorians förslag och bedömning överensstämmer i huvudsak med regeringens. I promemorian föreslås det inte några ändringar i fråga om regeringens möjlighet att meddela föreskrifter.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna instämmer i eller har inga synpunkter på promemorians förslag och bedömning. *Tjänstemännens centralorganisation (TCO)* anser att de särskilda förutsättningar som råder för studenter och forskare skulle kunna motivera en särskild ordning i fler delar än vad som föreslås i promemorian.

Skälen för regeringens förslag och bedömning

Tillämpningsområde

I artikel 2.1 i student- och forskardirektivet anges att medlemsstaterna ska tillämpa direktivet på tredjelandsmedborgare som ansöker om, eller har beviljats, inresa och vistelse på en medlemsstats territorium i mer än 90 dagar för forskning, studier, praktik eller volontärarbete inom ramen för Europeisk volontärtjänst. Vidare anges att medlemsstaterna får besluta att tillämpa bestämmelserna i student- och forskardirektivet på tredjelandsmedborgare som ansöker om inresa och vistelse för att delta i ett elevutbytesprogram eller i ett utbildningsprojekt, för att bedriva annat volontärarbete än inom ramen för Europeisk volontärtjänst eller för att arbeta som au pair.

Nuvarande reglering i utlänningsförordningen om uppehållstillstånd för högskolestudier och för forskning har införts till följd av studentdirektivet och gästforskardirektivet (prop. 2005/06:129 och prop. 2007/08:74). Student- och forskardirektivet skiljer sig i vissa delar från de två tidigare direktiven, bl.a. genom att tillämpningsområdet är vidare. Studentdirektivet innehåller tvingande bestämmelser om uppehållstillstånd för studerande och fakultativa bestämmelser om uppehållstillstånd för praktikanter, elevutbyte och volontärer. Gästforskardirektivet innehåller tvingande bestämmelser om uppehållstillstånd för forskare.

Enligt gällande ordning är det möjligt att bevilja uppehållstillstånd för de fakultativa personkategorier som omfattas av student- och forskardirektivet enligt den allmänna bestämmelsen om uppehållstillstånd för

arbete, studier, besök och för att bedriva näringsverksamhet i 5 kap. 10 § UtL. Vid genomförandet av studentdirektivet infördes inte några särskilda bestämmelser för de fakultativa personkategorierna i det direktivet, dvs. praktikanter, elever och volontärer. Särskilda bestämmelser om uppehållstillstånd för studenter infördes i utlänningsförordningen. Eftersom student- och forskardirektivet inte innehåller några bestämmelser som ger elever eller volontärer några rättigheter utöver vad som redan gäller enligt utlänningslagen bedömer regeringen att det inte heller nu finns anledning att införa någon särskild reglering avseende villkoren för att beviljas ett uppehållstillstånd för volontärbete eller elevutbyte. Den möjlighet som ges enligt direktivet bör därför inte utnyttjas, utan i stället bör nuvarande ordning fortsatt gälla för dessa personkategorier. Däremot när det gäller au pairer innehåller direktivet bestämmelser som innebär ökade rättigheter, t.ex. en reglering av vilka arbetsuppgifter som en au pair får utföra. Regeringen bedömer därför att det finns skäl att utnyttja möjligheten att tillämpa direktivet i fråga om uppehållstillstånd för au pair-arbete.

Sammantaget innebär detta att det vid ett genomförande av direktivet bör införas regler om uppehållstillstånd för forskning, studier, praktik, volontärbete inom ramen för Europeisk volontärtjänst och au pair-arbete (se särskilt avsnitten 9–13). Med hänsyn till att de tillstånd som avser studier och praktik ska ha en viss koppling till högre utbildning, bör dessa benämnas uppehållstillstånd för studier inom högre utbildning respektive praktik med anknytning till högre utbildning. Det bör dessutom, som utvecklas i avsnitt 14, införas regler om uppehållstillstånd efter slutförd forskning och slutförda studier.

Ett nytt kapitel i utlänningslagen

Utöver de allmänna villkoren för inresa och vistelse som ställs upp i artikel 7 i direktivet, och de särskilda villkor som gäller för varje kategori av tredjelandsmedborgare enligt artiklarna 8, 11–14 och 16, finns också särskilt reglerat bl.a. grunder för avslag på ansökan och för återkallelse och nekad förlängning av tillstånden, likabehandling i förhållande till medborgarna i den berörda medlemsstaten och förfarandegarantier för de kategorier som omfattas av direktivet. För forskare och studerande finns också särskilda bestämmelser om rörlighet för kortare och längre tids vistelse inom unionen och rätten att efter slutförd forskningsverksamhet eller slutförda studier beviljas ett uppehållstillstånd för att söka arbete eller undersöka förutsättningarna för att bedriva näringsverksamhet.

Vid tidigare genomföranden av EU-direktiv som avviker från utlänningslagens systematik och som tar sikte på en viss kategori av tredjelandsmedborgare har bestämmelser tagits in i särskilda kapitel i utlänningslagen (se t.ex. 5 a kap. om ställning som varaktigt bosatt och 6 a kap. om EU-blåkort). Regeringen bedömer att det även i detta fall är lämpligast att ta in de nationella bestämmelser som genomför direktivet i ett nytt kapitel i utlänningslagen.

Lagrådet anser att det nya kapitlet bör ha rubriken ”Upphållstillstånd enligt EU:s student- och forskardirektiv”. Enligt regeringen finns det dock skäl att utforma rubriken på ett sätt så att den ger tydligare ledning i fråga om vilka olika slags uppehållstillstånd som regleras i kapitlet. En sådan utformning av rubriken stämmer också bättre överens med utlännings-

lagens struktur och övriga rubriker (se t.ex. 6 b kap. tillstånd för företagsintern förflyttning, ICT, och 6 c kap. om tillstånd för säsongsarbete). Regeringen föreslår därför att rubriken för det nya kapitlet ska lyda uppehållstillstånd för forskning, studier inom högre utbildning, viss praktik, visst volontärarbete och au pair-arbete.

Vidare föreslår Lagrådet att vissa paragrafer som rör forskares och studenters rätt till kortare rörlighet (se avsnitt 17) bör placeras i direkt anslutning till de paragrafer som handlar om uppehållstillstånd för forskning respektive studier inom högre utbildning. Regeringen är emellertid av uppfattningen att det framstår som mer naturligt att reglerna beträffande de olika uppehållstillstånden och förutsättningarna för dessa – på samma sätt som i 6 b kap. om ICT-tillstånd – hålls samlade och därmed skilda från dem som handlar om kortare rörlighet utan krav på tillstånd. Regeringen ser inte någon risk för att en sådan placering av de olika bestämmelserna skulle leda till att kapitlet blir svåröverskådligt.

Frånsett den särreglering som ställs upp i förslaget till ett nytt kapitel i utlänningslagen bör de allmänna reglerna i utlänningslagen, t.ex. vad gäller arbetstillstånd, avvisning och utvisning samt merparten av förfarandereglererna, gälla. Det finns således inte anledning att, som *Tjänstemännens centralorganisation (TCO)* är inne på, överväga att i större utsträckning än vad som föreslås i promemorian införa regler som ska gälla endast för studenter och forskare.

Enligt de regler i utlänningslagen som gäller i dag får regeringen meddela föreskrifter om uppehållstillstånd för vissa av de personkategorier och situationer som nu kommer att omfattas av det nya kapitlet i utlänningslagen (se 5 kap. 23 § UtL). Dessa bemyndiganden bör tas bort eller ändras.

Nuvarande bestämmelse i 5 kap. 10 § UtL om tidsbegränsat uppehållstillstånd för bl.a. studier och besök bör även fortsättningsvis kunna tillämpas i de situationer som inte omfattas av direktivets tillämpningsområde. Det kan bli aktuellt t.ex. i det fall en utlänning inte uppfyller de nationella reglerna om behörighet för att antas till högskoleutbildning och i stället ansöker om tillstånd för att studera inom ramen för en uppdragsutbildning eller vid FN-institutionen World Maritime University. Av skäl 29 framgår att direktivet inte bör påverka medlemsstaternas rätt att utfärda andra tillstånd för studier, forskning eller praktik än de som regleras i direktivet för tredjelandsmedborgare som inte omfattas av direktivet.

Regeringens förslag: Ett uppehållstillstånd för forskning, studier inom högre utbildning, praktik med anknytning till högre utbildning, volontärarbete inom ramen för Europeisk volontärtjänst eller au pair-arbete eller ett uppehållstillstånd efter slutförd forskning eller slutförda studier ska inte beviljas en utlänning som

- är EES-medborgare eller medborgare i Schweiz eller är familjemedlem till en sådan medborgare,
- har beviljats uppehållstillstånd som flykting eller alternativt skyddsbehövande enligt 5 kap. 1 § utlänningslagen, eller motsvarande äldre bestämmelser, eller har ansökt om ett sådant tillstånd och ansökan ännu inte har avgjorts slutligt,
- har beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd eller uppehållstillstånd efter tillfälligt skydd enligt 21 kap. utlänningslagen,
- har ställning som varaktigt bosatt i en annan EU-stat,
- har ett avvisnings- eller utvisningsbeslut som fått laga kraft och som inte kan verkställas,
- har beviljats uppehålls- och arbetstillstånd för högkvalificerad anställning (EU-blåkort), eller
- har beviljats uppehålls- och arbetstillstånd för att tjänstgöra som praktikant inom ramen för företagsintern förflyttning av personal (ICT-tillstånd).

Lagen om godkännande för forskningshuvudmän att ta emot gästforskare ska anpassas så att tillämpningsområdet för den lagen ska motsvara vad som föreslås gälla enligt utlänningslagen i fråga om de personkategorier som ska undantas från möjligheten att beviljas uppehållstillstånd.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna tillstyrker eller har inga synpunkter på promemorians förslag.

Skälen för regeringens förslag

Huvudregeln enligt direktivet

Enligt artikel 2.1 ska direktivet tillämpas på tredjelandsmedborgare som ansöker om inresa och vistelse, eller som har beviljats inresa och vistelse, på en medlemsstats territorium. Med tredjelandsmedborgare avses enligt definitionen i artikel 3 a en person som inte är unionsmedborgare i den mening som avses i artikel 20.1 i EUF-fördraget. I artikel 2.2 anges flera undantag från direktivets tillämpningsområde.

EES-medborgare och medborgare i Schweiz samt deras familjemedlemmar

Enligt bestämmelserna i artikel 2.2 c och e är direktivet inte tillämpligt på tredjelandsmedborgare som är familjemedlemmar till unionsmedborgare som har utövat sin rätt till fri rörlighet inom unionen. Direktivet ska inte heller tillämpas på tredjelandsmedborgare som, i likhet med sina familjemedlemmar och oavsett medborgarskap, har rättigheter i fråga om fri

rörlighet som motsvarar unionsmedborgares rättigheter enligt avtal antingen mellan unionen och dess medlemsstater och tredjeländer eller mellan unionen och tredjeländer.

Island, Norge och Liechtenstein har ingått det s.k. EES-avtalet med unionen som innebär en rätt till fri rörlighet motsvarande den som gäller enligt EU-rätten. Schweiz har ingått ett motsvarande avtal. Bestämmelserna i artikel 2.2 c och e innebär därmed att medborgare i Island, Norge, Liechtenstein och Schweiz samt deras familjemedlemmar undantas från direktivets tillämpningsområde.

Vidare ska familjemedlemmar till unionsmedborgare vara undantagna enligt direktivet. En konsekvens av att direktivet endast är tillämpligt på tredjelandsmedborgare är givetvis även att unionsmedborgare inte ska kunna beviljas tillstånd enligt de nya reglerna. Att dessa personkategorier inte ska beviljas tillstånd bör framgå av bestämmelserna. En definition som omfattar såväl unionsmedborgare som medborgare i Island, Norge och Liechtenstein är EES-medborgare (se t.ex. prop. 2013/14:81 s. 19 och prop. 2017/18:108 s. 30).

Mot ovanstående bakgrund föreslår regeringen att ett uppehållstillstånd enligt utlänningslagens nya kapitel inte ska beviljas EES-medborgare och medborgare i Schweiz samt deras familjemedlemmar.

Vidare anser regeringen att lagen (2008:290) om godkännande för forskningshuvudmän att ta emot gästforskare bör anpassas så att tillämpningsområdet för den lagen bättre stämmer överens med vad som nu föreslås gälla enligt utlänningslagen i fråga om de personkategorier som ska undantas från möjligheten att beviljas uppehållstillstånd. I 2 § GodkL anges att med tredjelandsmedborgare avses en utlänning som inte är medborgare i en stat som är medlem i Europeiska unionen (EU), i en annan stat som omfattas av avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) eller i Schweiz. Familjemedlemmar till sådana medborgare bör lämpligen undantas genom ett tillägg i 3 §, som handlar om vilka personer som undantas från den lagens tillämpningsområde och som därmed inte kan ingå ett mottagningsavtal med en forskningshuvudman i Sverige.

Utlänningar som omfattas av bestämmelser om skydd

Enligt artikel 2.2 a ska direktivet inte tillämpas på tredjelandsmedborgare som söker internationellt skydd, som beviljats internationellt skydd i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/95/EU av den 13 december 2011 om normer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer ska anses berättigade till internationellt skydd, för en enhetlig status för flyktingar eller personer som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande, och för innehållet i det beviljade skyddet (det s.k. omarbetade skyddsgrundsdirektivet) eller som beviljats tillfälligt skydd i en medlemsstat i enlighet med rådets direktiv 2001/55/EG av den 20 juli 2001 om miniminormer för att ge tillfälligt skydd vid massiv tillströmning av fördrivna personer och om åtgärder för att främja en balans mellan medlemsstaternas insatser för att ta emot dessa personer och bära följderna av detta (det s.k. massflyktsdirektivet).

Begreppet internationellt skydd förekommer inte i svensk utlänningslagstiftning. Uttrycket används däremot bl.a. i det omarbetade skydds-

grundsdirektivet. Enligt artikel 2 i det direktivet avses med internationellt skydd flyktingstatus och status som subsidiärt skyddsbehövande. Subsidiärt skyddsbehövande benämndes i den svenska versionen av det numera upphävda skyddsgrundsdirektivet 2004/83/EG som alternativt skyddsbehövande och det är det begreppet som alltså återfinns i 4 kap. 2 § UtL som innehåller en definition av alternativt skyddsbehövande. Bestämmelser om uppehållstillstånd för flyktingar och alternativt skyddsbehövande finns i 5 kap. 1 § UtL.

I 21 kap. UtL finns särskilda bestämmelser om tillfälligt skydd i en massflyktsituation. Bestämmelserna tillkom vid genomförandet av massflyktsdirektivet.

Med hänsyn till det ovanstående föreslår regeringen att det i utlänningslagens nya kapitel ska anges att uppehållstillstånd inte ska beviljas en utlänning som beviljats uppehållstillstånd som flykting eller alternativt skyddsbehövande enligt 5 kap. 1 § UtL, eller motsvarande äldre bestämmelser, eller har ansökt om ett sådant tillstånd och ansökan ännu inte har avgjorts slutligt. Inte heller ska uppehållstillstånd kunna beviljas en utlänning som har beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd eller uppehållstillstånd efter tillfälligt skydd enligt 21 kap. UtL. Vidare anser regeringen att 3 § GodkL bör anpassas till den föreslagna regleringen i utlänningslagen.

Utlänningar som har ställning som varaktigt bosatta

Enligt artikel 2.2 d är direktivet inte tillämpligt på tredjelandsmedborgare som har ställning som varaktigt bosatta i en medlemsstat enligt rådets direktiv 2003/109/EG av den 25 november 2003 om varaktigt bosatta tredjelandsmedborgares ställning. Bestämmelser om ställning som varaktigt bosatt i Sverige finns i 5 a kap. UtL.

De nationella bestämmelser som införs med anledning av student- och forskardirektivet bör alltså inte vara tillämpliga på en utlänning som har ställning som varaktigt bosatt i en annan medlemsstat och som utnyttjar sin rätt att vistas i Sverige för att studera eller följa en yrkesutbildning (jfr artikel 14.2 b i direktiv 2003/109/EG). I syfte att genomföra direktivet i denna del bör det i utlänningslagens nya kapitel införas en bestämmelse som undantar en utlänning som har ställning som varaktigt bosatt i en annan EU-stat från att komma i fråga för uppehållstillstånd enligt det kapitlet. Även 3 § GodkL bör kompletteras med en bestämmelse som undantar en utlänning som har ställning som varaktigt bosatt från den lagens tillämpningsområde.

Utlänningar med avvisnings- eller utvisningsbeslut

Enligt artikel 2.2 b är direktivet inte tillämpligt på tredjelandsmedborgare vars avvisning eller utvisning har skjutits upp på grund av faktiska eller rättsliga omständigheter.

I utlänningslagen finns det flera bestämmelser som innebär att verkställigheten av ett beslut om avvisning eller utvisning skjuts upp om verkställigheten inhiberas eller om ett tidsbegränsat uppehållstillstånd beviljas. Bestämmelser om inhibition av verkställighet finns bl.a. i 12 kap. 10–13 a och 18 §§ UtL. Att verkställigheten av ett beslut om avvisning eller utvisning kan skjutas upp genom att ett tidsbegränsat uppehålls-

tillstånd beviljas framgår av bl.a. 12 kap. 18 § UtL. Verkställigheten av ett beslut om avvisning eller utvisning kan också skjutas upp på grund av att en ny prövning av rätten att vistas i landet har inletts (se bl.a. 12 kap. 19 § UtL).

Enligt 3 § 3 GodkL gäller inte bestämmelserna i den lagen för tredjelandsmedborgare som har ett lagakraftvunnet avvisnings- eller utvisningsbeslut som inte kan verkställas. För att uppfylla student- och forskardirektivet föreslår regeringen att en motsvarande undantagsbestämmelse ska tas in i utlänningslagens nya kapitel. Det bör alltså införas en bestämmelse om att ett uppehållstillstånd enligt det nya kapitlet inte ska beviljas en utlänning som har ett avvisnings- eller utvisningsbeslut som fått laga kraft och som inte kan verkställas.

Högkvalificerade arbetstagare

Enligt artikel 2.2 g är direktivet inte tillämpligt på tredjelandsmedborgare som har beviljats inresa och vistelse som högkvalificerade arbetstagare enligt rådets direktiv 2009/50/EG av den 25 maj 2009 om villkor för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse för högkvalificerad anställning (det s.k. blåkortsdirektivet).

Enligt blåkortsdirektivet finns det möjlighet att bevilja tredjelandsmedborgare ett särskilt kombinerat uppehålls- och arbetstillstånd för högkvalificerad anställning (EU-blåkort). Bestämmelser om EU-blåkort finns i 6 a kap. UtL. Som villkor för att beviljas ett sådant tillstånd krävs bl.a. att personen har bevis på högre utbildning.

En forskare definieras i student- och forskardirektivet som en tredjelandsmedborgare som innehar en doktorsexamen eller ett lämpligt bevis på högre utbildning. I flera medlemsstater anses det föreligga ett anställningsförhållande mellan en forskare och ett forskningsorgan som har ingått ett mottagningsavtal för att bedriva forskningsverksamhet. Det har därför bedömts nödvändigt att särskilt reglera att student- och forskardirektivet inte ska omfatta tredjelandsmedborgare som har beviljats ett EU-blåkort för högkvalificerad anställning.

För att uppfylla direktivets krav i denna del föreslår regeringen att det införs en bestämmelse om att en utlänning som har beviljats ett EU-blåkort enligt 6 a kap. UtL inte ska kunna beviljas uppehållstillstånd enligt bestämmelserna i det nya kapitlet i utlänningslagen. Vidare föreslås det att 3 § GodkL ändras på så sätt att en utlänning som har beviljats ett EU-blåkort ska undantas från tillämpningsområdet för den lagen.

Praktikanter inom ramen för företagsintern förflyttning av personal

Enligt artikel 2.2 f är direktivet inte tillämpligt på tredjelandsmedborgare som kommer till unionen som praktikanter enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/66/EU av den 15 maj 2014 om villkor för inresa och vistelse för tredjelandsmedborgare inom ramen för företagsintern förflyttning av personal (det s.k. ICT-direktivet). Bestämmelser om tillstånd för företagsintern förflyttning, ICT, finns i 6 b kap. UtL.

Med praktikant enligt ICT-direktivet avses en person med universitetsexamen som förflyttas från ett värdföretag i tredjeland, där han eller hon är anställd, för karriärutveckling eller för att skaffa sig utbildning i affärsteknik eller affärsmetoder och som får lön under förflyttningen till

unionens medlemsstater. ICT-direktivet ställer upp särskilda regler för inresa och vistelse för denna kategori av praktikanter som skiljer sig från bestämmelserna om praktikanter i student- och forskardirektivet.

För att uppfylla kravet i student- och forskardirektivet anser regeringen att det i utlänningslagens nya kapitel och i 3 § GodkL bör tas in bestämmelser som undantar en utlänningsperson som har beviljats uppehålls- och arbetstillstånd för att tjänstgöra som praktikant inom ramen för ICT-direktivet från tillämpningsområdet för de nya reglerna.

Undantaget för utlånade forskare upphävs

Av artikel 3.2 d i gästforskardirektivet framgår att direktivet inte är tillämpligt på forskare som av ett forskningsorgan lånats ut till ett annat forskningsorgan i en annan medlemsstat. Undantaget från tillämpningsområdet genomfördes i svensk rätt genom bestämmelsen i 3 § 5 GodkL.

Student- och forskardirektivet innehåller inte något motsvarande undantag. Enligt regeringen bör därför den bestämmelsen i GodkL tas bort.

8 Allmänna villkor för uppehållstillstånd

8.1 Krav på särskilda handlingar

Regeringens bedömning: Det behövs inte några författningsändringar med anledning av direktivets bestämmelser om att den som ansöker om ett uppehållstillstånd för forskning, studier inom högre utbildning, praktik med anknytning till högre utbildning, volontärarbete inom ramen för Europeisk volontärtjänst eller au pair-arbete eller ett uppehållstillstånd efter slutförd forskning eller slutförda studier ska visa upp styrkande handlingar för att villkoren för tillståndet i fråga är uppfyllda.

Möjligheten enligt direktivet att kräva att sökanden lämnar in handlingar på svenska eller på något annat av unionens officiella språk bör inte utnyttjas.

Promemorians bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna instämmer i eller har inga synpunkter på promemorians bedömning. *Kammarrätten i Stockholm, Ambassaden i Peking* och *Universitets- och högskolerådet* anser att möjligheten att kräva att sökanden lämnar in handlingar på svenska eller på något annat av unionens officiella språk bör utnyttjas.

Skälen för regeringens bedömning: Som villkor för rätt till inresa och vistelse anges i artikel 5.1 och 5.3 att tredjelandsmedborgaren genom styrkande handlingar kan visa att han eller hon uppfyller de allmänna villkoren i artikel 7 och de relevanta särskilda villkoren i artiklarna 8, 11–14 eller 16. Artiklarna är till stor del uppbyggda på så sätt att de anger de omständigheter som sökanden ska visa genom att ge in olika handlingar tillsammans med ansökan. Vilka som är de egentliga villkoren för att beviljas ett uppehållstillstånd enligt direktivet följer då indirekt av kravet på att sökanden ska ge in vissa handlingar.

En grundläggande förutsättning för att en ansökan om tillstånd att resa in och vistas i Sverige ska kunna beviljas är att utlänningen kan presentera de underlag som behövs för prövningen av ansökan. Det är också den ordning som generellt gäller vid en ansökan om uppehållstillstånd enligt svensk rätt. De bestämmelser som genomför artikel 5.1 och 5.3 bör därför inte formuleras som ett krav på sökanden att ge in vissa specificerade handlingar. I stället bör utgångspunkten vara att det i lagen ska anges vilka förutsättningar som ska gälla för att ett uppehållstillstånd ska kunna beviljas. Det bedöms inte finnas någon risk för att de uppgifter som krävs för att kunna göra en prövning i enlighet med direktivet inte kommer in om bestämmelserna formuleras med utgångspunkt i villkoren i stället för i vilka specifika handlingar som ska ges in. Att sökanden genom handlingar eller på annat sätt kan visa att dessa förutsättningar är uppfyllda bedöms mot denna bakgrund inte behöva anges särskilt i lagtexten.

I vissa av direktivets artiklar ställs det upp som krav för att beviljas tillstånd att sökanden ska ge in t.ex. ett visst slags avtal (se t.ex. artiklarna 8.1 och 13.1 a). Regeringen återkommer i avsnitten 9 och 11–13 till vad som i sådant fall bör gälla.

Vidare gäller enligt direktivet att medlemsstaterna får kräva att sökanden visar upp nödvändiga handlingar på berörd medlemsstats officiella språk, eller på något av unionens officiella språk (artikel 5.2).

Det finns i dag inget krav på att handlingar som ska bifogas en ansökan måste vara översatta till svenska. I de flesta fall bör en ansökan även kunna prövas med stöd av handlingar som ges in på andra språk, framför allt engelska. Om Migrationsverket bedömer att ingivna handlingar inte kan ligga till grund för prövningen av ansökan bör verket antingen självt ordna med en översättning eller vid kontakt med sökanden begära in nödvändig information i ärendet. Regeringen anser, till skillnad från *Kammarrätten i Stockholm*, *Ambassaden i Peking* och *Universitets- och högskolerådet*, att gällande rätt beträffande översättning av handlingar inte bör ändras.

8.2 Resehandling

Regeringens bedömning: Direktivets krav på giltig resehandling och nödvändiga tillstånd för inresa och vistelse kräver inte några lagändringar.

Promemorians bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna instämmer i eller har inga synpunkter på promemorians bedömning. *Kammarrätten i Stockholm* anser att det i 2 kap. UtL bör införas en upplysning om att det i det nya kapitlet finns särskilda bestämmelser om rätt till inresa och vistelse i Sverige för utlänningar som har beviljats ett uppehållstillstånd av en annan EU-stat för forskning eller studier inom högre utbildning.

Skälen för regeringens bedömning: Enligt artikel 7.1 a ska sökanden uppvisa en giltig resehandling såsom denna fastställs i nationell rätt och, om så krävs, en viseringsansökan eller en giltig visering, ett giltigt uppehållstillstånd eller en giltig visering för längre vistelse för att beviljas inresa och vistelse. Medlemsstaterna får kräva att resehandlingens giltighetstid omfattar minst den planerade vistelsens längd. Enligt artikel

18.8 får medlemsstaterna bestämma att tillståndets giltighetstid i vissa situationer inte får överstiga resehandlingen. Liknande krav på giltig resehandling finns även i det tidigare studentdirektivet respektive gästforskardirektivet.

Enligt 2 kap. 1 § UtIL ska en utlänning som reser in i eller vistas i Sverige ha pass. Enligt 4 kap. 23 § UtIF får ett tidsbegränsat uppehållstillstånd inte beviljas för längre tid än utlänningens pass gäller, om inte frågan om tillstånd gäller de kategorier som anges i den bestämmelsen eller om det annars finns särskilda skäl. Befintliga regler i utlänningsförordningen om begränsningar av tillståndstiden i relation till passhandlingens giltighetstid kan tillämpas även i fråga om de nu aktuella uppehållstillstånden. Någon ytterligare reglering behövs därför inte i denna del.

Enligt 2 kap. 3 § UtIL ska en utlänning som reser in i eller vistas i Sverige ha en Schengenvisering eller en nationell visering. Kravet på visering gäller, enligt 2 kap. 8 a § första stycket 3 UtIL, inte den som har uppehållstillstånd i Sverige. En utlänning som vistas i Sverige i mer än tre månader ska ha uppehållstillstånd (2 kap. 5 § UtIL). Dessa bestämmelser blir tillämpliga också för de personer som omfattas av direktivet och någon författningsåtgärd i denna del bedöms därför inte nödvändig.

Forskare, forskares familjemedlemmar och studerande ska enligt direktivet ha rätt att resa in och vistas i andra medlemsstater i mer än tre månader med stöd av ett uppehållstillstånd utfärdat av den medlemsstat som först beviljade personerna inresa till EU. Rätten till inresa och vistelse vid sådan rörlighet behandlas i avsnitt 17. Till skillnad från *Kammarrätten i Stockholm* ser regeringen inte anledning att införa en upplysningsbestämmelse i 2 kap. UtIL om dessa utlänningsars rätt till inresa och vistelse i Sverige.

8.3 Medgivande från vårdnadshavare

Regeringens förslag: En utlänning som är under 18 år ska visa att han eller hon har vårdnadshavares medgivande för den planerade vistelsen för att beviljas ett uppehållstillstånd för forskning, studier inom högre utbildning, praktik med anknytning till högre utbildning, volontärarbete inom ramen för Europeisk volontärtjänst eller au pair-arbete eller ett uppehållstillstånd efter slutförd forskning eller slutförda studier.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna tillstyrker eller har inte några synpunkter på promemorians förslag.

Skälen för regeringens förslag: Enligt artikel 7.1 b ska sökanden, om han eller hon är underårig enligt den berörda medlemsstatens nationella rätt, uppvisa ett medgivande från föräldrarna eller en likvärdig handling avseende den planerade vistelsen.

Direktivet innehåller ingen definition av förälder och det kan förekomma olika definitioner av föräldrabegreppet i olika länder. Det får förut sättas att syftet med bestämmelsen är att ett medgivande enbart ska krävas från den eller de som har ett ansvar för barnets personliga förhållanden och för att dess behov av bl.a. omvårdnad och trygghet blir tillgodosedda. För

att genomföra direktivet bör därför i utlänningslagens nya kapitel tas in en bestämmelse med ett krav på medgivande från vårdnadshavare för sökande som är under 18 år.

8.4 Sjukförsäkring

Regeringens förslag: För att beviljas ett uppehållstillstånd för forskning, studier inom högre utbildning, praktik med anknytning till högre utbildning, volontärarbete inom ramen för Europeisk volontärtjänst eller au pair-arbete eller ett uppehållstillstånd efter slutförd forskning eller slutförda studier ska utlännen, vid vistelse som kommer att uppgå till högst ett år, visa att han eller hon har eller har ansökt om en heltäckande sjukförsäkring som gäller i Sverige.

Kravet på heltäckande sjukförsäkring för forskare ska inte längre ingå som en del i mottagningsavtalet.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna tillstyrker eller har inte några synpunkter på promemorians förslag. *Migrationsverket och Sveriges kommuner landsting (SKL)* anser att det inte bör vara tillräckligt att den sökande visar att han eller hon har ansökt om en heltäckande sjukförsäkring. Migrationsverket anser även att kravet på sjukförsäkring bör gälla samtliga sökande, oavsett längd på den planerade vistelsen i Sverige. Migrationsverket anser dessutom att förslaget kan leda till vissa problem vid handläggningen av ansökningar om uppehållstillstånd. Några av remissinstanserna, bl.a. *Svenska institutet (SI)* och *Ambassaden i Peking*, efterfrågar vägledning angående vad som kan anses utgöra en heltäckande sjukförsäkring. *Kungl. Tekniska högskolan* och *Uppsala universitet* tar upp frågan om Kammarkollegiets försäkringar kommer att räknas som heltäckande sjukförsäkringar. *Lunds universitet* och *Högskolan i Halmstad* efterfrågar ett förtydligande av vem som har ansvaret för att en heltäckande sjukförsäkring finns för forskare, när sjukförsäkringen inte längre kommer att ingå som en del i mottagningsavtalet.

Skälen för regeringens förslag: Enligt artikel 7.1 c ska sökanden styrka att han eller hon har en sjukförsäkring eller, om detta föreskrivs i den berörda medlemsstatens nationella rätt, har ansökt om en sjukförsäkring som täcker alla de risker som medborgarna i den medlemsstaten normalt har täckning för och som är giltig för hela den planerade vistelsen. Motsvarande krav på sjukförsäkring finns även i studentdirektivet och gästforscardirektivet. I artikel 11.2 anges att tredjelandsmedborgare som automatiskt omfattas av en sjukförsäkring som täcker alla de risker som medborgarna i den berörda medlemsstaten normalt har täckning för när de är inskrivna vid en läroanstalt för högre utbildning ska presumeras uppfylla villkoret i artikel 7.1 c.

Enligt bestämmelserna i hälso- och sjukvårdslagen (2017:30) respektive tandvårdslagen (1985:125) är landstingen skyldiga att tillhandahålla hälso- och sjukvård samt tandvård åt alla, oavsett medborgarskap, som är bosatta inom landstingen. För den som vistas inom landstinget, utan att vara bosatt där, är landstinget endast skyldigt att tillhandahålla omedelbar vård.

Grunden för att få tillgång till svensk hälso- och sjukvård är således att man är bosatt i Sverige.

I 3 § folkbokföringslagen (1991:481) anges att den som efter inflyttning anses vara bosatt i Sverige ska folkbokföras. En person anses bosatt här i landet om han eller hon kan antas komma att regelmässigt tillbringa sin nattvila eller motsvarande vila (dygnsvilan) i landet under minst ett år. Även den som kan antas komma att regelmässigt tillbringa sin dygnsvila både inom och utom landet ska folkbokföras om han eller hon med hänsyn till samtliga omständigheter får anses ha sin egentliga hemvist här.

Tillgången till svensk hälso- och sjukvård för personer som beviljas uppehållstillstånd enligt direktivet beror alltså på hur lång tid de ska vistas i Sverige. Vid vistelser på minst ett år kommer personen i regel att folkbokföras i Sverige och därmed omfattas av landstingens skyldighet att tillhandahålla även annan än omedelbar hälso- och sjukvård samt tandvård. Personer vars vistelse i Sverige kan antas komma att uppgå till kortare tid än ett år kommer däremot inte att folkbokföras och bör därför kunna styrka att de har, eller har ansökt om, en heltäckande sjukförsäkring som gäller i Sverige för att kunna beviljas uppehållstillstånd.

Några av remissinstanserna, bl.a. *Svenska institutet (SI)* och *Ambasaden i Peking*, efterfrågar vägledning angående vad som kan anses utgöra en heltäckande sjukförsäkring. Vissa remissinstanser, bl.a. *Kungl. Tekniska högskolan*, tar även upp frågan om de försäkringar för utländska besökare som lärosäten kan teckna med Kammarkollegiet kommer att anses vara heltäckande sjukförsäkringar. Begreppet heltäckande sjukförsäkring i den nya bestämmelsen bör ha samma innebörd som i redan existerande bestämmelser i utlänningslagen (se t.ex. 6 a kap. 1 § och 6 b kap. 1 § UtLL). Regeringen anser därför att det inte finns behov av att i det här lagstiftningsprojektet ytterligare förtydliga vad en heltäckande sjukförsäkring ska omfatta. Vad som utgör en heltäckande sjukförsäkring bör i stället vara en fråga för rättstillämpningen att avgöra. I sammanhanget kan det dock lyftas fram att en försäkring som läroanstalten har tecknat med Kammarkollegiet kan – beroende på dess innehåll – utgöra en sådan försäkring som avses i artikel 11.2, dvs. en heltäckande sjukförsäkring som tredjelandsmedborgare automatiskt omfattats av när de är inskrivna vid en läroanstalt för högre utbildning (se även 1 kap. 11 b § andra stycket högskoleförordningen [1993:100] om syftet med den försäkring som Kammarkollegiet ska erbjuda). I sådant fall ska försäkringen, enligt samma artikel, presumeras uppfylla direktivets krav på heltäckande sjukförsäkring.

Migrationsverket och *SKL* anser att det inte bör vara tillräckligt att den sökande visar att han eller hon har ansökt om en sjukförsäkring. *SKL* påpekar att om en tredjelandsmedborgare av någon anledning inte beviljas en sjukförsäkring finns det en risk för att vederbörande inte kan betala för den sjukvård som han eller hon kan komma att behöva i Sverige. I syfte att uppnå en enhetlig tillämpning anser regeringen dock, i likhet med vad som föreslås i promemorian, att det är lämpligt att kravet på sjukförsäkring utformas så likt dess motsvarigheter i fråga om EU-blåkort, ICT-tillstånd och tillstånd för säsongarbete som möjligt. Regeringen anser därför att det bör vara tillräckligt att utlänningsvisar att han eller hon har ansökt om en heltäckande sjukförsäkring. Kravet på sjukförsäkring gäller under utlänningsvisens vistelse i Sverige. Om det under vistelsen här skulle fram-

komma att utlänningen inte har eller försöker att få en sjukförsäkring, kan hans eller hennes tillstånd återkallas (se avsnitt 15.2).

Vidare anser Migrationsverket att kravet på att den som ansöker om uppehållstillstånd ska visa att han eller hon har eller har ansökt om en heltäckande sjukförsäkring bör gälla samtliga sökande, oavsett längd på den planerade vistelsen i Sverige. Migrationsverket ifrågasätter om promemorians förslag i den delen är förenligt med direktivets krav på att den som ansöker om uppehållstillstånd ska styrka att han eller hon har eller har ansökt om en sjukförsäkring. Som redogörs för ovan kommer utlänningar vars vistelse i Sverige uppgår till minst ett år i regel att folkbokföras och de kommer därmed att omfattas av landstingens skyldighet att tillhandahålla även annan än omedelbar hälso- och sjukvård. Regeringen anser därför att förslaget uppfyller direktivets krav och att det inte är nödvändigt att kräva att dessa personer ska visa att de har eller har ansökt om en sjukförsäkring.

Migrationsverket påpekar även att personer som har ett uppehållstillstånd för mer än ett år och som planerar att utnyttja sin rätt till rörlighet enligt direktivet riskerar att inte anses bosatta i Sverige. Enligt Migrationsverket finns det därmed en risk att de kan komma att vistas i Sverige utan att omfattas av en heltäckande sjukförsäkring. Avgörande för om en utlänning som ansöker om uppehållstillstånd enligt det nya kapitlet i utlänningslagen behöver visa att han eller hon har eller har ansökt om en heltäckande sjukförsäkring är om utlänningens vistelse i Sverige kommer att uppgå till högst ett år. Frågan om utlänningens vistelsetid får bedömas av Migrationsverket i varje enskilt fall utifrån de uppgifter som finns i ärendet vid prövningstillfället. Det gäller oavsett längden på det uppehållstillstånd som beviljas. Om utlänningens situation förändras under tillståndstiden så att han eller hon inte längre uppfyller förutsättningarna för uppehållstillstånd, kan tillståndet återkallas (se avsnitt 15.2).

Migrationsverket befarar även att promemorians förslag att endast utlänningar vars vistelse kommer att uppgå till högst ett år behöver visa att han eller hon har eller har ansökt om en sjukförsäkring kan leda till vissa problem vid myndighetens handläggning av ansökningar om uppehållstillstånd, bl.a. i form av ett ökat antal kompletteringar. Motsvarande bestämmelser om krav på sjukförsäkring gäller emellertid redan i dag för bl.a. uppehållstillstånd för gästforskare och ICT-tillstånd (7 § GodkL och 6 b kap. 1 § första stycket 4 UtL). Regeringen bedömer därför att de problem som Migrationsverket tar upp bör kunna hanteras genom de handläggningsrutiner som finns på myndigheten och med tydlig information till de som ansöker om uppehållstillstånd.

Sammantaget föreslår regeringen att en utlänning ska visa att han eller hon har eller har ansökt om en heltäckande sjukförsäkring som gäller i Sverige för att beviljas ett uppehållstillstånd enligt det nya kapitlet i utlänningslagen. Detta krav ska dock endast gälla vid vistelse som kommer att uppgå till högst ett år. Som en följd av att detta bör kravet i 7 § andra stycket GodkL på att det av mottagningsavtalet ska framgå att gästforskaren har en heltäckande sjukförsäkring om han eller hon ska vistas i Sverige under kortare tid än ett år tas bort. Även om kravet tas bort kan information om att forskaren har en sjukförsäkring tas med i mottagningsavtalet.

Lunds universitet och *Högskolan i Halmstad* önskar ett klagörande i fråga om vem som har ansvaret för att en heltäckande sjukförsäkring finns för forskare när sjukförsäkringen inte längre kommer att ingå som en del i mottagningsavtalet. Som regeringen återkommer till är det utlänningen som ansöker om uppehållstillstånd och som därför i förekommande fall ska visa att han eller hon har eller har ansökt om en heltäckande sjukförsäkring (se avsnitt 18.1).

8.5 Försörjningskrav

Regeringens förslag: För att beviljas ett uppehållstillstånd för forskning, studier inom högre utbildning, praktik med anknytning till högre utbildning, volontärarbete inom ramen för Europeisk volontärtjänst eller au pair-arbete eller ett uppehållstillstånd efter slutförd forskning eller slutförda studier ska utlänningen visa att han eller hon kommer att ha tillräckliga medel för sitt uppehälle under tillståndstiden och för att täcka kostnaderna för sin återresa. Försörjningskravet för forskare ska inte längre ingå som en del i mottagningsavtalet.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om försörjningsförmågan.

Promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens. I promemorian föreslås det att möjligheten för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om försörjningsförmågan ska utformas som en upplysningsbestämmelse och inte som ett bemyndigande.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna tillstyrker eller har inte några synpunkter på promemorians förslag. *Kammarrätten i Stockholm* och *Migrationsverket* anser att regeringen bör analysera hur kravet på att sökanden ska visa att han eller hon kommer att ha tillräckliga medel för sitt uppehälle förhåller sig till den föreslagna bestämmelsen om att au pairer ska få viss ersättning för utfört arbete. *Migrationsverket* anser att det är troligt att referensbeloppet för tillräckliga medel framöver kommer att vara gemensamt för samtliga personkategorier som omfattas av student- och forskardirektivet. Några av remissinstanserna, bl.a. *Karolinska institutet* och *Göteborgs universitet* tar upp frågan om vilka sponsoråtaganden som bör kunna beaktas vid bedömningen av om försörjningskravet är uppfyllt. *Sveriges advokatsamfund* anser att det i lagtext bör anges vilka handlingar som kan godtas som bevis för sökandens uppgift om att denne har tillräckliga medel för att bekosta sitt uppehälle och sin återresa. *Uppsala universitet* och *Chalmers tekniska högskola (Chalmers)* föreslår att studerande inte ska behöva visa försörjningsförmåga under hela tillståndstiden. *Svenskt näringsliv* anser att begreppet ”bindande anställningserbjudande” bör analyseras och beskrivas alternativt tas bort eftersom det är främmande för svensk rätt.

Skälen för regeringens förslag: Enligt artikel 7.1 e ska sökanden styrka, genom sådana bevis som den berörda medlemsstaten begär, att tredjelandetsmedborgaren under den planerade vistelsen kommer att ha tillräckliga medel för att bekosta sitt uppehälle utan att behöva ta medlemsstatens sociala biståndssystem i anspråk, och för att bekosta sin

återresa. Bedömningen av huruvida det finns tillräckliga medel ska grundas på en individuell granskning av ärendet och beakta medel som kommer från till exempel ett bidrag, ett stipendium, ett giltigt anställningsavtal eller ett bindande anställningserbjudande eller ett finansiellt åtagande av en organisation för elevutbytesprogram, en värdenhet för praktikanter, en organisation för volontärprogram, en värdfamilj eller en organisation som förmedlar au pairer. I artikel 7.3 anges att medlemsstaterna får ange ett referensbelopp som de anser utgör tillräckliga medel enligt punkt 1 e. I artikel 7.3 anges också att bedömningen av frågan om tillräckliga medel ska grundas på en individuell granskning av ärendet.

Även i de tidigare student- och forskardirektiven finns det krav på tillräckliga medel för uppehälle och återresa. Kraven i det förevarande direktivet är dock mer detaljerade och poängterar tydligare att det ska vara fråga om en individuell granskning av ärendet.

Vid genomförandet av gästforskdirektivet infördes en bestämmelse om krav på tillräckliga medel i 7 § andra stycket GodkL. Enligt den bestämmelsen ska det av mottagningsavtalet framgå att forskaren varje månad av sin vistelse i landet har tillräckliga medel för sitt uppehälle och att kostnaderna för återresan är täckta.

För studerande gäller 4 kap. 5 § UtIF. I den bestämmelsen anges som förutsättning för att beviljas uppehållstillstånd för studier att utlänningen har sin försörjning under studietiden och sin återresa tryggad genom egna medel, stipendium eller på annat liknande sätt. Vid genomförandet av studentdirektivet bedömdes bestämmelsen uppfylla direktivets tvingande krav. I förarbetena anges dock att det, bl.a. med hänsyn till hur bestämmelsen tillämpas i praxis, kan finnas skäl för en omformulering av bestämmelsen (prop. 2005/06:129 s. 66). Frågan om bestämmelsens utformning har även diskuterats i ett senare lagstiftningsärende (se prop. 2013/14:213 s. 37). Bestämmelsen har dock inte ändrats. I rättsfallet MIG 2015:25 har Migrationsöverdomstolen slagit fast att det uppställda kravet på tryggad försörjning i 4 kap. 5 § UtIF bör tolkas så att utlänningen ska visa att han eller hon har sin försörjning tryggad under den tid för vilken uppehållstillstånd söks. Den sökta tillståndstiden kan, men behöver inte, sammanfalla med den tid de studier som utlänningen antagits till ska pågå. Tillståndstiden kan även vara kortare än studietiden.

Utgångspunkten vid genomförandet av direktivet i denna del är att internationella studenter och forskare är viktiga kunskapsbärare som bidrar till samhällsutvecklingen och att det är angeläget att det finns goda förutsättningar för att attrahera dem till Sverige. Regleringen bör därför utformas på ett sådant sätt att den stärker Sveriges attraktionskraft som destinationsland för utländska studenter och forskare. Samtidigt framgår av direktivet att utgångspunkten är att sökanden ska bekosta sitt eget uppehälle och inte belasta medlemsstaternas sociala biståndssystem. Regleringen bör därför säkerställa att det svenska socialförsäkringssystemet inte tas i anspråk. Det är vidare viktigt att regleringen inte öppnar upp för missbruk. För att uppfylla direktivets krav bör det för att beviljas uppehållstillstånd ställas upp ett försörjningskrav för den tid som uppehållstillståndet avser. En sådan bestämmelse bör tas in i det nya kapitlet i utlänningslagen. Bestämmelsen bör formuleras närmare direktivets ordalydelse än den nuvarande regleringen i utlänningsförordningen

och uttryckas så att utlännningen ska visa att han eller hon kommer att ha tillräckliga medel för sitt uppehälle och för att täcka kostnaderna för sin återresa. Som en följd av detta bör bestämmelsen i 7 § andra stycket GodkL om att det av mottagningsavtalet ska framgå att gästforskaren har tillräckliga medel för sitt uppehälle och att kostnaderna för återresan är täckta tas bort.

Eftersom det enligt direktivet krävs att sökanden kan styrka att han eller hon kommer att ha tillräckliga medel för att bekosta sitt uppehälle under den planerade vistelsen är det inte möjligt att, som *Uppsala universitet* och *Chalmers tekniska högskola (Chalmers)* föreslår, undanta studerande från försörjningskravet under en del av tillståndstiden.

Vad som ska anses vara tillräckliga medel och vilka bevis som ska krävas för att visa att kravet är uppfyllt har överlämnats åt medlemsstaterna att bestämma. Medlemsstaterna får enligt artikel 7.3 ange ett referensbelopp som de anser utgör tillräckliga medel. Enligt den nuvarande ordningen har Vetenskapsrådet rätt att meddela föreskrifter om försörjningsförmågan för gästforskare (3 § GodkF). Enligt Vetenskapsrådet föreskrifter ska en gästforskare ha tillgång till minst 9 700 kronor för sitt uppehälle under varje månad av sin vistelse i Sverige för att kunna beviljas uppehållstillstånd (VRFS 2014:1). När det gäller studenter har Migrationsverket utfärdat föreskrifter om försörjningskrav. För en studerande som har antagits till högskoleutbildning ska, enligt Migrationsverkets föreskrifter, kravet på tryggad försörjning för år 2019 anses vara uppfyllt om den studerande förfogar över minst 8 370 kronor per månad. Om uppehållstillstånd har beviljats för ett år eller mer ska den studerande förfoga över detta belopp under minst tio månader per år. Beloppet kan minskas om den studerande erhåller fri kost och logi (MIGRFS 11/2014 och 10/2015). För övriga personkategorier saknas ett uttryckligt referensbelopp för vad som kan utgöra tillräckliga medel.

Det är lämpligt att den närmare innebörden av vad som avses med tillräckliga medel även framöver regleras på annat sätt än genom lag. I promemorian föreslås det att det ska införas en upplysningsbestämmelse i utlänningslagen som anger att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan meddela närmare föreskrifter om försörjningsförmågan för samtliga personkategorier som omfattas av direktivet. Kravet på försörjningsförmåga är emellertid relativt allmänt hållet. Om detta krav ska fyllas ut med föreskrifter skulle dessa kunna komma att innehålla ytterligare villkor som inte nödvändigtvis kan betecknas som verkställighetsföreskrifter. Regeringen anser därför att bestämmelsen i stället bör utformas som ett bemyndigande.

Migrationsverket anser att det är troligt att referensbeloppet för tillräckliga medel framöver kommer att vara gemensamt för samtliga personkategorier som omfattas av student- och forskardirektivet eftersom försörjningskravet är gemensamt. Enligt regeringens bedömning finns det emellertid i direktivet inget hinder mot att även fortsättningsvis fastställa olika referensbelopp för de personkategorier som omfattas av direktivet. Av skäl 24 i direktivet framgår snarare att det är möjligt med sådan ordning eftersom det i det skälet anges att referensbeloppet kan variera mellan de olika kategorierna av tredjelandsmedborgare.

Vid bedömningen av om sökanden kommer att ha tillräckliga medel för sitt uppehälle under tillståndstiden och täckning för kostnaderna för sin

återresa bör såväl medel som sökanden har tillgång till vid tidpunkten för ansökan som bevis om framtida tillgång till medel kunna beaktas. Som nämns ovan kan det vara fråga om exempelvis bidrag, stipendier, ett giltigt anställningsavtal eller ett finansiellt åtagande från den som står värd för den vistelse som ansökan avser. Finansiella åtaganden från andra sponsorer bör också kunna beaktas. Framtida utbetalningar såsom lön men även exempelvis bidrag eller stipendier bör kunna accepteras förutsatt att medlen inte uttryckligen är avsedda för annat än sökandens uppehälle. Till skillnad från *Sveriges advokatsamfund* anser regeringen inte att det är nödvändigt att precisera vilka handlingar som kan godtas som bevis för sökandens uppgift om att han eller hon kommer att ha tillräckliga medel. Regeringen anser inte heller att det är nödvändigt att närmare gå in på vilka sponsoråtaganden som kan beaktas vid bedömningen av sökandens försörjningsförmåga, som bl.a. *Karolinska institutet* och *Göteborgs universitet* efterfrågar. Det får i stället ankomma på rättstillämpningen att bestämma vad som ska gälla i dessa avseenden. Regeringen vill dock, med anledning av Migrationsverkets önskemål om förtydligande, framhålla att inte endast lärosäten eller utbildningsanordnare bör kunna godtas som sponsorer.

Kammarrätten i Stockholm och Migrationsverket efterfrågar en analys av hur kravet på att sökanden ska visa att han eller hon kommer att ha tillräckliga medel för sitt uppehälle förhåller sig till den föreslagna bestämmelsen om att au pairer ska få viss ersättning för utfört arbete. I artikel 7.1 e i direktivet anges att medel som t.ex. kommer från ett giltigt anställningsavtal eller ett finansiellt åtagande av en värdfamilj kan beaktas vid bedömningen av sökandens försörjningsförmåga. Det innebär att den ersättning som sökanden ska få för utfört arbete som au pair kan beaktas vid bedömningen. Även den ersättning i form av gratis kost och logi som au pairer ska få bör kunna beaktas (se även avsnitt 13.1 om ersättning för utfört arbete till au pairer).

Svenskt näringsliv anser att begreppet ”bindande anställningserbjudande” bör analyseras och beskrivas alternativt tas bort eftersom det är främmande för svensk rätt. Regeringen konstaterar att begreppet bindande anställningserbjudande finns i direktivets uppräknade exempel på olika slags medel eller bevis som i förekommande fall kan beaktas vid bedömningen av om sökanden uppfyller försörjningskravet. Begreppet föreslås dock inte bli infört i svensk lagtext.

Sammanfattningsvis föreslår regeringen att en utlänning ska visa att han eller hon kommer att ha tillräckliga medel för sitt uppehälle under tillståndstiden och för att täcka kostnaderna för sin återresa för att kunna beviljas uppehållstillstånd enligt det nya kapitlet i utlänningslagen, att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om försörjningsförmågan och att försörjningskravet för forskare inte längre ska ingå som en del i mottagningsavtalet.

Regeringens bedömning: Möjligheten enligt direktivet att ställa som krav att utlänningen vid ansökningstillfället ska uppge sin adress i Sverige bör inte utnyttjas.

Promemorians bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Ingen av remissinstanserna har något att invända mot bedömningen.

Skälen för regeringens bedömning: Enligt artikel 7.2 får medlemsstaterna kräva att sökanden uppger den berörda tredjelandsmedborgarens adress på deras territorium.

Enligt nuvarande ordning uppställs det inget krav på att en person som ansöker om uppehållstillstånd ska uppge på vilken adress som han eller hon kommer att bo i Sverige. Regeringen anser att det saknas anledning att införa en annan ordning för de som ansöker om uppehållstillstånd enligt student- och forskardirektivet. För svensk del bör därför den aktuella möjligheten inte utnyttjas.

8.7 Inresekvoter

Regeringens bedömning: Möjligheten enligt direktivet att besluta om inresekvoter bör inte utnyttjas.

Promemorians bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Ingen av remissinstanserna har något att invända mot bedömningen.

Skälen för regeringens bedömning: Enligt artikel 6 i direktivet ska direktivet inte inverka på medlemsstaternas rätt att i enlighet med artikel 79.5 i EUF-fördraget fastställa inresekvoter för de tredjelandsmedborgare som omfattas av direktivet, med undantag för studerande, om den berörda medlemsstaten anser att de är eller kommer att vara i ett anställningsförhållande.

Till skillnad från vissa andra medlemsstater tillämpar Sverige inte ett system med kvoter för hur många utlänningar som kan beviljas tillstånd att resa in i landet för att arbeta. Regeringen anser att det saknas anledning att nu införa någon sådan kvot när det gäller de kategorier av utlänningar som omfattas av direktivet. Möjligheten att införa en inresekvot bör därför inte utnyttjas.

8.8 Hot mot allmän ordning, allmän säkerhet eller allmän folkhälsa

Regeringens förslag: För att beviljas ett uppehållstillstånd för forskning, studier inom högre utbildning, praktik med anknytning till högre utbildning, volontärarbete inom ramen för Europeisk volontärtjänst eller au pair-arbete eller ett uppehållstillstånd efter slutförd forskning eller slutförda studier ska utlänningen inte utgöra ett hot mot allmän ordning, allmän säkerhet eller allmän folkhälsa.

Lagen om särskild utlänningskontroll ska kompletteras med en hänvisning till utlänningslagens nya bestämmelser om uppehållstillstånd enligt direktivet.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna tillstyrker eller har inte några synpunkter på promemorians förslag. *Kammarrätten i Stockholm* anser att det i utlänningslagen använda uttryckssättet ”hot mot allmän ordning och säkerhet” bör användas i stället för ”hot mot allmän ordning och allmän säkerhet”.

Skälen för regeringens förslag: Enligt artikel 7.6 får en tredjelandsmedborgare som anses utgöra ett hot mot allmän ordning, allmän säkerhet eller folkhälsan inte beviljas inresa. Att inresa och vistelse ska nekas på dessa grunder även i samband med rörlighet mellan EU:s medlemsstater för kortare och längre vistelser för forskare och deras familjemedlemmar och studerande framgår av artiklarna 28.8, 29.4, 30.4 och 31.8.

Bestämmelser om att en utlänning ska nekas uppehållstillstånd om han eller hon utgör ett hot mot allmän ordning, allmän säkerhet eller folkhälsan finns också i de två tidigare student- och forskardirektiven. Bestämmelser om att en ansökan om uppehållstillstånd för studier, för forskning och för familjemedlemmar till en gästforskare ska avslås på dessa grunder finns i 4 kap. 5 § och 7 a § UtIF.

Direktivets bestämmelse är tvingande. Det bör därför anges i det nya kapitlet i utlänningslagen att ett krav för att beviljas uppehållstillstånd är att utlänningen inte utgör ett hot mot allmän ordning, allmän säkerhet eller allmän folkhälsa.

I de svenska översättningarna av EU-direktiv på det migrationsrättsliga området har begreppet ”public health” kommit att översättas med antingen ”folkhälsan” eller med ”allmän folkhälsa”, utan att någon skillnad mellan begreppen synes vara avsedd. För att uppnå en enhetlig reglering med de övriga bestämmelserna i utlänningslagen anser regeringen att begreppet allmän folkhälsa bör användas vid genomförandet av student- och forskardirektivet. Vidare har begreppet ”hot mot allmän ordning och allmän säkerhet” använts vid genomförandet av andra direktiv på det migrationsrättsliga området och regeringen anser därför, till skillnad från *Kammarrätten i Stockholm*, att det även bör användas vid genomförandet av student- och forskardirektivet (se t.ex. 6 b kap. 2 § UtIF).

Ärenden med säkerhetsaspekter handläggs enligt både utlänningslagen och lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll, förkortad LSU. Om en utlänning t.ex. har ansökt om uppehållstillstånd eller förlängning av tillståndstiden för ett uppehållstillstånd och Säkerhetspolisen har ansökt

om att utlänningen bör utvisas ska ansökningarna handläggas tillsammans enligt LSU. I 5 § LSU hänvisas till de bestämmelser i utlänningslagen som ska tillämpas vid handläggningen av ärenden enligt LSU.

Ärenden om uppehållstillstånd för forskning, studier inom högre utbildning, praktik med anknytning till högre utbildning, volontärarbete inom ramen för Europeisk volontärtjänst eller au pair-arbete kan också bedömas utgöra kvalificerade säkerhetsärenden. En hänvisning till de nya reglerna i utlänningslagen bör därför föras in i 5 § LSU.

9 Upphållstillstånd för forskning

9.1 Villkor för uppehållstillstånd för forskning

Regeringens förslag: En utlänning som ska utföra forskning i Sverige enligt ett mottagningsavtal som har ingåtts enligt lagen om godkännande för forskningshuvudmän att ta emot gästforskare ska beviljas ett uppehållstillstånd för forskning, om inte något annat följer av de allmänna förutsättningarna för uppehållstillstånd.

Regeringens bedömning: Möjligheten enligt direktivet att införa ett ekonomiskt åtagande för forskningshuvudmän om en forskare olagligen stannar kvar i Sverige bör inte utnyttjas. Direktivets krav att undanta sökanden från att visa upp vissa handlingar kräver inte några författningsåtgärder.

Promemorians förslag och bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna tillstyrker eller har inte några synpunkter på promemorians förslag och bedömning. Några av remissinstanserna, bl.a. *Chalmers tekniska högskola (Chalmers)*, *Malmö universitet* och *Lunds universitet*, tar upp frågan om inte doktorander bör behandlas som forskare när det gäller uppehållstillstånd eller om ett särskilt uppehållstillstånd för doktorander bör införas. Vidare efterfrågar vissa remissinstanser, bl.a. *Luleå tekniska universitet*, *Tillväxtverket* och *Utredningen om ökad internationalisering av universitet och högskolor (U 2017:02)*, bestämmelser om uppehållstillstånd för s.k. gästdoktorander.

Skälen för regeringens förslag och bedömning: Enligt direktivet ska en tredjelandsmedborgare för att beviljas ett uppehållstillstånd för forskning, förutom att uppfylla de allmänna villkoren för inresa och vistelse, kunna uppvisa ett mottagningsavtal, eller om så föreskrivs i nationell rätt, ett kontrakt mellan forskaren och forskningsorganet (artikel 8.1).

En förutsättning för att beviljas ett uppehållstillstånd som gästforskare är enligt gällande ordning att utlänningen har ingått ett mottagningsavtal med en forskningshuvudman (4 kap. 7 a § UtlF). För att genomföra direktivet bör ett motsvarande villkor gälla enligt de nya reglerna för att beviljas ett uppehållstillstånd för forskning. *Lagrådet* anser att det bör klargöras om en forskare under giltighetstiden för ett uppehållstillstånd för forskning kan byta forskningshuvudman och mottagningsavtal utan att behöva ansöka om ett nytt uppehållstillstånd. De regler som nu föreslås

innebär inte att tillståndet knyts till en viss forskningshuvudman eller forskning (jfr 6 kap. 2 a § tredje stycket). Det bör därför, som enligt den hittillsvarande ordningen, vara möjligt för en forskare att byta forskningshuvudman och mottagningsavtal under giltighetstiden för ett uppehållstillstånd för forskning, så länge som förutsättningarna för tillståndet fortfarande är uppfyllda.

Medlemsstaterna får enligt artikel 8.2 kräva ett skriftligt åtagande från forskningsorganet som innebär att forskningsorganet ska ersätta de kostnader för forskarens vistelse och återresa som betalats med offentliga medel om forskaren olagligen stannar kvar på den berörda medlemsstatens territorium. Forskningsorganets ekonomiska ansvar ska upphöra senast sex månader efter det att mottagningsavtalet har löpt ut.

Motsvarande fakultativa bestämmelse om ekonomiskt åtagande för forskningsorgan återfinns i det tidigare forskardirektivet. Vid genomförandet av det direktivet bedömdes det i förarbetena att ett åtagande av den här arten kunde innebära en mycket stor ekonomisk risk för en forskningshuvudman. Vidare angavs det att ett sådant åtagande kunde komma att realiseras på grund av omständigheter som ligger utanför forskningshuvudmannens kontroll, om gästforskaren på eget initiativ väljer att stanna kvar olagligt i landet. Det befarades att en sådan ordning skulle kunna leda till att många forskningshuvudmän skulle avstå från att ta hit gästforskare, vilket gick emot syftet med direktivet. Sammanfattningsvis bedömdes det att det inte borde krävas något sådant ekonomiskt åtagande av forskningshuvudmannen (prop. 2007/08:74 s. 39). Regeringen gör inte nu någon annan bedömning i denna fråga. Möjligheten enligt student- och forskardirektivet att införa ett ekonomiskt åtagande för forskningshuvudmän om gästforskaren olagligen stannar kvar i Sverige bör därför inte utnyttjas.

Vid genomförandet av gästforskardirektivet i svensk rätt infördes, genom lagen om godkännande för forskningshuvudmän att ta emot gästforskare, ett godkännandeförfarande för forskningshuvudmän att ta emot gästforskare. Enligt artikel 8.3 i student- och forskardirektivet ska en medlemsstat som har inrättat ett godkännandeförfarande för forskningsorgan befria sökanden från skyldigheten att uppvisa en eller flera handlingar eller bevis. Det gäller kostnadsåtagande för forskningsorganet, sjukförsäkring, ansökningsavgift, tillräckliga medel för uppehälle och återresa eller adressuppgift i medlemsstaten. När det gäller bevis om sjukförsäkring, betald ansökningsavgift eller tillräckliga medel för uppehälle och återresa föreslås inte något krav på att ge in vissa specificerade handlingar (se avsnitt 8.1). Som anges ovan anser regeringen inte att något ekonomiskt åtagande för forskningshuvudmän bör införas. Regeringen anser inte heller att något krav på att sökanden ska uppge sin adress i Sverige bör ställas upp (avsnitt 8.6). Direktivets krav enligt artikel 8.3 att undanta sökanden från skyldigheten att uppvisa vissa handlingar är därmed uppfyllt och leder inte till några författningsåtgärder.

Några av remissinstanserna, bl.a. *Chalmers tekniska högskola (Chalmers)*, *Malmö universitet* och *Lunds universitet*, tar upp frågan om inte doktorander bör behandlas som forskare när det gäller uppehållstillstånd eller om ett särskilt uppehållstillstånd för doktorander bör införas. Vissa remissinstanser, bl.a. *Luleå tekniska universitet*, *Tillväxtverket* och *Utredningen om ökad internationalisering av universitet och högskolor (U 2017:02)*, efterfrågar även bestämmelser om uppehållstillstånd för s.k.

gästdoktorander. Doktorander anses inte vara forskare vid tillämpningen av bestämmelserna om uppehållstillstånd i svensk rätt, utan i stället studerande. Gästdoktorander, dvs. doktorander som utför en del av sin forskarutbildning i Sverige men som inte har bedömts vara antagna till en utbildning här, beviljas i dag uppehållstillstånd för besök enligt 5 kap. 10 § UtL. Det finns inte underlag för att inom ramen för detta lagstiftningsärendet överväga att låta doktorander helt eller delvis omfattas av regelverket som gäller för forskare eller att införa särskilda regler för de båda grupperna av doktorander.

9.2 Tillståndstid

Regeringens förslag: Ett uppehållstillstånd för forskning ska beviljas för minst ett år eller den kortare tid som forskningen enligt mottagningsavtalet ska pågå.

Om en forskare omfattas av ett unionsprogram eller ett multilateralt program som främjar tredjelandsmedborgares rörlighet och förutsättningarna för att beviljas uppehållstillstånd för hela forskningsperioden är uppfyllda, ska tillståndstiden vara minst två år eller den kortare tid som forskningen enligt mottagningsavtalet ska pågå.

Tillståndstiden för ett uppehållstillstånd för forskning ska efter ansökan få förlängas.

Promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens. Enligt promemorians förslag ska tillståndstiden för en forskare som omfattas av ett unionsprogram eller ett multilateralt program som innefattar rörlighetsåtgärder vara minst ett år, om förutsättningarna för att bevilja tillstånd för hela programperioden inte är uppfyllda.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna tillstyrker eller har inga synpunkter på promemorians förslag. *Sveriges advokatsamfund* och *Kungl. Tekniska högskolan* anser att uppehållstillstånd bör beviljas för hela den tid forskningen ska pågå. *Göteborgs universitet* anser att forskare som omfattas av ett avtal mellan två eller flera läroanstalter bör beviljas uppehållstillstånd för minst två år eller den kortare tid som forskningen ska pågå. Göteborgs universitet och *Verket för innovationssystem (Vinnova)* efterfrågar exempel på unionsprogram och multilaterala program.

Skälen för regeringens förslag: Enligt artikel 18.1 ska giltighetstiden för ett uppehållstillstånd för forskare vara minst ett år, eller lika lång som mottagningsavtalets giltighetstid om denna är kortare. För forskare som omfattas av unionsprogram eller multilaterala program som innefattar rörlighetsåtgärder ska tillståndstiden vara minst två år eller lika lång som mottagningsavtalets giltighetstid om denna är kortare. Om de allmänna villkoren för inresa och vistelse enligt artikel 7 inte är uppfyllda för de två åren eller för hela mottagningsavtalets giltighetstid ska tillstånd för minst ett år beviljas.

Enligt gällande ordning ska en utlänning som ska utföra forskning i Sverige enligt ett mottagningsavtal som ingåtts enligt lagen om godkännande för forskningshuvudmän att ta emot gästforskare beviljas ett uppehållstillstånd för minst ett år eller den kortare tid som forskningen enligt

mottagningsavtalet avser (4 kap. 7 a § UtIF). Regeringen anser att motsvarande bör gälla enligt de regler som nu föreslås för uppehållstillstånd för forskning. Vidare anser regeringen att det bör införas en särskild bestämmelse om tillståndstiden för det fall att en forskare omfattas av ett unionsprogram eller ett multilateralt program som främjar tredjelandsmedborgares rörlighet – vilket i direktivet uttrycks som att det ska innefatta rörlighetsåtgärder – och att förutsättningarna för att bevilja uppehållstillstånd för hela forskningsperioden är uppfyllda. I ett sådant fall bör uppehållstillstånd beviljas för minst två år eller den kortare tid som forskningen enligt mottagningsavtalet avser. Erasmus + och Marie Skłodowska-Curie Actions är exempel på unionsprogram.

De föreslagna reglerna anger vilken tillståndstid som minst ska gälla. Reglerna utesluter således inte att uppehållstillstånd beviljas för hela den tid som forskningen ska pågå, även om tiden överstiger ett respektive två år. Med hänsyn till detta och eftersom tillståndet, som anges nedan, även kan förlängas anser regeringen, till skillnad från några av remissinstanserna, att det inte finns anledning att utöka den tid som uppehållstillstånd för forskning som huvudregel minst ska gälla.

Enligt direktivet ska tillståndet få förlängas, förutsatt att det inte finns skäl att neka förlängning. Det bör därför anges i det nya kapitlet att ett uppehållstillstånd för forskning får förlängas. I avsnitt 15.2 finns en redogörelse för grunderna för att inte förlänga ett uppehållstillstånd.

9.3 Godkännande av forskningshuvudmän

Regeringens bedömning: Några lagändringar är inte nödvändiga för att utnyttja direktivets möjlighet att använda sig av ett godkännandeförfarande för forskningshuvudmän.

Det bör inte införas en möjlighet att besluta om förbud i upp till fem år för en forskningshuvudman att ansöka om ett nytt godkännande.

Promemorians bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Ingen av remissinstanserna har något att invända mot bedömningen.

Skälen för regeringens bedömning: Enligt artikel 9 får medlemsstaterna besluta att införa ett godkännandeförfarande för offentliga eller privata forskningsorgan som vill ta emot en forskare i enlighet med direktivets bestämmelser. Godkännande av ett forskningsorgan ska ske i enlighet med förfaranden som föreskrivs i nationell rätt eller administrativ praxis i den berörda medlemsstaten. Ett sådant godkännande ska gälla för minst fem år. I undantagsfall får medlemsstaterna bevilja ett godkännande för en kortare tid. En medlemsstat får neka förlängning av eller besluta att återkalla godkännandet av ett forskningsorgan som inte längre uppfyller villkoren för godkännandet eller om godkännandet har förvärvat på ett bedrägligt sätt. Detsamma gäller om forskningsorganet har ingått ett mottagningsavtal med en forskare på ett bedrägligt eller försumligt sätt. Vid ett avslag på ansökan om godkännande eller vid återkallelse av ett sådant får medlemsstaterna förbjuda ett forskningsorgan att ansöka om ett nytt godkännande i upp till fem år. Enligt artikel 35 ska de behöriga myndigheterna i varje medlemsstat offentliggöra och regelbundet

uppdatera förteckningar över forskningsorgan som godkänts i enlighet med direktivet. Prop. 2019/20:9

Direktivets fakultativa artikel 9 om godkännande av forskningsorgan motsvarar till stor del artikel 5 i det tidigare gästforskardirektivet. Till skillnad från det nya student- och forskardirektivet finns i det tidigare gästforskardirektivet en skyldighet för medlemsstaterna att införa ett system med förhandsgodkännande av forskningsorgan som vill ta emot forskare. Vid genomförandet av det direktivet i svensk rätt infördes därför ett särskilt förfarande för godkännande av forskningshuvudmän. I 4 och 5 §§ GodkL finns bestämmelser om att forskningshuvudmän som avser ta emot en gästforskare ska ansöka om ett godkännande för detta ändamål, grunder för att avslå en sådan ansökan och ett bemyndigande för regeringen att meddela föreskrifter om vilken myndighet som ska pröva frågor om godkännande och under vilken tid ett godkännande ska gälla. I 9 § GodkL anges på vilka grunder den behöriga myndigheten får återkalla ett godkännande. Återkallelse får ske om förutsättningarna för godkännande inte längre är uppfyllda, om forskningshuvudmannen har godkänts på grundval av lämnade osanna uppgifter, eller om forskningshuvudmannen har medverkat till att det i ett mottagningsavtal har angetts vilseledande eller oriktiga uppgifter. I 1 § GodkF anges att det är Vetenskapsrådet som ska besluta i ärenden om godkännande och om återkallelse av sådana godkännanden. En förteckning över godkända forskningshuvudmän finns publicerad på Vetenskapsrådets webbplats med uppgift om datum för godkännande och beslutets giltighet. En blankett för ansökan om godkännande som forskningshuvudman finns på Vetenskapsrådets webbplats. När det gällde frågan om att förbjuda en forskningshuvudman att ansöka om ett nytt godkännande i upp till fem år gjorde regeringen bedömningen att en sådan bestämmelse inte borde införas i lagen. I stället angavs att forskningshuvudmannen borde ges möjlighet att på nytt ansöka om godkännande och därvid få omständigheterna i det enskilda fallet beaktade (prop. 2007/08:74 s. 39).

Det har inte framkommit att nuvarande ordning med ett godkännandeförfarande för forskningshuvudmän att ta emot gästforskare skulle försvåra eller förlänga tillståndsgivningen för forskare att ansöka om och beviljas uppehållstillstånd i Sverige. Regeringen anser därför att förfarandet fortsatt bör gälla. Den möjlighet som ges enligt direktivet att neka en forskningshuvudman att ansöka om nytt godkännande i upp till fem år bör enligt regeringens bedömning inte utnyttjas.

Regeringens förslag: Ett mottagningsavtal ska, utöver vad som gäller i dag, innehålla information om planerade vistelser för att utföra forskning i andra medlemsstater.

Regeringens bedömning: Direktivets övriga bestämmelser om mottagningsavtal tillgodoses genom gällande rätt och kräver inte några lagändringar. Det bör inte införas något krav på bekräftelse från forskningshuvudmannen om att forskningsverksamheten har genomförts. Inte heller bör det införas särskilda regler om följden av att forskningshuvudmannens godkännande återkallas.

Promemorians förslag och bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna tillstyrker eller har inte några synpunkter på promemorians förslag och bedömning. *Chalmers tekniska högskola (Chalmers)* anser att det inte bör anges något slutdatum i mottagningsavtalet.

Skälen för regeringens förslag och bedömning

Direktivet

Enligt artikel 10.1 ska ett forskningsorgan som vill ta emot en forskare ingå ett mottagningsavtal med forskaren. Medlemsstaterna får föreskriva att ett avtal som innehåller de uppgifter som ska ingå i ett mottagningsavtal ska anses likvärdigt med ett mottagningsavtal. Mottagningsavtalet ska enligt artikel 10.2 innehålla uppgift om rubriken för eller syftet med forskningsverksamheten eller forskningsområdet, ett åtagande från forskarens sida att sträva efter att slutföra forskningsverksamheten, ett åtagande från forskningsorganets sida att ta emot forskaren i syfte att slutföra forskningsverksamheten, start- och slutdatum eller uppskattad längd på forskningsverksamheten och information om forskarens avsikt att även utföra viss forskning i andra medlemsstater, om sådan information finns redan vid tidpunkten för ansökan om tillstånd i den första medlemsstaten. Enligt artikel 10.3 får medlemsstaterna också kräva att mottagningsavtalet innehåller information om rättsförhållandet mellan forskningsorganet och forskaren och information om forskarens arbetsvillkor. Av artikel 10.4 framgår att ett forskningsorgan endast får ingå mottagningsavtal om forskningsverksamheten har godtagits av forskningsorganens behöriga instanser, efter kontroll av syftet med den planerade forskningen, forskningsprojektets längd och tillgång till den finansiering som behövs för att genomföra projektet. Forskarens kvalifikationer i förhållande till forskningens syfte ska styrkas med en vidmerad kopia av forskarens kvalifikationer. Mottagningsavtalet ska automatiskt upphöra att gälla om forskaren inte beviljas rätt till inresa och vistelse eller om rättsförhållandet mellan forskaren och forskningsorganet upphör (artikel 10.5). I artikel 10.6 anges att forskningsorganet utan dröjsmål ska underrätta den myndighet som medlemsstaterna utsett för ändamålet om varje omständighet som kan hindra genomförandet av ett mottagningsavtal. Medlemsstaterna får föreskriva att det godkända forskningsorganet, inom två månader från den dag då mottagningsavtalet

har löpt ut, ska bekräfta för de behöriga myndigheterna som medlemsstaterna ha utsett för ändamålet att forskningsprojektet har slutförts (artikel 10.7). Medlemsstaterna får i sin nationella rätt fastställa vilka följder som en återkallelse av ett godkännande eller ett beslut att neka förlängning av godkännandet får för befintliga mottagningsavtal som ingåtts samt hur detta påverkar de berörda forskarnas uppehållstillstånd (artikel 10.8).

Mottagningsavtalets innehåll

Bestämmelserna i artikel 10 motsvarar i stort artiklarna 5 och 6 i gästforskardirektivet. I 6–8 §§ GodkL anges som villkor att innan en godkänd forskningshuvudman får ta emot en gästforskare ska de ingå ett mottagningsavtal. Det ska av mottagningsavtalet framgå att gästforskaren åtar sig att genomföra forskningsprojektet och att forskningshuvudmannen åtar sig att ta emot gästforskaren. Mottagningsavtalet ska utgöra en del av gästforskarens ansökan om uppehållstillstånd (6 §). En blankett för mottagningsavtal finns tillgänglig på Migrationsverkets webbplats. Mottagningsavtalet ska innehålla följande uppgifter: syftet med den planerade forskningen, forskningsprojektets längd och den finansiering som behövs för att genomföra projektet, gästforskarens kvalifikationer i förhållande till forskningens syfte och gästforskarens arbetsvillkor och övriga rättsliga förhållanden mellan gästforskaren och forskningshuvudmannen (7 § första stycket).

De krav som ställs upp i artikel 10 i direktivet tillgodoses enligt regeringens bedömning genom gällande rätt och föranleder därmed inte några författningsåtgärder. Dock bör lagen om godkännande för forskningshuvudmän att ta emot gästforskare kompletteras med en bestämmelse om att även information om planerade vistelser för att utföra forskning i en eller flera medlemsstater ska finnas med i mottagningsavtalet, om sådana vistelser är kända redan vid ansökningstillfället för uppehållstillstånd.

Chalmers tekniska högskola (Chalmers) anser att det inte bör finnas något krav på att i mottagningsavtalet ange slutdatumet för forskningsverksamheten, eftersom handläggningstiden för ansökningar om uppehållstillstånd kan innebära att de i avtalet angivna datumen är inaktuella när uppehållstillstånd beviljas. Regeringen konstaterar att det i lagen om godkännande för forskningshuvudmän att ta emot gästforskare inte finns – och nu inte heller föreslås införas – någon bestämmelse om att slutdatumet ska anges i avtalet. I stället anges det i 7 § första stycket i GodkL att mottagningsavtalet ska innehålla uppgift om forskningsprojektets längd.

Enligt 8 § GodkL upphör ett mottagningsavtal att gälla om gästforskaren inte beviljas uppehållstillstånd eller om det planerade forskningsprojektet upphör. Forskningshuvudmannen ska enligt samma paragraf skyndsamt underrätta Migrationsverket om varje omständighet som kan hindra att mottagningsavtalet fullföljs. Dessa bestämmelser tillgodoses enligt regeringens mening kraven i artikel 10.5 och 10.6 i student- och forskardirektivet. Några lagändringar behövs därför inte i denna del.

Enligt artikel 10.7 får medlemsstaterna föreskriva att den godkända forskningshuvudmannen, inom två månader från den dag då mottagningsavtalet löpte ut, ska bekräfta för de behöriga myndigheterna att forskningsverksamheten har slutförts. Motsvarande bestämmelse återfinns även i det

tidigare gästforskardirektivet. Vid genomförandet av det direktivet bedömdes det att en bekräftelse på att forskningsarbetet bedrivits inte var nödvändig för Migrationsverkets hantering av gästforskarens uppehållstillstånd. Vidare ansågs det att ett sådant system skulle bli alltför betungande för forskningshuvudmannen och därför inte borde införas i den nationella regleringen (prop. 2007/08:74 s. 37 f.). Regeringen gör inte nu någon annan bedömning. Den möjlighet som ges enligt student- och forskardirektivet att införa krav på bekräftelse från forskningshuvudmannen att forskningsarbetet har genomförts bör därför inte utnyttjas.

Enligt artikel 10.8 får medlemsstaterna besluta om följderna av ett återkallande av godkännandet eller en vägran att förlänga godkännandet för befintliga mottagningsavtal och hur detta påverkar gästforskarens uppehållstillstånd. Motsvarande bestämmelse återfinns i det tidigare gästforskardirektivet. Vid genomförandet av det direktivet angavs att vilken verkan en återkallelse av ett godkännande har på ett redan ingånget mottagningsavtal fick bedömas från fall till fall. Som huvudregel angavs att en återkallelse av ett godkännande för en forskningshuvudman inte skulle inverka på redan ingångna mottagningsavtal, exempelvis i ett fall då gästforskaren endast har en kortare tid kvar av sitt forskningsarbete när forskningshuvudmannens godkännande har återkallats eller inte blivit förlängt. Enligt regeringens bedömning saknades det skäl att införa särskilda regler om verkan av en återkallelse eller att en ansökan om godkännande avslås (prop. 2007/08:74 s. 40). Sedan lagen om godkännande för forskningshuvudmän att ta emot gästforskare trädde i kraft i juli 2008 har, såvitt känt, någon återkallelse av godkännande eller nekad förlängning av godkännande för forskningshuvudman inte ägt rum. Därmed har inte heller något behov av att exempelvis återkalla uppehållstillstånd för gästforskare på denna grund aktualiserats under tiden för ett gällande mottagningsavtal. Regeringen anser därför att det inte heller nu finns anledning att införa särskilda regler om verkan av en återkallelse eller av att en ansökan om godkännande avslås.

9.5 Undantag från kravet på arbetstillstånd

Regeringens bedömning: Några lagändringar är inte nödvändiga med anledning av direktivets bestämmelse om att forskare, utöver att bedriva forskningsverksamhet, får undervisa i enlighet med nationell rätt.

Promemorians bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna instämmer i eller har inte några synpunkter på promemorians bedömning.

Skälen för regeringens bedömning: Enligt artikel 23 i direktivet får forskare, utöver att bedriva forskningsverksamhet, undervisa i enlighet med nationell rätt. Medlemsstaterna får fastställa ett högsta antal timmar eller dagar för undervisningen. Motsvarande bestämmelse återfinns även i det tidigare gästforskardirektivet (artikel 11).

I samband med genomförandet av gästforskardirektivet infördes ett undantag från kravet på arbetstillstånd för gästforskare som har beviljats uppehållstillstånd för att utföra forskning i Sverige enligt ett mottag-

ningsavtal som har ingåtts enligt lagen om godkännande för forskningshuvudmän att ta emot gästforskare (5 kap. 2 § första stycket 11 UtlF, prop. 2007/08:74 s. 42). Undantaget innebär att gästforskare får undervisa eller utföra annat arbete vid sidan av sin forskning. I promemorian föreslås att ett motsvarande undantag bör införas för de som beviljas uppehållstillstånd för forskning enligt de nya bestämmelserna i utlänningslagen. Regeringen delar den bedömning som görs i promemorian att direktivets krav på att forskare, utöver att bedriva forskningsverksamhet, ska få undervisa kan regleras i förordning. Några lagändringar behövs alltså inte med anledning av direktivet i denna del.

10 Upphållstillstånd för studier inom högre utbildning

10.1 Villkor för uppehållstillstånd för studier inom högre utbildning

Regeringens förslag: En utlännings som har antagits till en utbildning på heltid vid en läroanstalt för högre utbildning i Sverige ska beviljas ett uppehållstillstånd för studier inom högre utbildning, om utlänningsen har betalat de avgifter som tas ut för studierna vid läroanstalten och inte något annat följer av de allmänna förutsättningarna för uppehållstillstånd.

Regeringens bedömning: Möjligheten enligt direktivet att ställa krav på tillräckliga språkkunskaper och medel för att täcka studie-kostnader bör inte utnyttjas.

Promemorians förslag och bedömning överensstämmer i huvudsak med regeringens. I promemorians förslag anges inte uttryckligen att utbildningen ska vara på heltid eller att ett villkor för att beviljas tillstånd är att utlänningsen har betalat de avgifter som tas ut för studierna.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna tillstyrker eller har inte några synpunkter på promemorians förslag och bedömning. *Migrationsverket* efterfrågar ytterligare vägledning angående vilka utbildningar som omfattas av begreppet högre utbildning och angående hur studietakten ska beräknas på utbildningar som inte följer samma beräkningssystem som universitet och högskolor. Dessutom anser Migrationsverket att det ska framgå av lagtext att uppehållstillstånd för studier inom högre utbildning endast beviljas för heltidsstudier och att Sverige ska utnyttja direktivets möjlighet att kräva att de avgifter som läroanstalten tar ut ska vara betalda innan uppehållstillstånd kan beviljas. *Myndigheten för yrkeshögskolan* anser att det finns fler utbildningar än de som räknas upp i promemorian som bör definieras som högre utbildning. *Universitets- och högskolerådet* och *Uppsala universitet* anför att regeringen bör förtydliga att uppehållstillstånd även kan beviljas för studier på fristående kurser. *Kungl. Tekniska högskolan* och *Sveriges förenade studentkårer (SFS)* tar upp en fråga om hur de föreslagna reglerna förhåller sig till utbytesstudenter. *Karolinska*

institutet har liknande synpunkter när det gäller studerande vid uppdragsutbildningar.

Skälen för regeringens förslag och bedömning

Direktivet

För att beviljas ett uppehållstillstånd i studiesyfte ska en tredjelandsmedborgare, förutom att uppfylla de allmänna villkoren för inresa och vistelse, styrka att han eller hon har antagits vid en läroanstalt för högre utbildning för att följa ett studieprogram (artikel 11.1). Av definitionen av studerande i artikel 3.3 framgår att det ska vara fråga om heltidsstudier för att följa ett studieprogram som leder till ett bevis på högre utbildning.

Medlemsstaterna får, enligt artikel 11.1, kräva att tredjelandsmedborgaren styrker att de avgifter som läroanstalten tar ut är betalda, att han eller hon har tillräckliga språkkunskaper i undervisningsspråket för aktuellt studieprogram och innehav av tillräckliga medel för att täcka studiekostnaderna. Med studiekostnader avses kostnader för böcker, studiematerial m.m. Om en medlemsstat har inrättat ett godkännandeförfarande för läroanstalter för högre utbildning enligt artikel 15, ska sökanden vara befriad från skyldigheten att visa upp vissa handlingar vid sin ansökan om uppehållstillstånd.

Förutsättningar för tillstånd

Ett krav för att beviljas uppehållstillstånd för studier inom högre utbildning bör vara, för att uppfylla direktivet, att utlänningen har antagits till en utbildning vid en läroanstalt för högre utbildning. De nuvarande reglerna i 4 kap. 5 § UtIF utgår från ett motsvarande krav i studentdirektivet. Definitionen av läroanstalt för högre utbildning i student- och forskardirektivet är emellertid till viss del utvidgad i jämförelse med den i studentdirektivet. En läroanstalt för högre utbildning är enligt definitionen i artikel 3.13 i student- och forskardirektivet alla slags läroanstalter för högre utbildning som är erkända eller betraktas som sådana i enlighet med nationell rätt och som, i överensstämmelse med nationell rätt eller praxis, erbjuder erkänd examen från högre utbildning eller annan erkänd eftergymnasial behörighet, oavsett vad dessa anstalter kallas. För svensk del bör det innebära att de läroanstalter som omfattas av bestämmelserna i högskolelagen (1992:1434), lagen (1993:792) om tillstånd att utfärda vissa examina, förordningen (1993:221) om Sveriges lantbruksuniversitet och förordningen (2007:1164) för Försvarshögskolan utgör läroanstalter i direktivets mening. Detsamma gäller utbildningsanordnare inom yrkeshögskolan, vars verksamhet regleras i lagen (2009:128) om yrkeshögskolan, och folkhögskolor som erbjuder yrkesutbildning på eftergymnasial nivå. Det finns även andra utbildningsanordnare som kan falla in under definitionen av läroanstalt för högre utbildning i direktivet. Genom förordningen (2015:545) om referensram för kvalifikationer för livslångt lärande har en nationell referensram för kvalifikationer införts. Referensramen har åtta nivåer och eftergymnasiala utbildningar motsvarar nivå 5 och uppåt. Om en utbildningsanordnare erbjuder en eftergymnasial utbildning och kvalifikationer från denna utbildning genom författning eller beslut av Myndigheten för yrkeshögskolan har bedömts motsvara nivå 5 eller högre i

referensramen, torde utbildningsanordnaren enligt direktivet vara att anse som en läroanstalt för högre utbildning i fråga om den aktuella utbildningen. *Migrationsverket* efterfrågar ytterligare vägledning angående vilka utbildningar som omfattas av begreppet högre utbildning. Det är inte möjligt att göra en uttömmande uppräkningslista av de utbildningar som faller inom begreppet, utan det ankommer i stället på Migrationsverket att i varje enskilt fall bedöma om en utbildning kan berättiga till uppehållstillstånd.

Som *Universitets- och högskolerådet* och *Uppsala universitet* anför bör även fristående kurser kunna vara att anse som sådana utbildningar som kan berättiga till uppehållstillstånd. *Kungl. Tekniska högskolan*, *Sveriges förenade studentkårer (SFS)* och *Karolinska institutet* tar upp frågor om huruvida studerande vid utbytesprogram (utbytesstudenter) och deltagare i uppdragsutbildningar omfattas av de föreslagna reglerna. Avgörande för om dessa personkategorier omfattas eller inte är om de ska anses ha antagits till en utbildning vid en läroanstalt för högre utbildning. Enligt skäl 17 i direktivet kan ett bevis för att en tredjelandsmedborgare har antagits till en läroanstalt för högre utbildning vara t.ex. ett brev eller ett intyg som styrker inskrivningen. Begreppet har antagits innebära i det här sammanhanget alltså inte nödvändigtvis att den sökande behöver vara antagen genom den ordinarie antagningsprocessen till läroanstalten. Det kan också konstateras att begreppet redan förekommer i bestämmelserna om uppehållstillstånd enligt 4 kap. 5 § UtIF och att det enligt Migrationsverkets praxis är möjligt för utbytesstudenter vid universitet och högskolor i Sverige att beviljas uppehållstillstånd på den grunden. När det sedan gäller deltagare i en uppdragsutbildning anses dessa emellertid enligt gällande rätt inte antagna till en utbildning i Sverige. De kan därför i dag inte beviljas uppehållstillstånd för studier enligt 4 kap. 5 § UtIF, utan beviljas i stället uppehållstillstånd för övriga studier enligt 5 kap. 10 § UtIL. Frågan om vad som faller in under kravet på att personen ska ha antagits till en utbildning vid en läroanstalt för högre utbildning och i vilken utsträckning den nuvarande tolkningen av villkoret kan tillämpas även fortsättningsvis är i första hand en fråga för rättstillämpningen – och ytterst EU-domstolen – att avgöra.

Precis som enligt studentdirektivet (artikel 2 b) krävs det för uppehållstillstånd för studier enligt direktivet att det ska vara fråga om heltidsstudier (artikel 3.3). I likhet med Migrationsverket anser regeringen att det är lämpligt att kravet på att utbildningen ska bedrivas på heltid framgår direkt av lagtext. I detta sammanhang efterfrågar Migrationsverket vägledning angående beräkningen av studietakten på utbildningar som inte följer samma beräkningssystem som universitet och högskolor. Studietakten beräknas olika beroende på vilken slags läroanstalt det är fråga om. Redan i dag bedömer Migrationsverket studietakten för utbildningar som inte ger högskolepoäng vid ansökningar om uppehållstillstånd för övriga studier enligt 5 kap. 10 § UtIL, t.ex. i fråga om studier vid folkhögskola. Regeringen anser att frågan om hur studietakten ska beräknas även fortsättningsvis bör överlämnas till rättstillämpningen.

Migrationsverket anser att Sverige bör utnyttja direktivets möjlighet att kräva att de avgifter som läroanstalten tar ut är betalda innan uppehållstillstånd kan beviljas. Enligt förordningen (2010:543) om anmälningsavgift och studieavgift vid universitet och högskolor gäller att en sökande behöver betala vissa avgifter för att bli antagen till en utbildning (8 §).

Detta tillsammans med det förhållandet att endast den som har antagits till en utbildning kan beviljas uppehållstillstånd för högskolestudier innebär att betalda avgifter i dag är ett krav för att beviljas ett sådant uppehållstillstånd, även om det inte uttryckligen framgår av utlänningsförordningens bestämmelser (4 kap. 5 § UtlF). Regeringen anser att det också fortsättningsvis bör krävas att utlänningen har betalat de avgifter som tas ut för studierna vid läroanstalten. Att avgifterna ska vara betalda skulle, på motsvarande sätt som i dag, kunna tolkas in i kravet på att utlänningen ska ha antagits till utbildningen. För att tydliggöra att Sverige tillämpar direktivets möjlighet att kräva att de avgifter som tas ut för studierna vid läroanstalten är betalda anser regeringen dock att det är lämpligt att detta framgår direkt av de nya bestämmelserna i utlänningslagen.

Det får förutsättas att läroanstalten vid sin prövning av om utlänningen är behörig och därmed kan antas till utbildning i Sverige också har gjort bedömningen att utlänningen har tillräckliga språkkunskaper för att kunna följa ett studieprogram här. Regeringen anser därför att något uttryckligt krav på tillräckliga språkkunskaper inte bör anges som villkor för att beviljas ett uppehållstillstånd. Inte heller bör något krav på tillräckliga medel för inköp av studiematerial införas.

Sammanfattningsvis anser regeringen att det i utlänningslagen ska anges att en utlänning som har antagits till en utbildning på heltid vid en läroanstalt för högre utbildning i Sverige ska beviljas ett uppehållstillstånd för studier inom högre utbildning, om utlänningen har betalat de avgifter som tas ut för studierna vid läroanstalten och inte något annat följer av de allmänna förutsättningarna för uppehållstillstånd.

Godkännandeförfarande för läroanstalter

Enligt artikel 15 får medlemsstaterna besluta att inrätta ett godkännandeförfarande för bl.a. läroanstalter för högre utbildning. Om en medlemsstat har inrättat ett sådant godkännandeförfarande ska sökanden vara befriad från skyldigheten att visa upp vissa handlingar vid sin ansökan om uppehållstillstånd. I avsnitt 18.7 görs bedömningen att ett sådant godkännandeförfarande inte bör införas för svensk del. Den möjlighet som ges enligt direktivet att befria sökanden från skyldigheten att visa upp vissa handlingar vid sin ansökan om uppehållstillstånd är därmed inte relevant för svenskt vidkommande.

I sammanhanget bör det nämnas att Utredningen om ökad internationalisering av universitet och högskolor i betänkandet Ökad attraktionskraft för kunskapsnationen Sverige (SOU 2018:78) föreslår att universitet och högskolor ska kunna certifieras för bedömningar av utlänningars avsikt att studera i Sverige inför Migrationsverkets beslut om uppehållstillstånd för studier. Utredningen föreslår vidare att regeringen, efter det att certifieringen har utvärderats, initierar en utredning om certifiering av universitet och högskolor för en mer generell hantering av ansökningar om uppehållstillstånd för studier och forskning. Betänkandet bereds för närvarande i Regeringskansliet.

Regeringens förslag: Ett uppehållstillstånd för studier inom högre utbildning ska beviljas för minst ett år eller den kortare tid som studierna ska pågå.

Om en studerande omfattas av ett unionsprogram eller ett multilateralt program som främjar tredjelandsmedborgares rörlighet eller av ett avtal mellan två eller flera läroanstalter och förutsättningarna för att bevilja uppehållstillstånd för hela studieperioden är uppfyllda, ska uppehållstillståndet gälla i minst två år eller den kortare tid som studierna ska pågå.

Tillståndstiden för ett uppehållstillstånd för studier ska efter ansökan få förlängas.

Regeringens bedömning: Det bör inte införas någon begränsning av hur lång tid en utlänning ska få vistas i Sverige för studier.

Promemorians förslag och bedömning överensstämmer i huvudsak med regeringens. Enligt promemorians förslag ska tillståndstiden för en studerande som omfattas av ett unionsprogram eller ett multilateralt program som innefattar rörlighetsåtgärder eller av ett avtal mellan två eller flera läroanstalter vara minst ett år, om förutsättningarna för att bevilja tillstånd för hela studieperioden inte är uppfyllda.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna tillstyrker eller har inte några synpunkter på promemorians förslag och bedömning. Några av remissinstanserna, bl.a. *Sveriges advokatsamfund*, *Sveriges universitetslärare och forskare* och *Kungl. Tekniska högskolan*, anser att tillståndstiden bör vara längre. *Migrationsverket* och *Göteborgs universitet* efterfrågar förtydliganden av vissa begrepp. *Migrationsverket* har även vissa synpunkter på långa tillståndstider för studerande och tar i sammanhanget bl.a. upp att det saknas garantier för att *Migrationsverket* ska få kännedom om och kunna vidta åtgärder med anledning av studieavhopp.

Skälen för regeringens förslag och bedömning: Enligt artikel 18.2 ska giltighetstiden för ett uppehållstillstånd för studerande vara minst ett år, eller lika lång som studietiden om denna är kortare. För studerande som omfattas av unionsprogram eller multilaterala program som innefattar rörlighetsåtgärder, eller av ett avtal mellan två eller flera läroanstalter för högre utbildning, ska tillståndstiden vara minst två år, eller lika lång som studietiden om denna är kortare. Med unionsprogram eller multilaterala program som innefattar rörlighetsåtgärder avses enligt artikel 3.20 program finansierade av unionen eller medlemsstaterna som främjar tredjelandsmedborgares rörlighet i unionen eller i de medlemsstater som deltar i de respektive programmen. Om de allmänna villkoren för inresa och vistelse enligt artikel 7 inte är uppfyllda för de två åren eller för hela studietiden, ska tillstånd för minst ett år beviljas.

Enligt det nuvarande regelverket ska en utlänning som har antagits till högskoleutbildning i Sverige beviljas ett uppehållstillstånd på minst ett år eller den kortare tid studierna avser (4 kap. 5 § andra stycket UtIF). Några av remissinstanserna, bl.a. *Sveriges universitetslärare och forskare* och *Kungl. Tekniska högskolan*, anser att tillståndstiden för uppehållstillstånd för studier inom högre utbildning bör vara längre än den som gäller i dag. Samtidigt tar *Migrationsverket* upp vissa omständigheter som talar mot

långa tillståndstider för studerande, bl.a. att det saknas garantier för att Migrationsverket ska få kännedom om och kunna vidta åtgärder med anledning av studieavhopp. Med beaktande av remissinstansernas synpunkter anser regeringen att en tillståndstid motsvarande den nu gällande, dvs. minst ett år eller den kortare tid studierna avser, framstår som välvägd. Det bör framhållas att den föreslagna tillståndstiden anger vilken tid som uppehållstillståndet minst ska gälla. Om sökanden vid prövningen av ansökan om uppehållstillstånd kan visa att han eller hon uppfyller tillståndsförutsättningarna för en längre period, finns det enligt förslaget inget hinder mot att bevilja ett uppehållstillstånd som överstiger ett år. Om en sådan längre tillståndstid beviljas och den studerandes situation under giltighetstiden förändras så att villkoren för uppehållstillstånd inte längre är uppfyllda, kan uppehållstillståndet återkallas (se avsnitt 15.2).

För att uppfylla direktivet bör en annan tillståndstid gälla om utläningen omfattas av ett unionsprogram eller ett multilateralt program som främjar tredjelandsmedborgares rörlighet eller av ett avtal mellan två eller flera läroanstalter och förutsättningarna för att bevilja tillstånd är uppfyllda för hela studieperioden. I ett sådant fall bör tillståndstiden vara minst två år eller den kortare tid som studierna ska pågå. Migrationsverket och *Göteborgs universitet* efterfrågar förtydliganden i fråga om vad för program och avtal som avses i detta sammanhang. Regeringen konstaterar att de aktuella begreppen följer direktivet och att de därför måste tolkas i ljuset av detta (se t.ex. definitionen av unionsprogram och multilaterala program som innefattar rörlighetsåtgärder i artikel 3.20). Ett tydligt exempel på ett unionsprogram är Erasmus+. I sammanhanget är det värt att nämna att Europeiska kommissionen (kommissionen) på ett kontaktkommittémöte angående genomförandet av direktivet informerat medlemsstaterna om att kommissionen anser att begreppet avtal mellan två eller flera läroanstalter för högre utbildning inte innefattar avtal som lärosäten träffar ad hoc beträffande enskilda studenter.

Enligt direktivet ska tillståndet få förlängas, förutsatt att det inte finns skäl att neka förlängning enligt bestämmelserna i artikel 21. Det bör därför anges i det nya kapitlet att ett uppehållstillstånd för studier får förlängas. I avsnitt 15.2 finns en redogörelse för grunderna för att inte förlänga ett uppehållstillstånd.

Enligt artikel 18.3 i direktivet får medlemsstaterna bestämma att den totala längden på vistelser i studiesyfte inte får överstiga den maximala längden för studier enligt nationell rätt. Enligt den nuvarande ordningen finns det ingen begränsning av hur lång tid en utläning får vistas i Sverige för studier. Den möjlighet som ges enligt direktivet att besluta om en sådan begränsning bör enligt regeringens bedömning inte utnyttjas.

Sammanfattningsvis föreslår regeringen att ett uppehållstillstånd för studier ska beviljas för minst ett år eller den kortare tid som studierna ska pågå. Om den studerande omfattas av ett unionsprogram eller ett multilateralt program som främjar tredjelandsmedborgares rörlighet eller av ett avtal mellan två eller flera läroanstalter och förutsättningarna för att bevilja uppehållstillstånd för hela studieperioden är uppfyllda, ska uppehållstillståndet i stället gälla i minst två år eller den kortare tid som studierna ska pågå. Vidare ska tillståndstiden för ett uppehållstillstånd för studier få förlängas.

Regeringens bedömning: Några lagändringar är inte nödvändiga med anledning av direktivets bestämmelse om att studerande vid sidan av studierna ska ha rätt att ta anställning och bedriva verksamhet som egenföretagare.

Promemorians bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna har inga synpunkter på promemorians bedömning.

Skälen för regeringens bedömning: Enligt artikel 24 ska studerande, vid sidan av studierna och under förutsättning att de regler och villkor som gäller för den relevanta verksamheten i den berörda medlemsstaten iakttas, ha rätt att ta anställning och kan få rätt att bedriva verksamhet som egenföretagare. Medlemsstaterna ska dock fastställa det högsta antalet timmar per vecka, eller det högsta antalet dagar eller månader per år, som sådan verksamhet får bedrivas, vilket inte får vara mindre än 15 timmar per vecka eller motsvarande antal dagar eller månader per år. Läget på arbetsmarknaden i den berörda medlemsstaten får beaktas. Vid behov ska medlemsstaterna i förväg bevilja de studerande och/eller arbetsgivarna tillstånd i enlighet med nationell rätt.

En motsvarande bestämmelse om studerandes rätt att ta anställning vid sidan av studierna återfinns i studentdirektivet (artikel 17). Vid genomförandet av det direktivet bedömde regeringen att bestämmelsen inte föranledde någon författningsreglering eftersom studerande enligt bestämmelser på förordningsnivå var undantagna från kravet på arbetstillstånd (prop. 2005/06:129 s. 73). Regeringen gör även nu bedömningen att studerandes rätt att ta anställning och bedriva näringsverksamhet kan regleras på förordningsnivå. Några lagändringar är därmed inte nödvändiga i denna del.

11 Uppehållstillstånd för praktik med anknytning till högre utbildning

11.1 Villkor för uppehållstillstånd för praktik med anknytning till högre utbildning

Regeringens förslag: En utlänning som inom två år före ansöknings-tillfället har fått en examen från högre utbildning eller följer ett utbildningsprogram som leder till en sådan examen och som ska praktisera i Sverige enligt ett avtal om praktik ska, om praktiken har anknytning till utlänningens utbildning och inte något annat följer av de allmänna förutsättningarna för uppehållstillstånd, beviljas ett uppehållstillstånd för praktik med anknytning till högre utbildning.

Ett avtal om praktik ska innehålla uppgifter om praktikens innehåll, praktikens längd, tjänstgörings- och handledningsförhållandena, tiderna för praktiktjänstgöringen och rättsförhållandet mellan praktikanten och värdenheten.

Regeringens bedömning: Följande möjligheter enligt direktivet bör inte utnyttjas:

- att införa ett ekonomiskt åtagande för en arbetsgivare, en myndighet eller en organisation om den som beviljats uppehållstillstånd för praktik olagligen stannar kvar i Sverige,
- att kräva att praktikavtalet har godkänts av den behöriga myndigheten och att de villkor som avtalet grundar sig på uppfyller de krav som fastställs i nationell rätt, kollektivavtal eller praxis,
- att ställa krav på att sökanden har tillräckliga medel för att täcka kostnaderna för praktiken och har nödvändiga språkkunskaper, eller på att värdenheten påtar sig ansvaret för kostnader för kost och styrker att praktiken inte ersätter någon tjänst,
- att ställa krav på att inkvarteringen i vissa fall uppfyller de krav som medlemsstaten ställt upp.

Promemorians förslag och bedömning överensstämmer i huvudsak med regeringens. I promemorian föreslås det att det i de nya bestämmelserna ska anges att de omfattar även praktikanter som har beviljats en praktikplats genom ett internationellt utbytesprogram eller ett bilateralt avtal. Vidare innebär promemorians förslag att det inte ställs upp krav på att praktikavtalet ska innehålla uppgifter om praktikens längd, uppgifter om tjänstgörings- och handledningsförhållandena, tiderna för praktik-tjänstgöringen eller det rättsliga förhållandet mellan praktikanten och praktikvärden. Enligt promemorians förslag ska praktikavtalet däremot innehålla utlänningens kvalifikationer.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna tillstyrker eller har inte några synpunkter på promemorians förslag och bedömning. *Migrationsverket* efterfrågar ett förtydligande av kravet på att praktiken ska ha anknytning till utlänningens utbildning. *Migrationsverket* har även synpunkter på vad som ska framgå av avtalet om praktik. *Naturvetarna* anser att det ska införas ett krav på att värdenheten ska styrka att praktiken inte ersätter en tjänst. *Kommerskollegium* anser att promemorian är otydlig i fråga om vilken vikt som ska läggas vid praktikavtalets överensstämmelse med svenska kollektivavtal och arbetsrättspraxis.

Skälen för regeringens förslag och bedömning

Direktivet

Med praktikant avses enligt definitionen i artikel 3.5 en tredjelandsmedborgare som innehar en examen från högre utbildning eller följer ett studieprogram som leder till en examen från högre utbildning och som beviljas inresa och vistelse på en medlemsstats territorium för att följa ett praktikprogram i syfte att förvärva kunskaper, praktik och erfarenheter i en yrkesmiljö.

För att beviljas ett uppehållstillstånd för praktik ska en tredjelandsmedborgare, utöver de allmänna villkoren för inresa och vistelse, kunna visa upp ett praktikavtal som föreskriver teoretisk och praktisk utbildning med en värdenhet. Praktikavtalet ska innehålla en beskrivning av praktikprogrammet och uppgifter om praktikens längd, tjänstgörings- och handledningsförhållandena under praktiken, tiderna för praktiktjänstgöringen och rättsförhållandet mellan praktikanten och värdenheten. Sökanden ska

även styrka att han eller hon har erhållit en examen från högre utbildning inom de två år som föregår ansökningsdatumet eller följer ett studieprogram som leder till en examen från högre utbildning (artikel 13).

Utöver de obligatoriska villkoren för att beviljas uppehållstillstånd får medlemsstaterna enligt artikel 13 kräva att sökanden har tillräckliga medel för att täcka kostnaderna för praktiken, att han eller hon har eller kommer att få nödvändig språkutbildning samt att värdenheten påtar sig ansvaret för sökandens vistelse, särskilt vad gäller kost och logi. Medlemsstaten får även ställa krav på att inkvarteringen i vissa fall uppfyller de krav som medlemsstaten ställt upp. Vidare får medlemsstaterna kräva att praktiken genomförs inom samma område och på samma kvalifikationsnivå som den examen från högre utbildning eller det studieprogram som sökanden följer. Medlemsstaterna får också kräva att värdenheten styrker att praktiken inte ersätter en tjänst. Därutöver får medlemsstaterna kräva att praktikavtalet har godkänts av den behöriga myndigheten och att de villkor som avtalet grundar sig på uppfyller de krav som fastställs i nationell rätt, kollektivavtal eller praxis. Slutligen får medlemsstaterna kräva, i enlighet med nationell rätt, att värdenheten skriftligen åtar sig att ersätta kostnader för vistelsen och återresan som betalats med offentliga medel om tredjelandsmedborgaren olagligen stannar kvar på medlemsstatens territorium. Värdenhetens ekonomiska ansvar ska upphöra senast sex månader efter det att praktikavtalet har löpt ut.

Gällande ordning

Praktikanter beviljas enligt gällande rätt i regel uppehållstillstånd för arbete enligt 5 kap. 10 § UtL och arbetstillstånd enligt antingen 6 kap. 2 § första eller tredje stycket UtL. Praktikanter kan även beviljas uppehållstillstånd för besök enligt 5 kap. 10 § UtL, om det är fråga om oavlönad praktik under en kortare tid. I ett sådant fall behövs inte arbetstillstånd.

De som har fått en praktikplats genom ett internationellt utbytesprogram eller ett bilateralt avtal beviljas uppehållstillstånd enligt 5 kap. 10 § UtL och arbetstillstånd enligt 6 kap. 2 § tredje stycket UtL i högst 18 månader. Som krav uppställs enligt praxis att utläningen ska ha fyllt 18 år, ha ett giltigt pass och ha fått ett skriftligt erbjudande om praktiken. Enligt Sveriges bilaterala samförståndsavtal med Kanada om rörlighet för unga personer (SÖ 2007:20) kan t.ex. studerande som är kanadensiska medborgare och som är inskrivna vid en eftergymnasial läroanstalt i Kanada under vissa förutsättningar beviljas ett uppehållstillstånd för högst tolv månader i Sverige för att komplettera en del av sin akademiska utbildning här genom att genomföra ett i förväg avtalat kontrakt om praktikanttjänstgöring eller anställning. Ansökan om tillstånd för praktikarbete lämnas vanligen in till arbetsmarknadsmyndigheten eller en annan organisation i hemlandet som i samarbete med motsvarande organisation i Sverige ordnar en praktikplats.

Praktikanter som inte omfattas av internationella utbyten eller avtal, såsom praktikanter som på egen hand ordnat med en praktikplats, beviljas uppehållstillstånd enligt 5 kap. 10 § UtL och arbetstillstånd enligt 6 kap. 2 § första stycket UtL, vilket innebär bl.a. att de måste erbjudas löne- och anställningsvillkor i nivå med svenska kollektivavtal eller praxis inom

yrket eller branschen. I de flesta fall innebär det att villkoren ska motsvara dem som gäller för praktikanter i Sverige.

Vilka praktikanter ska omfattas av de nya bestämmelserna?

I promemorian föreslås det att nya bestämmelser om uppehållstillstånd för praktik ska införas i utlänningslagen i syfte att genomföra direktivets bestämmelser i den delen. Den personkategori som omfattas av direktivet och som därmed bör omfattas av de nya reglerna är de utlänningar som har fått en examen från högre utbildning eller som följer ett utbildningsprogram som leder till en sådan examen. Vidare föreslås det i promemorian – utöver vad som följer av direktivet – att den nya regleringen ska gälla också för praktikanter som har beviljats en praktikplats genom ett bilateralt avtal eller ett internationellt utbytesprogram.

Direktivet medger att förmånligare bestämmelser tillämpas om sådana följer av internationella eller bilaterala avtal (artikel 4). Om de nya reglerna i utlänningslagen skulle gälla även för praktikanter som har beviljats en praktikplats genom ett bilateralt avtal, skulle det riskera att medföra att strängare krav ställs upp på den som ansöker om tillstånd än vad de bilaterala avtal som Sverige har ingått tillåter. Sverige skulle därmed riskera att bryta mot ingångna bilaterala avtal. Med hänsyn till detta gör regeringen bedömningen att promemorians förslag om att de nya reglerna ska gälla för de som har beviljats en praktikplats genom ett bilateralt avtal inte bör genomföras. Dessa praktikanter bör i stället kunna beviljas uppehållstillstånd på motsvarande sätt som gäller i dag.

Frågan blir sedan om det finns skäl att låta praktikanter som har beviljats en praktikplats genom ett internationellt utbytesprogram omfattas av de nya reglerna. Det kan konstateras att även om förslaget genomförs skulle det innebära att bestämmelser om uppehållstillstånd för praktikanter sprids ut i utlänningslagen; uppehållstillstånd för praktikanter som inte omfattas av direktivet eller ett internationellt utbyte skulle även fortsättningsvis regleras i 5 kap. 10 § UtlL. I promemorian saknas det även en analys av varför de nya reglerna – och de krav som ställs upp enligt dessa – ska gälla för praktikanter som genomför praktiken inom ramen för ett utbytesprogram men inte för praktikanter som t.ex. har anordnat praktiken på egen hand. Slutligen bör det också lyftas fram att ett problem med promemorians förslag är att de båda personkategorierna, dvs. utlänningar som har en examen eller studerar inom högre utbildning respektive utlänningar som har beviljats en praktikplats här genom ett internationellt utbytesprogram, inte är alternativa till varandra. Snarare torde det vara så att en utlänning ofta kan ingå i båda dessa grupper. Inte heller för denna fråga finns det någon närmare redogörelse i promemorian. Sammantaget finner regeringen att det – i vart fall i nuläget – inte finns ett tillräckligt underlag för att låta praktikanter som har beviljats en praktikplats genom ett internationellt utbytesprogram utgöra en särskild grupp som de nya reglerna ska gälla för. I stället bör reglerna omfatta den personkategori som direktivet är inriktat på, nämligen de utlänningar som har fått en examen från högre utbildning eller som följer ett utbildningsprogram som leder till en sådan examen.

I likhet med vad som föreslås i promemorian anser regeringen att det för att beviljas uppehållstillstånd bör krävas, utöver att sökanden inom två år före ansökningstillfället har fått en examen från en högre utbildning eller att han eller hon följer ett studieprogram som leder till en examen från högre utbildning, att praktiken har anknytning till utlänningens utbildning. Det bör också ställas upp som krav att sökanden ska uppfylla de allmänna förutsättningarna för uppehållstillstånd enligt det nya kapitlet. *Migrationsverket* efterfrågar ett förtydligande av kravet på att praktiken ska ha anknytning till utlänningens utbildning. Med detta avses enligt regeringen att praktiken ska genomföras inom samma område och på samma kvalifikationsnivå som det utbildningsprogram som sökanden följer (jfr artikel 13.2).

Vidare bör ett villkor för uppehållstillstånd för praktik med anknytning till högre utbildning vara att utlänningen har ingått ett avtal om praktik med en arbetsgivare, en myndighet eller en organisation i Sverige. Direktivets regler om vad ett sådant avtal ska innehålla är tvingande. Det bör därför anges att avtalet ska innehålla alla de uppgifter som direktivet kräver. Regeringen föreslår således att avtalet ska innehålla uppgifter om praktikens innehåll, praktikens längd, tjänstgörings- och handledningsförhållandena, tiderna för praktiktjänstgöringen och rättsförhållandet mellan praktikanten och värdenheten. Med uppgifter om praktikprogrammets innehåll avses att det ska framgå en beskrivning av praktiken och t.ex. vad målet med praktiken är och vilka utbildningsinslag den innefattar. I förhållande till promemorian innebär regeringens förslag att det ställs upp delvis andra krav på vad som ska framgå av praktikavtalet.

Direktivet medger att medlemsstaterna får ställa krav på att sökanden har tillräckliga medel för att täcka kostnaderna för praktiken och nödvändiga språkkunskaper. Medlemsstaterna får även ställa krav på att värdenheten påtar sig ansvaret för kostnader för kost och logi och på att inkvarteringen i vissa fall uppfyller de krav som medlemsstaten ställt upp. Eftersom sådana krav för att beviljas ett uppehållstillstånd för att genomgå praktik inte ställs upp enligt gällande ordning gör regeringen bedömningen att de möjligheter som ges enligt direktivet i denna del inte bör utnyttjas. Vidare får det krävas att värdenheten styrker att praktiken inte ersätter någon tjänst. Emellertid gäller inte heller ett sådant krav i dag och till skillnad från *Naturvetarna* anser regeringen inte att det nu finns skäl att införa ett.

Medlemsstaterna får kräva ett skriftligt åtagande från värdenheten som innebär att värdenheten ska ersätta de kostnader för praktikantens vistelse och återresa som betalats med offentliga medel om han eller hon olagligen stannar kvar på den berörda medlemsstatens territorium. Värdenhetens ekonomiska ansvar ska upphöra senast sex månader efter det att praktikavtalet har löpt ut. Motsvarande fakultativa bestämmelse om ekonomiskt åtagande finns även för forskningshuvudmän. I likhet med vad som anges beträffande forskningshuvudmän skulle ett sådant åtagande kunna komma att realiseras på grund av omständigheter som ligger utanför värdenhetens kontroll, om den som har beviljats uppehållstillstånd för praktik väljer att

stanna kvar olagligt i landet (se avsnitt 9.1). Regeringen anser därför att den möjlighet som ges enligt direktivet i denna del inte bör utnyttjas.

Vidare får medlemsstaterna enligt direktivet kräva att praktikavtalet har godkänts av behöriga myndigheter och att de villkor som avtalet grundar sig på uppfyller de krav som fastställs i nationell rätt, kollektivavtal eller praxis. I promemorian föreslås inte att ett sådant godkännandeförfarande ska införas och regeringen gör inte någon annan bedömning. Regeringen anser att den prövning som ändå kommer att ske beträffande praktikavtalets anställningsvillkor är tillräcklig. Anställningsvillkoren kommer att prövas i samband med att en ansökan om uppehållstillstånd bedöms eftersom det kommer att vara möjligt att avslå en ansökan om anställningsvillkoren är sämre än de villkor som följer av svenska kollektivavtal eller praxis inom yrket eller branschen, se avsnitt 15.1.2. I det avsnittet utvecklas även, vilket efterfrågas av *Kommerskollegium*, vilken vikt som bör läggas vid praktikavtalets överensstämmelse med bl.a. svenska kollektivavtal.

11.2 Tillståndstid

Regeringens förslag: Ett uppehållstillstånd för praktik ska gälla i 18 månader eller den kortare tid som praktiken ska pågå.

Regeringens bedömning: Möjligheten enligt direktivet att medge förlängning av tillståndstiden bör inte utnyttjas.

Promemorians förslag och bedömning överensstämmer delvis med regeringens. Enligt promemorians förslag ska ett uppehållstillstånd som huvudregel gälla i sex månader eller den kortare tid som praktiken ska pågå. Praktikanter som har beviljats en praktikplats genom ett internationellt utbyte eller ett bilateralt avtal föreslås dock få beviljas uppehållstillstånd för 18 månader.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna har inte några synpunkter på promemorians förslag. *Tjänstemännens centralorganisation (TCO)* anser att det bör vara möjligt för tredjelandsmedborgare att göra praktik under längre tid än sex månader, även om de inte ingår i ett internationellt utbytesprogram eller omfattas av ett bilateralt avtal. I annat fall bör tillståndstiden i vart fall kunna förlängas. Även *Sveriges advokatsamfund* och *Företagarna* anser att uppehållstillstånd för praktik bör kunna beviljas för en längre tid eller förlängas. *Migrationsverket* efterfrågar vägledning angående om en sökande kan beviljas uppehållstillstånd för praktik vid flera tillfällen.

Skälen för regeringens förslag och bedömning: Enligt artikel 18.6 i direktivet ska giltighetstiden för ett uppehållstillstånd för praktik vara lika lång som praktikavtalets giltighetstid om denna är kortare än sex månader, eller uppgå till högst sex månader. Om avtalets giltighetstid överstiger sex månader får tillståndets giltighetstid motsvara den berörda perioden i enlighet med medlemsstaternas nationella rätt. Tillståndet får förlängas en gång med den tidsperiod som behövs för att fullfölja praktiken förutsatt att det inte finns skäl att neka förlängning enligt bestämmelserna i artikel 21. Direktivet medger att medlemsstaterna inför förmånligare tillståndstider än de tider som anges i direktivet (artikel 4).

Som anges i föregående avsnitt innebär den nuvarande ordningen att praktikanter som har fått en praktikplats genom ett internationellt utbytesprogram eller ett internationellt avtal kan beviljas uppehållstillstånd för högst 18 månader. För övriga utlänningar som beviljas uppehållstillstånd för praktik finns ingen angiven tidsgräns för hur lång tid uppehållstillstånd får beviljas.

De praktikanter som omfattas av förslaget om uppehållstillstånd för praktik med anknytning till högre utbildning är högkvalificerade praktikanter som Sverige vill attrahera. Med hänsyn till detta anser regeringen att tillståndstiden för denna grupp praktikanter bör vara på åtminstone samma nivå som den tillståndstid som i dag beviljas för praktikanter som har fått en praktikplats genom t.ex. ett internationellt utbytesprogram. Regeringen föreslår därför att tillståndstiden ska vara 18 månader eller den kortare tid som praktiken ska pågå. Det innebär att regeringen föreslår en längre tillståndstid jämfört med promemorians förslag, vilket även efterfrågas av flera remissinstanser.

Direktivet medger att giltighetstiden för tillståndet får förlängas en gång, om det behövs för att fullfölja praktiken. *Företagarna* anser att det bör vara möjligt att förlänga ett uppehållstillstånd för praktik med anknytning till högre utbildning. Mot bakgrund av det administrativa merarbete som en förlängningsansökan medför för Migrationsverket och med hänsyn till den förhållandevis långa tillståndstid som nu föreslås anser regeringen dock att den möjlighet som ges enligt direktivet i denna del inte bör utnyttjas.

Migrationsverket efterfrågar vägledning angående om en sökande kan beviljas uppehållstillstånd för praktik vid flera tillfällen. Regeringen kan konstatera att direktivet inte innehåller någon begränsning i fråga om antalet tillfällen som en utlänning kan beviljas uppehållstillstånd för praktik, under förutsättning att villkoren för ett sådant tillstånd är uppfyllda.

11.3 Arbetstillstånd

Regeringens bedömning: Några lagändringar behövs inte i fråga om arbetstillstånd för utlänningar som har beviljats uppehållstillstånd för praktik med anknytning till högre utbildning.

Promemorians bedömning överensstämmer delvis med regeringens. I promemorian görs även bedömningen att en utlänning som ska praktisera här enligt de nya reglerna om uppehållstillstånd inte bör vara undantagen från kravet på arbetstillstånd.

Remissinstanserna har inte några synpunkter på promemorians bedömning. *Migrationsverket* efterfrågar ett förtydligande av hur bestämmelserna om uppehållstillstånd för praktik med anknytning till högre utbildning förhåller sig till bestämmelserna om arbetstillstånd i 6 kap. 2 § UtL.

Skälen för regeringens bedömning: Av det nuvarande regelverket följer att de flesta utlänningar som ska praktisera här måste – utöver ett uppehållstillstånd – även ha ett arbetstillstånd. Ett sådant tillstånd kan beviljas med stöd av 6 kap. 2 § tredje stycket UtL för praktik genom t.ex. ett internationellt utbytesprogram eller enligt de allmänna bestämmelserna

om arbetstillstånd för anställning i 6 kap. 2 § första stycket UtL för andra slag av praktiktjänster. I promemorian görs bedömningen att det – på motsvarande sätt som alltså gäller i dag – ska ställas upp ett krav på arbetstillstånd för de utlänningar som beviljas uppehållstillstånd för praktik med anknytning till högre utbildning. Något hinder enligt direktivet för en sådan ordning bedöms enligt promemorian inte finnas.

Regeringen konstaterar emellertid att direktivet syftar till att harmonisera villkoren för inresa till och vistelse på medlemsstaternas territorium i samband med sådan verksamhet, bl.a. praktik, som omfattas av direktivet. Det kan även konstateras att direktivet innebär att det för att beviljas tillstånd ställs krav på bl.a. utlänningens försörjningsförmåga och anställningsvillkor och att dessa krav i stort överensstämmer med de som gäller i svensk rätt för att beviljas arbetstillstånd i vissa fall. Med hänsyn till detta bör, enligt regeringens mening, en utlänning som har beviljats tillstånd för inresa och vistelse i syfte att praktisera här rimligtvis inte hindras från sin tjänstgöring på grund av nationella regler om arbetstillstånd. En utlänning bör alltså inte behöva ansöka om och beviljas något nationellt arbetstillstånd, om han eller hon beviljas uppehållstillstånd för praktik med anknytning till högre utbildning. Den mest ändamålsenliga lösningen för att åstadkomma detta är att denna personkategori – på motsvarande sätt som föreslås för t.ex. forskare – undantas från kravet på arbetstillstånd. Det är lämpligt att detta regleras i förordning och det behövs därför inte några lagändringar.

12 Upphållstillstånd för volontärarbete

12.1 Villkor för uppehållstillstånd för volontärarbete inom ramen för Europeisk volontärtjänst

Regeringens förslag: En utlänning som har ingått ett avtal med en organisation i Sverige för att delta i ett volontärprogram här inom ramen för Europeisk volontärtjänst ska, om inte något annat följer av de allmänna förutsättningarna för uppehållstillstånd, beviljas ett uppehållstillstånd för volontärarbete.

Ett avtal om deltagande i ett volontärprogram ska innehålla uppgifter om volontärprogrammets innehåll, programmets längd, tjänstgörings- och handledningsförhållandena, tiderna för volontärtjänstgöringen, de medel som finns tillgängliga för att täcka kostnaderna för utlänningens uppehälle och logi och, i förekommande fall, den utbildning utlänningen kommer att få för att kunna utföra volontärarbetet.

Regeringens bedömning: Möjligheterna enligt direktivet att införa bestämmelser om ansvarsförsäkring, krav på volontärernas boende, utbildning för volontärerna i bl.a. språk och historia eller en åldersgräns för volontärer bör inte utnyttjas.

Promemorians förslag och bedömning överensstämmer i huvudsak med regeringens. I promemorians förslag ställs det inte krav på att avtalet ska innehålla uppgifter om de medel som finns tillgängliga för att täcka

kostnaderna för utlänningens uppehälle och logi och, i förekommande fall, den utbildning som utlänningen kommer att få för att kunna utföra volontärarbetet.

Remissinstanserna tillstyrker eller har inte några synpunkter på promemorians förslag och bedömning.

Skälen för regeringens förslag och bedömning

Direktivet

Direktivet ska tillämpas på tredjelandsmedborgare som ansöker om inresa och vistelse på en medlemsstats territorium för volontärarbete inom ramen för Europeisk volontärtjänst (artikel 2). Medlemsstaterna får även tillämpa direktivet på tredjelandsmedborgare som ansöker om inresa och vistelse för att bedriva annat volontärarbete. Som anges i avsnitt 6 gör regeringen dock bedömningen att det inte finns anledning att införa någon särskild reglering avseende villkoren för att beviljas ett uppehållstillstånd för annat volontärarbete än det som bedrivs inom ramen för Europeisk volontärtjänst.

För att beviljas ett uppehållstillstånd för volontärarbete ska en tredjelandsmedborgare, utöver de allmänna villkoren för inresa och vistelse, kunna visa upp ett avtal med värdenheten eller, om det föreskrivs i nationell rätt, med ett annat organ i den berörda medlemsstaten som ansvarar för det volontärprogram som tredjelandsmedborgaren deltar i. Avtalet ska innehålla en beskrivning av volontärprogrammet, programmets längd, tjänstgörings- och handledningsförhållandena för programmet, tiderna för tjänstgöringen, uppgifter om de medel som finns för att täcka kostnaderna för tredjelandsmedborgarens uppehälle och logi och en minimisumma fickpengar för hela vistelsen och, i förekommande fall, den utbildning tredjelandsmedborgaren kommer att få som hjälp för att kunna utföra volontärarbete (artikel 14.1). Med volontärprogram avses enligt definitionen i artikel 3.7 ett program för konkret solidaritetsverksamhet som bygger på ett program som är erkänt som sådant av den berörda medlemsstaten eller unionen med allmännyttiga mål för ett ideellt syfte, där verksamheten inte är avlönad, med undantag för ersättning för utlägg eller fickpengar.

Sökanden ska även styrka att värdenheten eller, om så föreskrivs i nationell rätt, ett annat organ som ansvarar för volontärprogrammet har tecknat en ansvarsförsäkring. Detta gäller dock inte volontärer som deltar i Europeisk volontärtjänst. Om tredjelandsmedborgaren ska inkvarteras av värdenheten under hela sin vistelse får medlemsstaterna kräva att inkvarteringen uppfyller de krav som den medlemsstaten uppställt. Medlemsstaterna får också, beträffande andra volontärer än de som deltar i Europeisk volontärtjänst, kräva att sökanden har fått eller kommer att få grundläggande utbildning i medlemsstatens språk, historia, politiska och sociala kultur (artiklarna 14.1 och 14.3). Medlemsstaterna får även fastställa en minimiålder och en maximiålder för att få delta i ett volontärprogram (artikel 14.2).

Europeisk volontärtjänst är en del av EU-programmet Erasmus+. Målen med Europeisk volontärtjänst är att utveckla solidaritet, ömsesidig förståelse och tolerans bland ungdomar och de samhällen de lever i och att bidra till en starkare social sammanhållning och främja ungdomars samhällsengagemang (skäl 20). Volontärverksamheten ger unga i åldern 17–30 år möjlighet att uttrycka sitt personliga engagemang genom obetalt volontärarbete på heltid i ett annat land under en period om två till tolv månader. För att bli godkänd som mottagande organisation i Sverige inom Europeisk volontärtjänst måste en intresseanmälan först godkännas av Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF).

Under 2018 antogs inom EU en förordning om den Europeiska solidaritetskåren (Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1475 om fastställande av den rättsliga ramen för den europeiska solidaritetskåren och om ändring av förordning (EU) nr 1288/2013, förordning (EU) nr 1293/2013 och beslut nr 1313/2013/EU). Den Europeiska solidaritetskårens allmänna mål är bl.a. att främja solidaritet som värde, stärka ungdomars och organisationers engagemang i lättillgänglig solidaritetsverksamhet som ett sätt att bidra till att stärka sammanhållningen, solidariteten, demokratin och medborgarskapet i Europa och samtidigt ta itu med samhällsutmaningar (artikel 3 förordningen om solidaritetskåren). Solidaritetskårens verksamhet består bl.a. av volontärarbete (artikel 6 förordningen om solidaritetskåren).

I förordningen om den europeiska solidaritetskåren anges att volontärarbete inom ramen för den europeiska volontärtjänsten ska bedrivas både enligt den förordningen och enligt förordning (EU) 1288/2013, och att hänvisningar till den europeiska volontärtjänsten i unionsakter ska tolkas som att de inbegriper volontärverksamhet enligt båda förordningarna (artikel 7.2). I student- och forskardirektivet anges att direktivet ska tillämpas på tredjelandsmedborgare som ansöker om inresa och vistelse för volontärarbete inom ramen för Europeisk volontärtjänst (artikel 2.1). Programmet Europeisk volontärtjänst förekommer även på ytterligare ställen i direktivet. I samtliga dessa fall bör begreppet Europeisk volontärtjänst tolkas som att det även inbegriper volontärtjänst enligt förordningen om den europeiska solidaritetskåren.

Gällande ordning

Volontärer kan enligt gällande rätt beviljas uppehållstillstånd för besök med stöd av 5 kap. 10 § UtL. Upphållstillstånd för besök beviljas i regel inte för längre tid än ett år (se MIG 2008:15). Det är vanligtvis yngre personer som kommer i fråga för tillstånd och förutom att utträta ett ideellt, samhällsnyttigt arbete så finns det ett inslag av att lära känna andra länder och kulturer.

Förutsättningar för tillstånd

För att beviljas ett uppehållstillstånd för volontärarbete bör det krävas, utöver de allmänna villkoren för uppehållstillstånd, att utlänningen har ingått ett avtal med en organisation i Sverige för att delta i ett volontärprogram inom ramen för Europeisk volontärtjänst. Som föreslås i promemorian bör avtalet innehålla uppgifter om volontärprogrammets innehåll,

programmets längd, tjänstgörings- och handledningsförhållandena och tiderna för volontärtjänstgöringen. Med uppgifter om volontärprogrammets innehåll avses att det ska framgå en beskrivning av programmet. Direktivets bestämmelser om vad som ska framgå av avtalet är tvingande. Det bör därför i avtalet också tas in uppgifter om de medel som finns tillgängliga för att täcka kostnaderna för utlänningens uppehälle och logi samt, i förekommande fall, den utbildning utlänningen kommer att få för att kunna utföra volontärarbetet. Bestämmelser med denna innebörd bör tas in i utlänningslagens nya kapitel.

Medlemsstaterna får kräva att en utlänning som deltar i sådant volontärarbete som det nu är fråga om, och som inkvarteras av värdenheten, styrker att inkvarteringen uppfyller de krav som medlemsstaten uppställt (artikel 14.1 b). Det åligger de deltagande organisationerna inom ramen för Europeisk volontärtjänst att ansvara för att anordna bl.a. boende. Enligt den gällande ordningen finns det inte några nationella bestämmelser med särskilda krav på volontärers boende. Inte heller bedöms det nu finnas anledning att införa några sådana.

Medlemsstaterna får även införa en åldersgräns för tredjelandsmedborgare som kan beviljas uppehållstillstånd för volontärarbete (artikel 14.2). De bestämmelser om uppehållstillstånd för volontärarbete som nu föreslås kommer endast att vara tillämpliga på volontärer inom Europeisk volontärtjänst. Med hänsyn till att bestämmelser om minimiålder och maximiålder för volontärer inte får påverka tillämpningen av reglerna om Europeisk volontärtjänst anser regeringen inte att det är nödvändigt att införa någon åldersgräns. Medlemsstaternas möjlighet att införa bestämmelser om att tredjelandsmedborgare som ansöker om uppehållstillstånd för volontärarbete ska styrka vissa uppgifter om ansvarsförsäkring och utbildning gäller inte för volontärer inom Europeisk volontärtjänst (artikel 14.3). Några sådana bestämmelser bör därför inte införas i svensk rätt.

12.2 Tillståndstid

Regeringens förslag: Ett uppehållstillstånd för volontärarbete inom ramen för Europeisk volontärtjänst ska gälla i ett år eller den kortare tid som volontärarbetet ska pågå.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna har inte några synpunkter på promemorians förslag.

Skälen för regeringens förslag: Enligt artikel 18.7 ska giltighetstiden för uppehållstillstånd för volontärer uppgå till högst ett år eller den kortare tid som anges i avtalet om deltagande i volontärprogrammet. Om avtalets giltighetstid överstiger ett år, får tillståndets giltighetstid motsvara den berörda perioden i enlighet med medlemsstatens nationella rätt. Någon bestämmelse om att tillståndet får förlängas finns inte i direktivet.

Projekt inom Europeisk volontärtjänst ska pågå i högst ett år. Med hänsyn till detta bedöms det ändamålsenligt att ett uppehållstillstånd för volontärarbete bör kunna beviljas i ett år eller den kortare tid som volontärarbetet ska pågå.

12.3 Arbetstillstånd

Regeringens bedömning: Några lagändringar behövs inte i fråga om arbetstillstånd för utlänningar som har beviljats uppehållstillstånd för volontärarbete inom ramen för Europeisk volontärtjänst.

Promemorians bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna har inte några synpunkter på promemorians bedömning.

Skälen för regeringens bedömning: På motsvarande sätt som gäller i dag bör de utlänningar som beviljas uppehållstillstånd för att delta i ett volontärprogram inom ramen för Europeisk volontärtjänst inte behöva något arbetstillstånd. Eftersom detta redan gäller enligt den nuvarande ordningen behövs det inte några lagändringar.

13 Upphållstillstånd för au pair-arbete

13.1 Villkor för uppehållstillstånd för au pair-arbete

Regeringens förslag: En utlänning som har fyllt 18 men inte 30 år och som har ingått ett avtal om au pair-arbete med en värdfamilj i Sverige ska beviljas ett uppehållstillstånd för au pair-arbete, om inte något annat följer av de allmänna förutsättningarna för uppehållstillstånd och

- au pair-arbetet inte omfattar mer än 25 timmars barnpassning och lättare hushållsarbete per vecka,
- tiden för au pair-arbete och studier tillsammans inte överstiger 40 timmar per vecka,
- utlänningen får gratis kost och logi och viss ersättning för utfört arbete varje månad, och
- värdfamiljen har tecknat en olycksfallsförsäkring för utlänningen.

Ett avtal om au pair-arbete ska innehålla uppgifter i fråga om de särskilda förutsättningarna för att beviljas tillstånd.

Regeringens bedömning: Direktivets krav på att utlänningen ska vara befriad från au pair-arbete minst en dag per vecka kräver inte några lagändringar.

Möjligheten enligt direktivet att kräva att den som ansöker om uppehållstillstånd för au pair-arbete har grundläggande språkkunskaper eller en viss utbildningsnivå bör inte utnyttjas. Möjligheten att kräva att den sökande inte har några familjeband till, eller inte har samma nationalitet som, värdfamiljen bör inte utnyttjas. Inte heller bör möjligheten att kräva att utplacering av au pairer endast ska utföras av en organisation som förmedlar au pairer enligt villkor i nationell rätt utnyttjas. Vidare bör direktivets möjlighet att fastställa ett lägsta belopp som ska betalas ut i fickpengar till au paires inte utnyttjas.

Promemorians förslag och bedömning överensstämmer i huvudsak med regeringens. I promemorians förslag ställs det även krav på att utlänningen kommer att erbjudas en studieplats i svenska.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna har inte några synpunkter på promemorians förslag eller bedömning. *Migrationsverket* anser att syftet med ett uppehållstillstånd för au pair-arbete bör tydliggöras och att det bör finnas en övre gräns för hur många au pairer en familj kan bjuda in under samma tidsperiod.

Skälen för regeringens förslag och bedömning

Direktivet

För att beviljas ett uppehållstillstånd för att arbeta som au pair ska en tredjelandsmedborgare enligt artikel 16, utöver de allmänna villkoren om inresa och vistelse, visa upp ett avtal mellan tredjelandsmedborgaren och värdfamiljen, som fastställer hans eller hennes rättigheter och skyldigheter som au pair, inbegripet uppgift om de fickpengar som han eller hon ska få och lämpliga arrangemang som gör det möjligt för au pairen att följa kurser samt det högsta antalet timmar som ska gälla för au pair-uppgifterna. Med au pair avses enligt definitionen i artikel 3.8 en tredjelandsmedborgare som har beviljats inresa till och vistelse på en medlemsstats territorium för att tillfälligt tas emot av en familj i syfte att förbättra sina språkkunskaper och sin kunskap om den berörda medlemsstaten i utbyte mot att han eller hon utför lättare hushållsarbete och tar hand om barn.

Vidare gäller enligt artikel 16 att en au pair ska vara mellan 18 och 30 år. Det ställs också krav på att sökanden ska styrka att värdfamiljen eller en organisation som förmedlar au pairer tar på sig ansvaret för tredjelandsmedborgaren under hela vistelsen på medlemsstatens territorium, särskilt när det gäller utgifter i samband med uppehälle, logi och olycksrisker. Au pair-uppgifterna får inte omfatta mer än 25 timmars arbete per vecka och au pairen ska vara befriad från au pair-uppgifterna minst en dag per vecka.

Medlemsstaterna får kräva att den som ansöker om tillstånd för au pair-arbete har grundläggande kunskaper i den berörda medlemsstatens språk eller har sekundärutbildning, yrkeskvalifikationer eller, i förekommande fall, uppfyller villkoren för att utöva ett reglerat yrke i enlighet med nationell rätt. Vidare får medlemsstaterna besluta att utplacering av au pairer endast ska utföras av en organisation som förmedlar au pairer enligt de villkor som fastställs i nationell rätt. Medlemsstaterna får även kräva att medlemmarna i värdfamiljen är av en annan nationalitet än den som söker au pair-arbetet och att de inte har några familjeband till den berörda tredjelandsmedborgaren. Medlemsstaterna får fastställa ett lägsta belopp som ska betalas ut som fickpengar till au pairen.

Direktivets bestämmelser om au pairer motsvarar till stor del bestämmelserna i den europeiska överenskommelsen om placeringar av au pairer som tagits fram inom Europarådet (European Agreement on "au pair" Placement, ETS No. 068). Överenskommelsen, som trädde i kraft 1971, har endast ratificerats av ett fåtal länder. Sverige har inte ratificerat överenskommelsen.

Gällande ordning

Enligt Migrationsverkets praxis kan uppehålls- och arbetstillstånd beviljas personer som är mellan 18 och 30 år för arbete som au pair. Eftersom au pair-arbete betraktas som internationellt utbyte beviljas arbetstillstånd

enligt 6 kap. 2 § tredje stycket UtL och uppehållstillstånd för arbete beviljas enligt 5 kap. 10 § UtL. Verkets praxis bygger till stor del på bestämmelserna i den europeiska överenskommelsen om placeringar av au pairer. Syftet med vistelsen ska främst vara att få internationella erfarenheter och möjligheten att lära sig svenska och svensk kultur. Upphållstillstånd beviljas för högst ett år. Migrationsverket beviljar årligen mellan 200–300 tillstånd för au pair-arbete till tredjelandsmedborgare, främst från Filipinerna, USA, Ukraina och Thailand.

Enligt Migrationsverkets praxis ska värdfamiljen i ett skriftligt erbjudande garantera högst 25 timmars lättare hushållsarbete per vecka och gratis mat och husrum. Lönen ska vara minst 3 500 kronor i månaden före skatt. Den tid som au pairen inte jobbar ska framför allt ägnas åt studier i svenska och det ska finnas intyg på att personen har en studieplats. Tiden för hushållsarbete och studier får inte överstiga 40 timmar per vecka. Det ställs inte något krav på att utlänningen ska fått au pair-tjänstgöringen via en förmedling.

Förutsättningar för tillstånd

Ett uppehållstillstånd för au pair-arbete bör endast få beviljas den som fyllt 18 år men inte 30 år. För att beviljas ett sådant tillstånd bör det krävas att sökanden uppfyller de allmänna förutsättningarna för uppehållstillstånd och att det finns ett avtal om au pair-arbete mellan sökanden och den värdfamilj i Sverige som avser ta emot honom eller henne. Det bör ställas upp som krav att det enligt au pair-avtalet gäller att au pair-arbetet inte omfattar mer än 25 timmars barnpassning och lättare hushållsarbete per vecka. Enligt direktivet ska lämpliga arrangemang som gör det möjligt för au pairen att följa kurser specificeras i avtalet (artikel 16.1 a). Enligt regeringens mening bör med detta framför allt avses att utlänningen måste ges tillräckligt med ledig tid för att kunna klara av studierna. Med hänsyn till detta anser regeringen att det även i fortsättningen bör gälla att den sammanlagda tiden för au pair-arbete och studier inte får överstiga 40 timmar per vecka. Vidare bör avtalet mellan au pairen och värdfamiljen innebära att utlänningen får gratis kost och logi och viss ersättning för utfört au pair-arbete varje månad samt att värdfamiljen har tecknat en olycksfallsförsäkring för utlänningen. Regeringen föreslår att bestämmelser med denna innebörd ska tas in i utlänningslagens nya kapitel.

Som anges i avsnitt 6 är det valfritt för medlemsstaterna att tillämpa direktivets bestämmelser om uppehållstillstånd för au pairer. Om direktivets bestämmelser tillämpas, vilket regeringen alltså anser att de bör, bör utgångspunkten givetvis vara att direktivets regler inte ska frångås. Direktivet innehåller inte något krav på att au pairen ska erbjudas en studieplats i svenska. Till skillnad från vad som föreslås i promemorian anser regeringen därför att det inte bör ställas upp något krav på att au pairen kommer att erbjudas en sådan studieplats. Utlänningens ambition att vilja förbättra sina svenska språkkunskaper kan dock ha betydelse vid bedömningen av syftet med vistelsen här (se vidare nedan).

I lagen (1970:943) om arbetstid m.m. i husligt arbete finns tvingande bestämmelser som är tillämpliga på arbete som en arbetstagar utför i arbetsgivarens hushåll. Av 9 § andra stycket framgår att arbetstagar ska beredas minst 36 timmars sammanhängande ledighet varje vecka och att

ledigheten såvitt möjligt ska förläggas till veckoslut. Direktivets krav i artikel 16.5 på att utlänningen ska vara befriad från au pair-arbete minst en dag per vecka tillgodoses således genom gällande rätt och kräver inte några författningsändringar.

Migrationsverket anser att syftet med ett uppehållstillstånd som au pair bör tydliggöras, särskilt med beaktande av att avsikten med vistelsen är en grund för avslag. Uppehållstillståndet ska avse au pair-arbete. Som anges i direktivet avses med en au pair en tredjelandsmedborgare som har beviljats inresa till och vistelse på en medlemsstats territorium för att tillfälligt tas emot av en familj i syfte att förbättra sina språkkunskaper och sin kunskap om den berörda medlemsstaten i utbyte mot att han eller hon utför lättare hushållsarbete och tar hand om barn (artikel 3.8). Regeringen anser inte att detta uttryckligen behöver anges i lagtexten. Som *Migrationsverket* tar upp finns det möjlighet att beakta syftet med utlänningens vistelse enligt de allmänna krav som ställs upp för att uppehållstillstånd ska beviljas (se vidare i avsnitt 15.1.2 och i författningskommentaren).

Migrationsverket anser även att det bör införas en övre gräns för hur många au pairer en familj kan bjuda in under samma tidsperiod eftersom syftet med au pair-tjänstgöringen skulle kunna urholkas om familjer tillåts bjuda in flera au pairer samtidigt. Det framgår inte av direktivet att medlemsstaterna får ställa upp ett sådant villkor som verket tar upp. Vidare konstaterar regeringen att missbruk kommer att kunna beivras genom att en ansökan om uppehållstillstånd får avslås om det finns grundad anledning att anta att utlänningen avser att vistas i Sverige av andra skäl än dem som ansökan avser (se avsnitt 15.1.2). Regeringen anser därför att det inte bör införas en övre gräns för hur många au pairer en värdfamilj kan bjuda in.

Som anges ovan uppställs det i dag inte något krav på att en ansökan om uppehållstillstånd för au pair-arbete ska ges in via en organisation som förmedlar au pairer. Det uppställs inte heller något krav på grundläggande kunskaper i svenska, på viss utbildningsnivå eller på att den som kommer hit som au pair inte har några familjeband till eller är av samma nationalitet som värdfamiljen. Några sådana krav bör enligt regeringens bedömning inte heller införas vid genomförandet av direktivet.

Enligt direktivet får medlemsstaterna fastställa ett lägsta belopp som ska betalas ut som fickpengar till au pairen. Enligt regeringen finns det inte skäl att i lag ange något sådant belopp. Att au pairen tillförsäkras lämplig ersättning för sitt arbete säkerställs av kravet på att anställningsvillkoren inte får vara sämre än de villkor som följer av svenska kollektivavtal eller praxis inom yrket eller branschen (se avsnitt 15.1.2).

13.2 Tillståndstid

Regeringens förslag: Ett uppehållstillstånd för au pair-arbete ska beviljas för ett år eller den kortare tid som au pair-arbetet ska pågå.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna har inte några synpunkter på promemorians förslag. *Migrationsverket* efterfrågar väg-

ledning i fråga om huruvida en person kan beviljas uppehållstillstånd som au pair vid flera tillfällen.

Skälen för regeringens förslag: Enligt artikel 18.5 ska giltighetstiden för ett tillstånd för au pairer vara lika lång som giltighetstiden för avtalet mellan au pairen och värdfamiljen om denna är kortare än ett år, eller uppgå till högst ett år. Medlemsstaterna får besluta att tillåta att tillståndet förlängs en gång med högst sex månader efter motiverad begäran från värdfamiljen, förutsatt att det inte finns skäl att neka förlängning.

För att genomföra direktivets krav i denna del föreslår regeringen att det i utlänningslagens nya kapitel tas in en bestämmelse om att uppehållstillstånd för arbete som au pair får beviljas för ett år eller den kortare tid som au pair-arbetet ska pågå. Någon möjlighet till förlängning bör inte finnas.

Migrationsverket efterfrågar vägledning i fråga om huruvida en person kan beviljas uppehållstillstånd som au pair vid flera tillfällen. Regeringen kan konstatera att direktivet inte innehåller någon begränsning av antalet tillfällen som en utlänning kan beviljas uppehållstillstånd för au pair-arbete, under förutsättning att villkoren för ett sådant tillstånd är uppfyllda.

13.3 Arbetstillstånd

Regeringens bedömning: Några lagändringar behövs inte i fråga om arbetstillstånd för utlänningar som har beviljats uppehållstillstånd för au pair-arbete.

Promemorians bedömning överensstämmer delvis med regeringens. I promemorian görs även bedömningen att en utlänning som ska arbeta som au pair här inte bör vara undantagen från kravet på arbetstillstånd.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna har inte några synpunkter på promemorians bedömning. *Migrationsverket* efterfrågar vägledning om hur eventuella bestämmelser om arbetstillstånd ska tillämpas på au pairer.

Skälen för regeringens bedömning: En utlänning som i dag vill arbeta som au pair i Sverige måste, utöver uppehållstillstånd, ha ett arbetstillstånd. Anställning som au pair betraktas som internationellt utbyte och ett arbetstillstånd kan därmed beviljas med stöd av 6 kap. 2 § tredje stycket UtL. I promemorian görs bedömningen att det – på motsvarande sätt som alltså gäller i dag – ska ställas upp ett krav på arbetstillstånd för de utlänningar som beviljas uppehållstillstånd för au pair-arbete. Något hinder enligt direktivet för en sådan ordning bedöms enligt promemorian inte finnas.

Regeringen bedömer emellertid – av samma skäl som utvecklas i avsnitt 11.3 – att det inte bör uppställas något krav på arbetstillstånd för en utlänning som har beviljats ett uppehållstillstånd för au pair-arbete. I stället är regeringen av uppfattningen att denna personkategori bör undantas från kravet på arbetstillstånd. Det är lämpligt att detta på regleras på förordningsnivå och det behövs därför inte några lagändringar.

14 Uppehållstillstånd efter slutförd forskning och efter slutförda studier

14.1 Villkor för uppehållstillstånd efter slutförd forskning och efter slutförda studier

Regeringens förslag: En utlänning som vid ansökningstillfället har ett uppehållstillstånd för forskning eller för studier inom högre utbildning i Sverige ska, om inte något annat följer av de allmänna förutsättningarna för uppehållstillstånd, beviljas ett uppehållstillstånd för en tid av ett år efter slutförd forskning eller efter slutförda studier, om han eller hon

- avser att söka arbete eller undersöka förutsättningarna för att bedriva näringsverksamhet här, och

- kan visa ett intyg från forskningshuvudmannen om att forskningen har slutförts eller har ett examensbevis eller utbildningsbevis avseende den slutförda utbildningen.

För att beviljas ett uppehållstillstånd efter slutförda studier ska det även krävas att utlänningen har slutfört en högskoleutbildning och att utbildningen avser studier som motsvarar minst två terminer.

Regeringens bedömning: Det bör inte ställas upp krav på att ansökan ska vara gjort minst 30 dagar innan det tidigare tillståndet löper ut eller att utlänningen måste söka viss anställning eller etablera viss näringsverksamhet. Möjligheten enligt direktivet att kräva att sökanden efter tre månader ska styrka möjligheten att få en anställning eller etablera ett företag bör inte utnyttjas.

Någon lagändring är inte nödvändig med anledning av direktivets krav på att den sökande ska få vistas i medlemsstaten i syfte att lägga fram bevisning om att forskningen eller utbildningen har slutförts.

Promemorians förslag och bedömning överensstämmer i huvudsak med regeringens. I promemorian föreslås det att tillståndstiden ska vara nio månader. Vidare föreslås det i promemorian att bestämmelserna i denna del också ska omfatta utläningar med uppehållstillstånd för forskning vid rörlighet för längre vistelse (se även avsnitt 14.2).

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna tillstyrker eller har inte några synpunkter på promemorians förslag. Flera av remissinstanserna, bl.a. *Svenskt näringsliv*, *Kungl. Tekniska högskolan*, *Stiftelsen högskolan i Jönköping* och *Umeå universitet*, anser att tillståndstiden bör vara längre än nio månader. *Migrationsverket* tar upp frågan om de som har beviljats uppehållstillstånd för forskning eller studier enligt nuvarande regler ska kunna ansöka om uppehållstillstånd för att söka arbete eller undersöka förutsättningarna för att bedriva näringsverksamhet enligt de föreslagna bestämmelserna. Vidare anser *Migrationsverket* att det i lagtexten bör anges att den sökande ska ha slutfört studier inom högre utbildning och inte en högskoleutbildning. *Myndigheten för yrkeshögskolan* anser att även studerande vid yrkeshögskolans utbildningar bör kunna beviljas uppehållstillstånd för att söka arbete eller undersöka förutsättningarna för att bedriva näringsverksamhet. *Förvaltningsrätten i*

Stockholm konstaterar att om en ansökan ska ges in innan uppehållstillståndet för forskning eller studier har gått ut, kommer den ofta att vara ofullständig eftersom det vid den tidpunkten inte är möjligt för sökanden att visa ett intyg på att forskningen eller studierna har slutförts. *Lunds universitet* efterfrågar en mer generös tillämpning av lagens bestämmelser gällande övergången från uppehållstillstånd för studier till ett uppehållstillstånd efter slutförda studier. Enligt universitet mister många studenter möjligheten att ansöka om ett uppehållstillstånd efter slutförda studier eftersom uppehållstillståndet för studier löpt ut innan studierna avslutats helt. *Naturvetarna* anser att det bör tydliggöras att den som har avlagt examen eller klarat av sin forskning på kortare tid än planerat får beviljas uppehållstillstånd efter slutförd forskning eller efter slutförda studier.

Skälen för regeringens förslag och bedömning

Direktivet

Enligt artikel 25 ska en forskare som har slutfört sin forskningsverksamhet och en studerande som har slutfört sina studier ha möjlighet att under en period av minst nio månader söka arbete eller etablera ett företag i den medlemsstat som utfärdade uppehållstillståndet för forskning eller studierna. En rätt till sådan vistelse förutsätter att sökanden ger in en ny ansökan om uppehållstillstånd och att villkoren som gällde för det första tillståndet fortfarande är uppfyllda. Medlemsstaterna ska för forskare kräva en bekräftelse från forskningsorganet på att forskningsverksamheten har slutförts och för studerande ett examensbevis för högre utbildning, utbildningsbevis eller annat bevis på formella kvalifikationer. Medlemsstaterna får besluta att fastställa en lägsta studienivå, dock inte högre än nivå 7 i den europeiska referensramen för kvalifikationer, som de studerande ska ha uppnått för att ett uppehållstillstånd ska få beviljas (artikel 25.2).

Enligt artikel 25.5 får medlemsstaterna kräva att ansökan om tillstånd ska lämnas in minst 30 dagar innan det tidigare tillståndet löper ut. Om bekräftelsen från forskningsorganet eller om examensbevis eller liknande inte finns tillgängliga innan det tidigare beviljade tillståndet löper ut och alla andra villkor är uppfyllda, ska tredjelandsmedborgaren få vistas i landet i syfte att lägga fram sådan bevisning inom skälig tid i enlighet med nationell rätt (artikel 25.6).

När det har förflutit minst tre månader från utfärdandet av uppehållstillståndet får medlemsstaten kräva att tredjelandsmedborgaren styrker att han eller hon har en verklig möjlighet att få anställning eller etablera ett företag. Medlemsstaterna får också kräva att den anställning som forskaren eller den studerande söker eller den företagsverksamhet som han eller hon är i färd att etablera motsvarar nivån på den forskning eller de studier som slutförts (artikel 25.7).

Gällande ordning

Sedan 2014 är det möjligt för en utlänning som har beviljats uppehållstillstånd för studier i Sverige att beviljas uppehållstillstånd för en tid av sex månader efter en slutförd högskoleutbildning för att söka arbete eller

därmed jämförbar förberedande aktivitet i Sverige eller undersöka förutsättningarna för att bedriva näringsverksamhet här (4 kap. 5 a § UtIF). För att beviljas uppehållstillstånd måste utlänningen ha slutfört den utbildning som han eller hon antagits till och utbildningen måste ha omfattat minst två terminer.

Migrationsöverdomstolen har slagit fast att en förutsättning för att beviljas uppehållstillstånd efter en slutförd högskoleutbildning enligt 4 kap. 5 a § UtIF är att sökanden har haft ett uppehållstillstånd enligt 4 kap. 5 § UtIF (MIG 2016:25). Den som har beviljats uppehållstillstånd för studier med stöd av 5 kap. 10 § UtIL för att t.ex. delta i en uppdragsutbildning kan därmed inte komma in fråga för att beviljas tillstånd för att söka arbete här efter avslutade studier.

Förutsättningar för tillstånd

För att uppfylla direktivets krav föreslår regeringen att det ska införas bestämmelser i utlänningslagens nya kapitel som anger att en utlänning som har beviljats ett uppehållstillstånd för forskning eller för studier inom högre utbildning i Sverige ska, under vissa förutsättningar, beviljas ett uppehållstillstånd efter slutförd forskning eller efter slutförda studier, om han eller hon avser att söka arbete eller undersöka förutsättningarna för att bedriva näringsverksamhet här. I promemorian föreslås det att dessa bestämmelser även ska gälla för en utlänning som har ett uppehållstillstånd för forskning vid rörlighet för längre vistelse. Enligt regeringens mening bör dock den personkategorin behandlas tillsammans med övriga utlänningar som har vistats i Sverige med ett tillstånd utfärdat av en annan EU-stat (se avsnitt 14.2).

Uppehållstillstånd bör endast kunna beviljas om de allmänna förutsättningarna för att beviljas uppehållstillstånd för studier eller forskning är uppfyllda. Vidare bör det ställas krav på att sökanden visar ett intyg från forskningshuvudmannen om att forskningen har slutförts eller att sökanden har ett examensbevis eller utbildningsbevis avseende den slutförda utbildningen. Regeringen anser också, till skillnad från *Migrationsverket* och *Myndigheten för yrkeshögskolan*, att den lägsta studienivå som i dag gäller för att bevilja uppehållstillstånd efter avslutade studier bör gälla även fortsättningsvis. Det innebär att ett uppehållstillstånd efter slutförda studier endast bör kunna beviljas om sökanden har slutfört en högskoleutbildning som motsvarar studier om minst två terminer. Den möjlighet som ges enligt direktivet att fastställa en lägsta studienivå som den studerande ska ha uppnått för att beviljas ett uppehållstillstånd för att söka arbete eller för att bedriva näringsverksamhet bör således utnyttjas.

Migrationsverket tar i detta sammanhang upp frågan om de som har beviljats uppehållstillstånd för forskning eller studier enligt nuvarande regler ska kunna ansöka om uppehållstillstånd för att söka arbete eller undersöka förutsättningarna för att bedriva näringsverksamhet enligt de föreslagna bestämmelserna. Enligt regeringens mening bör dessa personer ha en sådan möjlighet. Regeringen återkommer till denna fråga i avsnitt 21.

I promemorian föreslås det att uppehållstillstånd ska beviljas för en tid av nio månader efter slutförd forskning eller slutförda studier. Regeringen anser dock i likhet med flera av remissinstanserna, bl.a. *Svenskt näringsliv*,

Kungl. Tekniska högskolan, Stiftelsen högskolan i Jönköping och Umeå universitet, att det finns goda skäl för att tillståndstiden bör vara längre än vad som föreslås i promemorian. De utlänningar som kan komma i fråga för detta slags tillstånd är i regel högutbildade och på arbetsmarknaden ofta eftertraktade personer. Även om dessa utlänningar har vistats i Sverige en viss tid innan de börjar att söka jobb eller starta företag, kan det ta tid för dem att etablera sig i Sverige. Det kan även noteras att andra EU-länder inför längre tillståndstider för denna typ av uppehållstillstånd. För att Sverige ska vara en attraktiv plats för forskning, studier och innovation är det viktigt att villkoren som erbjuds här är konkurrenskraftiga. Reglerna bör utformas så att de både lockar fler studenter och forskare till Sverige och underlättar för de som har utbildats i landet att stanna kvar och arbeta här, som anställda eller som företagare. Mot denna bakgrund anser regeringen att uppehållstillstånd bör beviljas för en tid av ett år efter slutförd forskning eller slutförda studier.

Tidsfrist för när ansökan ska vara gjord

Enligt gällande ordning finns det ingen särskild tidsfrist för när en ansökan om förlängning av ett uppehållstillstånd ska lämnas in till Migrationsverket. Detta gäller oavsett om det är samma eller en annan grund för ansökan som ska prövas. En utlänning som uppehåller sig i Sverige utan föreskrivet tillstånd och som inte har ansökt om uppehållstillstånd när han eller hon behöver ett sådant för vistelse i landet kan dömas till böter (20 kap. 1 § UtL).

Regeringen anser inte att det bör införas ett krav på att ansökan ska ges in minst 30 dagar innan det tidigare tillståndet löper ut, som direktivet medger. Det väsentliga bör vara att ansökan ges in innan det tidigare tillståndet löper ut eftersom utlänningen annars vistas här olagligen. Regeringen föreslår därför att en förutsättning för att beviljas uppehållstillstånd efter slutförd forskning eller efter slutförda studier ska vara att den sökande vid ansökningstillfället har ett uppehållstillstånd för forskning eller för studier inom högre utbildning i Sverige.

Som *Förvaltningsrätten i Stockholm* tar upp kommer inte alltid intyget från forskningshuvudmannen, examensbeviset eller utbildningsbeviset som krävs för att uppehållstillstånd ska kunna beviljas att finnas tillgängligt för sökanden att ge in vid ansökningstillfället. Om någon av dessa handlingar saknas, bör utlänningen anmodas att komplettera sin ansökan med nödvändiga handlingar (23 § förvaltningslagen [2017:900]). Utlänningen kan i en sådan situation även begära anstånd för att komplettera sin ansökan. Enligt gällande rätt får en utlänning vistas i Sverige under tiden en ansökan om uppehållstillstånd handläggs. Regeringen anser därför att direktivets krav på att sökanden ska ha rätt att vistas på medlemsstatens territorium i syfte att lägga fram en bekräftelse från forskningsorganet, examensbevis eller liknande inom skälig tid tillgodoses genom gällande rätt. Direktivets bestämmelse i den delen föranleder därför ingen lagändring.

I en sådan situation som *Lunds universitet* tar upp, då uppehållstillståndet för studier går ut innan studierna är avklarade, behöver utlänningen ansöka om förlängt uppehållstillstånd för studier för att kunna slutföra dessa; utlänningen måste ha ett uppehållstillstånd för hela studietiden. I

samband med att studierna sedan ska slutföras kan utlänningen ansöka om uppehållstillstånd för att söka arbete eller för att undersöka förutsättningarna för att bedriva näringsverksamhet. Som *Naturvetarna* tar upp finns det inget hinder mot att den som klarar av sin forskning eller sina studier på kortare tid än förväntat beviljas uppehållstillstånd efter slutförd forskning eller efter slutförda studier. En sådan möjlighet följer av regeringens förslag och behöver inte tydliggöras ytterligare.

Krav att styrka möjligheten att få en anställning eller etablera ett företag

Det får förutsättas att den som har ansökt om och beviljats ett uppehållstillstånd efter slutförd forskningsverksamhet eller slutförda studier inom högre utbildning anmäler sig till Arbetsförmedlingen, till andra matchningsaktörer eller på annat sätt aktivt agerar för att söka en anställning eller för att etablera en näringsverksamhet. Tillståndet ska enligt regeringens förslag beviljas för högst ett år och som krav ställs bl.a. upp att personen i fråga har sin försörjning tryggad. Beroende på läget på den svenska arbetsmarknaden kan det vara svårt att redan efter tre månader kunna styrka en verklig möjlighet att få en anställning eller i förekommande fall etablera ett företag. Det är dessutom oklart hur en sådan bedömning skulle göras. Införandet av en skyldighet för sökanden att efter viss tid styrka verklig möjlighet att få en anställning eller att etablera ett företag skulle därmed riskera att orsaka omotiverat merarbete för Migrationsverket. Den möjlighet som ges enligt direktivet i denna del bör därför inte utnyttjas för svensk del.

Krav på visst slags anställning eller näringsverksamhet

Det finns i dag inget krav på att studerande som har beviljats uppehållstillstånd för att söka arbete eller undersöka möjligheterna att bedriva näringsverksamhet ska söka en viss typ av arbete eller etablera en viss slags verksamhet. De forskare och studerande som kan komma i fråga för uppehållstillstånd efter slutförd forskning eller efter slutförda studier är högkvalificerade personer. Det mest sannolika är att de kommer att välja att söka sig till en anställning eller etablera en verksamhet som ligger i linje med den forskning eller de studier som de har bedrivit.

Migrationsverket har inte heller tillgång till uppgifter som gör det möjligt att bedöma om en utlänning har tillräckliga kvalifikationer för utförandet av ett visst yrke. Vid en försiktig beräkning baserad på uppgifter från Migrationsverket beviljas cirka 60 procent av de studenter som efter studierna skaffar ett första arbete på den svenska arbetsmarknaden ett nationellt arbetstillstånd för ett högkvalificerat yrke. Det saknas tillgängliga uppgifter om den andel som beviljas ett nationellt arbetstillstånd för mindre kvalificerade yrken men som efter en tid söker sig till mer högkvalificerade yrken på den svenska arbetsmarknaden. Såväl den arbetslivserfarenhet som de förbättrade språkkunskaper som utlänningen kan få under en sådan övergångsperiod förbättrar dock utsikterna för honom eller henne att skaffa ett högkvalificerat yrke. Antalet sökande som skulle påverkas av införandet av ett krav på att söka en viss typ av anställning eller etablera en viss slags näringsverksamhet bedöms vara ytterst begränsat. Den nya uppgift som ett krav på överensstämmelse mellan den sökta anställningen eller näringsverksamheten och utlän-

ningens kvalifikationer skulle innebära för Migrationsverket skulle således medföra en administrativ börda som inte uppvägs av några säkra fördelar. Regeringen anser därför att det inte bör införas ett sådant krav.

14.2 Uppehållstillstånd efter slutförd forskning och efter slutförda studier för den som har vistats i Sverige med ett tillstånd utfärdat av en annan EU-stat

Regeringens förslag: En utlänning som vid ansökningstillfället har ett uppehållstillstånd för forskning eller för studier inom högre utbildning utfärdat av en annan EU-stat och som under giltighetstiden för tillståndet har vistats i Sverige för att utföra en del av sin forskning eller sina studier här ska, om inte något annat följer av de allmänna förutsättningarna för uppehållstillstånd, beviljas ett uppehållstillstånd för en tid av ett år efter slutförd forskning eller efter slutförda studier, om han eller hon

– avser att söka arbete eller undersöka förutsättningarna för att bedriva näringsverksamhet här, och

– kan visa ett intyg från forskningshuvudmannen om att forskningen har slutförts eller har ett examensbevis eller utbildningsbevis avseende den slutförda utbildningen.

För att en utlänning som har vistats i Sverige med ett tillstånd utfärdat av en annan EU-stat ska beviljas ett uppehållstillstånd efter slutförda studier ska det även krävas att studierna som har bedrivits här motsvarar minst två terminer på en högskoleutbildning.

Promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens. I promemorian föreslås det att tillståndstiden ska vara nio månader. Vidare föreslås det inte att utlänningar med uppehållstillstånd för forskning vid rörlighet för längre vistelse ska omfattas av de regler som är särskilt inriktade på utlänningar med ett tillstånd utfärdat av en annan EU-stat (se även avsnitt 14.1).

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna har inte några synpunkter på promemorians förslag. *Migrationsverket* efterfrågar ett förtydligande av om en ansökan behöver lämnas in i anslutning till att den sökande vistas i Sverige för att forska eller studera. Verket efterfrågar även vägledning angående huruvida det endast är den del av forskningen som har bedrivits i Sverige som behöver vara avslutad och från vilken forskningshuvudman intyget om slutförd forskning ska härstamma.

Skälen för regeringens förslag: I artikel 25.9 anges att om forskaren eller den studerande vistas eller har vistats i andra medlemsstater inom ramen för den rörlighet mellan EU:s medlemsstater som direktivet ställer upp, får de berörda medlemsstaterna medge att han eller hon får ansöka om och beviljas uppehållstillstånd i dessa stater för att söka arbete eller etablera ett företag där.

En utlänning som har beviljats ett uppehållstillstånd för forskning eller studier i en annan EU-stat har enligt direktivets bestämmelser om rörlighet möjlighet att vistas i Sverige med stöd av det tillståndet för att bedriva en

del av sin forskning eller sina studier här (se avsnitt 17). Utländska studenter och forskare bidrar positivt till högskolemiljön och det svenska samhället i stort och utgör ett väl kvalificerat arbetskraftsutbud som Sverige i en allt mer kunskapsintensiv och globaliserad värld bör ta till vara. Den möjlighet som ges enligt direktivet att låta de utlänningar som slutfört sin forskning eller sina studier i andra EU-stater men som under forskningsverksamheten eller studietiden vistats i Sverige kunna beviljas ett uppehållstillstånd för att söka arbete eller för att bedriva näringsverksamhet här bör därför utnyttjas. En förutsättning för att beviljas ett uppehållstillstånd efter slutförda studier för den som har bedrivit studier i Sverige med stöd av ett tillstånd som har utfärdats av en annan EU-stat bör vara att studierna här motsvarar minst två terminer på en högskoleutbildning. På motsvarande sätt som föreslås gälla för de som grundar sin ansökan på uppehållstillstånd för forskning och studier som har beviljats i Sverige (se avsnitt 14.1) bör uppehållstillstånd i dessa fall beviljas för en tid av ett år efter slutförd forskning eller efter slutförda studier. Bestämmelser med denna innebörd bör tas in i det nya kapitlet i utlänningslagen.

Migrationsverket efterfrågar vissa förtydliganden, bl.a. i fråga om en ansökan behöver lämnas in i anslutning till att den sökande vistas i Sverige för att forska eller studera. Regeringen utvecklar i författningskommentaren hur de nya reglerna är tänkta att tillämpas.

14.3 Undantag från kravet på arbetstillstånd

Regeringens bedömning: Några lagändringar behövs inte i fråga om arbetstillstånd för utlänningar som beviljas uppehållstillstånd efter slutförd forskning eller efter slutförda studier för att söka arbete eller undersöka förutsättningarna för att bedriva näringsverksamhet här.

Promemorians bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna tillstyrker eller har inte några synpunkter på promemorians bedömning. *Migrationsverket* anser att utlänningar som ansöker om uppehållstillstånd efter slutförd forskning eller efter slutförda studier under vissa förutsättningar bör vara undantagna från kravet på arbetstillstånd under tiden ansökan handläggs. *Linnéuniversitetet* och *Luleå tekniska universitet* anser att det bör klargöras under vilka förutsättningar som en person som har ett uppehållstillstånd för att söka arbete eller för att undersöka förutsättningarna för att bedriva näringsverksamhet får arbeta.

Skälen för regeringens bedömning: Enligt gällande ordning är en utlänning som har beviljats uppehållstillstånd för en tid av sex månader efter slutförd högskoleutbildning undantagen från kravet på arbetstillstånd under den tid tillståndet gäller (5 kap. 2 § 6 UtlF). Motsvarande undantag från krav på arbetstillstånd bör gälla för de utlänningar som enligt den nya regleringen beviljas ett uppehållstillstånd för en tid av ett år efter slutförd forskning eller slutförda studier. Detsamma bör, som *Migrationsverket* är inne på, gälla under handläggningen av en ansökan om ett sådant tillstånd, förutsatt att utlänningen vid ansökningstillfället haft bl.a. ett giltigt tillstånd för forskning eller för studier inom högre utbildning utfärdat av en annan EU-stat och rätt att vistas och arbeta i Sverige. Det är lämpligt

att detta regleras i förordning och det behövs därför inte några lagändringar.

Linnéuniversitetet och *Luleå tekniska universitet* efterfrågar ett förtydligande i fråga om under vilka förutsättningar en person som har ett uppehållstillstånd för att söka arbete eller för att undersöka förutsättningarna för att bedriva näringsverksamhet får arbeta här. Såvitt avser denna situation kan det konstateras att den som har uppehållstillstånd i Sverige och som är undantagen från kravet på arbetstillstånd får arbeta här. Om utlänningen får en anställning eller startar en näringsverksamhet som kan ligga till grund för arbets- eller uppehållstillstånd, kan han eller hon sedan även ansöka om sådana tillstånd.

15 Grunder för avslag, återkallelse och nekad förlängning

15.1 Grunder för avslag

15.1.1 Tvingande grunder för avslag

Regeringens förslag: Ett uppehållstillstånd för forskning, studier inom högre utbildning, praktik med anknytning till högre utbildning, volontärarbete inom ramen för Europeisk volontärtjänst eller au pair-arbete eller ett uppehållstillstånd efter slutförd forskning eller slutförda studier ska inte beviljas om utlänningen visar upp handlingar till stöd för ansökan som har förvärvats på ett bedrägligt sätt, förfalskats eller ändrats i något avseende.

Regeringens bedömning: Det behöver inte särskilt anges i de nya reglerna att en ansökan ska avslås om villkoren för tillståndet i fråga inte är uppfyllda.

Promemorians förslag och bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna har inte några synpunkter på promemorians förslag och bedömning. *Migrationsverket* tar upp att promemorian inte innehåller någon avslagsgrund som är inriktad på falska uppgifter i ansökan.

Skälen för regeringens förslag och bedömning

Direktivet

I artiklarna 20, 25 och 29 anges på vilka grunder som en ansökan om uppehållstillstånd enligt direktivet kan avslås. Avslagsgrunderna är i några fall tvingande (ansökan ska avslås) och i några fall fakultativa (ansökan får avslås).

De tvingande grunderna för avslag finns i artikel 20.1. För det första ska en ansökan avslås om de allmänna villkoren i artikel 7 eller de relevanta särskilda villkoren i artiklarna 8, 11–14 eller 16 inte är uppfyllda. En ansökan ska också avslås om de handlingar som åberopas till stöd för

ansökan har förvärvats på ett bedrägligt sätt, förfalskats eller ändrats i något avseende eller om en värdenhet inte är godkänd, i de fall en medlemsstat endast tillåter inresa och vistelse via en godkänd värdenhet.

I artikel 29 anges vilka avslagsgrunder som är tillämpliga för uppehållstillstånd för forskning vid rörlighet för längre vistelse. Dessa behandlas i avsnitt 17.2.1.

Om villkoren inte är uppfyllda

I avsnitt 8 redovisas vilka lagstiftningsåtgärder som bedöms nödvändiga för att genomföra artikel 7, som innehåller de allmänna villkoren för att sökanden ska kunna beviljas ett uppehållstillstånd. Vidare tas i avsnitten 9–14 upp vilka lagstiftningsåtgärder som bedöms nödvändiga för att genomföra de särskilda villkor som gäller för de olika uppehållstillstånden för varje personkategori som omfattas av direktivet. Att en ansökan ska avslås om förutsättningar för tillståndet inte är uppfyllda följer av de föreslagna reglernas utformning. Det behövs därför inte någon särskild bestämmelse om att en ansökan om uppehållstillstånd ska avslås om förutsättningarna för tillståndet i fråga inte är uppfyllda.

Förfalskade handlingar

Enligt artikel 20 ska en ansökan om uppehållstillstånd för forskning, studier, praktik, volontärarbete eller au pair-arbete avslås om de handlingar som åberopas till stöd för ansökan har förvärvats på ett bedrägligt sätt, förfalskats eller ändrats i något avseende. Bestämmelsen är tvingande. Regeringen föreslår därför att en sådan avslagsgrund ska införas i det nya kapitlet i utlänningslagen.

Enligt artikel 25.4 b får en ansökan om uppehållstillstånd efter avslutad forskning eller avslutade studier avslås av samma skäl. Det bör inte vara möjligt att beviljas ett uppehållstillstånd för att söka arbete eller för att bedriva näringsverksamhet efter avslutad forskning eller efter avslutade studier om någon av de handlingar som visas upp i samband med ansökan av ett sådant tillstånd, t.ex. ett intyg från en forskningshuvudman om slutförd forskning eller ett examensbevis eller utbildningsbevis avseende den slutförda utbildningen, har förvärvats på ett bedrägligt sätt, förfalskats eller ändrats i något avseende. Bestämmelsen om att en ansökan ska avslås om handlingar som åberopas till stöd för ansökan har förvärvats på ett bedrägligt sätt, förfalskats eller ändrats i något avseende bör därför omfatta även ansökan om uppehållstillstånd efter slutförd forskning eller slutförda studier.

Migrationsverket tar upp att avslagsgrunden inte är inriktad på den situationen att en utlänning i sin ansökan om uppehållstillstånd har lämnat oriktiga uppgifter eller undanhållit uppgifter som är av betydelse för prövningen av ansökan. Migrationsverket har som myndighet en utredningsskyldighet och ska se till att ett ärende blir utrett så som dess beskaffenhet kräver. Behövs kompletteringar från sökanden ska myndigheten begära sådana och behöver andra utredningsåtgärder vidtas ska myndigheten göra det. Sådana åtgärder är exempelvis nödvändiga i de fall det finns anledning att ifrågasätta en handling eller dess uppgifters riktighet. Detsamma gäller i de fall som verket finner skäl att ifrågasätta uppgifter som har lämnats av sökanden i ansökan. Migrationsverkets utredning och

prövning kan utmynna i att sökanden inte anses uppfylla kraven för uppehållstillstånd och att ansökan avslås redan av den anledningen.

Ansökan avser en värdenhet som inte är godkänd

Enligt artikel 15 får medlemsstaterna föreskriva ett godkännandeförfarande för läroanstalter för högre utbildning, utbildningsanstalter, organisationer som ansvarar för ett volontärprogram eller enheter som tar emot praktikanter. I avsnitt 18.7 görs bedömningen att det inte bör införas något sådant godkännandeförfarande för de värdenheter som omfattas av artikel 15. Direktivets bestämmelse om möjlighet att avslå en ansökan om tillstånd på grund av att värdenheten inte är godkänd är därmed inte relevant för svenska förhållanden.

15.1.2 Fakultativa grunder för avslag

Regeringens förslag: Ett uppehållstillstånd för forskning, studier inom högre utbildning, praktik med anknytning till högre utbildning, volontärarbete inom ramen för Europeisk volontärtjänst eller au pair-arbete får vägras om värdenheten

– har blivit påförd en sanktion för att ha haft en utlänning anställd utan nödvändiga tillstånd,

– har blivit påförd en sanktion för att ha lämnat oriktiga uppgifter till ledning för en myndighets beslut om skatt eller avgift och uppgifterna rör redovisning av arbete, eller

– inte har uppfyllt sina rättsliga skyldigheter beträffande social trygghet, skatter, arbetstagares rättigheter eller arbetsvillkor.

Ett uppehållstillstånd får också vägras om

– anställningsvillkoren är sämre än de villkor som följer av svenska kollektivavtal eller praxis inom yrket eller branschen,

– det finns grundad anledning att anta att utlänningen har för avsikt att vistas i Sverige av andra skäl än dem som ansökan avser,

– värdenheten huvudsakligen har inrättats eller drivs för att underlätta inresan för utlänningen, eller

– värdenheten håller på att avvecklas eller har avvecklats genom en konkurs eller om värdenheten inte bedriver någon ekonomisk verksamhet.

Regeringens bedömning: Möjligheten att tillämpa en s.k. arbetsmarknadsprövning bör inte utnyttjas.

Promemorians förslag och bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna har inte några synpunkter på promemorians förslag och bedömning. *Kammarrätten i Stockholm* och *Migrationsverket* tar upp frågan om en prövning av anställningsvillkoren ska göras beträffande de sökande som är undantagna från kravet på arbetstillstånd. Migrationsverket påpekar även att verket inte har tillgång till vissa uppgifter som kan ha betydelse vid prövningen om ansökan ska avslås. *Förvaltningsrätten i Stockholm* anser att begreppet värdfamilj kan vålla tillämpningssvårigheter eftersom det i princip saknas skatterättsliga och arbetsrättsliga sanktioner som riktar sig mot en familj

som enhet. *Sveriges advokatsamfund* anser att bör det förtydligas vad som avses med branschpraxis i fråga om anställningsvillkor. *Kommerskollegium* anser att offentligt tillgänglig information om arbetsvillkoren i Sverige är bristfällig. *Ambassaden i Peking* anser att det vore önskvärt att det går att avslå en ansökan om uppehållstillstånd för studier om det framstår som sannolikt att syftet med vistelsen inte är att genomföra studier.

Skälen för regeringens förslag och bedömning

Värdenheten har påförts sanktioner

En ansökan om uppehållstillstånd får enligt artikel 20.2 c avslås om en värdenhet, ett organ som ansvarar för volontärprogram, en tredje part som påtar sig ansvar för elever, en värdfamilj eller en organisation som förmedlar au pairer har ålagts sanktioner i enlighet med nationell rätt för odeklarerat arbetet eller olaglig anställning. Uttrycket värdenhet används i fortsättningen som ett gemensamt begrepp för de enheter, inklusive värdfamiljen, som avses i direktivets bestämmelser.

Någon definition av begreppet odeklarerat arbete finns inte i direktivet. Däremot anges i kommissionens meddelande om kraftfullare åtgärder mot odeklarerat arbete av den 24.10.2007 (KOM(2007) 628) att på EU-nivå definieras odeklarerat arbete som ”varje betald verksamhet som till sin art inte är lagstridig men som inte anmälts till myndigheterna, med beaktande av de skillnader som förekommer i medlemsländernas kontrollsystem”. Enligt meddelandet kopplas begreppet bl.a. till skatte- och bidragsfusk och täcker en rad aktiviteter från informella hushållstjänster till svart arbete av olagligt bosatta, medan kriminell verksamhet utesluts.

Motsvarande grund för avslag på ansökan om uppehållstillstånd finns även i andra EU-direktiv på migrationsområdet, t.ex. Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/66/EU av den 15 maj 2014 om villkor för inresa och vistelse för tredjelandsmedborgare inom ramen för företagsintern förflyttning av personal (ICT-direktivet) och Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/36/EU av den 26 februari 2014 om villkor för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse för säsongsanställning (säsongsanställningsdirektivet). Vid genomförandet av dessa direktiv i svensk rätt har uttrycket sanktioner för odeklarerat arbete ansetts omfatta sanktioner som har påförts på grund av oriktigt eller utelämnat uppgiftslämnande i samband med beskattning beträffande arbete (se prop. 2017/18:34 s. 55 och prop. 2017/18:108 s. 53). Detsamma bör gälla vid genomförandet av student- och forskardirektivet. Det bör därför finnas en möjlighet att avslå en ansökan om uppehållstillstånd om en värdenhet t.ex. har påförts skattetillägg eller dömts för skattebrott på grund av oriktigt uppgiftslämnande som rör redovisning av arbete.

Inte heller begreppet olaglig anställning definieras i direktivet. I det s.k. sanktionsdirektivet mot arbetsgivare (Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/52/EG av den 18 juni 2009 om minimistandarder för sanktioner och åtgärder mot arbetsgivare för tredjelandsmedborgare som vistas olagligt) som innehåller förbud för arbetsgivare att anställa en tredjelandsmedborgare som vistas olagligt finns bestämmelser om både straffrättsliga och finansiella sanktioner mot arbetsgivare som bryter mot förbudet. Bestämmelserna i 20 kap. UtL om olovlig anställning bör därför kunna

tjäna som vägledning beträffande innebörden av begreppet. Av 20 kap. 5 § följer att en arbetsgivare kan dömas till straffansvar om han eller hon har en utlänning anställd som saknar föreskrivet arbetstillstånd eller saknar rätt att vistas i Sverige. Vidare följer av 20 kap. 12 § första stycket att en fysisk eller juridisk person kan bli skyldig att betala en särskild avgift om en utlänning har varit anställd utan att ha haft rätt att vistas i Sverige eller inte har haft arbetstillstånd.

I direktivets skäl 3 anges att invandring från länder utanför unionen är en källa till högkvalificerad arbetskraft, och särskilt studerande och forskare är alltmer eftersökta. Att införa en möjlighet att avslå en ansökan om uppehållstillstånd för tredjelandsmedborgare och därmed hindra dem från att studera, forska, praktisera m.m. vid svenska universitet och högskolor, andra läroanstalter eller vid företag på grund av att någon som är behörig att företräda högskolan eller företaget ålagts en sanktion samtidigt som det står svenska medborgare och andra unionsmedborgare fritt att bedriva studier, forskning eller praktik vid samma institutioner eller företag, kan ifrågasättas. Samtidigt är det av vikt att kunna upprätthålla ett system med reglerad invandring och förhindra anställning i strid med utlänningslagens bestämmelser. En ansökan om uppehållstillstånd enligt direktivet bör mot denna bakgrund kunna avslås om värdenheten tidigare har påförts en sanktion för att ha haft en utlänning anställd utan nödvändiga tillstånd.

Förvaltningsrätten i Stockholm anser att de nya reglerna kan bli svåra att tillämpa i förhållande till värdfamiljer eftersom det i princip saknas skatterättsliga och arbetsrättsliga sanktioner som riktar sig mot en familj som enhet. Enligt direktivet avses med värdfamilj en familj som tillfälligt tar emot en au pair och låter honom eller henne delta i familjens dagliga liv på en medlemsstats territorium på grundval av ett avtal som ingåtts mellan den familjen och au paires (artikel 3.15). Frågan om vem som kan anses företräda en värdfamilj på ett sådant sätt att sanktioner som riktas mot personen kan anses innebära att värdfamiljen har påförts sanktioner bör enligt regeringens mening i första hand överlämnas till rättstillämpningen. Med hänsyn till direktivets definition av värdfamilj torde det dock stå klart att åtminstone sanktioner som har påförts den eller de personer i familjen som au paires har ingått au pair-avtalet med bör beaktas vid tillämpningen av den nu aktuella avslagsgrunden.

Vid bedömningen av om det finns skäl att underlåta att tillämpa avslagsgrunden trots att värdenheten har påförts sanktioner ska proportionalitetsprincipen tillämpas, vilket innebär att samtliga omständigheter i det enskilda fallet ska beaktas (se artikel 20.4). Omständigheter som kan vara av betydelse vid prövningen är bl.a. vilken tid som har förflutit sedan värdenheten påfördes sanktionen och hur allvarlig den överträdelse som lett till sanktionen har varit. Det bör också beaktas om det har varit fråga om upprepade förseelser. Är det t.ex. fråga om en mindre allvarlig engångsföreteelse kan det finnas skäl att avstå från att tillämpa avslagsgrunden.

Det är givetvis förenat med svårigheter att, som *Migrationsverket* är inne på, vid prövningen ha ett fullständigt underlag beträffande t.ex. om den arbetsgivare, myndighet, organisation eller värdfamilj som utlännen har ingått avtal med har påförts sanktioner. Ur det perspektivet ser regeringen positivt på det arbete som för närvarande bedrivs hos Migra-

tionsverket med att få tillgång till nödvändiga uppgifter för prövningen från bl.a. Skatteverket. Som regeringen återkommer till i avsnitt 15.2 kommer det också att finnas en möjlighet att återkalla utlänningens tillstånd, om verket får reda på sådan besvärande information först efter tillståndsprövningen.

Bristande uppfyllelse av rättsliga skyldigheter

En ansökan om uppehållstillstånd får enligt artikel 20.2.a avslås om en värdenhet, eller ett organ som ansvarar för volontärprogram, en tredje part som påtar sig ansvar för elever, en värdfamilj eller organisation som förmedlar au pairer inte har uppfyllt sina rättsliga skyldigheter beträffande social trygghet, skatter, arbetstagares rättigheter eller arbetsvillkor. Ett beslut att avslå en ansökan på denna grund ska fattas med beaktande av de särskilda omständigheterna i fallet och med respekt för proportionalitetsprincipen (se artikel 20.4).

Om det i ett ärende framkommer uppgifter om att värdenheten inte har uppfyllt sina rättsliga skyldigheter beträffande social trygghet, skatter, arbetstagares rättigheter eller arbetsvillkor kan det finnas anledning att närmare överväga om förutsättningarna för ett uppehållstillstånd finns eller om ansökan bör avslås. En bestämmelse som anger att en ansökan om uppehållstillstånd får avslås om den värdenhet, t.ex. den arbetsgivare, myndighet eller organisation som utlänningen ingått avtal med, eller värdfamiljen inte har uppfyllt sina rättsliga skyldigheter beträffande social trygghet, skatter, arbetstagares rättigheter eller arbetsvillkor bör därför införas i det nya kapitlet i utlänningslagen. Det måste i varje enskilt fall göras en bedömning av samtliga relevanta omständigheter. Till exempel bör beaktas hur allvarliga bristerna är hos värdenheten och om det handlar om återkommande brister.

Brister i anställningsvillkoren

En ansökan om uppehållstillstånd får enligt artikel 20.2.b avslås, i tillämpliga fall, om de anställningsvillkor som följer av nationell rätt eller kollektivavtal eller praxis i den berörda medlemsstaten inte uppfylls av den värdenhet som kommer att anställa tredjelandsmedborgaren. Ett beslut att avslå en ansökan på denna grund ska fattas med beaktande av de särskilda omständigheterna i fallet och med respekt för proportionalitetsprincipen (se artikel 20.4).

Det är väsentligt att de utläningar som omfattas av direktivet och som ingått ett avtal med en värdenhet i Sverige inte kommer i ett sämre läge i fråga om anställningsvillkor än vad som gäller för övriga personer på den svenska arbetsmarknaden. Enligt de allmänna bestämmelserna om arbetskraftsinvandring får lönen, försäkringsskyddet och övriga anställningsvillkor inte vara sämre än vad som följer av svenska kollektivavtal eller praxis inom yrket eller branschen (6 kap. 2 § första stycket 2 UtI). Det uppställs däremot inte något uttryckligt krav på att villkoren ska överensstämma med nationell rätt. Att villkoren ska överensstämma med praxis inom yrket eller branschen måste dock även anses innefatta att villkoren överensstämmer med tillämplig svensk rätt och de regler som en arbetsgivare på den svenska arbetsmarknaden ska följa. Vissa av de personkategorier som kommer att kunna beviljas uppehållstillstånd enligt de nya

reglerna kan anses vara i ett anställningsförhållande men kommer att, som *Kammarrätten i Stockholm* och *Migrationsverket* är inne på, vara undantagna från kravet på arbetstillstånd. Det innebär att dessa personers anställningsvillkor inte kommer att prövas enligt de allmänna bestämmelserna om arbetskraftsinvandring i 6 kap. UtL. För att säkerställa att de personer som omfattas av direktivets bestämmelser och som kan anses vara i ett anställningsförhållande inte särbehandlas och utnyttjas på den svenska arbetsmarknaden, bör en ansökan om uppehållstillstånd kunna avslås om Migrationsverket i det enskilda fallet bedömer att de villkor som anges i de avtal som ska bifogas en ansökan inte motsvarar de villkor som följer av svenska kollektivavtal eller praxis inom yrket eller branschen. Regeringen föreslår, i enlighet med promemorian, därför att en sådan bestämmelse ska införas i det nya kapitlet i utlänningslagen. Det bedöms inte vara nödvändigt att ange särskilt att anställningsvillkoren ska överensstämma med nationell rätt. Inte heller anser regeringen att det finns något behov av att, som *Sveriges advokatsamfund* och *Kommerskollegium* är inne på, förtydliga t.ex. hur branschpraxis ska fastställas. Den närmare innebörden av avslagsgrunden bör i stället överlämnas till rättstillämpningen att avgöra, varvid tillämpningen och tolkningen av liknande, befintliga regler i utlänningslagen (se t.ex. 6 kap. 2 § första stycket 2 UtL) torde kunna tjäna som vägledning.

Migrationsverket lyfter fram att en prövning av anställningsvillkoren, även efter en proportionalitetsbedömning, kan få konsekvenser för t.ex. au pairs vars anställningsförhållanden är specifika och kanske inte helt i linje med anställningsvillkoren för en person som anställs för att utföra hushållsarbete. Enligt regeringens mening bör det emellertid vara möjligt att jämföra en au pairs anställningsvillkor med andra au pairs – och inte endast hushållsarbeters – anställningsvillkor som följer av svenska kollektivavtal eller praxis. Den föreslagna bestämmelsen bedöms därför inte leda till några särskilda tillämpningssvårigheter i detta avseende.

Skäl att ifrågasätta avsikten med vistelsen

En ansökan om uppehållstillstånd får, enligt artikel 20.2.f, avslås om medlemsstaten har bevis eller allvarliga och objektiva skäl för att fastställa att tredjelandsmedborgarens vistelse skulle avse andra ändamål än de för vilka han eller hon ansöker om inresa och vistelse. Syftet med denna grund för avslag är att medlemsstaterna ska ha möjlighet att bekämpa missbruk och felaktig användning av de förfaranden som anges i direktiven (skäl 41). Ett beslut att avslå en ansökan på denna grund ska fattas med beaktande av de särskilda omständigheterna i fallet och med respekt för proportionalitetsprincipen (se artikel 20.4).

Om det vid prövningen av ansökan om uppehållstillstånd finns grundad anledning att anta att utlänningsen har för avsikt att resa in och vistas i Sverige av andra skäl än de som uppges i ansökan bör Migrationsverket ha möjlighet att avslå ansökan. Det kan exempelvis röra sig om att en utlännings tidigare har ansökt om uppehållstillstånd i Sverige på andra grunder än de som anges i direktivet och då fått avslag på sin ansökan eller att tidigare tillstånd har återkallats av någon anledning. Regeringen föreslår därför att en bestämmelse som innebär att uppehållstillstånd får vägras om det finns grundad anledning att anta att utlänningsen har för avsikt att

vistas i Sverige av andra skäl än dem som ansökan avser ska införas i det nya kapitlet i utlänningslagen. En sådan bestämmelse bör kunna tillämpas, vilket efterfrågas av *Ambassaden i Peking*, t.ex. i ett ärende om uppehållstillstånd för studier inom högre utbildning om det framstår som sannolikt att syftet med vistelsen inte är att genomföra studier.

Värdenheten har inrättats för att underlätta inresa

En ansökan om uppehållstillstånd får enligt artikel 20.2.d avslås om värdenheten har inrättats eller drivs huvudsakligen för att underlätta inresa för tredjelandsmedborgare som omfattas av direktivet. Ett beslut att avslå en ansökan på denna grund ska fattas med beaktande av de särskilda omständigheterna i fallet och med respekt för proportionalitetsprincipen (se artikel 20.4).

Med värdenhet avses i direktivet ett forskningsorgan, en läroanstalt för högre utbildning, en utbildningsanstalt, en organisation som ansvarar för ett volontärprogram eller en enhet som tar emot praktikanter (artikel 3.14). Det är i och för sig inte troligt att en forskningshuvudman, en läroanstalt för högre utbildning, annan utbildningsanstalt eller en godkänd organisation inom Europeisk volontärtjänst har inrättats eller drivs i syfte att underlätta inresa för de personer som omfattas av direktivet. Däremot kan det inte uteslutas att det skulle kunna finnas organisationer eller andra enheter som har inrättats för detta ändamål. För att förhindra missbruk av direktivets bestämmelser bör därför en ansökan om uppehållstillstånd kunna avslås om det finns indikationer på att en organisation som utlänningsingen ingått avtal med huvudsakligen har inrättats eller drivs i syfte att underlätta inresa för utlänningsingen. En sådan grund för att avslå en ansökan om uppehållstillstånd bör därför införas i det nya kapitlet i utlänningslagen.

Värdenheten bedriver inte någon ekonomisk verksamhet

En ansökan om uppehållstillstånd får, enligt artikel 20.2.e, i tillämpliga fall, avslås om värdenhetens verksamhet avvecklas eller har avvecklats enligt nationell insolvensrätt eller det inte bedrivs någon ekonomisk verksamhet. Ett beslut att avslå en ansökan på denna grund ska fattas med beaktande av de särskilda omständigheterna i fallet och med respekt för proportionalitetsprincipen (se artikel 20.4). Som anges ovan avses med direktivets definition av värdenhet att det rör sig om forskningsorgan, läroanstalter för högre utbildning, utbildningsanstalter, organisationer som ansvarar för ett volontärprogram eller en enhet som tar emot praktikanter.

Om det vid prövningen av en ansökan om uppehållstillstånd för de personkategorier som omfattas av direktivet framkommer uppgifter om att värdenhetens verksamhet har upphört eller håller på att avvecklas eller det inte längre bedrivs någon ekonomisk verksamhet bör det i de flesta fall vara uteslutet att bevilja ett uppehållstillstånd. Det bör därför införas en bestämmelse som anger att en ansökan får avslås om värdenheten håller på att avvecklas eller har avvecklats eller om värdenheten inte bedriver någon ekonomisk verksamhet.

Om verksamheten håller på att avvecklas eller har avvecklats anger direktivet att avslagsgrunden endast får tillämpas om avvecklingen sker enligt nationell insolvensrätt. Med det sistnämnda torde för svensk del

avses att verksamheten avvecklas genom en konkurs. En näringsverksamhet kan visserligen avvecklas på andra sätt än genom en konkurs. Till exempel kan en enskild firma avregistreras och ett aktiebolag eller handelsbolag likvideras. Eftersom dessa andra sätt som verksamheten kan avvecklas på inte i grunden är insolvensrättsliga bör de dock inte omfattas av avslagsgrunden.

Direktivet kräver även i detta fall att en bedömning av omständigheterna i det enskilda fallet görs. Ett skäl att underlåta att tillämpa avslagsgrunden skulle t.ex. kunna vara att företaget är helt nystartat och att det står klart att ekonomisk verksamhet kommer att bedrivas vid tidpunkten för forskningen, studierna inom högre utbildning, praktiken eller volontärarbetet.

Arbetsmarknadsprövning

I artikel 20.3 anges att om en tredjelandsmedborgare ansöker om inresa och vistelse för att ingå ett anställningsförhållande i en medlemsstat får den staten kontrollera huruvida tjänsten kan besättas med landets egna medborgare eller andra unionsmedborgare, eller med tredjelandsmedborgare som lagligen vistas i den medlemsstaten. Denna punkt ska tillämpas utan att det påverkar principen om unionsföreträde.

I samband med att nya regler för arbetskraftsinvandring infördes i Sverige 2008 avskaffades den då gällande ordningen med s.k. myndighetsbaserad arbetsmarknadsprövning. Numera ska i stället arbetsgivarens bedömning av om det i det enskilda fallet finns ett behov av att rekrytera arbetskraft från tredjeland vara utgångspunkten vid handläggningen av ärenden om uppehålls- och arbetstillstånd (prop. 2007/08:147 s. 25). Det saknas anledning att frångå denna ordning när det gäller uppehållstillstånd för de personer som ansöker om tillstånd enligt student- och forskardirektivet. Möjligheten som ges enligt direktivet i denna del bör därför inte utnyttjas.

15.2 Grunder för att återkalla eller inte förlänga ett uppehållstillstånd

15.2.1 Tvingande grunder för att återkalla eller neka förlängning av ett uppehållstillstånd

Regeringens förslag: Ett uppehållstillstånd för forskning, studier inom högre utbildning, praktik med anknytning till högre utbildning, volontärarbete inom ramen för Europeisk volontärtjänst eller au pair-arbete ska återkallas och en förlängning av tillståndstiden för forskning eller studier inom högre utbildning ska vägras om

- förutsättningarna för att bevilja tillståndet i fråga inte är uppfyllda,
- tillståndet har förvärvats på ett bedrägligt sätt,
- ett bevis om tillståndet har förfalskats eller ändrats i något avseende, eller
- utlänningen vistas i Sverige av andra skäl än dem som tillståndet beviljades för.

Ett uppehållstillstånd efter slutförd forskning eller slutförda studier ska återkallas om utlänningen utgör ett hot mot allmän ordning, allmän säkerhet eller allmän folkhälsa.

Regeringens bedömning: Möjligheten enligt direktivet att återkalla ett tillstånd eller neka förlängning av tillståndstiden på grund av att värdenheten inte är godkänd är inte relevant för svensk del.

Promemorians förslag och bedömning överensstämmer i huvudsak med regeringens. I promemorian lämnas inte något förslag om att ett uppehållstillstånd efter slutförd forskning eller slutförda studier ska återkallas om utlänningen utgör ett hot mot allmän ordning, allmän säkerhet eller allmän folkhälsa.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna har inte några synpunkter på promemorians förslag och bedömning. *Migrationsverket* önskar ett förtydligande av hur återkallelsereglerna förhåller sig till utlänningslagens allmänna bestämmelser om återkallelse. *Förvaltningsrätten i Stockholm* ifrågasätter om det är motiverat att införa bestämmelser om återkallelse av uppehållstillstånd i det föreslagna nya 5 b kap. UtL och inte i 7 kap. UtL där frågor om återkallelse behandlas i övrigt. *Svenska ILO-kommittén* efterfrågar en analys av förslaget i förhållande till ratificerade ILO-konventioner.

Skälen för regeringens förslag och bedömning: I artikel 21.1 anges de obligatoriska grunderna för återkallelse av uppehållstillstånd för forskning, studier inom högre utbildning, praktik med anknytning till högre utbildning, volontärarbete eller au pair-arbete. I artikeln anges även de tvingande grunderna för att inte förlänga ett sådant uppehållstillstånd. Grunderna motsvarar i huvudsak de som gäller för avslag på en ansökan enligt artikel 20.

Enligt artikeln ska ett tillstånd återkallas eller inte förlängas om utlänningen inte längre uppfyller de allmänna villkoren i artikel 7 eller de särskilda villkoren i artiklarna 8, 11–14, 16 eller 18. Ett tillstånd ska också återkallas och förlängning vägras om de uppvisade tillstånden eller handlingarna har förvärvats på ett bedrägligt sätt, förfalskats eller ändrats i

något avseende. Bestämmelser om att ett uppehållstillstånd ska återkallas och att tillståndstiden inte får förlängas i dessa situationer bör därför tas in i det nya kapitlet i utlänningslagen. Med att tillståndstiden inte får förlängas avses, på motsvarande som gäller för t.ex. ICT-tillstånd enligt 6 b kap. 11 § andra stycket UtL, att de nu aktuella grunderna för att avslå en förlängningsansökan är tvingande.

Enligt artikel 21.1 d ska ett uppehållstillstånd återkallas och en ansökan om förlängning av uppehållstillstånd avslås om det framkommer att utlänningsvistan i landet för andra ändamål än de som låg till grund för tillståndet. För att uppfylla direktivets krav i denna del bör en bestämmelse med denna innebörd införas i utlänningslagens nya kapitel. Det kan t.ex. handla om att en utlänningsvistan som beviljats uppehållstillstånd för studier inom högre utbildning avslutat sina studier i förtid för att i stället arbeta.

Enligt direktivet ska ett tillstånd återkallas eller inte förlängas om medlemsstaten endast tillåter inresa via en godkänd värdenhet och denna enhet inte är godkänd. I avsnitt 18.7 görs bedömningen att möjligheten enligt direktivets artikel 15 att föreskriva ett godkännandeförfarande för läroanstalter för högre utbildning, utbildningsanstalter, organisationer som ansvarar för ett volontärprogram eller enheter som tar emot praktikanter inte bör utnyttjas. Bestämmelserna om att avslå en ansökan om förlängning av tillståndstiden eller återkalla ett tillstånd om värdenheten inte är godkänd är därmed inte relevanta för svensk del.

I direktivet finns det inte några obligatoriska bestämmelser om när ett uppehållstillstånd efter slutförd forskning eller efter slutförda studier ska återkallas. Det innebär bl.a. att det inte finns någon särskild regel om att ett sådant tillstånd ska återkallas om utlänningsvistan utgör ett hot mot allmän ordning, allmän säkerhet eller allmän folkhälsa. Medlemsstaterna får dock återkalla ett sådant tillstånd om villkoren, bl.a. att utlänningsvistan inte ska anses utgöra ett hot mot allmän ordning, allmän säkerhet eller allmän folkhälsa, för tillstånd inte längre är uppfyllda (artikel 25.8). En förutsättning för att bevilja en utländsk student eller forskare inresa är dessutom att han eller hon inte utgör ett hot mot allmän ordning, allmän säkerhet eller allmän folkhälsa (se avsnitt 8.8). Mot bakgrund av detta samt att medlemsstaterna har ett ansvar för att upprätthålla lag och ordning och för att skydda den inre säkerheten (jfr artikel 72 i EUF-fördraget), föreslår regeringen att det införs en bestämmelse som innebär att ett uppehållstillstånd efter slutförd forskning eller efter slutförda studier ska återkallas om utlänningsvistan utgör ett hot mot allmän ordning, allmän säkerhet eller allmän folkhälsa (jfr även prop. 2017/18:108 s. 58).

Förvaltningsrätten i Stockholm ifrågasätter om det är lämpligt att bestämmelser om återkallelse av uppehållstillstånd införs i det nya kapitlet i utlänningslagen, och inte i 7 kap. UtL där frågor om återkallelse behandlas i övrigt. Vidare undrar *Migrationsverket* hur de föreslagna reglerna om återkallelse förhåller sig till de som finns i 7 kap. UtL. Som regeringen tar upp i avsnitt 6 bedöms det som mest lämpligt att ta in de nationella bestämmelser som genomför student- och forskardirektivet i ett nytt kapitel i utlänningslagen. Detta gäller även direktivets bestämmelser om återkallelse och förlängning av tillstånd. De bestämmelser som tas in i det nya kapitlet kommer att utgöra en särreglering i förhållande till utlänningslagens allmänna bestämmelser. Det innebär att om det finns regler i

det nya kapitlet för en viss situation, t.ex. återkallelse av tillstånd, ska dessa Prop. 2019/20:9 tillämpas.

Svenska ILO-kommittén beklagar att det i promemorian saknas en genomgång av förslagen i förhållande till Sveriges internationella åtaganden enligt ratificerade ILO-konventioner. ILO-kommittén gör bedömningen att flera av förslagen i promemorian är förenliga med av Sverige ratificerade konventioner, men att det finns skäl till ytterligare analys i några delar, t.ex. i fråga om möjligheten att återkalla ett ICT-tillstånd. Enligt regeringens uppfattning har det i lagstiftningsärendet inte framkommit några omständigheter som medför att det på grund av innehållet i ILO-konventionerna är aktuellt att överväga att inte fullt ut genomföra direktivet.

15.2.2 Fakultativa grunder för att återkalla eller neka förlängning av ett uppehållstillstånd

Regeringens förslag: Ett uppehållstillstånd för forskning, studier inom högre utbildning, praktik med anknytning till högre utbildning, volontärarbete inom ramen för Europeisk volontärtjänst eller au pair-arbete får återkallas och en förlängning av tillståndstiden för forskning eller studier inom högre utbildning får vägras om värdenheten

– har blivit påförd en sanktion för att ha haft en utlänning anställd utan nödvändiga tillstånd,

– har blivit påförd en sanktion för att ha lämnat oriktiga uppgifter till ledning för en myndighets beslut om skatt eller avgift och uppgifterna rör redovisning avseende arbete, eller

– inte har uppfyllt sina rättsliga skyldigheter beträffande social trygghet, skatter, arbetstagares rättigheter eller arbetsvillkor.

Ett uppehållstillstånd får också återkallas och en förlängning av tillståndstiden vägras om

– anställningsvillkoren är sämre än de villkor som följer av svenska kollektivavtal eller praxis inom yrket eller branschen,

– värdenheten som utlänningen ingått avtal med huvudsakligen har inrättats eller drivs för att underlätta inresa för utlänningen, eller

– värdenheten håller på att avvecklas eller har avvecklats genom en konkurs eller om värdenheten inte bedriver någon ekonomisk verksamhet.

Ett uppehållstillstånd för studier inom högre utbildning får återkallas och en förlängning av tillståndstiden får vägras om utlänningen inte har gjort godtagbara framsteg i sina studier.

Ett uppehållstillstånd efter slutförd forskning eller slutförda studier får återkallas om förutsättningarna för tillståndet inte längre är uppfyllda, i andra fall än om utlänningen utgör ett hot mot allmän ordning, allmän säkerhet eller allmän folkhälsa.

Regeringens bedömning: Direktivets krav att medge att den som beviljats uppehållstillstånd för studier inom högre utbildning får ansöka om att bli antagen av en annan läroanstalt föranleder inte någon författningsåtgärd. Möjligheten att neka förlängning av tillståndstiden på grund av s.k. arbetsmarknadsprövning bör inte utnyttjas. Möjligheten att återkalla ett tillstånd eller neka förlängning om de tidsfrister

som gäller för tillträde till ekonomisk verksamhet inte iakttas av den studerande är inte relevant för svensk del.

Promemorians förslag och bedömning överensstämmer i huvudsak med regeringens. I promemorian föreslås det även att uppehållstillstånd ska få återkallas eller förlängning vägras om det finns grundad anledning att anta att utlänningen har för avsikt att vistas i Sverige av andra skäl än dem som ansökan avser.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna har inte några synpunkter på promemorians förslag eller bedömning. *Migrationsverket*, *Lunds universitet* och *Högskolan i Halmstad* anser att det finns anledning att se över kravet på godtagbara framsteg i studierna.

Skälen för regeringens förslag och bedömning

Grunder för att återkalla ett tillstånd eller neka förlängning

I artikel 21.2 anges fakultativa grunder för återkallelse av tillstånd eller beslut att inte förlänga ett uppehållstillstånd. Dessa motsvarar i huvudsak de fakultativa grunderna för avslag i artikel 20.2. Ett beslut att återkalla en ansökan eller att avslå en ansökan om förlängning av ett tillstånd ska fattas med beaktande av de särskilda omständigheterna i fallet och med respekt för proportionalitetsprincipen (artikel 21.7).

Enligt artikel 21.2 a får ett tillstånd återkallas och en ansökan om förlängning nekas om värdenheten, ett organ som ansvarar för volontärprogram, en tredje part som påtar sig ansvar för elever, värdfamilj eller en organisation som förmedlar au pairer inte har uppfyllt sina rättsliga skyldigheter beträffande social trygghet, skatter, arbetstagares rättigheter eller arbetsvillkor. Enligt artikel 21.2 b får ett tillstånd, i tillämpliga fall, återkallas och en ansökan om förlängning nekas om de anställningsvillkor som följer av nationell rätt, kollektivavtal eller praxis i den berörda medlemsstaten inte uppfylls av den värdenhet eller den värdfamilj som anställt tredjelandsmedborgaren. Enligt artikel 21.2 c får ett tillstånd återkallas och en ansökan om förlängning nekas om värdenheten eller ett organ som ansvarar för volontärprogram, en tredje part som påtar sig ansvar för elever, värdfamilj eller en organisation som förmedlar au pairer har ålagts sanktioner i enlighet med nationell rätt för odeklarerat arbete eller olaglig anställning.

I avsnitt 15.1.2 föreslås att en ansökan om uppehållstillstånd enligt direktivet får avslås på dessa grunder. Om sådana omständigheter framkommer först efter det att ett tillstånd har utfärdats eller i samband med en ansökan om förlängning av tillståndet, bör det kunna leda till att tillståndet återkallas eller att förlängning nekas. Motsvarande grunder för att kunna återkalla ett tillstånd eller, för de personkategorier som kan medges förlängning av tillståndstiden, neka en förlängning av tillståndet, bör därför tas in i det nya kapitlet i utlänningslagen.

Enligt artikel 21.2 d får ett tillstånd återkallas och en ansökan om förlängning nekas om värdenheten har inrättats eller drivs huvudsakligen för att underlätta inresa för tredjelandsmedborgare som omfattas av direktivet. I avsnitt 15.1.2 föreslås det att en ansökan om uppehållstillstånd får avslås om en organisation huvudsakligen har inrättats eller drivs för att underlätta inresa för en utlänning i Sverige. Om det framkommer sådana omständig-

heter först efter det att ett tillstånd har beviljats, bör det finnas en bestämmelse som anger att tillståndet då får återkallas eller förlängning nekas.

Enligt artikel 21.2 e får ett tillstånd, i tillämpliga fall, återkallas och en ansökan om förlängning nekas om värdenhetens verksamhet avvecklas eller har avvecklats enligt nationell insolvensrätt eller om det inte bedrivs någon ekonomisk verksamhet. I avsnitt 15.1.2 föreslås det att en ansökan om uppehållstillstånd ska kunna avslås om värdenheten inte bedriver någon verksamhet. Om en sådan omständighet framkommer först efter det att ett tillstånd har utfärdats eller i samband med en ansökan om förlängning av tillståndet, bör det kunna leda till att tillståndet återkallas eller att förlängning nekas. Bestämmelser om detta bör införas i det nya kapitlet i utlänningslagen.

Enligt artikel 21.2 f får ett tillstånd för en studerande återkallas och en ansökan om förlängning nekas om de tidsfrister som gäller för tillträde till ekonomisk verksamhet enligt artikel 24 inte iakttas. I avsnitt 10.3 görs bedömningen att en utlänning som beviljats uppehållstillstånd för studier inom högre utbildning bör vara undantagen från kravet på arbetstillstånd och att det, i likhet med gällande ordning, inte bör fastställas någon gräns för hur många timmar personen får arbeta. Möjligheten att återkalla ett tillstånd eller neka förlängning på denna grund är därmed inte relevant för svensk del.

Enligt artikel 21.2 f får ett tillstånd för en studerande även återkallas och en ansökan om förlängning nekas om den studerande inte gör godtagbara framsteg inom de relevanta studierna i enlighet med nationell rätt eller administrativ praxis. Medlemsstaten får samråda med värdenheten vid bedömningen av huruvida det föreligger en sådan brist på framsteg inom de relevanta studierna.

En förutsättning för att uppehållstillstånd för högskolestudier ska förlängas enligt gällande rätt är att utlänningen gör godtagbara framsteg i sina studier (4 kap. 5 § UtIF). Migrationsöverdomstolen har uttalat att godtagbara framsteg i studier motsvarar 15 högskolepoäng under första året, 22,5 högskolepoäng under andra året och 30 högskolepoäng under tredje och följande år och att de högskolepoäng som uppnåtts under det senaste uppehållstillståndet ska ligga till grund för bedömningen av om studenten gjort godtagbara framsteg i sina studier vid prövning av fortsatt uppehållstillstånd för den därefter följande studieperioden (MIG 2009:5).

Den möjlighet som ges enligt direktivet att kunna återkalla ett uppehållstillstånd för studier inom högre utbildning eller neka förlängning av ett sådant tillstånd på denna grund bör utnyttjas och en bestämmelse med denna innebörd bör införas i utlänningslagens nya kapitel. Några av remissinstanserna, bl.a. *Lunds universitet* och *Högskolan i Halmstad*, anser att nuvarande krav på godtagbara framsteg i studierna är för lågt ställt och att innebörden av kravet därför bör ses över. I överensstämmelse med promemorians förslag, som de flesta av remissinstanserna inte har några synpunkter på, anser regeringen dock att det inte är lämpligt att inom ramen för detta lagstiftningsprojekt utveckla och ange vad som ska gälla i olika situationer för att kravet ska anses uppfyllt. Det framstår i stället som mest ändamålsenligt att även fortsättningsvis överlämna till rätts-tillämpningen att avgöra vad som ska anses utgöra godtagbara framsteg.

Slutligen konstaterar regeringen att artikel 21.2 inte innehåller någon återkallelsegrund om att en ansökan får avslås om medlemsstaten har bevis

eller allvarliga och objektiva skäl för att fastställa att tredjelandsmedborgarens vistelse skulle avse andra ändamål än de för vilka han eller hon ansöker om inresa och vistelse (jfr artikel 20.2 f). Någon fakultativ bestämmelse som ger möjlighet att återkalla eller vägra förlängning av ett tillstånd i en sådan situation bör därför, till skillnad från vad som föreslås i promemorian, inte införas. I sammanhanget kan det noteras att det i artikel 21.1 d finns en tvingande regel om att ett återkalla eller neka förlängning om tredjelandsmedborgaren vistas i landet för andra ändamål än de för vilka tillståndet utfärdades (se avsnitt 15.2.1).

Studerandes rätt att ge in en ansökan till annan läroanstalt

Enligt artikel 21.6 ska en studerande ha rätt att ge in en ansökan om att bli mottagen av en annan läroanstalt för högre utbildning för ett likvärdigt studieprogram i syfte att göra det möjligt för honom eller henne att slutföra studierna, om en medlemsstat avser återkalla ett tillstånd på grund av att värdenheten har brustit i sina rättsliga skyldigheter beträffande social trygghet, skatter, arbetstagares rättigheter eller arbetsvillkor, har ålagts sanktioner för odeklarerat arbete eller olaglig anställning, har inrättats huvudsakligen för att underlätta för tredjelandsmedborgares inresa eller inte bedriver någon ekonomisk verksamhet. Den studerande ska ha rätt att vistas på den berörda medlemsstatens territorium fram till dess de behöriga myndigheterna har fattat ett beslut om ansökan.

Det finns enligt gällande ordning inget som hindrar att den som har beviljats uppehållstillstånd för studier inom högre utbildning ansöker om att bli antagen till en annan läroanstalt för högre utbildning oberoende av skälen för ansökan. Något skäl att införa en särskild reglering för de fall som anges i direktivet bedöms inte föreligga och ett sådant förslag läggs därför inte fram.

Arbetsmarknadsprövning

Enligt artikel 21.5 får medlemsstaterna vid en ansökan om förlängning av tillstånd för att ingå eller fortsätta ett anställningsförhållande, med undantag för forskare som fortsätter anställningsförhållandet med samma värdenhet, kontrollera huruvida tjänsten i fråga kan besättas med medborgare i medlemsstaten eller med andra unionsmedborgare, eller med tredjelandsmedborgare som är varaktigt bosatta i den medlemsstaten. Medlemsstaterna får avslå en ansökan om förlängning på denna grund. Bestämelsen ska tillämpas utan att det påverkar principen om företräde för unionsmedborgare såsom den uttrycks i de relevanta bestämmelserna i relevanta anslutningsakter.

Som anges i avsnitt 15.1.2 avskaffades den s.k. myndighetsbaserade arbetsmarknadsprövningen i samband med att nya regler för arbetskraftsinvandring infördes i Sverige 2008. Det är numera arbetsgivarens bedömning av om det i det enskilda fallet finns ett behov av att rekrytera arbetskraft från tredjeland vid handläggningen av ärenden om uppehålls- och arbetstillstånd. Det saknas anledning att frånga denna ordning när det gäller uppehålls- och arbetstillstånd för de personer som ansöker om förlängning av tillståndstiden enligt student- och forskardirektivet. Möjligheten som ges enligt direktivet i denna del bör därför inte utnyttjas.

Enligt artikel 25.8 får en medlemsstat återkalla ett uppehållstillstånd som beviljats en utlänning för att söka arbete eller för att bedriva näringsverksamhet efter avslutade studier eller avslutad forskning, om villkoren för tillståndet inte längre är uppfyllda. Ett uppehållstillstånd som beviljats en familjemedlem till forskaren får då också återkallas (se vidare om familjemedlemmar i avsnitt 16.3).

Ett uppehållstillstånd efter slutförd forskning eller slutförda studier ska beviljas för en tid av ett år. För att beviljas ett sådant tillstånd ska utlänningen bl.a. ha tillräckliga medel för sin försörjning under tillståndstiden och sin återresa tryggad och ha eller ha ansökt om en heltäckande sjukförsäkring som gäller i Sverige. Om det framkommer att förutsättningarna för tillståndet inte är uppfyllda, bör det vara möjligt att återkalla tillståndet. Regeringen föreslår därför att en sådan grund för återkallelse av tillstånd ska införas i utlänningslagens nya kapitel. Denna grund bör anpassas till regeringens förslag i avsnitt 15.2.1 om att det ska vara obligatoriskt att återkalla tillståndet om utlänningen utgör ett hot mot allmän ordning, allmän säkerhet eller allmän folkhälsa.

16 Upphållstillstånd för familjemedlemmar

16.1 Förutsättningar för uppehållstillstånd för en forskares familjemedlemmar

Regeringens förslag: Familjemedlemmar till den som har ett uppehållstillstånd för forskning eller för forskning vid rörlighet för längre vistelse eller ett uppehållstillstånd efter slutförd forskning ska beviljas uppehållstillstånd i Sverige. Ett uppehållstillstånd för familjemedlemmar ska i vissa fall få vägras.

Promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens. Av promemorians förslag framgår inte att familjemedlemmar till den som har ett uppehållstillstånd efter slutförd forskning ska kunna beviljas uppehållstillstånd.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna tillstyrker eller har inte några synpunkter på promemorians förslag. *Migrationsverket* efterfrågar ett förtydligande i fråga om uppehållstillstånd ska kunna beviljas för familjemedlemmar även till en forskare som har beviljats uppehållstillstånd efter slutförd forskning. *Migrationsverket* efterfrågar även ett förtydligande av hur ärenden med barn som fyller 18 år under tillståndsperioden ska hanteras. *Ambassaden i Peking* anför att det vore önskvärt med ett förtydligande av att handläggningen av familjemedlemmars ansökningar om uppehållstillstånd även ska innefatta en prövning av förhållandets seriositet och frågan om skenäktenskap. *Kungl. Tekniska högskolan* anser att det behöver säkerställas att familjemedlemmars

uppehållstillstånd ska börja gälla vid samma tidpunkt som anknytningspersonens.

Skälen för regeringens förslag

Direktivet

Av artikel 26.1 följer att rådets direktiv 2003/86/EG av den 22 september 2003 om rätt till familjeåterförening (familjeåterföreningsdirektivet) ska tillämpas för att ge familjemedlemmar till forskare i den första medlemsstaten eller, vid rörlighet för längre vistelse, i den andra medlemsstaten, möjlighet att ansluta sig till forskaren. Begreppet forskare bör i det här sammanhanget även avse personer med uppehållstillstånd efter slutförd forskning. Familjeåterföreningsdirektivet ska enligt artikel 26.1 tillämpas med de undantag som föreskrivs i artikeln.

I artikel 26.2 anges att rätten till uppehållstillstånd för familjemedlemmar inte ska göras beroende av kravet att forskaren ska ha välgrundade utsikter att få ett permanent uppehållstillstånd och ha vistats i landet under en viss minimiperiod. Vidare anges i artikel 26.5 att giltighetstiden för familjemedlemmars uppehållstillstånd i regel ska upphöra den dag då forskarens tillstånd löper ut eller, i förekommande fall, då det uppehållstillstånd som utfärdats till forskaren i syfte att söka arbete eller bedriva näringsverksamhet efter avslutad forskningsverksamhet löper ut.

Nuvarande ordning

Upphållstillstånd på grund av anknytning enligt familjeåterföreningsdirektivet regleras i 5 kap. 3 § UtIL. Med stöd av ett bemyndigande i 5 kap. 23 § UtIL regleras rätten till uppehållstillstånd för familjemedlemmar till gästforskare i 4 kap. 7 a § UtIF. Där anges att en utlänning som är familjemedlem till en gästforskare ska beviljas uppehållstillstånd om han eller hon inte utgör ett hot mot allmän ordning, säkerhet eller folkhälsa. Familjemedlemmens uppehållstillstånd ska gälla för samma tid som för gästforskaren. Om det finns särskilda skäl får familjemedlemmens uppehållstillstånd ges för kortare tid. I 4 kap. 7 b § UtIF anges att en familjemedlem till en gästforskare som har beviljats uppehållstillstånd av en annan EU-stat får ansöka om uppehållstillstånd i Sverige under vistelsen här.

Förutsättningarna för familjeåterförening

Bestämmelser om uppehållstillstånd för familjemedlemmar till den som har uppehållstillstånd för forskning eller för forskning vid rörlighet för längre vistelse bör tas in i det nya kapitlet i utlänningslagen. Som *Migrationsverket* är inne på bör det av de nya lagreglerna framgå att även familjemedlemmar till den som har ett uppehållstillstånd efter slutförd forskning ska kunna beviljas uppehållstillstånd.

De familjemedlemmar som kan komma i fråga för uppehållstillstånd på grund av anknytning till en forskare bör motsvara den personkrets som omfattas av familjeåterföreningsdirektivets bestämmelser. Det innebär att uppehållstillstånd bör kunna beviljas utlänningens make eller sambo samt barn till denne eller till hans eller hennes make eller sambo under förutsättning att barnet är under 18 år. Om barnet står under gemensam

vårdnad med en förälder som är kvar i hemlandet, bör medgivande från den förälder som är kvar i hemlandet krävas. Prop. 2019/20:9

Begränsningar i rätten till familjeåterförening

Som anges ovan är familjeåterföreningsdirektivet utgångspunkten för rätten till familjeåterförening enligt student- och forskardirektivet. Begränsningar i rätten till familjeåterförening som följer av familjeåterföreningsdirektivet bör därför även gälla för familjemedlemmar till forskare. Sådana begränsningar har förts in i 5 kap. 17 a och 17 b §§ UtL och innebär bl.a. att uppehållstillstånd får vägras om en utlänning medvetet har lämnat oriktiga uppgifter i en ansökan och uppgifterna är av betydelse för att få uppehållstillståndet eller utlänningen utgör ett hot mot allmän ordning och säkerhet. Ett annat exempel på när uppehållstillstånd får vägras är, som *Ambassaden i Peking* tar upp, om det rör sig om ett skenäktenskap. En bestämmelse som anger att uppehållstillstånd får vägras i fall som avses i 5 kap. 17 a och 17 b §§ UtL bör därför tas in i det nya kapitlet i utlänningslagen.

Migrationsverket efterfrågar ett förtydligande av hur ärenden med barn som fyller 18 år under tillståndsperioden ska hanteras. Direktivet innehåller inga särskilda bestämmelser i denna fråga och den bör därför hanteras i likhet med vad som gäller för familjemedlemmar enligt gällande ordning. Enligt praxis gäller att det är tidpunkten för myndighetens prövning som är den relevanta när det gäller frågan om vid vilken tidpunkt förutsättningarna för uppehållstillstånd grundat på anknytning ska föreligga.

Vidare önskar *Ambassaden i Peking* ett klagörande i fråga om handläggningen av ansökningar om uppehållstillstånd från familjemedlemmar till forskare ska innefatta en prövning av förhållandets seriositet. De familjemedlemmar till forskare som kan beviljas uppehållstillstånd enligt det nya kapitlet i utlänningslagen är sådana familjemedlemmar som avses i 5 kap. 3 § första stycket p. 1–3 UtL. För dessa personer föreskrivs inte någon s.k. seriositetsprövning. Med undantag för den bedömning som ska ske enligt 5 kap. 17 a och 17 b §§ UtL i fråga om det rör sig om ett skenäktenskap eller månggifte, kan någon prövning av förhållandets seriositet alltså inte bli aktuell när en familjemedlem till en forskare ansöker om uppehållstillstånd enligt de bestämmelser som nu föreslås.

Tillståndstid

Giltighetstiden för familjemedlemmars uppehållstillstånd ska enligt artikel 26.5 i regel upphöra den dag då forskarens tillstånd löper ut. Det ska i tillämpliga fall även innefatta tillstånd som utfärdats till forskaren i syfte att söka arbete eller driva företag. Vidare anges i artikel 25.3 att giltighetstiden för uppehållstillstånd till familjemedlemmar ska förlängas om forskaren efter avslutad forskning beviljas ett uppehållstillstånd för att söka arbete eller för att bedriva näringsverksamhet. Mot denna bakgrund anser regeringen att det bör införas en bestämmelse om att uppehållstillstånd som beviljas en familjemedlem till en forskare ska gälla för samma tid som anknytningspersonens uppehållstillstånd. Upphållstillstånd som beviljas ett barn vars förälder är gift eller sambo med den som har uppehållstillstånd för forskning bör, i likhet med nu gällande

ordning, ges för samma tid som föräldrarnas uppehållstillstånd. Till skillnad från *Kungl. Tekniska högskolan* anser regeringen inte att det är nödvändigt att införa särskilda regler om när familjemedlemmars uppehållstillstånd som huvudregel ska börja att gälla.

16.2 Ansökan om uppehållstillstånd

Regeringens förslag: En familjemedlem till den som har ett uppehållstillstånd för forskning eller för forskning vid rörlighet för längre vistelse eller ett uppehållstillstånd efter slutförd forskning ska ha ansökt om och beviljats uppehållstillstånd före inresan i landet. En ansökan om uppehållstillstånd för en familjemedlem får inte bifallas efter inresan. Detta gäller dock inte om ansökan avser förlängning av ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som har beviljats på grund av anknytning till en utlänning som har eller har ansökt om ett uppehållstillstånd för forskning eller för forskning vid rörlighet för längre vistelse eller ett uppehållstillstånd efter slutförd forskning. Det gäller inte heller om familjemedlemmen har beviljats ett uppehållstillstånd av en annan EU-stat på grund av anknytning till en utlänning som har ansökt om eller har ett uppehållstillstånd för forskning vid rörlighet för längre vistelse i Sverige.

Promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens. I promemorian föreslås det även att en familjemedlem ska kunna ansöka om uppehållstillstånd inifrån Sverige, om familjemedlemmen har återtagits hit och anknytningspersonen ansöker om ett nytt uppehållstillstånd. I promemorian föreslås det inte att en familjemedlem ska kunna ansöka inifrån landet vid förlängning av ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som har beviljats på grund av anknytning till en utlänning som har ansökt om ett uppehållstillstånd för forskning eller forskning vid rörlighet för längre vistelse eller ett uppehållstillstånd efter slutförd forskning.

Remissinstanserna tillstyrker eller har inte något att invända mot förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Direktivet innehåller inga särskilda bestämmelser om när en ansökan om uppehållstillstånd för en familjemedlem ska lämnas in. Av 5 kap. 18 § UtLL framgår att den som vill ha ett uppehållstillstånd i Sverige som huvudregel ska ha ansökt om och beviljats ett sådant tillstånd före inresan i landet. En ansökan om uppehållstillstånd får inte bifallas efter inresan. Detta gäller dock inte en ansökan om uppehållstillstånd som avser en förlängning av ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som har beviljats en utlänning på grund av familjeanknytning (5 kap. 18 § andra stycket 3 UtLL). I enlighet med nuvarande ordning bör huvudregeln vara att en familjemedlem till en forskare ska ha ansökt om och beviljats ett uppehållstillstånd före inresan i Sverige. En ansökan om uppehållstillstånd bör dock i vissa fall kunna beviljas även när familjemedlemmen redan befinner sig här i landet. Det bör för det första vara möjligt vid ansökan om förlängning av ett tidsbegränsat uppehållstillstånd på grund av att forskaren beviljats förlängd tid att vistas här för att utföra forskning eller söka arbete efter slutförd forskning. I förhållande till promemorians förslag bör det även vara möjligt för en familjemedlem som

befinner sig i Sverige att ansöka om förlängning av ett tidsbegränsat uppehållstillstånd på grund av anknytning om anknytningspersonen har ansökt om ett uppehållstillstånd för att utföra forskning här. Situationen skulle nämligen t.ex. kunna vara den att familjemedlemmen har fått uppehållstillstånd och vistas i Sverige på grund av anknytning till en utlänning som studerar här och att anknytningspersonen under vistelsen i landet ansöker om uppehållstillstånd för forskning (se avsnitten 16.6 och 18.1). I ett sådant fall framstår det som naturligt att också familjemedlemmen har möjlighet att ansöka om uppehållstillstånd under sin vistelse här. Det är vidare rimligt att en familjeåterförening som redan har skett i en annan EU-stat tillåts fortsätta om anknytningspersonen flyttar från en EU-stat till en annan i enlighet med direktivets bestämmelser för rörlighet för längre vistelse. En ansökan bör därför kunna ges in och prövas efter inresan om anknytningspersonen redan har ett uppehållstillstånd för forskning utfärdat av en annan EU-stat och har ansökt om eller har ett uppehållstillstånd för forskning vid rörlighet för längre vistelse i Sverige. Det bör dock gälla under förutsättning att familjemedlemmen har ett uppehållstillstånd på grund av familjeanknytning i den EU-stat som har beviljat anknytningspersonen ett uppehållstillstånd för forskning.

I promemorian föreslås det också att en familjemedlem ska kunna ansöka om uppehållstillstånd inifrån Sverige, om familjemedlemmen har återtagits hit enligt 5 b kap. 25 § UtL och anknytningspersonen ansöker om ett nytt uppehållstillstånd. Ett återtagande blir t.ex. aktuellt när det svenska uppehållstillstånd som utlänningen vistas i en annan EU-stat med stöd av, enligt bestämmelserna om rörlighet, har löpt ut eller återkallats. Som anges i avsnitt 18.1 anser regeringen att ett återtagande av en person inte bör medföra att denna ska få rätt att ansöka om och beviljas uppehållstillstånd inifrån landet. Samma bedömning görs beträffande familjemedlemmar som återtas. Till skillnad från promemorian lämnar regeringen därför inte något förslag om att en familjemedlem ska få ansöka om uppehållstillstånd inifrån Sverige om han eller hon har återtagits hit.

16.3 Återkallelse av uppehållstillstånd

Regeringens förslag: Ett uppehållstillstånd som har beviljats en familjemedlem får återkallas om anknytningen till den som har ett uppehållstillstånd för forskning eller för forskning vid rörlighet för längre vistelse eller ett uppehållstillstånd efter slutförd forskning bryts eller om ett sådant uppehållstillstånd återkallas. Ett uppehållstillstånd för en familjemedlem får även återkallas om personen utgör ett hot mot allmän ordning, allmän säkerhet eller allmän folkhälsa.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna har inte några synpunkter på promemorians förslag.

Skälen för regeringens förslag: I artikel 30.3 anges att familjemedlemmars tillstånd vid rörlighet för längre vistelse får återkallas om tillståndet för forskning vid rörlighet för längre vistelse för den forskare som de medföljer återkallas och familjemedlemmarna inte har en självständig rätt till uppehållstillstånd. Student- och forskardirektivet innehåller i övrigt inte några särskilda bestämmelser om återkallelse av uppehålls-

tillstånd för familjemedlemmar. Däremot finns det sådana bestämmelser i familjeåterförningsdirektivet.

Familjemedlemmarnas rätt till uppehållstillstånd grundar sig på att anknytningspersonen har beviljats ett uppehållstillstånd. Giltighetstiden för familjemedlemmarnas tillstånd ska vidare vara densamma som för forskarens tillstånd. Om forskarens uppehållstillstånd återkallas och han eller hon utvisas från Sverige, bör det finnas möjlighet att även återkalla familjemedlemmarnas uppehållstillstånd. Vid bedömningen av om återkallelse ska ske bör man beaktas hur lång tid som återstår av tillståndstiden, om det inverkar på barnens skolgång eller det annars finns skäl att låta familjemedlemmarna stanna kvar i Sverige till dess tillstånden löper ut.

I 7 kap. 3 § UtL anges under vilka förutsättningar ett uppehållstillstånd får återkallas för en utlännning som har rest in i landet. Det gäller bl.a. om ett tidsbegränsat uppehållstillstånd beviljats med stöd av bestämmelserna om familjeåterförning i 5 kap. 3 och 3 a §§ UtL och förhållandet upphör. Återkallelse kan då även ske av ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som har beviljats makens eller sambons barn. En motsvarande återkallelsegrund finns när det gäller EU-blåkort och ICT-tillstånd (6 a kap. 13 § respektive 6 b kap. 18 §) och bör införas även beträffande uppehållstillstånd för familjemedlemmar till forskare.

Enligt artikel 6.2 i familjeåterförningsdirektivet får en medlemsstat också återkalla ett uppehållstillstånd för en familjemedlem av skäl som rör allmän ordning, allmän säkerhet eller folkhälsan. En sådan återkallelsegrund bör enligt regeringens mening finnas när det gäller familjemedlemmar till forskare.

16.4 Integrationsåtgärder

Regeringens bedömning: Direktivets krav på att integrationsåtgärder inte får krävas förrän efter familjeåterförning är beviljad är inte relevant för svenska förhållanden.

Promemorians bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna har inte något att invända mot promemorians bedömning.

Skälen för regeringens bedömning: Enligt artikel 26.3 får inte medlemsstaterna ställa krav på integrationsåtgärder enligt familjeåterförningsdirektivets artiklar förrän efter det att de berörda personerna har beviljats uppehållstillstånd för familjeåterförning (jfr artiklarna 4.1 och 7.2 i familjeåterförningsdirektivet).

De bestämmelser i familjeåterförningsdirektivet som avses ger medlemsstaterna möjlighet att vid ansökningstillfället ställa som krav att berörda personer följer integrationsåtgärder. Vid genomförandet av familjeåterförningsdirektivet i svensk rätt gjordes bedömningen att det inte borde införas något krav på att den som ansöker om uppehållstillstånd på grund av familjeåterförning följer villkor för integration (prop. 2005/06:72 s. 44). Eftersom det alltså inte finns några villkor för integration, och inte heller nu bör införas sådana, är den aktuella artikeln inte relevant för svenska förhållanden.

Regeringens bedömning: Direktivets krav på att en familjemedlem till en forskare ska ges tillträde till arbetsmarknaden tillgodoses genom gällande rätt och kräver inte några författningsändringar.

Promemorians bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna har inte något att invända mot promemorians bedömning.

Skälen för regeringens bedömning: Enligt artikel 26.6 ska medlemsstaterna, med avvikelse från vad som gäller enligt artikel 14.2 i familjeåterförordningsdirektivet, inte uppställa en tidsfrist som villkor för familjemedlemmars tillträde till arbetsmarknaden.

Enligt artikel 14.2 i familjeåterförordningsdirektivet får medlemsstaterna besluta på vilka villkor som familjemedlemmar får utöva verksamhet som anställda eller egenföretagare. Till exempel får medlemsstaterna införa tidsgränser innan familjemedlemmen kan beviljas tillstånd att utöva verksamhet som anställd. Vid genomförandet av familjeåterförordningsdirektivet i svensk rätt infördes inte några sådana begränsningar.

Enligt 6 kap. 3 § UtL får arbetstillstånd ges till en utlänning som har ett tidsbegränsat uppehållstillstånd, om inte skäl hänförliga till syftet med uppehållstillståndet talar mot det. Någon tidsfrist som villkor för tillträdet till arbetsmarknaden finns inte. Den angivna bestämmelsen blir tillämplig också för familjemedlemmar till den som har beviljats uppehållstillstånd för forskning. Direktivets krav på att familjemedlemmar ska ges tillträde till arbetsmarknaden utan krav på viss vistelsetid tillgodoses således genom gällande rätt och kräver inte någon författningsändring.

16.6 Familjemedlemmar till studerande

Regeringens förslag: Regeringen ska få meddela föreskrifter om uppehållstillstånd för familjemedlemmar till en utlänning som har ett uppehållstillstånd för studier inom högre utbildning eller ett uppehållstillstånd efter slutförda studier. Ett bemyndigande med sådan innebörd ska placeras i det nya kapitlet i utlänningslagen.

Promemorian innehåller inte något uttryckligt förslag. Innebörden av de förslag som lämnas i promemorian är att de nuvarande bemyndigandena i 5 kap. 23 § UtL ska stå kvar oförändrade.

Remissinstanserna yttrar sig inte i frågan.

Skälen för regeringens förslag: Upphållstillstånd för familjemedlemmar till studerande behandlas inte i direktivet. Enligt den nuvarande ordningen gäller att regeringen får meddela föreskrifter om dels uppehållstillstånd för familjemedlemmar till en utlänning som slutfört en högskoleutbildning för vilken uppehållstillstånd för studier beviljats, dels uppehållstillstånd för familjemedlemmar till en utlänning som har beviljats uppehållstillstånd för studier (5 kap. 23 § andra och sjätte styckena UtL). Med stöd av bemyndigandet har det i utlänningsförordningen tagits in bestämmelser om uppehållstillstånd för familjemedlemmar till utlänningar som har uppehållstillstånd för högskolestudier och för

familjemedlemmar till utlänningar som har uppehållstillstånd efter slutförda högskolestudier (4 kap. 4 b § UtlF).

Promemorians förslag innebär att de ovan nämnda bemyndigandena i utlänningslagen ska finnas kvar oförändrade. Regeringen instämmer i att det är lämpligt att uppehållstillstånd för familjemedlemmar till en utlänning som får vistas i Sverige för studier eller för att söka arbeta efter slutförda studier även fortsättningsvis regleras på förordningsnivå. Emellertid anser regeringen att bemyndigandet att meddela sådana föreskrifter såvitt gäller de utlänningar som har ett uppehållstillstånd för studier inom högre utbildning eller ett uppehållstillstånd efter slutförda studier bör föras över till det nya kapitlet i utlänningslagen. Genom en sådan ändring blir regeringen tydligare och de bestämmelser som gäller för studerande inom högre utbildning och för deras familjemedlemmar samlas i ett och samma kapitel.

Sammantaget föreslår regeringen att det i det nya kapitlet i utlänningslagen införs en bestämmelse om att regeringen får meddela föreskrifter om uppehållstillstånd för familjemedlemmar till en utlänning som har beviljats antingen ett uppehållstillstånd för studier inom högre utbildning eller ett uppehållstillstånd efter slutförda studier och att bemyndigandena i 5 kap. 23 § UtlL delvis ändras.

17 Rörlighet inom EU för forskare och studerande

17.1 Forskares rörlighet för kortare vistelse i Sverige

Regeringens förslag: En utlänning som har beviljats ett uppehållstillstånd för forskning av en annan EU-stat får under giltighetstiden för tillståndet i högst 180 dagar under en 360-dagarsperiod resa in och vistas i Sverige för att utföra en del av sin forskning hos en godkänd forskningshuvudman här. Rätten till inresa och vistelse i högst 180 dagar under en 360-dagarsperiod gäller även medföljande familjemedlemmar som har beviljats uppehållstillstånd av den andra EU-staten på grund av anknytning till forskaren. Rätten till inresa och vistelse gäller dock inte om forskaren eller familjemedlemmarna utgör ett hot mot allmän ordning, allmän säkerhet eller allmän folkhälsa.

Regeringens bedömning: Möjligheten som ges enligt direktivet att begära att den som har beviljats ett uppehållstillstånd för forskning av en annan EU-stat eller att forskningshuvudmannen i den andra EU-staten underrättar Migrationsverket om förflyttningen till Sverige bör inte utnyttjas.

Promemorians förslag och bedömning överensstämmer i huvudsak med regeringens. I promemorians förslag anges inte uttryckligen att familjemedlemmar har rätt till inresa.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna tillstyrker eller har inte några synpunkter på promemorians förslag och bedömning. *Migra-*

tionsverket tar upp att det kan finnas begränsade möjligheter att kontrollera att forskare som utnyttjar sin rätt till rörlighet för kortare vistelse inte utgör ett hot mot allmän ordning, allmän säkerhet eller allmän folkhälsa.

Skälen för regeringens förslag och bedömning

Förutsättningar för rätt till vistelse

Enligt artikel 28.1 ska forskare som innehar ett giltigt tillstånd som utfärdats av en medlemsstat, den första medlemsstaten, ha rätt att vistas i en eller flera andra medlemsstater under en period av högst 180 dagar under en 360-dagarsperiod per medlemsstat i syfte att bedriva en del av sin forskning vid ett forskningsorgan där. Enligt artikel 30 ska familjemedlemmar till forskare som har ett giltigt uppehållstillstånd som utfärdats av den första medlemsstaten ha rätt att resa in och vistas i en eller flera andra medlemsstater för att följa med forskaren.

För att uppfylla direktivet bör det i det nya kapitlet i utlänningslagen tas in en bestämmelse som innebär att en utlänning som har beviljats ett uppehållstillstånd för forskning av en annan EU-stat under giltighetstiden för det tillståndet får resa in och vistas i Sverige i högst 180 dagar under en 360-dagarsperiod för att utföra en del av sin forskning hos en godkänd forskningshuvudman här. Rätten till inresa och vistelse i högst 180 dagar under en 360-dagarsperiod bör även gälla för medföljande familjemedlemmar till den som ska utföra forskning här under förutsättning att de har ett uppehållstillstånd utfärdat av den andra EU-staten på grund av anknytning till forskaren.

Hot mot allmän ordning, allmän säkerhet eller allmän folkhälsa

I artikel 28.8 anges att en forskare som anses utgöra ett hot mot allmän ordning, allmän säkerhet eller folkhälsan inte får tillåtas att resa in i eller vistas på den andra medlemsstatens territorium. I artikel 30.4 anges att en forskares familjemedlemmar som anses utgöra hot mot allmän ordning, allmän säkerhet eller folkhälsan inte får tillåtas att resa in i eller vistas på den andra medlemsstatens territorium.

Bestämmelserna i direktivet är tvingande. Det bör därför införas en bestämmelse om att rätten till inresa och vistelse i Sverige för den som av en annan EU-stat har beviljats uppehållstillstånd för forskning eller som familjemedlem till forskaren inte gäller om utlänningsutövningen utgör ett hot mot allmän ordning, allmän säkerhet eller allmän folkhälsa.

Underrättelse om kortare förflyttning till Sverige

Direktivet medger att medlemsstaterna inför ett underrättelsesystem där forskaren, forskningsorganet i den första eller forskningsorganet i den andra medlemsstaten underrättar behöriga myndigheter i den första och den andra medlemsstaten om att forskaren har för avsikt att bedriva en del av forskningen vid forskningsorganet i den andra medlemsstaten. Medlemsstaterna får besluta att underrättelsen antingen sker i samband med ansökan i den första medlemsstaten, om rörlighet till den andra medlemsstaten redan planerats i det skedet (artikel 28.2 a), eller så snart den planerade rörligheten är känd efter det att forskaren beviljats inresa i den första medlemsstaten (artikel 28.2 b).

Den andra medlemsstaten får inom 30 dagar efter det att den har mottagit en fullständig underrättelse invända mot rörligheten för forskaren till dess territorium. Om inga invändningar mot rörligheten görs inom denna 30-dagarsfrist får forskarens rörlighet äga rum när som helst inom tillståndets giltighetstid (artiklarna 28.3 och 28.4). Den andra medlemsstaten får då utfärda en handling till forskaren där det intygas att han eller hon har rätt att vistas på medlemsstatens territorium och utöva de rättigheter som föreskrivs i direktivet (artikel 28.10). Grund för att motsätta sig rörlighet kan, enligt artikel 28.7, vara att underrättelsen inte omfattar en giltig resehandling och ett giltigt uppehållstillstånd utfärdat av den första medlemsstaten eller, i förekommande fall, att det saknas uppgift i det bifogade mottagningsavtalet om rörlighetens planerade längd, bevis som styrker att forskaren har en heltäckande sjukförsäkring eller bevis som styrker att forskaren har tillräckliga medel för sitt uppehälle. Andra grunder för att invända mot rörligheten kan vara att de uppvisade tillstånden eller handlingarna har förvärvats på ett bedrägligt sätt, förfalskats eller ändrats i något avseende, eller att värdenheten eller forskningsorganet inte är godkänt som sådant i medlemsstaten. Ytterligare grunder för att invända mot rörligheten är om någon av de fakultativa avslagsgrunder som anges i artikel 20.2 är tillämplig eller om vistelsens maximala längd har nåtts.

Om de behöriga myndigheterna i den andra medlemsstaten invänder mot rörligheten ska de utan dröjsmål skriftligen informera de behöriga myndigheterna i den första medlemsstaten och den som har lämnat underrättelsen om detta (artikel 28.9). Om rörligheten redan har ägt rum, får den andra medlemsstaten begära att forskaren omedelbart upphör med all verksamhet och lämnar dess territorium. I ett sådant fall ska den första medlemsstaten återta utlänningen. Om en medlemsstat väljer att tillämpa det underrättelseförfarande som avses i artikel 28.2, ska vissa handlingar och uppgifter översändas för att familjemedlemmar till den som har beviljats uppehållstillstånd för forskning ska ha rätt att följa med forskaren vid vistelser i andra medlemsstater.

Beroende på hur EU:s medlemsstater väljer att genomföra direktivets bestämmelser om rörlighet inom EU kommer olika regler att gälla vid forskares rörlighet mellan medlemsstaterna. Enligt artikel 37 ska medlemsstaterna utse kontaktpunkter som ska ansvara för att motta och översända den information som behövs för att genomföra bestämmelserna om rörlighet mellan medlemsstaterna (se vidare i avsnitt 20). Det kommer därmed att framgå för övriga medlemsstater vilket system Sverige har valt för att genomföra direktivets bestämmelser om rörlighet.

Att från svensk sida ställa upp ett krav på underrättelse om att den som har beviljats ett uppehållstillstånd för forskning av en annan medlemsstat har för avsikt att utföra forskning hos en godkänd forskningshuvudman här i högst 180 dagar under en 360-dagarsperiod har både för- och nackdelar. Det som talar för att inrätta ett sådant underrättelsekrav är att Migrationsverket ges möjlighet att kontrollera att t.ex. kraven på sjukförsäkring och försörjning är uppfyllda. Vidare kan verket kontrollera att forskaren har en giltig resehandling och även rörlighetens planerade längd, inklusive datum för dess början och slut.

Det som talar mot att införa ett krav på underrättelse vid kortare tids rörlighet till Sverige är att direktivets syfte – att underlätta rörligheten

inom EU för forskare bland annat genom att minska den administrativa bördan (skäl 44) – inte fullt ut uppnås. I direktivet finns det inget krav på att det ska röra sig om en sammanhängande period om 180 dagar, utan det kan röra sig om vistelser på några veckor eller en eller två månader varefter forskaren återvänder till den EU-stat som har utfärdat tillståndet eller till en annan EU-stat för att bedriva en del av sin forskning i den staten. Om det finns behov kan forskaren åter resa in i Sverige för att fortsätta att utföra forskning här under de resterande dagarna av 180-dagarsperioden. Att ställa upp som villkor att Migrationsverket ska underrättas om att en person med uppehållstillstånd för forskning utfärdat av en annan EU-stat har för avsikt att vistas i Sverige för att utföra forskning hos en godkänd forskningshuvudman här, skulle innebära en ökad administrativ börda för berörda myndigheter. En underrättelseskyldighet bedöms inte medföra några sådana fördelar att de skulle uppväga denna börda.

Migrationsverket tar upp att det kan finnas begränsade möjligheter att kontrollera att forskare som utnyttjar sin rätt till rörlighet för kortare vistelse inte utgör ett hot mot allmän ordning, allmän säkerhet eller allmän folkhälsa. Den EU-stat som har beviljat forskaren uppehållstillstånd enligt direktivet har redan kontrollerat att förutsättningarna för uppehållstillstånd är uppfyllda. Det innebär bl.a. att den EU-staten har gjort bedömningen att forskaren inte utgör ett hot mot allmän ordning, allmän säkerhet eller allmän folkhälsa och att forskaren uppfyller de krav som ställs i den EU-staten på bl.a. sjukförsäkring och anställningsvillkor. För det fall att forskaren vill stanna under en längre tid än 180 dagar under en 360-dagarsperiod, kommer dessutom kontroller av forskarens rätt att resa in och vistas i Sverige att göras av Migrationsverket. Som föreslås i avsnitt 17.2 kommer nämligen forskaren då att behöva lämna in en ansökan om uppehållstillstånd för forskning vid rörlighet för längre vistelse i Sverige. Det kan också konstateras att det redan förekommer att utlänningar reser in – och ibland även arbetar – i Sverige en kortare tid utan att någon föregående prövning har gjorts av Migrationsverket eller att någon underrättelse har skickats till verket (se t.ex. 6 b kap. 6 § UtIL om kortare rörlighet för utlänningar med ett ICT-tillstånd utfärdat av en annan EU-stat och Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 265/2010 av den 25 mars 2010 om ändring av konventionen om tillämpning av Schengenavtalet och av förordning (EG) nr 562/2006 vad gäller rörlighet för personer med visering för längre vistelse som innebär att en utlänning som har beviljats ett uppehållstillstånd av en annan EU-stat kan resa in och vistas i Sverige med stöd av det tillståndet och en giltig resehandling i högst 90 dagar under en 180-dagarsperiod).

Sammanfattningsvis gör regeringen bedömningen att det inte bör införas ett krav på underrättelse till Migrationsverket när en forskare som har beviljats uppehållstillstånd för forskning av en annan EU-stat avser att utnyttja rätten till rörlighet för kortare vistelse och bedriva en del av sin forskning i Sverige.

Lagrådet föreslår i detta sammanhang att det ska anges uttryckligen i lagtexten att det inte krävs något särskilt tillstånd för att resa in och vistas i samband med rörlighet för kortare vistelse. Enligt regeringen skulle en sådan upplysning tynga lagtexten i onödan. Att det inte krävs något särskilt tillstånd följer redan av att det inte ställs upp något krav på utlänningen att inhämta tillstånd före rörligheten. Inte heller anges det i andra liknande

17.2 Forskares rörlighet för längre vistelse i Sverige

17.2.1 Förutsättningar för tillstånd i Sverige

Regeringens förslag: En utlänning som har beviljats ett uppehållstillstånd för forskning av en annan EU-stat och som ska utföra forskning i Sverige i mer än 180 dagar enligt ett mottagningsavtal som har ingåtts enligt lagen om godkännande av forskningshuvudmän att ta emot gästforskare ska beviljas ett uppehållstillstånd för forskning vid rörlighet för längre vistelse under samma förutsättningar som gäller för uppehållstillstånd för forskning.

Ett uppehållstillstånd för forskning vid rörlighet för längre vistelse ska gälla i minst ett år eller den kortare tid som forskningen enligt mottagningsavtalet ska pågå. Ett sådant tillstånd ska dock inte få gälla för längre tid än det uppehållstillstånd för forskning som har beviljats av en annan EU-stat.

Regeringens bedömning: Möjligheten enligt direktivet att fastställa en längsta period för rörlighet för längre vistelse bör inte utnyttjas. Inte heller bör utnyttjas möjligheten att kräva att ansökan ska ges in minst 30 dagar innan rörligheten för längre vistelse inleds eller innan utgången av perioden för rörlighet för kortare vistelse.

Promemorians förslag och bedömning överensstämmer i huvudsak med regeringens. I promemorian föreslås det inte en uttrycklig bestämmelse om att ett uppehållstillstånd vid rörlighet för längre vistelse inte ska få gälla för längre tid än det uppehållstillstånd för forskning som har beviljats av den andra EU-staten. I promemorian föreslås det att det i utlänningslagen ska införas en bestämmelse om att utlänningen får utföra forskning hos forskningshuvudmannen under tiden för ansökans prövning om giltighetstiden för det uppehållstillstånd för forskning som har beviljats av den andra EU-staten inte har löpt ut och tidsfristen på 180 dagar för rörlighet för kortare vistelse inte har nåtts.

Remissinstanserna tillstyrker eller har inte några synpunkter på promemorians förslag och bedömning.

Skälen för regeringens förslag och bedömning

Direktivet

I artikel 29 finns det bestämmelser om rörlighet för vistelse i mer än 180 dagar per medlemsstat för en forskare som har beviljats uppehållstillstånd av en annan medlemsstat. Medlemsstaterna kan välja att tillämpa artikel 28 även i sådana fall och tillåta den som har ett uppehållstillstånd för forskning utfärdad av en annan medlemsstat att bedriva forskning under giltighetstiden för tillståndet på sina territorier – med eller utan ett krav på underrättelse (artikel 29.1 a). Medlemsstaterna kan även välja att införa ett krav på att en ansökan om uppehållstillstånd ska ges in till behöriga myndigheter (artikel 29.1 b). I artikel 29.2 a anges att den andra

medlemsstaten i sådana fall får begära att sökanden lämnar in följande handlingar:

- en giltig resehandling och ett giltigt uppehållstillstånd utfärdat av den första medlemsstaten,
- bevis på en gällande sjukförsäkring,
- bevis på tillräckliga medel för att bekosta sitt uppehälle under vistelsen och för en eventuell återresa till den första medlemsstaten,
- det mottagningsavtal som ingåtts i den första medlemsstaten, eller om så krävs, ett mottagningsavtal som har ingåtts med forskningsorganet i den berörda medlemsstaten, och
- information om rörlighetens planerade längd inklusive datum för dess början och slut.

Den andra medlemsstaten får kräva att sökanden uppger sin adress på medlemsstatens territorium och att handlingarna ges in på den statens officiella språk eller på något av unionens officiella språk.

Enligt artikel 29.3 får medlemsstaterna avslå en ansökan om rörlighet för längre vistelse om

- villkoren enligt artikel 29.2 a inte är uppfyllda,
- avslagsgrunderna för en ansökan om uppehållstillstånd för forskning i artikel 20 är tillämpliga (med undantag för artikel 20.1 a),
- forskarens tillstånd i den första medlemsstaten löper ut under förfarandet, eller
- i tillämpliga fall, vistelsens maximala längd har nåtts, dvs. i de fall en medlemsstat har beslutat att fastställa en längsta rörlighetsperiod för längre vistelse för forskare.

Enligt artikel 29.4 får en forskare som anses utgöra ett hot mot allmän ordning, allmän säkerhet eller folkhälsan inte tillåtas att resa in i eller vistas på den andra statens territorium.

Förutsättningar för uppehållstillstånd för forskning vid rörlighet för längre vistelse i Sverige

När det gäller vistelse för att utföra forskning för längre tid än 180 dagar för en utlänning som beviljats ett uppehållstillstånd för forskning av en annan EU-stat finns det alltså en valmöjlighet för medlemsstaterna. Medlemsstaterna kan välja mellan att låta utlänningen vistas i landet helt utan att förflyttningen föregås av något formaliserat förfarande, att kräva att forskaren, forskningsorganet i den första eller forskningsorganet i den andra medlemsstaten underrättar de behöriga myndigheterna i medlemsstaterna om förflyttningen eller att införa ett särskilt tillstånd för forskning vid rörlighet för längre vistelse.

Rörlighet för längre vistelse kan ge utlänningen rätt att vistas i Sverige under en förhållandevis lång tid. Redan av denna anledning bör det enligt regeringens mening krävas att forskaren ansöker om ett uppehållstillstånd här. Regeringen föreslår således att det vid rörlighet för längre vistelse ska krävas att en ansökan om uppehållstillstånd ges in till Migrationsverket för prövning av om förutsättningarna för tillstånd är uppfyllda.

I lagrådsremissen föreslås det att det aktuella uppehållstillståndet ska benämnas uppehållstillstånd för forskning för rörlighet för längre vistelse. *Lagrådet* anser att termen förefaller olämplig eftersom den innehåller ordet för flera gånger och även ger intryck av att det är just forskarens

rörlighet som är det centrala momentet och inte forskningen. Lagrådet anser därför att begreppet rörlighet bör utgå ur termen. Regeringen konstaterar emellertid att både den forskning som ska utföras i Sverige och forskarens rörlighet är av avgörande betydelse för det aktuella uppehållstillståndet. Uttrycket rörlighet för längre vistelse är dessutom taget från direktivet och förekommer i andra liknande sammanhang (se t.ex. 6 b kap. 2 §). Regeringen anser därför att begreppet rörlighet inte bör utmönstras ur benämningen på uppehållstillståndet. I förhållande till lagrådsremissens förslag finns det dock anledning att i viss utsträckning ändra termen språkligt. Sammantaget föreslås det att det aktuella uppehållstillståndet ska benämnas uppehållstillstånd för forskning vid rörlighet för längre vistelse.

Förutsättningarna för att få ett uppehållstillstånd för forskning vid rörlighet för längre vistelse och i vilka fall en ansökan om ett sådant tillstånd ska avslås överensstämmer i allt väsentligt med vad som gäller för ett uppehållstillstånd för forskning (se avsnitt 9 och 15.1). Det bedöms därför som ändamålsenligt att använda sig av de beviljande- och avslagsgrunder som direktivet ger möjlighet till även när det gäller ett uppehållstillstånd för forskning vid rörlighet för längre vistelse. Bestämmelser som på detta sätt genomför direktivet bör tas in i utlänningslagens nya kapitel.

I artikel 29.2 a anges att medlemsstaterna får kräva att sökanden ska lämna in vissa handlingar. I avsnitt 8.1 görs bedömningen att bestämmelser om innehållet i ansökan som huvudregel inte bör formuleras som ett krav på sökanden att ge in vissa specificerade handlingar vid ansökningstillfället. I stället bör utgångspunkten vara att det i lagen ska anges vilka förutsättningar som ska gälla för att ett tillstånd ska kunna beviljas. Att det är en förutsättning att sökanden kan visa att dessa förutsättningar är uppfyllda bedöms inte heller i det här sammanhanget behöva anges särskilt i lagtexten.

För att uppfylla direktivets krav bör det, i likhet med vad som gäller för uppehållstillstånd för forskning, framgå av 6 § GodkL att mottagningsavtalet ska utgöra en del av ansökan om uppehållstillstånd för forskning vid rörlighet för längre vistelse (se även avsnitt 9.4 om mottagningsavtalets innehåll).

Tillståndstider och rätt att utföra forskning under tiden för ansökans prövning

I artikel 29.1 anges att medlemsstaterna får fastställa en längsta period för rörlighet för längre vistelse för forskare som inte får vara kortare än 360 dagar. Enligt gällande ordning finns det ingen gräns för hur lång tid som en forskare kan beviljas uppehållstillstånd för forskning i Sverige. Det saknas anledning att nu införa en sådan tidsgräns. Möjligheten enligt direktivet i denna del bör därför inte utnyttjas.

I likhet med vad som föreslås gälla för uppehållstillstånd för forskning bör ett uppehållstillstånd för forskning vid rörlighet för längre vistelse beviljas för minst ett år eller den kortare tid som forskningen enligt mottagningsavtalet avser. En bestämmelse med denna innebörd bör tas in i utlänningslagens nya kapitel. Till skillnad från promemorian anser regeringen att det bör tydliggöras att tillståndstiden inte får överstiga den tid som gäller enligt det uppehållstillstånd för forskning som har beviljats

av den andra EU-staten. Det är nämligen det uppehållstillståndet som ger rätt till rörlighet enligt artikel 29 och som utgör grunden för vistelsen i Sverige. Ett giltigt uppehållstillstånd för forskning som har beviljats av en annan EU-stat bör därför krävas under hela tillståndstiden. Regeringen föreslår därför, till skillnad från promemorian, att en bestämmelse med den innebörden ska tas in i utlänningslagens nya kapitel.

Enligt artikel 29.2 d ska den som har beviljats ett uppehållstillstånd för forskning av en annan EU-stat få bedriva en del av forskningen hos forskningshuvudmannen i den andra medlemsstaten under tiden för ansökans prövning om giltighetstiden för det tillståndet inte löpt ut och tidsfristen på 180 dagar för rörlighet för kortare vistelse inte nåtts. Enligt promemorians förslag skulle en bestämmelse med sådan innebörd tas in i det nya kapitlet i utlänningslagen. Regeringen gör i stället bedömningen att frågan bör regleras på förordningsnivå tillsammans med övriga undantag för forskare från kravet på arbetstillstånd.

Den möjlighet som ges enligt artiklarna 29.2 d ii) och 29.2 e att ställa som krav på sökanden att ge in ansökan minst 30 dagar innan rörligheten för längre vistelse inleds eller innan perioden för rörlighet för kortare vistelse löper ut bör inte utnyttjas.

17.2.2 Återkallelse av uppehållstillstånd för forskning vid rörlighet för längre vistelse

Regeringens förslag: Ett uppehållstillstånd för forskning vid rörlighet för längre vistelse ska få återkallas under samma förutsättningar som gäller för ett uppehållstillstånd för forskning.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna har inte några synpunkter på promemorians förslag.

Skälen för regeringens förslag: Enligt artikel 29.6 får ett uppehållstillstånd för forskning vid rörlighet för längre vistelse återkallas om villkoren för tillståndet i fråga inte, eller inte längre, är uppfyllda eller om någon av de grunder för återkallelse av tillståndet som anges i artikel 21 är tillämplig, med undantag av de bestämmelser där som rör återkallelse av tillstånd för studerande. Bestämmelserna i artiklarna motsvarar de grunder som kan ligga till grund för återkallelse av ett uppehållstillstånd för forskning (se avsnitt 15.2). För att uppfylla direktivets krav bör motsvarande bestämmelser om återkallelse införas för uppehållstillstånd för forskning vid rörlighet för längre vistelse.

Regeringens förslag: En utlänning som har beviljats ett uppehållstillstånd för studier inom högre utbildning av en annan EU-stat får under giltighetstiden för tillståndet i högst 360 dagar resa in och vistas i Sverige för att bedriva studier vid en läroanstalt för högre utbildning här, om

– den utbildning som utlänningen har antagits till i Sverige bedrivs inom ramen för ett unionsprogram eller ett multilateralt program som främjar tredjelandsmedborgares rörlighet eller ett avtal mellan två eller flera läroanstalter för högre utbildning, och

– utlänningen har underrättat Migrationsverket om sin avsikt att bedriva studier här och Migrationsverket inte har invänt mot planerade vistelsen i Sverige.

Migrationsverket får inom 30 dagar från det att en underrättelse eller, om utlänningen har förelagts att komplettera underrättelsen, kompletterande underlag har kommit in invända mot utlänningens vistelse i Sverige, om vissa angivna förutsättningar inte är uppfyllda, om det finns grund för avslag, om utlänningen inte har betalat de avgifter som tas ut för studierna vid läroanstalten i Sverige eller om utlänningen redan har vistats i Sverige under en period av 360 dagar.

Rätten till inresa och vistelse gäller inte för en utlänning som utgör ett hot mot allmän ordning, allmän säkerhet eller allmän folkhälsa.

Migrationsverkets beslut att invända mot en utlänningens rörlighet får överklagas till en migrationsdomstol.

Regeringens bedömning: Bestämmelser om vilka uppgifter som en underrättelse ska innehålla och att Migrationsverket ska underrätta berörd EU-stat och den utlänning som lämnat in underrättelsen, om beslut att invända mot utlänningens planerade vistelse i Sverige bör tas in i förordning.

Promemorians förslag och bedömning överensstämmer i huvudsak med regeringens. Enligt promemorians lagförslag finns det inte någon uttrycklig möjlighet att komplettera en underrättelse innan 30-dagarsfristen börjar löpa. Det anges inte heller uttryckligen i promemorian att Migrationsverket ska få invända mot rörligheten om utlänningen inte har betalat de avgifter som tas ut för studierna vid läroanstalten i Sverige eller att utlänningen behöver vara antagen till en utbildning i Sverige. Vidare görs i promemorian bedömningen att Migrationsverkets beslut att invända mot en underrättelse om rörlighet inte bör få överklagas.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna tillstyrker eller har inte några synpunkter på promemorians förslag och bedömning. *Sveriges förenade studentkårer (SFS)* och *Sveriges unga akademi* avstyrker eller ifrågasätter förslaget att införa ett underrättelseförfarande. *Lunds universitet* och *Högskolan i Halmstad* anser att doktorander inte bör omfattas av underrättelseskyldigheten. *Migrationsverket* anser att kravet på att underrättelsen ska vara inlämnad senast 30 dagar innan förväntad inresa i Sverige bör tydliggöras i lag och att verkets beslut att invända mot en underrättelse om rörlighet bör vara överklagbara i vissa fall. Migrationsverket anför vidare att de uppfattar att sökande enligt förslaget inte kommer att kunna ges möjlighet att komplettera sin underrättelse. Migrations-

verket efterfrågar även vägledning angående vilken form ett eventuellt intyg, som visar rätten att vistas i Sverige för studerande som utnyttjar sin rätt till rörlighet, ska ha. *Utredningen om ökad internationalisering av universitet och högskolor* anser att ett system med underrättelser till Migrationsverket bör utvärderas för att säkerställa att det fungerar i enlighet med intentionerna.

Skälen för regeringens förslag och bedömning

Förutsättningar för rätt till vistelse

Enligt artikel 31.1 ska studerande som innehar ett giltigt tillstånd som har utfärdats av den första medlemsstaten och som omfattas av ett unionsprogram eller ett multilateralt program med rörlighetsåtgärder eller av ett avtal mellan två eller flera läroanstalter för högre utbildning ha rätt till inresa och vistelse i syfte att bedriva en del av sina studier vid en läroanstalt för högre utbildning i en eller flera andra medlemsstater under en period om upp till 360 dagar per medlemsstat med förbehåll för de villkor som anges i punkterna 2–10 i artikel 31.

För att uppfylla direktivets krav bör det i det nya kapitlet i utlänningslagen tas in en bestämmelse som innebär att en utlänning som har beviljats ett uppehållstillstånd för studier inom högre utbildning av en annan EU-stat under giltighetstiden för det tillståndet får resa in och vistas i Sverige i högst 360 dagar för att bedriva studier vid en läroanstalt för högre utbildning här.

Hot mot allmän ordning, allmän säkerhet eller allmän folkhälsa

I artikel 31.8 anges att en studerande som anses utgöra ett hot mot allmän ordning, allmän säkerhet eller folkhälsan inte får tillåtas att resa in i eller vistas på den andra medlemsstatens territorium.

Bestämmelsen i direktivet är tvingande. Det bör därför införas en bestämmelse om att rätten till inresa och vistelse i Sverige för den som av en annan EU-stat har beviljats uppehållstillstånd för studier inom högre utbildning inte gäller om utlänningen utgör ett hot mot allmän ordning, allmän säkerhet eller allmän folkhälsa.

Underrättelse om förflyttning till Sverige

Direktivet medger att medlemsstaterna inför ett underrättelsesystem där den studerande, läroanstalten i den första eller läroanstalten i den andra medlemsstaten underrättar behöriga myndigheter i den första och den andra medlemsstaten om att den studerande har för avsikt att bedriva en del av sina studier vid läroanstalten för högre utbildning i den andra medlemsstaten. Medlemsstaterna får besluta att underrättelsen antingen sker i samband med ansökan i den första medlemsstaten, om rörlighet till den andra medlemsstaten redan planerats i det skedet (artikel 31.2 a), eller så snart den planerade rörligheten är känd efter det att den studerande beviljats inresa i den första medlemsstaten (artikel 31.2 b).

Den andra medlemsstaten får inom 30 dagar efter det att den mottagit en fullständig underrättelse invända mot rörligheten för den studerande till dess territorium. Om inga invändningar mot rörligheten görs inom denna 30-dagarsfrist, får den studerandes rörlighet äga rum när som helst inom

tillståndets giltighetstid (artikel 31.3 och 31.4). Den andra medlemsstaten får då utfärda en handling till den studerande där det intygas att han eller hon har rätt att vistas på medlemsstatens territorium och utöva de rättigheter som föreskrivs i direktivet (artikel 31.10).

Grund för att motsätta sig rörlighet kan, enligt artikel 31.7, vara att underrättelsen inte omfattar en giltig resehandling eller ett giltigt uppehållstillstånd utfärdat av den första medlemsstaten eller att det saknas uppgifter om att den studerande har antagits vid en läroanstalt i den andra medlemsstaten, om rörlighetens planerade längd, om att den studerande har en heltäckande sjukförsäkring, om att den studerande har tillräckliga medel för sitt uppehälle eller, i tillämpliga fall, om att den studerande har betalat studieavgiften. Andra grunder för att invända mot rörligheten kan vara att de uppvisade tillstånden eller handlingarna har förvärvats på ett bedrägligt sätt, förfalskats eller ändrats i något avseende eller att läroanstalten inte är godkänd som sådan i medlemsstaten. Ytterligare grunder för att invända mot rörligheten är om någon av de fakultativa avslagsgrunder som anges i artikel 20.2 är tillämplig eller om maximilängden för vistelse i högst 360 dagar har nåtts. Om de behöriga myndigheterna i den andra medlemsstaten invänder mot rörligheten ska de utan dröjsmål skriftligen informera dels de behöriga myndigheterna i den första medlemsstaten, dels den som har lämnat underrättelsen (artikel 31.9).

Beroende på hur EU:s medlemsstater väljer att genomföra direktivets bestämmelser om rörlighet inom EU kommer olika regler att gälla vid studerandes rörlighet mellan medlemsstaterna. Enligt artikel 37 ska medlemsstaterna utse kontaktpunkter som ska ansvara för att motta och översända den information som behövs för att genomföra bestämmelserna om rörlighet mellan medlemsstaterna. Det kommer därmed att framgå för övriga medlemsstater vilket system Sverige har valt för att genomföra direktivets bestämmelser om rörlighet.

I likhet med vad som anges i avsnitt 17.1 om ett underrättelseförfarande för forskare finns det både för- och nackdelar med att införa ett krav på underrättelse vid en utlännings planerade vistelse i Sverige för att bedriva studier inom högre utbildning här med stöd av en annan medlemsstats uppehållstillstånd. En studerande har enligt direktivet rätt att vistas i en annan medlemsstat upp till 360 dagar. Att medge att en person som beviljats uppehållstillstånd för studier av en annan medlemsstat får studera här utan krav på underrättelse innebär således att han eller hon ges rätt att vistas här under en lång tid utan någon kontroll, vare sig av att han eller hon har tillräckliga medel för sin försörjning under vistelsen här eller att han eller hon faktiskt är antagen till en utbildning i Sverige och har betalat sina anmälnings- och studieavgifter. Förfarandet med rörlighet inom unionen för att bedriva studier med stöd av andra EU-staters tillstånd är nytt och det kan inte uteslutas att ett sådant förfarande kan komma att leda till missbruk, t.ex. om en persons egentliga syfte med inresan till Sverige är något annat än studier. Ett underrättelseförfarande innebär att Migrationsverket ges möjlighet att kontrollera att t.ex. kraven på sjukförsäkring och försörjningsförmåga är uppfyllda. Vidare kan verket kontrollera att den studerande har en giltig resehandling och att han eller hon är antagen till en utbildning här. Skillnaden mot ett vanligt ansökningsförfarande för tillstånd är att inget formellt beslut om uppehållstillstånd behöver fattas och att något uppehållstillståndskort inte behöver utfärdas. Mot denna bak-

grund anser regeringen, till skillnad från *Sveriges förenade studentkårer (SFS)* och *Sveriges unga akademi*, att det bör införas ett underrättelseförfarande vid studerandes rörlighet. Ett sådant förfarande bör gälla för alla som har beviljats ett uppehållstillstånd för studier inom högre utbildning av en annan EU-stat och som vill utnyttja rätten till rörlighet i Sverige. Doktorander bör därför inte, vilket *Lunds universitet* och *Högskolan i Halmstad* förespråkar, undantas från kravet på underrättelse. Regeringen avser dock, som *Utredningen om ökad internationalisering av universitet och högskolor* är inne på, följa utvecklingen för att säkerställa att ordningen med underrättelser fungerar på avsett sett.

Migrationsverket ska få invända mot rörligheten

I enlighet med vad som föreskrivs i direktivet bör det finnas en möjlighet för Migrationsverket att invända mot en studerandes planerade rörlighet. Sådan möjlighet bör finnas om förutsättningarna för kortare rörlighet inte är uppfyllda. Det innebär att den studerande behöver ha beviljats ett uppehållstillstånd för studier inom högre utbildning av en annan EU-stat som är giltigt under hela den planerade vistelsen i Sverige. Dessutom innebär det, vilket regeringen anser delvis bör förtydligas jämfört med vad som föreslås i promemorian, att utlänningsen behöver vara antagen till en utbildning i Sverige som bedrivs inom ramen för ett unionsprogram eller ett multilateralt program som främjar tredjelandsmedborgares rörlighet eller ett avtal mellan två eller flera läroanstalter för högre utbildning. Vidare bör Migrationsverket kunna invända mot rörligheten om den studerande inte uppfyller de allmänna förutsättningarna som föreslås gälla för att beviljas uppehållstillstånd enligt det nya kapitlet i utlänningslagen. I dessa ingår bl.a. krav på försörjningsförmåga och sjukförsäkring. Migrationsverket bör dessutom kunna invända om någon av de fakultativa avslagsgrunder som anges i artikel 20.2 är tillämplig eller om utlänningsen redan har vistats i Sverige under en period av 360 dagar. I förhållande till promemorians förslag finns det enligt regeringens mening också anledning att uttryckligen ange att Migrationsverket får invända mot rörligheten om utlänningsen inte har betalat de avgifter som tas ut för studierna vid läroanstalten i Sverige (jfr avsnitt 10.1).

I promemorian föreslås det att Migrationsverket ska få invända mot en underrättelse inom 30 dagar från det att underrättelsen har kommit in. Vidare framgår det att en förutsättning för att en studerande ska få vistas i Sverige med stöd av sin rätt till rörlighet enligt direktivet är att han eller hon har underrättat Migrationsverket om sin avsikt att bedriva studier i Sverige och att Migrationsverket inte har invänt mot den planerade vistelsen i Sverige. *Migrationsverket* anser att kravet på att underrättelsen ska vara inlämnad senast 30 dagar före förväntad inresa i Sverige bör tydliggöras i lag. Vidare anser verket att promemorians förslag innebär att det inte kommer att vara möjligt att bereda utlänningsen möjlighet att komplettera sin underrättelse.

Enligt direktivet gäller att om den studerande har lämnat in en underrättelse och det inte har framförts några invändningar inom 30 dagar efter det att en fullständig underrättelse har mottagits av de behöriga myndigheterna, får den studerandes rörlighet till den andra medlemsstaten äga rum när som helst under tillståndets giltighetstid (se artiklarna 30.3, 30.4, 30.7

och 30.9). Det ställs i direktivet alltså inte upp, och bör inte heller införas i svensk rätt, något uttryckligt krav på att en underrättelse ska ges in viss tid före förväntad inresa. Av direktivets regler följer emellertid att de behöriga myndigheterna ska få 30 dagar på sig att invända mot rörligheten efter det att en fullständig underrättelse har mottagits och att rörligheten inte får äga rum innan denna tid har löpt ut. I förhållande till promemorian förslag anser regeringen därför att det i lagtexten tydligare ska anges att tiden för att göra en invändning måste ha löpt ut för att rörligheten ska få äga rum. Det bör också tydliggöras att om Migrationsverket har förelagt sökanden att komplettera underrättelsen, bör tiden räknas från när det kompletterande underlaget kom in till verket. Det är nämligen först då som en fullständig underrättelse kan anses ha kommit in till Migrationsverket.

Om Migrationsverket finner att utlänningen inte bör få resa in och vistas i Sverige, bör verket i enlighet med artikel 31.9 informera berörd EU-stat och utlänning om sitt beslut att invända mot utlänningens planerade vistelse i Sverige och skälen för detta. Verkställighetsföreskrifter med sådan innebörd kan lämpligen tas in på förordningsnivå.

I detta sammanhang efterfrågar Migrationsverket vägledning angående vilken form ett intyg om att den studerande har rätt att vistas på territoriet ska ha (jfr artikel 31.10). Något förslag om att det ska utfärdas ett sådant intyg lämnas varken i promemorian eller i denna proposition. Om en utlänning skulle behöva visa att han eller hon har rätt att vistas i Sverige med stöd av reglerna om rörlighet, bör det kunna ordnas genom att utlänningen presenterar ett uppehållstillstånd för studier som är utfärdat av en annan EU-stat och uppgifter från Migrationsverket om att det har gjorts en underrättelse om rörligheten som inte har föranlett någon invändning.

Vidare anser *Lagrådet* att det ska anges uttryckligen i lagtexten att det inte krävs något särskilt tillstånd för att resa in och vistas i Sverige vid studenters rörlighet. Av samma skäl som utvecklas i avsnitt 17.1 anser regeringen att det inte bör införas en sådan upplysning i lagtexten.

Möjligheten att överklaga Migrationsverkets beslut om invändning mot rörlighet

I promemorian görs bedömningen att ett beslut om invändning mot rörligheten inte bör få överklagas. Denna bedömning grundar sig på att ett sådant beslut ska meddelas senast 30 dagar efter mottagandet av underrättelsen och att det är möjligt för utlänningen att skicka in en ny underrättelse med kompletterande uppgifter och handlingar.

Om Migrationsverket beslutar att invända mot en studerandes rörlighet, innebär det att utlänningen inte får resa in och vistas i Sverige för att studera. I vissa fall kan det, som anges i promemorian, vara möjligt för den studerande att lämna in en ny underrättelse med kompletterande uppgifter för att Migrationsverket ska tillåta – dvs. inte invända mot – rörligheten. Om Migrationsverkets beslut däremot grundar sig på t.ex. att verket anser att den studerande utgör ett hot mot allmän ordning, allmän säkerhet eller allmän folkhälsa, torde en ny underrättelse sällan medföra förbättrade möjligheter för sökanden att få resa in i Sverige. Detsamma gäller för det fall att invändningsbeslutet grundar sig på Migrationsverkets uppfattning i en viss rättsfråga. Om studerande inte ges rätt att få ett invändningsbeslut prövat av en högre instans, kan det därför medföra att vissa utlänningar

fråntas möjligheten att utnyttja sin rörlighet i Sverige. Till detta kommer att andra liknande beslut av Migrationsverket som rör utlänningars möjlighet att resa in och vistas i Sverige generellt är överklagbara till en migrationsdomstol. En sådan möjlighet finns beträffande t.ex. beslut om avslag på en ansökan om uppehållstillstånd och beslut om avslag på en ansökan om visering (14 kap. 3 § och 5 a § UtL).

Mot denna bakgrund anser regeringen, i likhet med *Migrationsverket*, att ett beslut om att invända mot en studerandes rörlighet bör få överklagas till en migrationsdomstol. Regeringen föreslår därför bestämmelser med sådan innebörd.

17.4 Undantag från kravet på arbetstillstånd

Regeringens bedömning: Några lagändringar behövs inte i fråga om arbetstillstånd för utlänningar som vistas i Sverige med stöd av ett uppehållstillstånd för forskning eller för studier inom högre utbildning utfärdat av en annan EU-stat.

Promemorians bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna har inte några synpunkter på promemorians bedömning.

Skälen för regeringens bedömning: Enligt gällande ordning är en utlänning som har beviljats uppehållstillstånd för forskning eller för studier i Sverige undantagna från kravet på arbetstillstånd under den tid tillståndet gäller (5 kap. 2 § 6 och 11 UtL). Motsvarande undantag från krav på arbetstillstånd bör gälla för de utlänningar som enligt den nya regleringen ska ha rätt att vistas i Sverige med stöd av ett uppehållstillstånd för forskning eller för studier som är utfärdat av en annan EU-stat. Det är lämpligt att detta på regleras på förordningsnivå och det behövs därför inte några lagändringar.

17.5 Underrättelseskyldighet för forskare och studerande

Regeringens bedömning: Direktivets bestämmelser om att den som har beviljats uppehållstillstånd för forskning eller för studier inom högre utbildning i Sverige i vissa fall ska underrätta svenska myndigheter och den andra EU-statens behöriga myndigheter om sin avsikt att bedriva en del av sin forskning eller sina studier i den andra medlemsstaten kräver inte några författningsåtgärder.

Promemorians bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna har inte några synpunkter på promemorians bedömning.

Skälen för regeringens bedömning: Vid forskares rörlighet för kortare vistelse i högst 180 dagar under en 360-dagarsperiod per medlemsstat får, enligt artikel 28.2, den andra medlemsstaten begära att forskaren, forskningsorganet i den första medlemsstaten eller forskningsorganet i den

andra medlemsstaten underrättar de behöriga myndigheterna i den första och i den andra medlemsstaten om forskarens avsikt att bedriva en del av forskningen i den andra medlemsstaten. Om en medlemsstat tillämpar ett underrättelseförfarande enligt artikel 28.2 ska underrättelsen även gälla för forskarens medföljande familjemedlemmar. När det gäller rörlighet för forskare för längre vistelser än 180 dagar anges i artikel 29.1 a att den andra medlemsstaten får besluta att antingen tillämpa det underrättelseförfarande som anges i artikel 28 eller tillämpa ett ansökningsförfarande om nytt tillstånd.

Motsvarande krav på underrättelseförfarande får också ställas upp vid studerandes avsikt att bedriva en del av sina studier vid en läroanstalt för högre utbildning i en andra medlemsstat (artikel 31.2). Underrättelseskyldigheten åligger då läroanstalten i den första eller den andra medlemsstaten eller den studerande. I artikel 28.6, 30.2 och 31.6 anges närmare vilken information och vilka handlingar som ska bifogas underrättelsen. Den mottagande EU-staten får begära att handlingarna ges in på något av unionens officiella språk.

Beroende på hur övriga medlemsstater väljer att genomföra direktivet kan det bli aktuellt för en person som har beviljats uppehållstillstånd för forskning eller för studier inom högre utbildning i Sverige eller för en forskningshuvudman eller en läroanstalt i Sverige att underrätta andra medlemsstater om att den som beviljats uppehållstillstånd för forskning, medföljande familjemedlemmar till forskaren eller den som har beviljats uppehållstillstånd för studier inom högre utbildning här har för avsikt att bedriva en del av forskningsverksamheten eller studierna i andra medlemsstater. Vilka uppgifter underrättelsen ska innehålla beror på hur EU-staterna valt att genomföra direktivets bestämmelser om rörlighet. Enligt artikel 35 ska medlemsstaterna se till att det är lätt för sökande att få tillgång till information om all skriftlig bevisning som behövs för en ansökan och om villkoren för inresa och vistelse. Vidare ska varje medlemsstat enligt artikel 37 via sina nationella kontaktpunkter informera övriga medlemsstater vilka förfaranden som ska tillämpas på rörlighet enligt direktivet.

Regeringen har utsett Migrationsverket till kontaktpunkt (se 10 § förordningen [2019:502] med instruktion för Migrationsverket). Kontaktpunkternas uppgift är bl.a. att ta emot och översända information mellan medlemsstaterna. Om en annan EU-stat begär att en forskare eller en forskningshuvudman i Sverige respektive en studerande eller en läroanstalt ska översända underrättelser till en myndighet i Sverige, bör underrättelserna därför skickas till Migrationsverket. Direktivets bestämmelser i denna del kräver inte några författningsåtgärder.

Regeringens bedömning: Direktivets bestämmelser om att den som beviljats ett uppehållstillstånd för studier inom högre utbildning, för forskning eller på grund av anknytning till en forskare av en EU-stat som inte fullt ut tillämpar Schengenregelverket ska kunna visa upp handlingar som styrker syftet med den avsedda inresan tillgodoses genom gällande rätt och kräver inte någon författningsändring.

Även direktivets bestämmelse om att inresa ska nekas vid passage av yttre gräns om den som har uppehållstillstånd för studier inom högre utbildning, för forskning eller på grund av anknytning till en forskare finns registrerad på spärllistan i Schengens informationssystem tillgodoses genom gällande rätt och kräver inte någon författningsåtgärd.

Promemorians bedömning överensstämmer med regeringens. I promemorian anges inte uttryckligen att direktivets bestämmelser om att den som har beviljats uppehållstillstånd på grund av anknytning till en forskare av en EU-stat som inte fullt ut tillämpar Schengenregelverket ska kunna visa upp handlingar som styrker syftet med den avsedda inresan tillgodoses genom gällande rätt.

Remissinstanserna har inte några synpunkter på promemorians bedömning.

Skälen för regeringens bedömning: I artikel 32.1 anges att om ett tillstånd för forskning eller studier utfärdats av de behöriga myndigheterna i en medlemsstat som inte tillämpar Schengenregelverket fullt ut och innehavaren av tillståndet inom ramen för rörlighet passerar en yttre gräns ska den andra medlemsstaten ha rätt att kräva att personen i fråga visar upp en kopia av en underrättelse om rörlighet, eller om den andra medlemsstaten tillåter rörlighet utan underrättelse, ett bevis för att den studerande bedriver en del av studierna i den andra medlemsstaten inom ramen för ett program som innefattar rörlighetsåtgärder eller ett avtal mellan två eller flera läroanstalter för högre utbildning, eller, med avseende på forskare, kopia av mottagningsavtal eller skrivelse från forskningsorganet i den andra medlemsstaten. För forskares familjemedlemmar har den andra medlemsstaten rätt att som bevis för rörligheten kräva det giltiga tillstånd som utfärdats av den första medlemsstaten och en kopia av underrättelsen om rörlighet eller bevis för att de är medföljande till forskaren.

Vidare anges i artikel 32.5 att om forskaren, forskarens familjemedlemmar eller den studerande passerar den yttre gränsen till en medlemsstat som tillämpar Schengenregelverket fullt ut, ska den medlemsstaten göra sökningar i Schengens informationssystem. Den medlemsstaten ska neka inresa eller motsätta sig rörlighet för personer som finns registrerade på en spärllista i Schengens informationssystem i syfte att neka inresa och vistelse.

Bestämmelser om gränspassage finns i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 2016/399 av den 9 mars 2016 om en unionskodex om gränspassage för personer (kodex om Schengengränserna, även kallad gränskodexen). Enligt artikel 6 i gränskodexen ska en utlänning vid passage av yttre gräns kunna styrka syftet med och villkoren för den avsedda

vistelsen. En icke uttömmande förteckning över verifikationer som en gränskontrolltjänsteman får begära av en tredjelandsmedborgare för att kontrollera om inresevillkoren är uppfyllda finns angivna i en bilaga till gränskodexen. I dagsläget är det fyra medlemsstater i EU som ännu inte tillämpar Schengenregelverket fullt ut, nämligen Bulgarien, Cypern, Kroatien och Rumänien.

I avsnitt 17.1 görs bedömningen att det inte bör införas något krav på underrättelse för forskare som avser att vistas och utföra en del av sin forskning i Sverige i högst 180 dagar under en 360-dagarsperiod. Beträffande studerande föreslås det i avsnitt 17.3 att det ska införas ett krav på underrättelse vid rörlighet till Sverige. Utifrån detta skulle det kunna övervägas att införa bestämmelser om att forskare ska visa upp en kopia av mottagningsavtalet med forskningshuvudmannen i Sverige och att studerande att visa upp en kopia av underrättelsen när de passerar yttre gräns. Som anges ovan finns det emellertid redan enligt gränskodexen möjlighet för gränskontrolltjänstemän att begära nödvändiga handlingar för att styrka syftet med inresan till Sverige. Regeringen bedömer därför, i likhet med promemorian och remissinstanserna, att det inte behöver införas något särskilt krav på att sådana handlingar ska visas upp av utlänningen vid passage av yttre gräns.

Vidare anges i artikel 6 i gränskodexen som ett villkor för inresa att personen inte finns registrerad i Schengens informationssystem (SIS). Enligt lag (2000:344) om Schengens informationssystem ska Polismyndigheten med hjälp av automatiserad behandling föra ett register som ska vara den svenska nationella enheten i SIS. Registret ska vara ett hjälpmedel för Schengenstaterna att göra framställningar om att en person ska nekastillträde till eller uppehållstillstånd i Schengenstaterna. Om det vid en slagning i SIS-registret framgår att den som beviljats ett uppehållstillstånd av någon av de medlemsstater som inte tillämpar Schengenregelverket fullt ut finns registrerad i spärllistan, finns det enligt gällande ordning möjlighet att neka personen i fråga inresa i landet. Direktivets artikel 32.5 tillgodoses således genom gällande rätt och kräver inte någon författningsåtgärd.

17.7 Återtagande av en utlänning som har ett uppehållstillstånd för forskning eller studier inom högre utbildning utfärdat av Sverige

Prop. 2019/20:9

Regeringens förslag: Om en annan EU-stat har avslagit en ansökan om uppehållstillstånd för forskning vid rörlighet för längre vistelse från den som har, eller vid tiden för ansökan i den andra EU-staten hade, ett uppehållstillstånd för forskning utfärdat av Sverige och den andra EU-staten har ålagt utlänningen, och i förekommande fall, medföljande familjemedlemmar till forskaren, att lämna den medlemsstaten, ska de återtas till Sverige.

Detsamma ska gälla om en annan EU-stat har motsatt sig att utlänningen vistas i den EU-staten med stöd av ett uppehållstillstånd för forskning eller studier inom högre utbildning eller om uppehållstillståndet utfärdat av Sverige har löpt ut eller återkallats.

Kravet på visering för inresa ska inte gälla för en utlänning som återtas till Sverige.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna har inte några synpunkter på promemorians förslag. *Migrationsverket* efterfrågar vägledning angående den praktiska hanteringen av återtagande. *Migrationsverket* har även synpunkter på i vilka situationer ett återtagande ska ske enligt direktivet.

Skälen för regeringens förslag: Enligt artikel 32.4 får en andra medlemsstat begära att en forskare eller, i förekommande fall, forskarens familjemedlemmar, eller den studerande som inte längre uppfyller villkoren för rörlighet omedelbart upphör med all verksamhet och lämnar dess territorium. Den första medlemsstaten ska, på den andra medlemsstatens begäran, i ett sådant fall återta dem utan formaliteter eller dröjsmål. Detsamma ska gälla om det uppehållstillstånd som utfärdats av den första medlemsstaten har löpt ut eller har återkallats under perioden för rörlighet i den andra medlemsstaten.

För att uppfylla direktivets krav i denna del bör en bestämmelse tas in i det nya kapitlet i utlänningslagen som innebär som att en utlänning i vissa fall ska kunna återtas. Ett sådant återtagande bör kunna ske om en annan EU-stat har avslagit en ansökan om uppehållstillstånd för forskning vid rörlighet för längre vistelse från en utlänning som har, eller vid tiden för ansökan i den andra EU-staten hade, ett uppehållstillstånd för forskning utfärdat av Sverige och EU-staten har ålagt utlänningen och medföljande familjemedlemmar till forskaren att lämna den medlemsstaten. Detsamma bör gälla om en annan EU-stat motsätter sig att utlänningen vistas i den staten med stöd av ett uppehållstillstånd för forskning eller studier inom högre utbildning utfärdat av Sverige eller om det svenska uppehållstillståndet har löpt ut eller återkallats. *Migrationsverket* ifrågasätter i detta sammanhang om ett återtagande verkligen krävs enligt direktivet om det svenska tillståndet har löpt ut eller återkallats. Regeringen konstaterar i denna fråga att om ett svenskt uppehållstillstånd för forskning eller studier inom högre utbildning har löpt ut eller återkallats, finns det enligt direktivet inte längre någon rätt för utlänningen till rörlighet i en annan

EU-stat. Detta innebär i sin tur att den andra EU-staten då ska kunna motsätta sig att utlänningen vistas inom dess territorium. Regeringen anser att det inte minst i förtydligande syfte är lämpligt att, som föreslås i promemorian, ange att återtagande ska ske när det svenska uppehållstillståndet som rörligheten grundar sig på har löpt ut eller återkallats. Det kan också noteras att en motsvarande grund för återtagande finns också i fråga om en utlänning som har haft ett svenskt ICT-tillstånd (6 b kap. 19 § UtIL).

Ett återtagande ska, enligt artikel 32.4, ske utan formaliteter och utan dröjsmål. I 2 kap. 3 § UtIL anges att en utlänning som reser in i eller vistas i Sverige ska ha Schengenvisering eller nationell visering. Krav på visering gäller inte för en utlänning som har uppehållstillstånd (2 kap. 8 a § UtIL). För att uppfylla direktivets krav att ett återtagande ska ske utan formaliteter bör något krav på visering inte ställas upp för det fall det svenska uppehållstillståndet har löpt ut eller återkallats. Ett undantag från kravet på visering vid inresa bör därför tas in i 2 kap. 8 a § UtIL.

Migrationsverket efterfrågar vägledning angående den praktiska hanteringen av återtaganden. Motsvarande bestämmelser som nu föreslås angående återtagande gäller för personer som har eller har haft ett ICT-tillstånd som har utfärdats av Sverige (6 b kap. 19 § UtIL). Den praktiska hanteringen av återtaganden enligt de nu föreslagna bestämmelserna bör därför vara i grunden densamma som för de återtaganden som redan i dag kan hanteras av Migrationsverket.

17.8 Underrättelser om beslut till en annan EU-stat

Regeringens bedömning: Några lagändringar behövs inte med anledning av direktivets bestämmelser om skyldighet att underrätta en annan EU-stat om beslut.

Promemorians bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna har inte några synpunkter på promemorians bedömning.

Skäl för regeringens bedömning: Enligt artikel 29.5 ska den andra medlemsstaten informera de behöriga myndigheterna i den första medlemsstaten när ett tillstånd för rörlighet för längre vistelse utfärdas. Enligt artikel 32.2 ska den första medlemsstaten omedelbart underrätta behöriga myndigheter i den andra medlemsstaten om den återkallar ett uppehållstillstånd för forskning eller studier för personer som omfattas av rörlighetsåtgärder. Enligt artikel 37 ska medlemsstaterna utse en kontaktpunkt för samarbete enligt direktivet och som har ansvar för att motta och översända den information som är nödvändig för tillämpningen av de artiklar som rör rörlighet mellan medlemsstaterna.

Regeringen har utsett Migrationsverket till kontaktpunkt enligt direktivet (se 10 § förordningen [2019:502] med instruktion för Migrationsverket). För att uppfylla direktivets krav om underrättelse av beslut till en annan EU-stat bör det ankomma på Migrationsverket att underrätta berörd EU-stat om verkets beslut att bevilja eller vägra ett uppehållstillstånd för forskning vid rörlighet för längre vistelse för den som tidigare beviljats uppehållstillstånd för forskning av en annan EU-stat.

Detsamma gäller i fråga om beslut att återkalla ett uppehållstillstånd för forskning eller för studier inom högre utbildning utfärdat av Sverige för en person som är föremål för rörlighet i den andra EU-staten.

Enligt artikel 32.4 får den andra medlemsstaten, som anges i avsnitt 17.7, kräva att forskaren, och i förekommande fall, forskarens familjemedlemmar omedelbart ska upphöra med all verksamhet och lämna den statens territorium. I en sådan situation ska den första medlemsstaten på den andra medlemsstatens begäran tillåta inresa för forskaren och hans eller hennes familjemedlemmar. En förutsättning för att den första medlemsstaten ska kunna återta utlänningen är att den får uppgift av den andra medlemsstaten om att ett återtagande har aktualiserats. Det förhållandet att återinresa till den första medlemsstaten enligt artikel 32.4 ska tillåtas på den andra medlemsstatens begäran tyder på att en underrättelse bör skickas i sådana fall.

Frågor om underrättelseskyldighet bör enligt regeringens mening regleras i förordning. Några lagändringar behövs alltså inte med anledning av direktivet i denna del.

Praktiska frågor om informationsutbytet ska hanteras inom ramen för samarbetet mellan de nationella kontaktpunkterna. I sammanhanget kan det nämnas att underrättelser mellan medlemsstaterna kan innehålla sekretessreglerade uppgifter. Enligt 8 kap. 3 § första stycket 1 offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) får dock sådana uppgifter röjas för utländsk myndighet om utlämnande sker i enlighet med särskild föreskrift i lag eller förordning.

18 Handläggning av ansökan om uppehållstillstånd

18.1 Ansökan om uppehållstillstånd

Regeringens förslag: En utlänning som vill ha ett uppehållstillstånd för forskning, studier inom högre utbildning, praktik med anknytning till högre utbildning, volontärarbete inom ramen för Europeisk volontärtjänst eller au pair-arbete ska ha ansökt om och beviljats ett sådant tillstånd före inresan i landet. En ansökan får inte bifallas efter inresan. Detta gäller dock inte om utlänningen ansöker om förlängning av ett uppehållstillstånd för forskning eller studier inom högre utbildning. Det gäller inte heller om utlänningen har ett uppehållstillstånd för forskning, forskning vid rörlighet för längre vistelse eller praktik med anknytning till högre utbildning eller har ett uppehållstillstånd för studier inom högre utbildning och antingen slutfört studier som motsvarar 30 högskolepoäng eller fullföljt en termin vid forskarutbildning och utlänningen på annan grund ansöker om ett uppehållstillstånd för forskning, studier inom högre utbildning eller praktik med anknytning till högre utbildning.

En ansökan om uppehållstillstånd för forskning vid rörlighet för längre vistelse och en ansökan om uppehållstillstånd efter slutförd

forskning eller slutförda studier får ges in efter inresan i landet. Detsamma gäller för en ansökan om förlängning av ett uppehållstillstånd för forskning vid rörlighet för längre vistelse.

En utlänning som har ett uppehållstillstånd för forskning, forskning vid rörlighet för längre vistelse, studier inom högre utbildning eller praktik med anknytning till högre utbildning eller ett uppehållstillstånd efter slutförd forskning eller slutförda studier ska kunna ansöka om och beviljas nationella uppehållstillstånd och arbetstillstånd efter inresan i Sverige. För att en utlänning som har ett uppehållstillstånd för studier inom högre utbildning ska ha en sådan möjlighet ska det krävas att utlänningen antingen har slutfört studier som motsvarar 30 högskolepoäng eller fullföljt en termin vid forskarutbildning.

Beslut om uppehållstillstånd och återkallelse av tillstånd enligt direktivet ska meddelas av Migrationsverket.

Regeringens bedömning: Möjligheten enligt direktivet att medge att en värdenhet ansöker om uppehållstillstånd för utlänningens räkning bör inte utnyttjas.

Promemorians förslag och bedömning överensstämmer i huvudsak med regeringens. I promemorian föreslås det även att en utlänning som har återtagits ska få ansöka om och beviljas uppehållstillstånd inifrån Sverige. Vidare föreslås det i promemorian att möjligheten att ansöka om uppehållstillstånd inifrån landet för utlänningar som har beviljats uppehållstillstånd för studier enligt 5 kap. 10 § ska tas bort. I promemorian föreslås det inte att en utlänning som har ett uppehållstillstånd för forskning, forskning vid rörlighet för längre vistelse, studier inom högre utbildning eller praktik med anknytning till högre utbildning ska få ansöka inifrån landet om vissa uppehållstillstånd enligt det nya kapitlet.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna tillstyrker eller har inte några synpunkter på promemorians förslag och bedömning. *Migrationsverket* och *Förvaltningsrätten i Stockholm* anser att det finns fördelar med att hålla samman reglerna om när en ansökan kan beviljas efter inresa i 5 kap. UtlL. *Kammarrätten i Stockholm* och *Migrationsverket* anser att det bör förtydligas att en ansökan inte bara får lämnas in utan även bifallas efter inresan. *Migrationsverket* efterfrågar även vägledning om hur de föreslagna reglerna förhåller sig till bestämmelserna om ansökan om tillstånd i 5 b kap. UtlL. *Migrationsverket* har även synpunkter på i vilka situationer det ska krävas att en utlänning som ansöker om uppehållstillstånd inifrån landet har ett giltigt uppehållstillstånd. Några av remissinstanserna, bl.a. *Luleå tekniska universitet*, *Stiftelsen högskolan i Jönköping*, *Tjänstemännens centralorganisation (TCO)* och *Sveriges universitetslärare och forskare*, anser att fler möjligheter att söka uppehållstillstånd efter inresa i Sverige bör införas. Vissa remissinstanser, bl.a. *Karolinska institutet* och *Lunds universitet*, tar upp att vissa utlänningar som har ett uppehållstillstånd enligt det nya kapitlet bör kunna ansöka inifrån landet om ett annat slags uppehållstillstånd enligt samma kapitel. *Förvaltningsrätten i Stockholm* undrar om någon förändring är avsedd beträffande i vilka fall permanent uppehållstillstånd kan beviljas en utlänning som har haft tidsbegränsade uppehållstillstånd för bl.a. forskarutbildning i Sverige.

Direktivet

Enligt artikel 7.4 och 7.5 ska ansökan om uppehållstillstånd enligt direktivet ges in och prövas antingen när den berörda tredjelandsmedborgaren vistas utanför den medlemsstat som han eller hon vill resa in i eller redan vistas i den medlemsstaten i egenskap av innehavare av ett giltigt uppehållstillstånd eller en visering för längre vistelse. En medlemsstat får undantagsvis, i enlighet med sin nationella rätt, godta en ansökan som getts in vid en tidpunkt då den berörda tredjelandsmedborgaren inte innehar ett giltigt uppehållstillstånd eller en visering för längre vistelse men vistas lagligen på dess territorium. Medlemsstaterna ska fastställa huruvida ansökningar ska ges in av den berörda tredjelandsmedborgaren eller av värdenheten eller av endera av dessa två.

Vem ska ansöka om uppehållstillståndet?

Enligt artikel 7.5 ska medlemsstaterna fastställa huruvida ansökningar ska ges in av den berörda tredjelandsmedborgaren eller av värdenheten eller av endera av dessa två.

En utlänning som vill ha uppehållstillstånd i Sverige ska själv ha ansökt om och beviljats ett sådant tillstånd före inresan hit (5 kap. 18 § UtlL). En motsvarande ordning bör gälla även vid en ansökan om uppehållstillstånd för de personkategorier som omfattas av direktivet. Möjligheten enligt direktivet att låta värdenheter ansöka om uppehållstillstånd för tredjelandsmedborgarnas räkning bör därför inte utnyttjas.

När ska en ansökan om tillstånd göras?

För att genomföra student- och forskardirektivet på ett tydligt sätt bör det i det nya kapitlet införas en bestämmelse om att en utlänning som vill ha ett uppehållstillstånd för forskning, studier inom högre utbildning, praktik med anknytning till högre utbildning, volontärarbete inom ramen för Europeisk volontärtjänst eller au pair-arbete ska ha ansökt om och beviljats ett sådant tillstånd före inresan i landet. Det bör vidare gälla att en ansökan om tillstånd normalt inte får bifallas efter inresan. Undantag från huvudregeln bör dock göras för de fall då utlänningen ansöker om förlängning av tillståndstiden för ett uppehållstillstånd för forskning och eller studier inom högre utbildning. Enligt regeringen finns det även skäl att låta en utlänning som har ett uppehållstillstånd utfärdat av en annan EU-stat få ansöka om och beviljas ett uppehållstillstånd för forskning vid rörlighet för längre vistelse efter inresan i Sverige. Detsamma bör gälla för en ansökan om förlängning av ett sådant uppehållstillstånd. Dessutom bör en utlänning som ansöker om ett uppehållstillstånd efter slutförd forskning eller slutförda studier för att söka arbete eller bedriva näringsverksamhet här ha möjlighet att ansöka inifrån landet. Regeringen anser slutligen, i linje med vad bl.a. *Karolinska institutet* och *Lunds universitet* efterfrågar, att det bör gälla att en utlänning som har ett giltigt uppehållstillstånd för forskning, forskning vid rörlighet för längre vistelse, studier inom högre utbildning eller praktik med anknytning till högre utbildning ska få ansöka om ett annat slags uppehållstillstånd för forskning, studier eller praktik när utlänningen befinner sig i landet. På motsvarande sätt som föreslås gälla

nedan i fråga om andra slags nationella tillstånd bör det för en studerande krävas att han eller hon ska ha slutfört studier som motsvarar 30 högskolepoäng eller fullföljt en termin vid forskarutbildning.

Migrationsverket och Förvaltningsrätten i Stockholm anser att det kan finnas fördelar med att hålla samman reglerna om när en ansökan får beviljas efter inresa i 5 kap. 18–19 §§ UtL. Migrationsverket efterfrågar även ett förtydligande i fråga om hur de föreslagna bestämmelserna i 5 b kap. UtL om när en ansökan ska vara gjord förhåller sig till bestämmelserna i 5 kap. 18 § Utl. Regeringen konstaterar att i de kapitel i utlänningslagen som innehåller bestämmelser om EU-blåkort, ICT-tillstånd och tillstånd för säsongsarbete finns det särskilda regler om när en ansökan om tillstånd enligt dessa kapitel ska vara gjord (6 a kap. 4 §, 6 b kap. 7 § och 6 c kap. 7 §). För att uppnå en enhetlig reglering anser regeringen därför att bestämmelser om när en ansökan om uppehållstillstånd enligt de nu aktuella reglerna ska vara gjord bör föras in i det nya kapitlet i utlänningslagen. Detta innebär att det i det nya kapitlet införs en särreglering som ska tillämpas före de allmänna bestämmelserna i utlänningslagen (se även avsnitt 6).

Kammarrätten i Stockholm och Migrationsverket anser att det i lagtexten i förekommande fall bör förtydligas att en ansökan inte endast får lämnas in utan även beviljas efter inresan. I utlänningslagen finns det dock redan bestämmelser i vilka det endast anges att ansökan om tillstånd får ges in efter inresan i landet och av vilka det får anses uppenbart att en sådan ansökan då också får beviljas (se t.ex. 6 b kap. 9 § UtL). Regeringen ser därför inte att det skulle orsaka några tillämpningsproblem med att i detta sammanhang utforma regleringen på ett motsvarande sätt.

I promemorian föreslås det – utan att det närmare redogörs för varför – att en utlänning som återtas ska få ansöka om och beviljas uppehållstillstånd inifrån Sverige. Ett exempel på en situation när en utlänning kan komma att återtas till Sverige är om han eller hon vistas i en annan EU-stat med stöd av direktivets regler om rörlighet medan det svenska uppehållstillståndet löper ut (se avsnitt 17.7). Om utlänningen då skulle ha rätt att ansöka om uppehållstillstånd inifrån Sverige, skulle personen hamna i en bättre position än om han eller hon vistades i Sverige när uppehållstillståndet upphörde att gälla. En sådan ordning framstår som svår att motivera. Det kan också noteras att någon motsvarande möjlighet att göra en ansökan inifrån landet inte finns för den som har haft ett ICT-tillstånd och som återtas (se 5 b kap. 7 §). Till skillnad från promemorian lämnar regeringen därför inte något förslag om att en utlänning ska få ansöka om uppehållstillstånd inifrån Sverige om han eller hon har återtagits hit.

Prövningsmyndighet

Det framgår av förordningen med instruktion för Migrationsverket att verket är förvaltningsmyndighet för frågor som rör bl.a. uppehållstillstånd. Det är emellertid lämpligt att i förtydligande syfte ta in en bestämmelse i utlänningslagens nya kapitel med den innebörden att Migrationsverket prövar ärenden om uppehållstillstånd enligt direktivet och om återkallelse av sådana tillstånd.

En utlänning som vill ha uppehålls- eller arbetstillstånd i Sverige ska enligt huvudregeln ha ansökt om och beviljats ett sådant tillstånd före inresan i landet (5 kap. 18 § första stycket och 6 kap. 4 § UtL). Detta innebär att den som har ett tidsbegränsat uppehålls- eller arbetstillstånd och som vill ansöka om ett nytt tillstånd för att fortsätta sin vistelse i Sverige dessförinnan måste lämna landet för att ansöka från ett annat land.

Direktivet bör inte utgöra något hinder mot att en person som har ett uppehållstillstånd enligt det nya kapitlet i utlänningslagen ansöker om och beviljas ett nationellt uppehållstillstånd enligt de allmänna reglerna. För att Sverige ska kunna attrahera och bibehålla den kompetens och kunskapskälla som framför allt internationella forskare, studenter och högutbildade praktikanter bidrar med till samhällsutvecklingen är det angeläget att övergången från forskningen, studierna och praktiken till den svenska arbetsmarknaden underlättas. Det bör därför övervägas om dessa grupper bör undantas från huvudregeln att uppehålls- och arbetstillstånd ska vara ordnat före inresan till Sverige.

I 5 kap. 18 § andra och tredje styckena, 18 a och 19 §§ UtL anges ett antal undantag från huvudregeln om att en ansökan ska ha gjorts före inresan. Såvitt nu är aktuellt följer det av 5 kap. 18 § andra stycket 9 och 6 kap. 4 § UtL att studenter som med stöd av 5 kap. 10 § har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd för studier och som antingen slutfört studier som motsvarar 30 högskolepoäng eller fullföljt en termin vid forskarutbildning får ansöka om uppehålls- och arbetstillstånd inifrån landet. Även de studenter som kommer att beviljas uppehållstillstånd för studier inom högre utbildning enligt det nya kapitlet bör omfattas av denna möjlighet att ansöka om tillstånd inifrån landet. 5 kap. 18 § bör därför ändras i enlighet med detta.

Vidare instämmer regeringen i promemorians förslag att det hittillsvarande kravet på att en studerande ska ha slutfört studier som motsvarar 30 högskolepoäng eller fullföljt en termin vid forskarutbildning ska finnas kvar oförändrat och gälla även för de som har ett uppehållstillstånd för studier inom högre utbildning. Kravet bör således inte, som *Migrationsverket* är inne på, formuleras om så att det öppnar upp även för studerande som inte bedriver studier på högskolenivå att ansöka om tillstånd inifrån landet (jfr avsnitt 14.1).

Utöver studerande föreslår regeringen, i likhet med promemorian, att en utlänning med ett uppehållstillstånd för forskning, forskning vid rörlighet för längre vistelse eller praktik med anknytning till högre utbildning eller ett uppehållstillstånd efter slutförd forskning eller slutförda studier ska kunna ansöka om och beviljas nationella uppehållstillstånd och arbetstillstånd efter inresan i Sverige.

Migrationsverket befarar att förslaget, som innebär att praktikanter och gästforskare kan ansöka om uppehållstillstånd på annan grund efter inresa i Sverige, kan öppna upp för kringgående av lagstiftningen. Migrationsverkets farhågor i denna del framstår emellertid som överdrivna. De gästforskare och praktikanter som enligt förslaget kan ansöka om uppehållstillstånd på en ny grund inifrån landet, t.ex. för att arbeta i Sverige, är generellt högutbildade personer som Sverige vill attrahera. Det finns därför enligt regeringens mening inte skäl att anta att dessa grupper kommer

att missbruka lagstiftningen. I sammanhanget kan det även konstateras att några av remissinstanserna, bl.a. *Luleå tekniska universitet* och *Tjänstemännens centralorganisation (TCO)*, anser att det bör införas fler möjligheter att söka uppehållstillstånd efter inresa i Sverige. Något underlag för att överväga några sådana ändringar finns dock inte i detta lagstiftningsärende.

Beträffande de föreslagna lagreglerna tar Migrationsverket upp att de innebär att den sökande måste ha ett giltigt uppehållstillstånd vid ansökningstillfället för att en ansökan ska kunna beviljas efter inresa i landet. Migrationsverket anser att det därför kan tolkas som att samma krav gäller för en ansökan om förlängning av ett tillstånd enligt 5 b kap. UtL. Regeringens förslag överensstämmer med promemorians och motsvarar i princip vad som gäller för utlänningar som har beviljats ICT-tillstånd. Vid förlängning av ett ICT-tillstånd finns det inget uttryckligt krav på att en sådan ansökan ska ges in inom giltighetstiden för det tidigare beviljade tillståndet (se 6 b kap. 7 §). Om den som har ett ICT-tillstånd däremot vill ansöka om fortsatt tillstånd att vistas och arbeta i Sverige med stöd av nationella bestämmelser om arbets- och uppehållstillstånd, krävs det att han eller hon har ett giltigt ICT-tillstånd för att ansökan ska kunna beviljas efter inresa i landet (se 5 kap. 18 a §). Mot denna bakgrund ser regeringen inte att de föreslagna reglerna bör leda till några tolkningssvårigheter.

I detta sammanhang undrar *Förvaltningsrätten i Stockholm* om någon förändring är avsedd beträffande i vilka fall permanent uppehållstillstånd kan beviljas en utlänning som har haft tidsbegränsade uppehållstillstånd. Den fråga som förvaltningsrätten tar upp övervägs inte i promemorian. Det saknas därför beredningsunderlag för att ta ställning till om någon förändring av reglerna behöver göras.

Sammanfattningsvis anser regeringen att den som har ett uppehållstillstånd för forskning, forskning vid rörlighet för längre vistelse, studier inom högre utbildning, praktik eller ett uppehållstillstånd efter slutförd forskning eller slutförda studier bör kunna ansöka om och beviljas nationella uppehållstillstånd och arbetstillstånd efter inresan i Sverige. För den som har ett uppehållstillstånd för studier inom högre utbildning bör gälla, på samma sätt som i dag, att denna antingen ska ha slutfört studier som motsvarar 30 högskolepoäng eller fullföljt en termin vid forskarutbildning. Regeringen föreslår att 5 kap. 18 § UtL ändras i enlighet med detta.

18.2 Ansökningsavgift

Regeringens bedömning: Några lagändringar är inte nödvändiga för att kunna utnyttja direktivets möjlighet att ta ut ansökningsavgifter.

Promemorians bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna har inte några synpunkter på promemorians bedömning. *Sveriges förenade studentkårer (SFS)* avstyrker förslaget och anför att ambitionen bör vara att all utbildning ska vara avgiftsfri.

Skälen för regeringens bedömning: Enligt artikel 36 får medlemsstaterna kräva betalning för avgifter för handläggningen av underrättelser och ansökningar enligt direktivet. Avgifterna får inte vara oproportionella

eller oskäligen. Enligt artikel 7.1 d ska sökanden styrka, om medlemsstaterna kräver det, att den avgift för handläggningen av ansökan, som medlemsstaterna enligt artikel 36 får ta ut, är betald.

Bemyndigande för regeringen att meddela föreskrifter om ansökningsavgifter för uppehålls- och arbetstillstånd finns i 23 kap. 2 a § UtIL. Bestämmelser om ansökningsavgifter för den som ansöker om uppehålls- och arbetstillstånd finns i 8 kap. 5 § UtIF och i förordningen (1997:691) om avgifter vid utlandsmyndigheterna. Avgiften för prövning av ansökan om uppehålls- eller arbetstillstånd uppgår i dag till 1 000 kronor för personer som fyllt 18 år och till 500 kronor för personer under 18 år. Vid ansökan om uppehålls- och arbetstillstånd vid arbetskraftsinvandring är avgiften 2 000 kronor.

Det är naturligt att den som ansöker om ett tillstånd för forskning, studier inom högre utbildning, praktik, volontärarbete inom ramen för Europeisk volontärtjänst, au pair-arbete eller ett uppehållstillstånd efter slutförd forskning eller efter slutförda studier i regel betalar en avgift för prövningen av ansökan. Regeringen anser därför, till skillnad från *Sveriges förenade studentkårer (SFS)*, att direktivets möjlighet att ta ut avgifter bör utnyttjas. Att regeringen får meddela föreskrifter om ansökningsavgifter för uppehålls- och arbetstillstånd för dessa personer följer redan av det ovannämnda bemyndigandet. Några lagändringar är således inte nödvändiga för att utnyttja direktivets möjlighet att ta ut ansökningsavgifter.

18.3 Handläggningstid

Regeringens bedömning: Några lagändringar är inte nödvändiga med anledning av direktivets bestämmelser om inom vilken tid ett beslut i ett ärende om uppehållstillstånd enligt direktivet ska avgöras. Inte heller direktivets krav på att i vissa fall behandla familjemedlemmars ansökningar om uppehållstillstånd samtidigt som anknytningspersonens kräver någon lagändring.

Promemorians bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna tillstyrker eller har inte några synpunkter på promemorians bedömning. *Umeå universitet* anser att samma handläggningstid bör gälla för ansökningar om förlängd uppehållstillstånd. *Kungl. Tekniska högskolan* anser att ett förtydligande bör göras angående när i tid den sökande ska tilldelas en ansvarig handläggare hos Migrationsverket och när den sökande ska underrättas om att handläggningstiden förlängs på grund av behovet av komplettering.

Skälen för regeringens bedömning: Enligt artikel 34.1 ska beslut om ansökan om tillstånd och om förlängning av tillstånd fattas så snart som möjligt och senast inom 90 dagar efter det att en fullständig ansökan lämnats. Om förfarandet för inresa och vistelse rör en godkänd värdenhet ska beslut om den fullständiga ansökan fattas senast inom 60 dagar. Om de uppgifter eller handlingar som har getts in till stöd för ansökan är ofullständiga ska sökanden, enligt artikel 34.3, anmodas att komplettera sin ansökan inom en tidsfrist som har fastställts av de behöriga myndigheterna. Den tidsfrist på högst 90 dagar respektive 60 dagar inom vilken

beslut ska fattas upphör då att löpa fram till dess att de behöriga myndigheterna har mottagit de ytterligare uppgifter som krävs. Om dessa ytterligare uppgifter eller handlingar inte har ingetts inom tidsfristen får ansökan avslås. Enligt artikel 26.4 ska ett uppehållstillstånd för familjemedlemmar beviljas inom 90 dagar efter det att en fullständig ansökan har lämnats in. Om ansökan för en familjemedlem lämnas in samtidigt som ansökan för uppehållstillstånd för forskning ska ansökningarna behandlas samtidigt. Handläggningstiden på som högst 90 dagar och möjlighet att begära in kompletterande uppgifter gäller även vid en ansökan om tillstånd för rörlighet för längre vistelse för forskare (artikel 29.2 b) och för forskarens familjemedlemmar (artikel 30.3).

Någon generell reglering av den tid inom vilken ett ärende om uppehålls- och arbetstillstånd ska avgöras finns inte i utlänningslagen. Däremot finns det vissa bestämmelser om tidsfrister i utlänningsförordningen som har sin grund i olika EU-direktiv (se t.ex. 4 kap. 21 a och b §§ och 5 a kap. 1 § UtlF). Det framstår även i detta fall som lämpligt att i förordning reglera vad som ska gälla i fråga om handläggningstider.

Handläggningstiderna kan ha stor påverkan på Sveriges förmåga att attrahera högkvalificerad kompetens. Det är därför av stor vikt att handläggningen hos Migrationsverket är effektiv och ändamålsenlig och att ett ärende handläggs så snabbt som möjligt utan att rättssäkerheten eftersätts (jfr 9 § förvaltningslagen [2017:900]). Regeringen anser dock inte att det finns behov av att närmare ange bl.a. när i tid den sökande ska tilldelas en ansvarig handläggare hos Migrationsverket, som efterfrågas av *Kungl. Tekniska högskolan*.

På Migrationsverkets webbplats finns information om ansökningsförfarandet för uppehållstillstånd för familjemedlemmar till gästforskare, ansökningsblanketter m.m. Om gästforskaren i samband med sin ansökan om uppehållstillstånd även bifogar familjemedlemmarnas ansökningar behandlas dessa enligt gällande ordning samtidigt. Direktivets krav i denna del leder därför inte till någon författningsåtgärd.

18.4 Enhetlig utformning av uppehållstillstånd

Regeringens bedömning: Några lagändringar är inte nödvändiga med anledning av direktivets bestämmelser om utformningen av uppehållstillstånd.

Promemorians bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna tillstyrker eller har inte några synpunkter på promemorians bedömning.

Skälen för regeringens bedömning: I artikel 17 anges att medlemsstaterna ska utfärda uppehållstillstånd i enlighet med den modell som anges i förordning (EG) nr 1030/2002 om enhetlig utformning av uppehållstillstånd för medborgare i tredjeland. Uppehållstillståndskorten ska märkas med begreppen ”forskare”, ”studerande”, ”elev”, ”praktikant”, ”volontär” och ”au pair”. För forskare och studerande som kommer till unionen inom ramen för ett särskilt unionsprogram eller multilateralt program som innefattar rörlighetsåtgärder, eller ett avtal mellan två eller flera erkända läroanstalter för högre utbildning, ska uppehållstillstånds-

korten hänvisa till det särskilda programmet eller avtalet. När uppehållstillstånd för forskning vid rörlighet för längre vistelse utfärdas till forskare ska tillståndskortet märkas med ”forskare-rörlighet”. Motsvarande anmärkningar ska införas på viseringsmärken om medlemsstaterna utfärdar viseringar för längre vistelse i stället för uppehållstillstånd. Enligt artikel 19 får medlemsstaterna ange ytterligare uppgifter i pappersformat eller lagra sådana uppgifter i elektroniskt format i enlighet med punkt a 16 i bilagan till den förordningen.

I 4 kap. 22 § UtIF anges att bevis om uppehållstillstånd ska utfärdas i form av en sådan handling som avses i förordning (EG) nr 1030/2002 (uppehållstillståndskort). Vidare anges i 5 kap. 10 § UtIF att uppgift om arbetstillstånd eller uppgift om rätt att arbeta ska föras in på utlännings uppehållstillståndskort. Direktivets krav på att uppehållstillstånd ska utfärdas i enlighet med den modell som anges i förordning (EG) nr 1030/2002 tillgodoses därmed genom gällande rätt och kräver därför inga författningsåtgärder. Föreskrifter om vilka uppgifter som ska föras in på uppehållstillståndskortet bör regleras på förordningsnivå.

18.5 Skriftliga och motiverade beslut

Regeringens bedömning: Direktivets bestämmelser om skriftliga och motiverade beslut tillgodoses genom gällande rätt och kräver inte några författningsåtgärder.

Promemorians bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna har inte några synpunkter på promemorians bedömning. Några av remissinstanserna, bl.a. *Lunds universitet* och *Högskolan i Halmstad*, anser att beslut om uppehållstillstånd bör översättas till engelska. *Uppsala universitet* vill att kompletterande regeländringar övervägs i syfte att lärosäten i vissa fall ska kunna få information om skälen för beslut om avslag på en ansökan om uppehållstillstånd.

Skälen för regeringens bedömning: Enligt artikel 34.4 ska sökanden skriftligen underrättas om skälen för ett beslut att avvisa eller avslå en ansökan om tillstånd eller att inte förlänga ett tillstånd. Även skälen för att återkalla ett tillstånd ska skriftligen meddelas den som har ett tillstånd. Vidare anges i artikel 34.5 att den skriftliga underrättelsen ska innehålla uppgifter om till vilken domstol eller administrativ myndighet som den berörda personen kan överklaga beslutet och om tidsfristen för detta. Artikel 34 är också tillämplig när det gäller ansökan om rörlighet för längre vistelse för forskare (artikel 29.7).

Av 13 kap. 10 § första stycket UtIL följer att ett beslut i fråga om bl.a. uppehållstillstånd och arbetstillstånd ska vara skriftligt och innehålla de skäl som ligger till grund för beslutet. Direktivets krav på skriftliga och motiverade beslut i fråga om ett tillstånd tillgodoses därmed genom gällande rätt och kräver inte några författningsändringar.

Några av remissinstanserna anser att Migrationsverkets beslut bör översättas. Enligt 13 § förvaltningslagen (2017:900) ska en myndighet använda tolk och se till att översätta handlingar om det behövs för att den enskilde ska kunna ta till vara sin rätt när myndigheten har kontakt med

någon som inte behärskar svenska. Det finns därmed redan bestämmelser om att Migrationsverket vid behov ska översätta handlingar i ärendet. Regeringen anser därför att det inte behövs några särskilda bestämmelser om översättning av Migrationsverkets beslut.

Till skillnad från *Uppsala universitet* anser regeringen inte att det bör införas en bestämmelse om att lärosäten i vissa fall ska kunna få information om skälen för beslut om avslag på en ansökan om uppehållstillstånd. I sammanhanget kan nämnas att uppgifter i skälen för Migrationsverkets beslut i ett ärende om uppehållstillstånd omfattats av sekretess om det inte står klart att uppgifterna kan röjas utan att den enskilde eller någon närstående till denne lider men (37 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen [2009:400]).

18.6 Rätt att överklaga beslut om tillstånd

Regeringens bedömning: Direktivets krav på att beslut om avslag och återkallelse av tillstånd ska kunna överklagas och att anvisningar om överklagande av beslut ska lämnas i den skriftliga beslutsunderrättelsen tillgodoses genom gällande rätt och kräver inte några författningsåtgärder.

Promemorians bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna har inte några synpunkter på promemorians bedömning.

Skälen för regeringens bedömning: Enligt artikel 34.5 ska alla beslut att avvisa eller avslå en ansökan, att inte förlänga eller att återkalla ett tillstånd kunna överklagas i den berörda medlemsstaten i enlighet med nationell rätt. Denna artikel är också tillämplig när det gäller ansökan om rörlighet för längre vistelse för forskare (artikel 29.7).

En förvaltningsmyndighets beslut enligt utlänningslagen får överklagas endast i de fall som särskilt anges i 14 kap. UtL (14 kap. 1 §). I 14 kap. 3 § anges bl.a. att Migrationsverkets beslut om avslag på en ansökan om uppehållstillstånd och arbetstillstånd eller beslut om återkallelse av ett uppehållstillstånd eller arbetstillstånd får överklagas till en migrationsdomstol. Detta innebär att även uppehållstillstånd enligt de nya regler som nu föreslås kommer att kunna överklagas. Direktivets bestämmelser i denna del tillgodoses således genom gällande rätt och kräver inte några författningsändringar.

I artikel 34.5 anges att anvisningar om överklagande av beslut om att avslå eller återkalla ett tillstånd ska lämnas i den skriftliga beslutsunderrättelsen. Av 33 § förvaltningslagen (2017:900) följer att en beslutsunderrättelse till part ska innehålla uppgift om hur man överklagar beslutet och vad som gäller i fråga om ingivande och tidsfrist. Direktivets bestämmelser i denna del är således uppfyllda genom gällande rätt och någon författningsändring är inte nödvändig.

Regeringens bedömning: Möjligheten enligt direktivet att föreskriva om ett godkännandeförfarande för läroanstalter, utbildningsanstalter, organisationer som ansvarar för ett volontärprogram eller enheter som tar emot praktikanter bör inte utnyttjas.

Promemorians bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna har inte några synpunkter på promemorians bedömning. Några av remissinstanserna, bl.a. *Sveriges kommuner och landsting (SKL)*, *Svenska institutet (SI)* och *Sveriges unga akademi*, är positiva till de förslag som Utredningen om ökad internationalisering av universitet- och högskolor (U 2017:02) lämnar om certifiering av universitet och högskolor. *Tjänstemännens centralorganisation (TCO)* anser att ett certifieringsförfarande inte nödvändigtvis skulle innebära ökad administration.

Skälen för regeringens bedömning: Enligt artikel 15 får medlemsstaterna föreskriva ett godkännandeförfarande för läroanstalter för högre utbildning, utbildningsanstalter, organisationer som ansvarar för ett volontärprogram eller enheter som tar emot praktikanter. Godkännandet ska vara förenligt med de förfaranden som föreskrivs i den berörda medlemsstatens nationella rätt eller administrativa praxis. Om en medlemsstat beslutar att inrätta ett godkännandeförfarande, ska den tillhandahålla de berörda värdenheterna klar och tydlig information om bland annat villkoren och kriterierna för godkännande, godkännandets giltighetstid, konsekvenserna av bristande efterlevnad, inbegripet eventuella beslut om återkallelse eller icke-förlängning, samt eventuella sanktioner.

Några av remissinstanserna, bl.a. *Sveriges Kommuner och Landsting (SKL)*, *Svenska institutet (SI)* och *Sveriges unga akademi*, är positiva till de förslag om certifiering av universitet och högskolor som Utredningen om ökad internationalisering av universitet- och högskolor lämnar i betänkandet Ökad attraktionskraft för kunskapsnationen Sverige (SOU 2018:78). Utredningen föreslår bl.a. att universitet och högskolor ska certifieras för att bedöma utlänningars avsikt att studera i Sverige inför Migrationsverkets beslut om uppehållstillstånd för studier och att regeringen på sikt ska utreda certifiering av universitet och högskolor för en mer generell hantering av ansökningar om uppehållstillstånd för studier och forskning. Betänkandet bereds för närvarande i Regeringskansliet.

Även om, som *Tjänstemännens centralorganisation (TCO)* anser, ett certifieringsförfarande inte nödvändigtvis skulle medföra ökade kostnader och en ökad arbetsbörda för den eller de myndigheter och organisationer som skulle ansvara för ett sådant förfarande, har det inte i detta lagstiftningsärendet framkommit tillräckliga skäl för att införa ett sådant. I likhet med de flesta av remissinstanserna instämmer därför regeringen i promemorians bedömning att det inte nu bör införas ett certifieringsförfarande för läroanstalter, utbildningsanstalter, organisationer som ansvarar för volontärprogram eller enheter som tar emot praktikanter. Det kan dock, som anges ovan, noteras att frågan om certifiering övervägs också inom ramen för beredningen av det betänkande som Utredningen om ökad internationalisering av universitet och högskolor har presenterat.

Regeringens bedömning: Några lagändringar är inte nödvändiga med anledning av möjligheten enligt direktivet att ålägga värdenheter eller arbetsgivare sanktioner om de inte uppfyller sina skyldigheter enligt direktivet.

Promemorians bedömning överensstämmer i sak med regeringens.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna har inte några synpunkter på promemorians bedömning. *Tjänstemännens centralorganisation (TCO)* anser att det förefaller vara möjligt att införa ytterligare sanktioner mot arbetsgivare eller värdenheter som underlåter att uppfylla sina skyldigheter kopplade till migrationsärenden.

Skälen för regeringens bedömning: Enligt artikel 33 får medlemsstaterna föreskriva sanktioner för värdenheter eller för arbetsgivare för studerande, som inte har uppfyllt sina skyldigheter enligt direktivet. Sanktionerna ska vara effektiva, proportionella och avskräckande.

Direktivets bestämmelse i denna del är fakultativ och lämnar utrymme för medlemsstaterna att införa sanktioner för värdenheter som enligt definitionen i artikel 3.14 kan vara ett forskningsorgan, en läroanstalt för högre utbildning, en utbildningsanstalt, en organisation som ansvarar för ett volontärprogram eller enhet som tar emot praktikanter. Detsamma kan gälla för arbetsgivare till studerande.

I den aktuella artikeln anges inte vilka skyldigheter enligt direktivet som ska kunna läggas till grund för sanktioner mot värdenheten eller arbetsgivaren. Bestämmelsen är i stället generell utformad och hänvisar allmänt till skyldigheter enligt direktivet.

Av artikel 22.3 följer att forskare, praktikanter, volontärer och au pairer som är i ett anställningsförhållande, liksom studerande, ska ha rätt till likabehandling i förhållande till medborgarna i den berörda medlemsstaten bl.a. i fråga om anställningsvillkor. Det innebär att en arbetsgivare inte får särbehandla dessa personkategorier i förhållande till svenska medborgare när det gäller exempelvis lön. Som framgår i avsnitt 19.1 får en arbetsgivare enligt 2 kap. 1 § diskrimineringslagen (2008:567) inte diskriminera den som hos arbetsgivaren är arbetstagare. Den som bryter mot förbudet mot diskriminering ska enligt 5 kap. 1 § diskrimineringslagen betala diskrimineringsersättning för den kränkning som överträdelsen innebär och även ersättning för den förlust som uppkommer. När det gäller regler som specifikt behandlar arbetsvillkor och regler som gäller hälsa och säkerhet på arbetsplatsen finns inte någon särreglering som tar sin utgångspunkt i arbetstagarens medborgarskap. De författningar som behandlar dessa frågor innehåller också regler om sanktioner.

Det finns, som *Tjänstemännens centralorganisation (TCO)* tar upp, möjlighet att införa ytterligare sanktioner mot arbetsgivare eller värdenheter än de som redogörs för ovan. I likhet med de flesta av remissinstanserna anser regeringen dock att det inte föreligger något behov av sådana. Några lagändringar är därför inte nödvändiga med anledning av möjligheten enligt direktivet att ålägga värdenheter eller arbetsgivare sanktioner för underlåtenhet att uppfylla sina skyldigheter enligt direktivet.

Regeringens bedömning: Direktivets bestämmelser om tillgång till information för sökanden tillgodoses genom gällande ordning och kräver inte några författningsåtgärder.

Promemorians bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna har inte några synpunkter promemorians bedömning.

Skälen för regeringens bedömning: Enligt artikel 35 ska medlemsstaterna se till att det är lätt för sökanden att få tillgång till information om all skriftlig bevisning som behövs för en ansökan och om villkoren för inresa och vistelse, inbegripet rättigheter, skyldigheter och rättssäkerhetsgarantier för dem som omfattas av direktivet. Informationen ska i tillämpliga fall omfatta uppgift om tillräckliga medel per månad samt avgifter. Medlemsstaterna ska offentliggöra förteckningar över de värdenheter som har godkänts i enlighet med direktivet.

Det är angeläget att det finns tydlig och uppdaterad information om regelverket tillgänglig för och anpassad efter dess målgrupper. Enligt 3 § förordningen (2019:502) med instruktion för Migrationsverket ska verket ge god service som möter sökandes och andra intressenters behov. På Migrationsverkets webbplats finns ansökningsblanketter och information om vilka handlingar som ska bifogas en ansökan om uppehållstillstånd och arbetstillstånd för olika kategorier av sökanden. Där finns också information för arbetsgivare om vilka handlingar han eller hon ska tillhandahålla för att arbetstagaren ska kunna ansöka om arbetstillstånd i Sverige. Vidare ges upplysningar om själva ansökningsförfarandet, villkor för tillstånd, avgifter m.m. Informationen finns både på svenska och engelska. Information om vilka handlingar som ska bifogas en ansökan om uppehålls- och arbetstillstånd i Sverige finns också på utlandsmyndigheternas webbplatser (www.swedenabroad.com). För att tillgodose direktivets krav på enkel tillgång till information om de underlag som krävs för en ansökan om tillstånd och övrig information när det gäller rörlighet mellan EU-staterna för forskare och studerande bör myndigheternas webbplatser kompletteras med sådana uppgifter. Direktivets krav i denna del kräver inte någon författningsåtgärd.

På Vetenskapsrådets webbplats finns en förteckning tillgänglig över godkända forskningshuvudmän enligt lagen (2008:290) om godkännande för forskningshuvudmän att ta emot gästforskare. En sådan förteckning ska hållas tillgänglig enligt 2 § förordningen (2008:353) om godkännande för forskningshuvudmän att ta emot gästforskare. Direktivets krav i denna del tillgodoses således genom gällande ordning och kräver inte några författningsåtgärder.

19 Likabehandling under vistelsen i Sverige

19.1 Arbets- och anställningsvillkor

Regeringens bedömning: Direktivets krav på likabehandling i fråga om arbets- och anställningsvillkor tillgodoses genom gällande rätt och kräver inte några författningsändringar.

Promemorians bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna har inte några synpunkter på promemorians bedömning. *Naturvetarna* önskar ett förtydligande av om postdoktorander från utlandet som har stipendium som enda försörjningsform ska likabehandlas när det gäller t.ex. lön och försäkringsskydd.

Skälen för regeringens bedömning: Enligt artikel 22.1 och 22.3 ska forskare och praktikanter, volontärer och au pairer som är i ett anställningsförhållande, liksom studerande, ha rätt till likabehandling i förhållande till medborgarna i den berörda medlemsstaten när det gäller arbets-, löne- och uppsägningsvillkor och villkor som rör hälsa och säkerhet på arbetsplatsen enligt artikel 12.1 a i direktiv 2011/98/EU.

Enligt 2 kap. 1 § diskrimineringslagen (2008:567) får arbetsgivare inte diskriminera den som hos arbetsgivaren är arbetstagare, söker eller gör en förfrågan om arbete, söker eller fullgör praktik eller står till förfogande för att utföra eller utför arbete som inhyrd eller inlånad arbetskraft. Det materiella tillämpningsområdet för diskrimineringsförbudet är omfattande. Alla situationer med koppling till arbetet som kan uppstå mellan en arbetsgivare och en arbetstagare omfattas (prop. 2007/08:95 s. 498). Lön och övriga anställningsvillkor och hälso- och säkerhetskrav på arbetsplatsen omfattas alltså av förbudet i diskrimineringslagen. När det gäller regler som specifikt behandlar arbetsvillkor och villkor som gäller hälsa och säkerhet på arbetsplatsen finns det ingen särreglering som tar sin utgångspunkt i arbetstagarens medborgarskap. I Sverige finns det inte någon författningsreglering av löner. Lönebildningen är en fråga för arbetsmarknadens parter.

Naturvetarna önskar ett förtydligande i fråga om postdoktorander från utlandet som har stipendium som enda försörjningsform ska likabehandlas när det gäller t.ex. lön och försäkringsskydd. Som redogörs för ovan anges i direktivet att forskare och praktikanter, volontärer och au pairer som är i ett anställningsförhållande, liksom studerande, ska ha rätt till likabehandling. Det kan också konstateras att om en utlänning – postdoktorand eller inte – är arbetstagare i Sverige, gäller de ovan nämnda bestämmelserna även för honom eller henne.

Sammanfattningsvis anser regeringen att direktivets bestämmelse om att arbetstagare från tredjeland ska ha rätt till likabehandling i fråga om arbets- och anställningsvillkor tillgodoses genom gällande rätt och att de därför inte kräver några författningsändringar.

Regeringens bedömning: Direktivets krav på likabehandling i fråga om föreningsfrihet tillgodoses genom gällande rätt och kräver inte några författningsändringar.

Promemorians bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna har inte några synpunkter på promemorians bedömning.

Skälen för regeringens bedömning: Enligt artikel 22.1 och 22.3 ska forskare och praktikanter, volontärer och au pairer som är i ett anställningsförhållande, liksom studerande, ha rätt till likabehandling i förhållande till medborgarna i den berörda medlemsstaten enligt artikel 12.1 b i direktiv 2011/98/EU när det gäller föreningsfrihet och frihet att tillhöra en arbetstagar- eller arbetsgivarorganisation eller någon annan organisation vars medlemmar utövar ett visst yrke, inklusive de förmåner som sådana organisationer tillhandahåller, utan att det påverkar tillämpningen av nationella bestämmelser om allmän ordning och allmän säkerhet.

Enligt 2 kap. 1 § första stycket 5 regeringsformen är var och en gentemot det allmänna tillförsäkrad föreningsfrihet, dvs. en frihet att sammansluta sig med andra för allmänna eller enskilda syften. Av 2 kap. 25 § första stycket 1 följer att en utlänning här i riket är likställd med en svensk medborgare i fråga om föreningsfrihet, om inte något annat följer av särskilda föreskrifter i lag. Några föreskrifter som begränsar utlänningars möjligheter till föreningsfrihet, exempelvis friheten att tillhöra en arbetstagar- eller arbetsgivarorganisation, finns inte. Enligt 2 kap. 11 § diskrimineringslagen är diskriminering förbjuden i fråga om medlemskap eller medverkan i en arbetstagarorganisation, arbetsgivarorganisation eller yrkesorganisation och förmåner som en sådan organisation tillhandahåller sina medlemmar. Direktivets krav på likabehandling i fråga om föreningsfrihet tillgodoses således genom gällande rätt och kräver inte några författningsändringar.

19.3 Utbildning och yrkesutbildning

Regeringens bedömning: Direktivets krav på likabehandling i fråga om utbildning och yrkesutbildning tillgodoses genom gällande rätt och kräver inte några författningsåtgärder.

Promemorians bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna har inte några synpunkter på promemorians bedömning.

Skälen för regeringens bedömning

Direktivet

Enligt artikel 22.1 och 22.3 ska forskare och praktikanter, volontärer och au pairer som är i ett anställningsförhållande, liksom studerande, ha rätt till likabehandling i förhållande till medborgarna i den berörda medlemsstaten enligt artikel 12.1 c i direktiv 2011/98/EU när det gäller

utbildning och yrkesutbildning. De ska också ha rätt till likabehandling enligt artikel 12.1 e i direktiv 2011/98/EU i fråga om de grenar av social trygghet som definieras i förordning (EG) nr 883/2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen.

Direktivet ger medlemsstaterna möjlighet att i viss utsträckning begränsa rätten till likabehandling. Enligt artikel 22.2 a får den berörda medlemsstaten när det gäller utbildning och yrkesutbildning enligt artikel 12.1 c i direktiv 2011/98/EU begränsa rätten till likabehandling för forskare genom att undanta stipendier, studiebidrag och studielån eller andra bidrag och lån. Enligt artikel 22.2 b får medlemsstaterna när det gäller forskare begränsa rätten till likabehandling enligt artikel 12.1 e i direktiv 2011/98/EU genom att inte bevilja familjeförmåner till forskare som har fått tillstånd att vistas på den berörda medlemsstatens territorium under en period som understiger sex månader. På studiestödsområdet anses studie hjälp i form av studiebidrag och extra tillägg vara familjeförmåner.

Enligt artikel 22.3 har praktikanter, volontärer och au pairer i ett anställningsförhållande liksom studerande rätt till likabehandling enligt artikel 12.1 och 12.4 i direktiv 2011/98/EU, med förbehåll för de begränsningar som föreskrivs i artikel 12.2 i samma direktiv. En berörd medlemsstat får således, genom hänvisningen till artikel 12.2 i direktiv 2011/98/EU, för dessa grupper begränsa rätten till likabehandling när det gäller utbildning och yrkesutbildning till att gälla arbetstagare från tredjeland som har eller har haft anställning och är registrerade som arbetslösa. Det är vidare möjligt att begränsa rätten till likabehandling för arbetstagare från tredjeland som har beviljats inresa i landet i enlighet med direktiv 2004/114/EG, dvs. för en utlänning som beviljats uppehållstillstånd för t.ex. studier. Rätten till likabehandling när det gäller utbildning och yrkesutbildning får också begränsas för praktikanter, volontärer och au pairer genom att undanta dem från stipendier, studiebidrag och studielån eller andra bidrag och lån. Slutligen finns också möjlighet att fastställa specifika villkor i enlighet med nationell rätt, inbegripet krav på språkkunskaper och betalning av utbildningsavgifter, för tillträde till universitetsutbildning och annan högre utbildning och till yrkesutbildning som inte är direkt kopplad till det specifika arbete som anställningen avser. I fråga om de grenar av social trygghet som definieras i förordning (EG) nr 883/2004 får medlemsstaterna bestämma att familjeförmåner inte ska tillämpas på tredjelandsmedborgare som har fått tillstånd att arbeta i en medlemsstat under en period om högst sex månader eller för tredjelandsmedborgare som har beviljats inresa och vistelse för studier.

Grundskole- och gymnasieutbildning

I skollagen (2010:800) finns det bestämmelser om vilka som har rätt till utbildning inom de olika skolformerna inom det svenska skolväsendet. Gemensamt för dessa bestämmelser är att rätten till utbildning i respektive skolform gäller för den som är bosatt i landet. Tredjelandsmedborgare har rätt till utbildning inom skolväsendet enligt skollagen under samma förutsättningar som svenska medborgare, dvs. under förutsättning att de är bosatta här i landet. Bosatt i landet är i detta avseende den som ska vara folkbokförd enligt folkbokföringslagen (1991:481). Vid tillämpningen av

skollagen ska även vissa personer som inte är folkbokförda här anses som bosatta i landet (29 kap. 2 § första stycket skollagen). Som bosatt i landet anses även t.ex. de barn som har rätt till utbildning eller annan verksamhet till följd av EU-rätten, avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) eller avtalet mellan Europeiska unionen och dess medlemsstater, å ena sidan, och Schweiz, å andra sidan, om fri rörlighet för personer (29 kap. 2 § andra stycket 3 skollagen). Den rätt som följer av direktivet är likabehandling med svenska medborgare. Sådan likabehandling gäller redan i dag eftersom rätten till grundskole- och gymnasieutbildning enligt skollagen inte grundas på medborgarskap utan på bosättning.

Högskoleutbildning

Bestämmelser om tillträde till högskoleutbildning vid statliga universitet och högskolor finns i huvudsak i högskoleförordningen (1993:100). Dessa bestämmelser gör inte skillnad på sökande på grund av medborgarskap, utan det avgörande för tillträde till en högskoleutbildning är att den sökande uppfyller de behörighetsvillkor som gäller för utbildningen.

För utbildning på grundnivå och avancerad nivå i högskolan gäller enligt förordningen (2010:543) om anmälningavgift och studieavgift vid universitet och högskolor att tredjelandsmedborgare med vissa undantag ska betala anmälningavgift och studieavgift. Från avgifter undantas exempelvis den som är student vid en utländsk högskola men genomför en begränsad del av sin utbildning vid en svensk högskola inom ramen för ett utbytesavtal som innebär att studieavgift inte ska tas ut av den mottagande högskolan. Detsamma gäller den som söker till eller studerar på en utbildning inom ramen för ett sådant utbytesprogram eller samarbetsprogram som studieavgift enligt beslut av regeringen inte ska tas ut för.

Enligt artikel 12.2 a i direktiv 2011/98/EU får dock kravet på likabehandling avseende utbildning och yrkesutbildning begränsas i fråga om arbetstagare från tredjeland som har beviljats inresa i landet i enlighet med direktiv 2004/114/EG. Enligt artikel 41 i student- och forskardirektivet ska hänvisningar till det upphävda direktivet 2004/114/EG anses som hänvisningar till student- och forskardirektivet. Rätten till likabehandling när det gäller utbildning och yrkesutbildning får också begränsas genom att undanta tredjelandsmedborgare från stipendier, studiebidrag och studielån eller andra bidrag och lån. Härutöver finns också möjlighet att fastställa specifika villkor i enlighet med nationell rätt, inbegripet krav på språkkunskaper och betalning av utbildningsavgifter, för tillträde till universitetsutbildning och annan högre utbildning och till yrkesutbildning som inte är direkt kopplad till det specifika arbete som anställningen avser. Med hänsyn till denna möjlighet att begränsa likabehandlingen bedöms de svenska bestämmelserna om anmälning- och studieavgift för vissa tredjelandsmedborgare vara förenliga med direktivet och det krävs därför inte några författningsändringar.

Yrkesutbildning och vuxenutbildning

När det gäller kommunal vuxenutbildning, inklusive gymnasial yrkesinriktad vuxenutbildning, särskild utbildning för vuxna och svenskundervisning för invandrare har de som är bosatta i landet möjlighet att delta i utbildning. Någon skillnad görs alltså inte beroende på medbor-

garskap. Inte heller när det gäller eftergymnasiala utbildningar inom Myn- digheten för yrkeshögskolans ansvarsområde görs det någon skillnad mellan utländska och svenska medborgares tillgång till utbildning och yrkesutbildning. En utbildning inom yrkeshögskolan ska enligt 15 § lagen (2009:128) om yrkeshögskolan vara öppen för alla som uppfyller behörighetsvillkoren för utbildningen. Direktivets krav på likabehandling i fråga om yrkesutbildning och vuxenutbildning tillgodoses således genom gällande rätt.

Studiestöd

Studiestöd enligt studiestödslagen (1999:1395) lämnas i form av studiehjälp och studiemedel. Direktivet tillåter medlemsstaterna att begränsa rätten till likabehandling när det gäller utbildning och yrkes- utbildning genom att exkludera stipendier, studiebidrag och studielån eller andra bidrag och lån. Vidare ges medlemsstaterna möjlighet att begränsa rätten till familjeförmåner för forskare, praktikanter, volontärer och au pairer som har beviljats tillstånd för kortare tid än sex månader och för de som beviljats uppehållstillstånd för studier.

En gren av social trygghet som omfattas av förordning (EG) nr 883/2004 är familjeförmåner. Studiehjälp i form av studiebidrag och extra tillägg enligt studiestödslagen är sådana familjeförmåner som omfattas av förordningen. De svenska studiestödsförfattningarna bygger i stor ut- sträckning på medborgarskap. Vissa grupper av utländska medborgare, som kan härleda rättigheter i fråga om sociala förmåner eller familje- förmåner främst från EU-rätten, jämföras dock med svenska medborgare (1 kap. 4–7 §§ studiestödslagen). Studiehjälp ges främst till ungdomar i gymnasieskolan.

Direktivet hänvisar till direktiv 2011/98/EU. I förarbetena som rör genomförandet av det direktivet gjorde regeringen bedömningen att det direktivets krav på likabehandling i fråga om utbildning och yrkes- utbildning tillgodoses genom gällande rätt och att direktivet medger att medlemsstaterna helt undantar studiestöd från likabehandlingen (prop. 2013/14:153 s. 33 och 35). Det direktivet bedöms därför tillåta att även studiehjälp helt undantas från likabehandlingen.

I gästforskardirektivet finns det bestämmelser om likabehandling i fråga om de grenar av social trygghet som anges i förordning (EG) nr 883/2004 för den som har beviljats uppehållstillstånd. Vid genomförandet av gäst- forskardirektivet föreslog regeringen att gästforskare som avses i lagen (2008:290) om godkännande för forskningshuvudmän att ta emot gäst- forskare med uppehållstillstånd i Sverige för forskning och deras familje- medlemmar med uppehållstillstånd här skulle jämföras med svenska medborgare när det gäller studiehjälp i form av studiebidrag och extra tillägg (prop. 2007/08:74 s. 47). Sådana regler infördes därför i studie- stödslagen. Med hänsyn till det regelverk som redan finns och som rör gästforskare saknas det nu anledning att begränsa rätten till studiehjälp i form av studiebidrag och extra tillägg för forskare och forskares familje- medlemmar. Den möjlighet som ges enligt direktivet i denna del bör där- med inte utnyttjas.

Vidare har praktikanter, volontärer och au pairer i ett anställnings- förhållande liksom studerande rätt till likabehandling enligt artikel 12.1

och 12.4 i direktiv 2011/98/EU, med förbehåll för de begränsningar som föreskrivs i artikel 12.2 i samma direktiv. Till skillnad från forskare är det i dag inte särskilt reglerat att dessa grupper ska ha rätt till någon form av studiestöd. Den möjlighet som direktivet, genom hänvisning till direktiv 2011/98/EU, medger att helt undanta dessa utlänningar från rätten till studiestöd bör därför utnyttjas.

Sammanfattningsvis bör den nuvarande ordningen behållas.

19.4 Erkännande av yrkeskvalifikationer

Regeringens bedömning: Direktivets krav på likabehandling i fråga om erkännande av examensbevis, utbildningsbevis och andra yrkeskvalifikationer tillgodoses genom gällande rätt och kräver inte några författningsändringar.

Promemorians bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna har inte några synpunkter på promemorians bedömning.

Skälen för regeringens bedömning

Direktivet

Enligt artikel 22.1 och 22.3 ska forskare och praktikanter, volontärer och au pairer som är i ett anställningsförhållande, liksom studerande, ha rätt till likabehandling i förhållande till medborgarna i den berörda medlemsstaten enligt artikel 12.1 d i direktiv 2011/98/EU när det gäller erkännande av examensbevis, utbildningsbevis för teoretiska utbildningar och andra yrkeskvalifikationer i enlighet med relevanta nationella förfaranden. Detsamma ska gälla för praktikanter, volontärer och au pairer som inte anses vara i ett anställningsförhållande i den berörda medlemsstaten, liksom för elever (artikel 22.4).

Erkännande av examens- och utbildningsbevis

Möjligheten att få ett utländskt examens- eller utbildningsbevis bedömt är densamma oavsett sökandens medborgarskap. Universitets- och högskolerådet svarar för bedömningar av utländska utbildningar på gymnasial och eftergymnasial nivå. Detta gäller oavsett i vilket land utbildningen har genomförts. Direktivets krav på likabehandling när det gäller erkännande av examens- och utbildningsbevis tillgodoses således genom gällande rätt och kräver inte några författningsåtgärder.

Erkännande av yrkeskvalifikationer

Med yrkeskvalifikationer avses enligt 5 § lagen (2016:145) om erkännande av yrkeskvalifikationer sådana kvalifikationer som intygas i ett bevis på formella kvalifikationer, ett kompetensbevis eller yrkeserfarenhet. Lagen innehåller bestämmelser om tillfällig yrkesutövning och om erkännande av yrkeskvalifikationer för den som vill utöva ett reglerat yrke i Sverige, som anställd eller som egenföretagare. Möjligheten att få sådana bevis eller sådan yrkeserfarenhet bedömda är densamma oavsett

sökandens medborgarskap om yrkeskvalifikationerna har förvärvat eller erkänts i en annan stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) eller i Schweiz. Det är den behöriga myndigheten för respektive reglerat yrke som bedömer kvalifikationen för att få utöva yrket i Sverige. Direktivets krav på likabehandling när det gäller erkännande av yrkeskvalifikationer tillgodoses således genom gällande rätt och kräver inte några författningsåtgärder.

19.5 Social trygghet

Regeringens bedömning: Direktivets krav på likabehandling i fråga om social trygghet tillgodoses genom gällande rätt och kräver inte några författningsändringar.

Promemorians bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna har inte några synpunkter på promemorians bedömning.

Skälen för regeringens bedömning: Enligt artikel 22.1 och 22.3 ska forskare och praktikanter, volontärer och au pairer som är i ett anställningsförhållande, liksom studerande, ha rätt till likabehandling i förhållande till medborgarna i den berörda medlemsstaten enligt artikel 12.1 e i direktiv 2011/98/EU när det gäller de grenar av social trygghet som definieras i förordning (EG) nr 883/2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen. Vid rörlighet mellan medlemsstaterna ska förordning (EU) 1231/2010 om utvidgning av förordning (EG) 883/2004 tillämpas. I skäl 57 anges att student- och forskardirektivet inte bör ge fler rättigheter än de som redan föreskrivs i gällande unionsrätt om social trygghet före tredjelandsmedborgare som befinner sig i en situation med intressen i flera medlemsstater.

Medlemsstaterna får begränsa rätten till likabehandling i fråga om social trygghet genom att inte bevilja familjeförmåner till forskare som har fått tillstånd att vistas på den berörda medlemsstatens territorium under en period som inte överstiger sex månader. För praktikanter, volontärer och au pairer som är i ett anställningsförhållande, liksom studerande, får rätten till likabehandling i fråga om social trygghet begränsas, dock inte för de arbetstagare som är anställda eller som har haft en anställning under en minimiperiod på sex månader och är registrerade som arbetslösa. Härutöver får medlemsstaterna på området social trygghet bestämma att familjeförmåner inte behöver beviljas dem som beviljats tillstånd att arbeta under en period om högst sex månader, beviljats tillstånd för inresa och vistelse för studier eller för en utlänning som har beviljats tillstånd att arbeta på grundval av en visering.

Med social trygghet avses förmåner inom socialförsäkringen, arbetslöshetsförsäkringen samt hälso- och sjukvården. Svensk lagstiftning avseende social trygghet är neutral i förhållande till medborgarskap. Direktivets krav på likabehandling i fråga om social trygghet tillgodoses således genom gällande rätt och kräver inte några författningsändringar.

Regeringens bedömning: Direktivets krav på likabehandling i fråga om skatteförmåner tillgodoses genom gällande rätt och kräver inte några författningsändringar.

Möjligheten att begränsa rätten till skatteförmåner som hänför sig till arbetstagarens familj bör inte utnyttjas.

Promemorians bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna har inte några synpunkter på promemorians bedömning.

Skälen för regeringens bedömning: Enligt artikel 22.1 och 22.3 ska forskare och praktikanter, volontärer och au pairer som är i ett anställningsförhållande, liksom studerande, ha rätt till likabehandling i förhållande till medborgarna i den berörda medlemsstaten enligt artikel 12.1 f i direktiv 2011/98/EU när det gäller skatteförmåner, om arbetstagaren anses ha sin skattemässiga hemvist i den berörda medlemsstaten. När det gäller forskare får medlemsstaterna begränsa rätten till likabehandling i fråga om skatteförmåner till fall där den registrerade eller stadigvarande hemvisten för de familjemedlemmar för vilka forskaren ansöker om förmåner, ligger inom den berörda medlemsstatens territorium (artikel 22.2 c). Detsamma gäller för praktikanter, volontärer och au pairer genom hänvisningen till artikel 12.2 c i direktiv 2011/98/EU.

En utländsk arbetstagare som har sin skattemässiga hemvist i Sverige blir obegränsat skattskyldig i Sverige. Arbetstagaren kommer därmed att ha samma rätt till skatteförmåner som obegränsat skattskyldiga svenska medborgare. Direktivets krav i denna del tillgodoses således genom gällande rätt och kräver inte några författningsändringar.

I Sverige beskattas var och en för sig och någon sambeskattnings sker inte. Inte heller i övrigt finns det i detta avseende några särskilda familjerelaterade skatteförmåner på tjänstebeskattningsområdet. Möjligheten enligt direktivet att begränsa rätten till skatteförmåner som hänför sig till arbetstagarens familj är därför inte aktuell för svensk del och bör inte utnyttjas.

19.7 Tillgång till varor och tjänster

Regeringens bedömning: Direktivets krav på likabehandling i fråga om tillgång till varor och tjänster tillgodoses genom gällande rätt och kräver inte några författningsändringar.

Möjligheten att begränsa rätten till likabehandling när det gäller förfaranden för att få bostad bör inte utnyttjas.

Promemorians bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna har inte några synpunkter på promemorians bedömning. Några av remissinstanserna, bl.a. *Linnéuniversitetet* och *Mälardalens högskola*, tar upp att det kan vara svårt att få tillgång till vissa varor och tjänster i Sverige utan personnummer. *Kommerskollegium* ifrågasätter om bestämmelserna om folkbokföring är förenliga med direktivet.

Skälen för regeringens bedömning: Enligt artikel 22.1 och 22.3 ska forskare och praktikanter, volontärer och au pairer som är i ett anställningsförhållande, liksom studerande, ha rätt till likabehandling i förhållande till medborgarna i den berörda medlemsstaten enligt artikel 12.1 g i direktiv 2011/98/EU när det gäller tillgång till varor och tjänster och leveranser av allmänt tillgängliga varor och tjänster, inbegripet förfaranden för att erhålla bostad enligt nationell rätt, utan att detta påverkar avtalsfriheten i enlighet med unionsrätten och nationell rätt. Rätten till likabehandling i fråga om tillgång till varor och tjänster ska även gälla för praktikanter, volontärer och au pairer som inte anses vara i ett anställningsförhållande (artikel 22.4). Medlemsstaterna får begränsa rätten till likabehandling i fråga om tillgång till bostäder för forskare och övriga personkategorier enligt artikel 22.2 d, artikel 22.4 och hänvisningen till artikel 12.2 d i direktiv 2011/98/EU.

Utländska arbetstagare som lagligen vistas i Sverige ska ha rätt till likabehandling i förhållande till medborgarna i den berörda medlemsstaten i fråga om tillgång till varor och tjänster som är tillgängliga för allmänheten. Enligt 2 kap. 9 § diskrimineringslagen (2008:567) är diskriminering av arbetssökande och arbetstagare förbjuden i fråga om arbetsmarknadspolitisk verksamhet och arbetsförmedling utan offentligt uppdrag. Av 2 kap. 12 § samma lag följer att diskriminering är förbjuden för den som utanför privat- och familjelivet tillhandahåller varor, tjänster eller bostäder till allmänheten. Det finns alltså inga begränsningar på grund av medborgarskap för att få tillgång till sådana varor och tjänster som avses i direktivet, förfaranden för att erhålla bostäder eller för att ta del av Arbetsförmedlingens tjänster.

Några av remissinstanserna, bl.a. *Linnéuniversitetet* och *Mälardalens högskola*, tar upp att det kan vara svårt att få tillgång till vissa varor och tjänster i Sverige utan personnummer. Liknande synpunkter lämnas av *Kommerskollegium*, som även ifrågasätter om bestämmelserna om folkbokföring är förenliga med direktivet. Enligt 3 § folkbokföringslagen (1991:481) är huvudregeln att den som efter inflyttning anses vara bosatt i Sverige ska folkbokföras. En person anses bosatt här i landet om han eller hon kan antas komma att regelmässigt tillbringa sin nattvila eller motsvarande vila (dygnsvilan) i landet under minst ett år. Denna bestämmelse gäller oavsett om personen är svensk medborgare, EU/EES-medborgare eller medborgare i tredje land. Enligt 4 § samma lag får en utlänning som måste ha uppehållsrätt eller uppehållstillstånd för att få vistas i Sverige, folkbokföras endast om detta villkor är uppfyllt eller om det finns synnerliga skäl för att han eller hon ändå ska folkbokföras. Personer som inte är eller har varit folkbokförda kan tilldelas ett samordningsnummer enligt 18 a § folkbokföringslagen (1991:481). Skatteverket ansvarar för frågor om folkbokföringen. Enligt 2 § förordningen (2017:154) med instruktion för Skatteverket ska folkbokföringen spegla befolkningens verkliga bosättning, identitet och familjerättsliga förhållanden så att olika samhällsfunktioner får ett korrekt underlag för beslut och åtgärder. Varken personnumret eller samordningsnumret ger några rättigheter eller förmåner i sig. Högsta förvaltningsdomstolen har konstaterat att ett beslut om folkbokföring inte i sig har några direkta rättsverkningar. En annan sak är att i den utsträckning som en bestämmelse i annan författning förutsätter att någon är folkbokförd för att t.ex. omfattas av en social förmån kan en

sådan föreskrift i vissa situationer strida mot EU-rätten och den ska då inte tillämpas (HFD 2014 ref 6). Mot denna bakgrund anser regeringen att bestämmelserna om folkbokföring inte kan anses strida mot direktivets bestämmelser om likabehandling i fråga om tillgång till varor och tjänster.

Sammanfattningsvis anser regeringen att direktivets bestämmelser om likabehandling med svenska medborgare i fråga om tillgång till varor och tjänster tillgodoses av gällande rätt och därför inte kräver några författningsändringar. Möjligheten enligt direktivet att begränsa tillgången till bostäder bör inte utnyttjas.

19.8 Pensioner

Regeringens bedömning: Direktivets krav på likabehandling i fråga om tillgång till lagstadgade pensioner tillgodoses genom gällande rätt och kräver inte några författningsändringar.

Promemorians bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna har inte några synpunkter på promemorians bedömning.

Skälen för regeringens bedömning: Enligt artikel 22.1 och 22.3 ska forskare och praktikanter, volontärer och au pairer som är i ett anställningsförhållande, liksom studerande, genom hänvisningen till artikel 12.4 i direktiv 2011/98/EU, ha rätt till likabehandling i förhållande till medborgarna i den berörda medlemsstaten när det gäller tillgång till lagstadgad pension. I artikel 12.4 i direktiv 2011/98/EU anges att arbetstagare från tredjeland som flyttar till ett tredjeland, eller deras efterlevande som vistas i tredjeländer och som har rättigheter vilka härleds från arbetstagaren, ska avseende ålder, invaliditet eller död erhålla lagstadgad pension grundad på arbetstagarens tidigare anställning och förvärvad i enlighet med den lagstiftning som avses i artikel 3 i förordning (EG) nr 883/2004, på samma villkor och med samma satser som medborgarna i de berörda medlemsstaterna, när de flyttar till ett tredjeland.

De tillämpliga svenska bestämmelserna om utbetalning av förmåner vid ålderdom, förmåner till efterlevande och vid arbetsskada till en person som vistas eller bor utomlands finns i 5 kap. 13–16 §§ och 6 kap. 16 och 17 §§ socialförsäkringsbalken och omfattar inkomstgrundad ålderspension, inkomstrelaterad efterlevandepension och efterlevandeskydd i form av premiepension. Något krav på likabehandling i fråga om tillgång till bosättningsgrundad pension såsom garantipension ställer direktivet emellertid inte upp. Kravet på likabehandling avser i detta sammanhang endast rätt till lagstadgade pensioner som är grundade på tidigare anställning. De ovan omnämnda bestämmelserna är inte beroende av vilket medborgarskap förmånstagaren har. Direktivets krav på likabehandling i fråga om rätt till de aktuella förmånerna tillgodoses således genom gällande rätt och kräver inte några författningsändringar.

Regeringens bedömning: Några lagändringar behövs inte med anledning av direktivets krav på att tillhandahålla kommissionen statistik.

Promemorians bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna har inte några synpunkter på promemorians bedömning.

Skälen för regeringens bedömning: Enligt artikel 37 i direktivet ska medlemsstaterna utse en nationell kontaktpunkt som ska ansvara för att motta och översända den information som behövs för genomförandet av artiklarna 28–32 om rörlighet. Vidare ska medlemsstaterna, enligt artikel 38, årligen tillhandahålla kommissionen uppgifter om antalet tillstånd som har utfärdats och antalet underrättelser som har mottagits enligt artikel 28.2 eller 31.2 och, i möjligaste mån, uppgift om antalet personer vilkas tillstånd har förlängts eller återkallats. Statistikuppgifterna ska redovisas utifrån medborgarskap och i möjligaste mån efter tillståndens giltighetstid.

Regeringen har utsett Migrationsverket till kontaktpunkt enligt direktivet (se 10 § förordningen [2019:502] med instruktion för Migrationsverket). Enligt 2 § samma förordning ska Migrationsverket bl.a. föra register och statistik över utlänningar i landet i den utsträckning det behövs för verksamheten. Migrationsverkets uppdrag får anses innefatta att tillhandahålla kommissionen sådana statistikuppgifter som avses i artikel 38 och det bedöms inte finnas behov av ytterligare reglering. Några lagändringar för att genomföra direktivet i denna del är därför inte nödvändiga.

21 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Regeringens förslag: Lagändringarna ska träda i kraft den 1 januari 2020.

Vid tillämpning av de nya bestämmelserna i utlänningslagen ska uppehållstillstånd som har beviljats före ikraftträdandet för studier eller forskning enligt 4 kap. 5 § respektive 7 a § utlänningsförordningen anses motsvara uppehållstillstånd som har beviljats enligt 5 b kap. 3 § respektive 1 §. I fråga om återkallelse av uppehållstillstånd som har beviljats före ikraftträdandet ska dock de äldre bestämmelserna om återkallelse gälla.

Promemorians förslag överensstämmer delvis med regeringens. I promemorian görs bedömningen att det inte behövs några övergångsbestämmelser.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna har inte några synpunkter på promemorians förslag och bedömning. *Migrationsverket* och *Umeå universitet* anser att ikraftträdandet bör anpassas så att de ansök-

ningar om uppehållstillstånd som görs inför en viss terminsstart handläggs enligt samma regler. Prop. 2019/20:9

Skälen för regeringens förslag: I artikel 40 anges att medlemsstaterna ska sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa direktivet senast den 23 maj 2018. Det svenska genomförandet av direktivet är således försenat och av inte minst den anledningen är det angeläget att lagändringarna träder i kraft så snart som möjligt. Med hänsyn till detta finns det inte utrymme att anpassa ikraftträdandet efter utbildningars terminsstart som *Migrationsverket* och *Umeå universitet* önskar. Regeringen föreslår därför att lagändringarna ska träda i kraft den 1 januari 2020.

De föreslagna reglerna ska, om inte något annat särskilt föreskrivs, tillämpas vid prövning som sker från och med den dag då de träder i kraft (jfr RÅ 1991 ref. 1). I promemorian görs bedömningen att det inte finns något behov av övergångsbestämmelser. Förslagen i propositionen innebär dock att det i utlänningslagen (2005:716) införs regler om uppehållstillstånd för bl.a. forskning och studier inom högre utbildning och att de nuvarande reglerna i utlänningsförordningen (2006:97) om uppehållstillstånd för motsvarande personkategorier och situationer, och då inte minst reglerna i 4 kap. 5 § och 7 a § UtIF om uppehållstillstånd för studier och forskning, kommer att behöva upphävas av regeringen. Utan en övergångsbestämmelse finns det en risk för oklarheter i fråga om vad som ska gälla för t.ex. förlängning av tillståndstiden eller möjligheten att ansöka om uppehållstillstånd efter slutförd forskning eller slutförda studier för de utländska studenter och forskare som har ett äldre uppehållstillstånd. Den mest naturliga och ändamålsenliga lösningen för att komma till rätta med denna problematik är, enligt regeringen, att låta sådana uppehållstillstånd som har beviljats före ikraftträdandet för studier eller forskning anses motsvara uppehållstillstånd som har beviljats för studier inom högre utbildning och forskning enligt förslagen till 5 b kap. 3 § respektive 1 §. I fråga om återkallelse av sådana uppehållstillstånd som har beviljats före ikraftträdandet bör dock, som *Lagrådet* tar upp, de äldre bestämmelserna om återkallelse fortfarande gälla. Regeringen föreslår övergångsbestämmelser med sådan innebörd.

22 Kostnader och andra konsekvenser

Regeringens bedömning: Förslagen bedöms leda till marginellt ökade kostnader för förvaltningsmyndigheterna – i första hand *Migrationsverket* – och migrationsdomstolarna. Dessa kostnader kan hanteras inom myndigheternas befintliga anslag.

Promemorians bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna instämmer i eller har inga synpunkter på promemorians bedömning. *Migrationsverket* och *Chalmers tekniska högskola (Chalmers)* anser att förslagen i promemorian kan komma att leda till ökade kostnader för *Migrationsverket*.

Skälen för regeringens bedömning*Samhällsekonomiska konsekvenser*

Av skälen till direktivet framgår bl.a. att invandring från länder utanför unionen är en källa till högkvalificerad arbetskraft och att särskilt studerande och forskare är allt mer eftersökta (skäl 3). Vidare anges att direktivet bör bidra till att unionen får en ställning som en attraktiv plats för forskning och innovation och stärka unionen i den globala konkurrensen om begåvningar. Detta kan leda till en ökning av unionens sammanlagda konkurrenskraft och tillväxt samtidigt som man skapar arbetstillfällen som i högre grad bidrar till BNP:s tillväxt (skäl 8).

Regeringens förslag bör leda till flera positiva konsekvenser för de personkategorier och värdenheter som berörs. Till exempel bör det underlätta för studenter och forskare att de i fortsättningen i fler fall än i dag kommer att kunna ansöka om ett nytt uppehållstillstånd utan att behöva lämna Sverige. Ett annat exempel på positiva konsekvenser för studenter och forskare är att de får möjlighet att stanna i upp till ett år i Sverige efter slutförd forskning eller slutförda studier för att söka jobb eller undersöka förutsättningarna för att bedriva näringsverksamhet här. En ökad närvaro på lärosätena av utländska forskare och studenter bör även vara positivt för svenska studenter och forskare som därmed får uppleva en ökad internationalisering på hemmaplan.

Utredningen om ökad internationalisering av universitet och högskolor har tagit del av och jämfört flera internationella studier av de samhällsekonomiska konsekvenserna av internationalisering inom högre utbildning och kommit fram till att utländska studenter påverkar värdlandets ekonomi positivt, oberoende av om studenterna betalar studieavgift. Flera studier i vilka de ekonomiska effekterna av utländska studenter i olika länder har jämförts visar på att de ekonomiska effekterna av inresande studenter är positiva på både kort och lång sikt (SOU 2018:3 s. 79).

Antalet beviljade uppehållstillstånd för forskning har under de senaste fem åren varierat mellan drygt 900 och drygt 1 200: år 2014 beviljades 1 126 tillstånd, år 2015 beviljades 1 083 tillstånd, år 2016 beviljades 907 tillstånd, år 2017 beviljades 1 222 tillstånd och år 2018 beviljades 1 155 tillstånd. Beträffande antalet beviljade uppehållstillstånd för högskolestudier har dessa på senare tid ökat något; år 2014 beviljades 9 145 tillstånd, år 2015 beviljades 9 076 tillstånd, år 2016 beviljades 9 026 tillstånd, år 2017 beviljades 10 514 tillstånd och år 2018 beviljades 10 194 tillstånd. När det sedan gäller uppehållstillstånd efter slutförda studier, s.k. jobbsökartillstånd, har antalet beviljade sådana varit relativt begränsat. Det kan dock noteras att antalet jobbsökartillstånd har ökat stadigt sedan tillståndet infördes 2014: år 2014 registrerades 122 beviljade tillstånd, år 2015 beviljades 334 tillstånd, år 2016 beviljades 445 tillstånd, år 2017 beviljades 562 tillstånd och år 2018 beviljades 644 tillstånd.

Under fyraårsperioden 2014–2017 beviljades 3 131 nationella arbetstillstånd för före detta studenter, dvs. både utlänningar som haft ett uppehållstillstånd för studier och utlänningar som haft uppehållstillstånd efter avslutade studier. Enligt uppgifter från Migrationsverket beviljades cirka 60 procent av de studenter som efter studierna skaffade ett arbete på den svenska arbetsmarknaden under fyraårsperioden ett nationellt arbetstillstånd för ett högkvalificerat yrke. De vanligaste högkvalificerade

yrkena som denna grupp beviljas nationella arbetstillstånd för är it-arkitekt, systemutvecklare, civilingenjör och dataspecialist.

Regeringens förslag syftar till att underlätta överföring av kunskaper och kompetens till Sverige och till att stärka Sveriges attraktions- och konkurrenskraft som kunskapsnation och destinationsland för bl.a. utländska forskare och studenter. Det innebär sannolikt att fler personer kommer att komma till Sverige för att forska eller studera, men det är givetvis svårt att bedöma i vilken omfattning. På samma sätt är det svårt att med exakthet bedöma i vilken utsträckning som de föreslagna reglerna kommer att innebära att fler personer som har haft ett uppehållstillstånd som omfattas av direktivet sedermera kommer att söka och beviljas ett nationellt uppehållstillstånd för arbete och stanna kvar i landet. Vad gäller den utvidgade möjligheten till uppehållstillstånd efter slutförd forskning och efter slutförda studier samt möjligheten att söka nationella tillstånd inifrån landet kan den leda till en viss ökning av högkvalificerade personer som vistas och arbetar i Sverige. Med hänsyn till det begränsade antalet uppehållstillstånd efter avslutade studier som har beviljats sedan tillståndstypen infördes 2014 och det förhållandevis låga antalet nationella arbetstillstånd som under samma tid har beviljats utlänningar som har haft ett uppehållstillstånd för studier, är det emellertid svårt att dra några säkra slutsatser om en öknings effekt i fråga om samhällsnyttor respektive kostnader.

Konsekvenser för det allmänna

Som anges ovan ska förslagen stärka Sveriges attraktions- och konkurrenskraft som kunskapsnation och destinationsland. Mot den bakgrunden kan det antas att t.ex. universitet, högskolor och forskningshuvudmän får lättare att attrahera studerande och forskare från tredjeländ. Det innebär också antalet ärenden och mål om uppehållstillstånd för de aktuella personkategorierna kan komma att öka i viss utsträckning.

Migrationsverkets och Chalmers tekniska högskola (Chalmers) anser att förslagen kan medföra att Migrationsverket behöver tillföras ytterligare medel. Regeringen konstaterar dock att de flesta av de personkategorier som omfattas av förslagen kan beviljas uppehållstillstånd och, i förekommande fall, arbetstillstånd i Sverige redan enligt befintliga regler. De uppgifter som Migrationsverket ska kontrollera innan ett tillstånd beviljas enligt de föreslagna reglerna är också i princip sådana uppgifter som verket redan enligt nuvarande ordning hanterar inom ramen för sin verksamhet. Ett antagande om en ökning av antalet ärenden om 10 procent till följd av de författningsförslag som föranleds av direktivet innebär därför endast förhållandevis begränsade kostnadsökningar för förvaltningsmyndigheterna. Ett sådant antagande får dessutom anses vara väl tilltaget. En ökning i den storleksordningen bedöms öka Migrationsverkets kostnader, i huvudsak på förvaltningsanslaget, med ca 6–7 miljoner kronor per år. För domstolarnas del bedöms ökningen av antalet mål bli högst marginell och kostnaderna därmed än mer begränsade.

Förslaget att införa ett underrättelseförfarande för de utlänningar som har beviljats ett uppehållstillstånd för studier inom högre utbildning av en annan EU-stat och som vill studera en viss tid i Sverige innebär att Migrationsverket ska kontrollera att de handlingar och uppgifter som omfattas

av underrättelsen motsvarar de krav som ställs upp för rörligheten. Det införs också en möjlighet att överklaga Migrationsverkets invändningsbeslut till en migrationsdomstol. De personer som kommer att kunna använda sig av detta underrättelseförfarande är emellertid sådana som enligt dagens ordning är tvungna att ansöka om uppehållstillstånd för studier i Sverige. Med hänsyn till detta bedöms underrättelseförfarandet inte medföra något egentligt merarbete eller några ökade kostnader för Migrationsverket eller migrationsdomstolarna.

När det gäller förslaget att undanta utlännningar som har ett uppehållstillstånd för forskning, forskning vid rörlighet för längre vistelse, studier inom högre utbildning eller praktik med anknytning till högre utbildning eller ett uppehållstillstånd efter slutförd forskning eller slutförda studier från kravet på att ansöka om och beviljas nationella uppehållstillstånd och arbetstillstånd före inresan i Sverige bedöms det leda till en ökning av antalet ärenden och, i viss mindre utsträckning, mål om nationella tillstånd. Denna ökning kan dock inte antas komma att bli av sådan storleksordning att den medför mer än marginella kostnader för förvaltningsmyndigheterna och migrationsdomstolarna.

Sammantaget bedömer regeringen att förslagen inte bör leda till annat än marginella kostnadsökningar för förvaltningsmyndigheterna – framför allt Migrationsverket – och migrationsdomstolarna. Kostnaderna rymms inom myndigheternas befintliga anslag.

Konsekvenser för företag

Enligt Tillväxtverkets rapport Företagens villkor och verklighet 2017 har svenska företag pekat ut bristen på kompetensförsörjning som ett av de största tillväxthindren i dag. Arbetsgivare har svårigheter att hitta arbetskraft med lämplig kompetens. För tjänsteföretagens del är tillgången till rätt kompetens en förutsättning för att bidra till svensk export.

Förslagen syftar till att öka Sveriges attraktionskraft för högutbildade tredjelandsmedborgare som kan bidra med sin kompetens till svenska företag och till att underlätta för den högkvalificerade gruppen att stanna kvar och etablera sig på den svenska arbetsmarknaden inom högkvalificerade yrken. Även om villkoren för inresa och vistelse inte ensamma avgör om forskare, studenter och praktikanter väljer Sverige som destinationsland kan ett generösare och enklare regelverk antas leda till att fler söker sig till och stannar i Sverige vilket bidrar till att kompetensförsörjningen hos svenska företag förbättras. Förslagen bedöms inte medföra några kostnader för företag.

Konsekvenser för jämställdhet och för barn

Under 2018 beviljades fler män än kvinnor uppehållstillstånd för forskning, studier och praktik i Sverige. Betydligt fler kvinnor än män beviljades under samma period uppehållstillstånd för au pair-arbete, men antalet uppehållstillstånd som beviljas för au pair-arbete var relativt begränsat i förhållande till antalet tillstånd som beviljades för forskning, studier och praktik. Fler kvinnor än män beviljades även uppehållstillstånd för besök under 2018. I den gruppen ingår bl.a. uppehållstillstånd för volontärarbete, men det går inte att närmare ange hur många inom gruppen som vistades i Sverige för sådan tjänstgöring.

Det är svårt att utifrån ovanstående uppgifter dra några säkra slutsatser om huruvida förslagen kommer att beröra fler kvinnor än män eller tvärtom. Anledningen till detta är, som redogörs för ovan, bl.a. att det är svårt att bedöma i vilken omfattning som förslagen kommer att innebära en ökning av antalet personer – kvinnor eller män – som forskar, studerar eller praktiserar här eller som vistas här för au-pair- eller volontärarbete. Även andra omständigheter försvårar bedömningen, bl.a. att det uppehållstillstånd för volontärarbete som införs även kommer att omfatta de utlänningar som tjänstgör inom den europeiska solidaritetskåren. Denna kår är en ny företeelse och det är därför oklart hur könsfördelningen för de som kommer att ansöka om uppehållstillstånd för sådant volontärarbete kan se ut. Sammantaget anser regeringen därför att det i dagsläget inte går att förutsäga hur jämställdheten kommer att påverkas av förslagen.

Huvudförslagen är inriktade på i första hand vuxna utlänningar. Barn till t.ex. utländska forskare som kommer hit kommer dock att ha möjlighet att beviljas uppehållstillstånd som medföljande familjemedlemmar. Vid alla åtgärder som rör barn både direkt eller indirekt ska barnets bästa beaktas i enlighet med FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen). Den 1 januari 2020 kommer barnkonventionen genom inkorporering ges ställning som svensk lag (se lagen [2018:1197] om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter).

23 Författningskommentar

23.1 Förslaget till lag om ändring i utlänningslagen (2005:716)

1 kap. Lagens innehåll, vissa definitioner och allmänna bestämmelser

Lagens innehåll

1 § I denna lag finns föreskrifter om

- lagens innehåll, vissa definitioner och allmänna bestämmelser (1 kap.),
- villkor för att en utlänning ska få resa in i samt vistas och arbeta i Sverige (2 kap.),
- visering (3 kap.),
- uppehållsrätt (3 a kap.),
- flyktingar och andra skyddsbehövande (4 kap.),
- uppehållstillstånd (5 kap.),
- ställning som varaktigt bosatt i Sverige (5 a kap.),
- *uppehållstillstånd för forskning, studier inom högre utbildning, viss praktik, visst volontärarbete och au pair-arbete* (5 b kap.),
- arbetstillstånd (6 kap.),
- EU-blåkort (6 a kap.),
- tillstånd för företagsintern förflyttning, ICT (6 b kap.),
- tillstånd för säsongarbete (6 c kap.),
- återkallelse av tillstånd (7 kap.),
- avvisning och utvisning (8 kap.),
- utvisning på grund av brott (8 a kap.),

- kontroll- och tvångsåtgärder (9 kap.),
- förvar och uppsikt avseende utlänningar (10 kap.),
- hur en utlänning som hålls i förvar ska behandlas (11 kap.),
- verkställighet av beslut om avvisning och utvisning (12 kap.),
- handläggningen av ärenden hos förvaltningsmyndigheterna m.m. (13 kap.),
- överklagande av förvaltningsmyndighets beslut (14 kap.),
- nöjdförklaring (15 kap.),
- migrationsdomstolar och Migrationsöverdomstolen (16 kap.),
- skyldighet att lämna uppgifter (17 kap.),
- offentligt biträde (18 kap.),
- kostnadsansvar (19 kap.),
- bestämmelser om straff m.m. (20 kap.),
- tillfälligt skydd (21 kap.),
- tribunalvittnen (22 kap.), och
- särskilda bemyndiganden (23 kap.).

I paragrafen finns en innehållsförteckning till lagen.

Paragrafen ändras till följd av att ett nytt kapitel, 5 b kap., införs i lagen.

2 kap. Villkor för att en utlänning skall få resa in i samt vistas och arbeta i Sverige

Undantag från kraven på pass, visering, uppehållstillstånd och arbetstillstånd

8 a § Kravet på visering enligt 3 § gäller inte för en utlänning som

1. är EES-medborgare,
2. har uppehållskort eller permanent uppehållskort som har utfärdats i Sverige eller av en behörig myndighet i en annan EES-stat,
3. har uppehållstillstånd,
4. har ställning som varaktigt bosatt i Sverige, eller
5. återtas enligt 6 a kap. 14 § eller 6 b kap. 19 §.

Kravet på visering enligt 3 § för inresa gäller inte heller för en utlänning som återtas enligt 4 kap. 5 d §, 5 a kap. 7 § eller 5 b kap. 25 §.

Paragrafen innehåller undantag från kravet på visering enligt 3 §. Övervägandena finns i avsnitt 17.7. Paragrafen genomför delvis artikel 32.4 i direktivet (EU) 2016/801 av den 11 maj 2016 om villkoren för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse för forskning, studier, praktik, volontärarbete, deltagande i elevutbytesprogram eller utbildningsprojekt och för au pairarbete (student- och forskardirektivet).

Ändringen i *andra stycket* innebär att kravet på visering för inresa i Sverige inte heller gäller när Sverige enligt 5 b kap. 25 § från en annan EU-stat återtar en utlänning som har eller har haft ett uppehållstillstånd för forskning eller för studier inom högre utbildning och medföljande familjemedlemmar till en forskare.

5 kap. Uppehållstillstånd

När ansökan om uppehållstillstånd skall vara gjord

18 § En utlänning som vill ha uppehållstillstånd i Sverige ska ha ansökt om och beviljats ett sådant tillstånd före inresan i landet. En ansökan om uppehållstillstånd får inte bifallas efter inresan.

Första stycket gäller dock inte om

1. utlännningen har rätt till uppehållstillstånd här som flyktning eller annan skyddsbehövande enligt 1 § eller kan beviljas uppehållstillstånd här med stöd av 21 kap. 2, 3 eller 4 §,
2. utlännningen med stöd av 6 § bör beviljas uppehållstillstånd här,
3. en ansökan om uppehållstillstånd avser förlängning av ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som beviljats en utlännning med familjeanknytning med stöd av 3 § första stycket 1 eller 2 b eller 3 a § första stycket 1 eller andra stycket,
4. utlännningen kan beviljas eller har ett tidsbegränsat uppehållstillstånd här med stöd av 15 §,
5. utlännningen enligt 3 § första stycket 1–4, 3 a § första stycket 1–4 eller andra stycket har stark anknytning till en person som är bosatt i Sverige och det inte skäligen kan krävas att utlännningen reser till ett annat land för att ge in ansökan där,
6. utlännningen har rätt till uppehållstillstånd med stöd av 3 § första stycket 5,
7. en ansökan om uppehållstillstånd avser förlängning av ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som med stöd av 10 § har beviljats en utlännning i fall som avses i 6 kap. 2 § första stycket,
8. utlännningen kan beviljas uppehållstillstånd enligt 15 a eller 15 d §,
9. utlännningen *har ett uppehållstillstånd enligt 10 § eller 5 b kap. 3 §* och antingen slutfört studier som motsvarar 30 högskolepoäng eller fullföljt en termin vid forskarutbildning *eller har ett uppehållstillstånd enligt 5 b kap. 1, 2, 4, 7 eller 8 §*,
10. utlännningen har rätt till uppehållstillstånd enligt 2 a eller 2 d §, eller
11. det annars finns synnerliga skäl.

Första stycket gäller inte heller om utlännningen har beviljats en visering för att besöka en arbetsgivare i Sverige eller är undantagen från kravet på visering om han eller hon ansöker om ett uppehållstillstånd för arbete inom ett slag av arbete där det råder stor efterfrågan på arbetskraft. En ytterligare förutsättning är att arbetsgivaren skulle förorsakas olägenheter om utlännningen måste resa till ett annat land för att ge in ansökan där eller att det annars finns särskilda skäl.

Vid skälighetsbedömningen enligt andra stycket 5 ska konsekvenserna för ett barn av att skiljas från sin förälder särskilt beaktas, om det står klart att uppehållstillstånd skulle ha beviljats om prövningen gjorts före inresan i Sverige.

I fråga om uppehållstillstånd för en utlännning som ska avvisas eller utvisas enligt ett beslut som har fått laga kraft gäller föreskrifterna i 15 a och 20 §§ samt 12 kap. 16 b, 16 c och 18–20 §§.

I 19 § lagen (2016:752) om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige föreskrivs ytterligare undantag från första stycket under perioden 20 juli 2016–19 juli 2021.

Paragrafen innehåller bestämmelser om när en ansökan om uppehållstillstånd ska vara gjord. Övervägandena finns i avsnitt 18.1.

Ändringarna i *andra stycket 9* innebär att punkten i fortsättningen också gäller för en utlännning som har ett uppehållstillstånd för studier inom högre utbildning. För en sådan utlännning ställs det – på samma sätt som för en utlännning som har beviljats uppehållstillstånd enligt 10 § – krav på att utlännningen antingen ska ha slutfört studier som motsvarar 30 högskolepoäng eller fullföljt en termin vid forskarutbildning. Vidare innebär ändringarna att även den som har ett uppehållstillstånd för forskning, forskning vid rörlighet för längre vistelse eller praktik med anknytning till högre utbildning eller ett uppehållstillstånd efter slutförd forskning eller slutförda studier är undantagen från huvudregeln om att en ansökan om uppehållstillstånd inte får ges in och beviljas efter inresan i landet. För att

undantaget ska vara tillämpligt krävs det att utlänningen har ett gällande uppehållstillstånd vid ansökningstillfället.

Bemyndiganden

23 § Regeringen får meddela föreskrifter om uppehållstillstånd för studier eller besök.

Regeringen får meddela föreskrifter om att en ansökan om uppehållstillstånd får bifallas om det följer av en överenskommelse med en främmande stat.

Regeringen får meddela föreskrifter om när uppehållstillstånd får ges till en utlänning som har ställning som varaktigt bosatt i en annan EU-stat och till anhöriga till en sådan utlänning.

Regeringen får meddela föreskrifter om uppehållstillstånd för familjemedlemmar till en utlänning som har beviljats uppehållstillstånd för arbete, studier eller näringsverksamhet.

Regeringen får meddela föreskrifter om uppehållstillstånd för en utlänning som är medborgare i Förenade kungariket och för familjemedlemmar till en sådan utlänning.

I 5 b kap. 28 § finns en bestämmelse om att regeringen får meddela föreskrifter om uppehållstillstånd för familjemedlemmar till en utlänning som har beviljats uppehållstillstånd enligt 5 b kap. 3 eller 8 §.

Paragrafen innehåller bemyndiganden för regeringen att meddela föreskrifter om uppehållstillstånd. Övervägandena finns i avsnitt 6 och 16.6.

Sjätte stycket, som är nytt, innehåller en upplysning om att det i 5 b kap. 28 § finns ett bemyndigande för regeringen att meddela föreskrifter om uppehållstillstånd för familjemedlemmar till en utlänning som har beviljats ett uppehållstillstånd för studier inom högre utbildning eller ett uppehållstillstånd efter slutförda studier.

Genom ändringarna upphävs de hittillsvarande andra och fjärde styckena, som handlar om uppehållstillstånd för en utlänning som slutfört en högskoleutbildning för vilken uppehållstillstånd för studier beviljats och för hans eller hennes familjemedlemmar och om uppehållstillstånd för forskning och för medföljande familjemedlemmar till en utlänning som har beviljats uppehållstillstånd för forskning. Regler om uppehållstillstånd för dessa utläningar återfinns i fortsättningen i stället i 5 b kap. 1, 2, 8, 19 och 28 §§.

Regeringen kommer även fortsättningsvis att få meddela föreskrifter om bl.a. uppehållstillstånd för studier och om uppehållstillstånd för familjemedlemmar till en utlänning som har beviljats uppehållstillstånd för studier (första och fjärde styckena). På motsvarande sätt som gällt hittills får föreskrifter dock inte meddelas med stöd av dessa generella bemyndiganden om det i lagen finns särskilda regler om uppehållstillstånd för motsvarande situationer och personkategorier (se det ovan nämnda förslaget till 5 b kap. som innehåller särskilda regler om bl.a. uppehållstillstånd för studier inom högre utbildning).

5 b kap. Uppehållstillstånd för forskning, studier inom högre utbildning, viss praktik, visst volontärarbete och au pair-arbete

Uppehållstillstånd för forskning

1 § En utlänning som ska utföra forskning i Sverige enligt ett mottagningsavtal som har ingåtts enligt lagen (2008:290) om godkännande för forskningshuvudmän att ta emot gästforskare ska, om inte något annat följer av 9–12 §§, beviljas ett uppehållstillstånd för forskning.

Ett uppehållstillstånd enligt första stycket ska, om inte något annat följer av tredje stycket, gälla i minst ett år eller den kortare tid som forskningen enligt mottagningsavtalet ska pågå.

Om utlänningen omfattas av ett unionsprogram eller ett multilateralt program som främjar tredjeland-medborgares rörlighet och förutsättningarna för att bevilja tillstånd för hela forskningsperioden är uppfyllda, ska uppehållstillståndet gälla i minst två år eller den kortare tid som forskningen enligt mottagningsavtalet ska pågå.

Paragrafen, som är ny och som utformas i enlighet med *Lagrådets* förslag, anger förutsättningarna för att ett uppehållstillstånd för forskning ska beviljas och tillståndstiden. Övervägandena finns i avsnitt 9.1 och 9.2. Genom paragrafen genomförs delvis artiklarna 7, 8, 10, 18 och 20 i direktivet.

Enligt *första stycket* är det ett krav för att beviljas tillstånd att utlänningen ska ha ingått ett mottagningsavtal med en forskningshuvudman i Sverige enligt lagen om godkännande för forskningshuvudmän att ta emot gästforskare. Av första stycket framgår även att det finns ytterligare villkor för att beviljas ett uppehållstillstånd för forskning i 9–12 §§.

I *andra stycket* anges att ett uppehållstillstånd för forskning som huvudregel ska gälla i minst ett år eller den kortare tid som forskningen enligt mottagningsavtalet ska pågå. Om utlänningen omfattas av ett unionsprogram eller ett multilateralt program som främjar tredjeland-medborgares rörlighet och förutsättningarna för att bevilja tillstånd för hela forskningsperioden enligt avtalet är uppfyllda ska emellertid, enligt *tredje stycket*, uppehållstillståndet gälla i minst två år eller den kortare tid som forskningen enligt mottagningsavtalet ska pågå. Med ett unionsprogram eller ett multilateralt program som främjar tredjeland-medborgares rörlighet avses ett program finansierat av EU eller medlemsstaterna som främjar tredjeland-medborgares rörlighet i unionen eller i de medlemsstater som deltar i programmet (jfr artikel 3.20 i direktivet). Att utlänningen omfattas av ett unionsprogram eller ett multilateralt program som främjar tredjeland-medborgares rörlighet bör normalt framgå av det mottagningsavtal som både sökanden och forskningshuvudmannen i Sverige ska underteckna och som ska bifogas ansökan om uppehållstillstånd. Om förutsättningarna för tillståndet inte är uppfyllda för hela forskningsperioden, t.ex. om utlänningen saknar försörjningsförmåga för hela den planerade vistelsen, gäller i stället vad som sägs i andra stycket.

I vilka fall som tillståndstiden får förlängas framgår av 17 och 18 §§.

2 § En utlänning som har beviljats ett uppehållstillstånd för forskning av en annan EU-stat och som ska utföra forskning i Sverige i mer än 180 dagar enligt ett

mottagningsavtal som har ingåtts enligt lagen (2008:290) om godkännande för forskningshuvudmän att ta emot gästforskare ska, om inte något annat följer av 9–12 §§, beviljas ett uppehållstillstånd för forskning vid rörlighet för längre vistelse.

Ett uppehållstillstånd enligt första stycket ska gälla i minst ett år eller den kortare tid som forskningen enligt mottagningsavtalet ska pågå. Ett sådant tillstånd får dock inte gälla för längre tid än det uppehållstillstånd för forskning som har beviljats av en annan EU-stat.

Paragrafen, som är ny och som utformas med beaktande av *Lagrådets* synpunkter, anger förutsättningarna för att ett uppehållstillstånd för forskning vid rörlighet för längre vistelse ska beviljas och tillståndstiden. Övervägandena finns i avsnitt 17.2. Genom paragrafen genomförs delvis artikel 29 i direktivet.

Av *första stycket* framgår att en grundförutsättning för att beviljas ett uppehållstillstånd för forskning vid rörlighet för längre vistelse, dvs. för längre tid än 180 dagar, är att utlänningen har beviljats ett uppehållstillstånd för forskning av en annan EU-stat för att utföra forskning där. I övrigt motsvarar förutsättningarna för att beviljas ett uppehållstillstånd för forskning vid rörlighet för längre vistelse de som gäller enligt 1 § för att beviljas ett uppehållstillstånd för forskning, se författningskommentaren till den paragrafen.

Enligt *andra stycket* ska ett uppehållstillstånd för forskning vid rörlighet för längre vistelse gälla i minst ett år eller den kortare tid som forskningen enligt mottagningsavtalet ska pågå. Ett sådant tillstånd får dock aldrig gälla för längre tid än det uppehållstillstånd för forskning som har beviljats av en annan EU-stat.

I vilka fall tillståndstiden får förlängas framgår av 17 och 18 §§.

Upphållstillstånd för studier inom högre utbildning

3 § *En utlänning som har antagits till en utbildning på heltid vid en läroanstalt för högre utbildning i Sverige ska, om utlänningen har betalat de avgifter som tas ut för studierna vid läroanstalten och inte något annat följer av 9–12 §§, beviljas ett uppehållstillstånd för studier inom högre utbildning.*

Ett uppehållstillstånd enligt första stycket ska, om inte något annat följer av tredje stycket, gälla i minst ett år eller den kortare tid som studierna ska pågå.

Om utlänningen omfattas av ett unionsprogram eller ett multilateralt program som främjar tredjelandsmedborgares rörlighet eller av ett avtal mellan två eller flera läroanstalter och förutsättningarna för att bevilja tillstånd för hela studieperioden är uppfyllda, ska uppehållstillståndet gälla i minst två år eller den kortare tid som studierna ska pågå.

Paragrafen, som är ny och som delvis utformas i enlighet med *Lagrådets* förslag, anger förutsättningarna för att ett uppehållstillstånd för studier inom högre utbildning ska beviljas och tillståndstiden. Övervägandena finns i avsnitt 10.1 och 10.2. Genom paragrafen genomförs delvis artiklarna 7, 11, 18 och 20 i direktivet.

Enligt *första stycket* är det ett krav för att beviljas tillstånd att utlänningen har antagits till en utbildning på heltid vid en läroanstalt för högre utbildning i Sverige. Att utlänningen ska ha antagits till utbildningen innebär i det här sammanhanget inte nödvändigtvis att den sökande behöver vara antagen genom den ordinarie antagningsprocessen till läroanstalten, exempelvis i enlighet med bestämmelserna om antagning i

högskoleförordningen (1993:100). Det kan även räcka med att utlänningen kan visa upp t.ex. ett brev eller ett intyg som styrker inskrivningen vid läroanstalten (jfr skäl 17 i direktivet).

Med läroanstalt för högre utbildning avses alla slags läroanstalter för högre utbildning som är erkända eller betraktas som sådana och som erbjuder en erkänd examen från högre utbildning eller annan erkänd eftergymnasial behörighet (jfr artikel 3.13 i direktivet). Det innebär bl.a. att de läroanstalter som omfattas av högskolelagen (1992:1434), lagen (1993:792) om tillstånd att utfärda vissa examina, förordningen (1993:221) om Sveriges lantbruksuniversitet och förordningen (2007:1164) för Försvarshögskolan är att anse som läroanstalter för högre utbildning. Även utbildning inom yrkeshögskolan liksom yrkesutbildning på eftergymnasial nivå vid folkhögskola omfattas av begreppet. Det finns även andra utbildningsanordnare som kan falla in under definitionen av läroanstalt för högre utbildning. Genom förordningen (2015:545) om referensram för kvalifikationer för livslångt lärande har en nationell referensram för kvalifikationer införts. Referensramen har åtta nivåer och eftergymnasiala utbildningar motsvarar nivå 5 och uppåt. Om en utbildningsanordnare erbjuder en eftergymnasial utbildning och kvalifikationer från denna utbildning genom författning eller beslut av Myndigheten för yrkeshögskolan bedöms motsvara nivå 5 eller högre i referensramen, bör utbildningsanordnaren vara att anse som en läroanstalt för högre utbildning i fråga om den aktuella utbildningen. Det ankommer på Migrationsverket att i varje enskilt fall bedöma om den utbildning som utlänningen anger genomförs vid en läroanstalt för högre utbildning och om utbildningen därmed kan berättiga till uppehållstillstånd.

Vidare ställs det i första stycket upp som krav för att beviljas uppehållstillstånd att utlänningen har betalat de avgifter som i förekommande fall tas ut för studierna vid läroanstalten. Av första stycket framgår även att det finns ytterligare villkor för att beviljas ett uppehållstillstånd för studier inom högre utbildning i 9–12 §§.

I *andra stycket* anges att ett uppehållstillstånd för studier inom högre utbildning som huvudregel ska gälla i minst ett år eller den kortare tid som studierna ska pågå. Om utlänningen omfattas av ett unionsprogram eller ett multilateralt program som främjar tredjelandsmedborgares rörlighet eller ett avtal mellan två eller flera läroanstalter och förutsättningarna för att bevilja tillstånd för hela studieperioden är uppfyllda ska dock, enligt *tredje stycket*, uppehållstillståndet gälla i minst två år eller den kortare tid som studierna ska pågå. Om förutsättningarna för tillstånd inte är uppfyllda för hela studieperioden, t.ex. om utlänningen saknar försörjningsförmåga för hela den planerade vistelsen, gäller i stället vad som sägs i *andra stycket*.

I vilka fall tillståndstiden får förlängas framgår av 17 och 18 §§.

Upphållstillstånd för praktik med anknytning till högre utbildning

4 § *En utlänning som inom två år före ansökningstillfället har fått en examen från högre utbildning eller följer ett utbildningsprogram som leder till en sådan examen och som ska praktisera i Sverige enligt ett avtal om praktik ska, om praktiken har anknytning till utlänningens utbildning och inte något annat följer av 9–12 §§, beviljas ett uppehållstillstånd för praktik med anknytning till högre utbildning.*

Ett avtal om praktik ska innehålla uppgifter om

- 1. praktikens innehåll,*
- 2. praktikens längd,*
- 3. tjänstgörings- och handledningsförhållandena,*
- 4. tiderna för praktiken, och*
- 5. rättsförhållandet mellan praktikanten och värdenheten i Sverige.*

Ett uppehållstillstånd enligt första stycket ska gälla i arton månader eller den kortare tid som praktiken ska pågå.

Paragrafen, som är ny, anger förutsättningarna för att ett uppehållstillstånd för praktik med anknytning till högre utbildning ska beviljas och tillståndstiden. Övervägandena finns i avsnitt 11.1 och 11.2. Genom paragrafen genomförs delvis artiklarna 13, 18 och 20 i direktivet.

Enligt *första stycket* omfattar paragrafen utläningar som antingen har fått en examen från en högre utbildning inom två år före ansöknings-tillfället eller följer ett utbildningsprogram som leder till en sådan examen. För att en sådan utläning ska beviljas ett uppehållstillstånd för praktik krävs för det första att han eller hon har ingått ett avtal om praktik. Vad ett sådant avtal ska innehålla framgår av andra stycket. Vidare ställs det upp som krav att praktiken som utläningen ska genomföra i Sverige har anknytning till utläningens utbildning. Med detta avses att praktiken ska genomföras inom samma område och på samma kvalifikationsnivå som det utbildningsprogram som sökanden följer eller har slutfört. Av första stycket framgår även att det finns ytterligare villkor för att beviljas ett uppehållstillstånd för praktik med anknytning till högre utbildning i 9–12 §§.

En utläning som avser att praktisera i Sverige kan i vissa fall beviljas uppehållstillstånd enligt 5 kap. 10 §. Den paragrafen kan t.ex. bli aktuell att tillämpa om utläningens praktiktjänstgöring grundar sig på ett internationellt eller bilateralt avtal.

I *andra stycket* anges vad ett avtal om praktik måste innehålla för att uppehållstillstånd ska beviljas. Avtalet ska innehålla uppgifter om praktikens innehåll, praktikens längd, tjänstgörings- och handledningsförhållandena, tiderna för praktiken och rättsförhållandet mellan praktikanten och värdenheten i Sverige. Med det sistnämnda avses vilken rättslig relation som gäller mellan parterna i avtalet om praktik och vilka rättigheter och skyldigheter som detta förhållande ger upphov till. Exempelvis kan det vara fråga om ett anställningsförhållande som ger praktikanten rätt till viss lön och andra förmåner.

I *tredje stycket* anges tillståndstiden för ett uppehållstillstånd för praktik med anknytning till högre utbildning. Ett uppehållstillstånd ska gälla i arton månader eller den kortare tid som praktiken ska pågå. Tillståndstiden kan inte förlängas (jfr 17 och 18 §§).

Upphållstillstånd för volontärarbete inom ramen för Europeisk volontärtjänst

5 § En utläning som har ingått ett avtal med en organisation i Sverige om deltagande i ett volontärprogram här inom ramen för Europeisk volontärtjänst ska, om inte något annat följer av 9–12 §§, beviljas ett uppehållstillstånd för volontärarbete inom ramen för Europeisk volontärtjänst.

Ett avtal om deltagande i ett volontärprogram ska innehålla uppgifter om

1. *volontärprogrammets innehåll,*
 2. *programmets längd,*
 3. *tjänstgörings- och handledningsförhållandena för volontärarbetet,*
 4. *tiderna för volontärarbetet,*
 5. *de medel som finns tillgängliga för att täcka kostnaderna för utlännings uppehälle och logi, och*
 6. *i förekommande fall, den utbildning som utlännen kommer att få för att kunna utföra volontärarbetet.*
- Ett uppehållstillstånd enligt första stycket ska gälla i ett år eller den kortare tid som volontärarbetet ska pågå.*

Paragrafen, som är ny, anger förutsättningarna för att ett uppehållstillstånd för volontärarbete inom ramen för Europeisk volontärtjänst ska beviljas och tillståndstiden. Övervägandena finns i avsnitt 12.1 och 12.2. Genom paragrafen genomförs delvis artiklarna 14 och 18 i direktivet.

Enligt *första stycket* är det ett krav för tillstånd att utlännen ska ha ingått ett avtal med en i Sverige godkänd organisation inom Europeisk volontärtjänst. Europeisk volontärtjänst är en del av EU-programmet Erasmus+ och det är Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor som godkänner vilka organisationer och myndigheter i Sverige som får ta emot personer som volontärer inom Europeisk volontärtjänst. Begreppet Europeisk volontärtjänst inbegriper även sådan volontärtjänst som utförs i enlighet med förordningen om den Europeiska solidaritetskåren (se artikel 7.2 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1475 av den 2 oktober 2018 om fastställande av den rättsliga ramen för den europeiska solidaritetskåren och om ändring av förordning (EU) nr 1288/2013, förordning (EU) nr 1293/2013 och beslut nr 1313/2013/EU).

Den som ansöker om uppehållstillstånd för annat volontärarbete än inom ramen för Europeisk volontärtjänst kan inte beviljas uppehållstillstånd enligt denna paragraf. För sådant volontärarbete kan uppehållstillstånd i stället beviljas enligt 5 kap. 10 §.

Av första stycket framgår också att det finns ytterligare villkor för att beviljas ett uppehållstillstånd i 9–12 §§.

I *andra stycket* anges vad det avtal om deltagande i volontärprogram som utlännen har ingått med en organisation i Sverige måste innehålla för att uppehållstillstånd ska beviljas. Avtalet ska innehålla uppgifter om volontärprogrammets innehåll, programmets längd, tjänstgörings- och handledningsförhållandena för volontärarbetet, tiderna för volontärarbetet, de medel som finns tillgängliga för att täcka kostnaderna för utlännings uppehälle och logi och, i förekommande fall, den utbildning som utlännen kommer att få för att kunna utföra volontärarbetet. Volontärens fickpengar inbegrips i de medel som finns tillgängliga för att täcka kostnaderna för utlännings uppehälle (jfr artikel 14.1 a i direktivet).

I *trede stycket* anges tillståndstiden för ett uppehållstillstånd för volontärarbete inom ramen för Europeisk volontärtjänst. Ett uppehållstillstånd ska gälla i ett år eller den kortare tid som volontärarbetet ska pågå. Tillståndstiden kan inte förlängas (jfr 17 och 18 §§).

Uppehållstillstånd för au pair-arbete

6 § En utlänning som har fyllt 18 men inte 30 år och som har ingått ett avtal om au pair-arbete med en värdfamilj i Sverige ska beviljas ett uppehållstillstånd för au pair-arbete, om inte något annat följer av 9–12 §§ och

1. au pair-arbetet inte omfattar mer än 25 timmars barnpassning och lättare hushållsarbete per vecka,

2. tiden för au pair-arbete och studier tillsammans inte överstiger 40 timmar per vecka,

3. utlänningen får gratis kost och logi och viss ersättning för utfört arbete varje månad, och

4. värdfamiljen har tecknat en olycksfallsförsäkring för utlänningen.

Ett avtal om au pair-arbete ska innehålla uppgifter i fråga om vad som anges i första stycket 1–4.

Ett uppehållstillstånd enligt första stycket ska gälla i ett år eller den kortare tid som au pair-arbetet ska pågå.

Paragrafen, som är ny, anger förutsättningarna för att ett uppehållstillstånd för au pair-arbete ska beviljas och tillståndstiden. Övervägandena finns i avsnitt 13.1 och 13.2. Genom paragrafen genomförs delvis artiklarna 16 och 18 i direktivet.

Enligt *första stycket* är det ett krav för att beviljas tillstånd att utlänningen, som ska ha fyllt 18 men inte 30 år, ska ha ingått ett avtal om au pair-arbete med en värdfamilj i Sverige. Att det ska vara fråga om au pair-arbete innebär att syftet med utlänningens, dvs. au paires, vistelse ska vara att förbättra sina språkkunskaper och sin kunskap om Sverige i utbyte mot att han eller hon utför lättare hushållsarbete och tar hand om barn i värdfamiljen (jfr artikel 3.8 i direktivet).

Vidare anges i *första stycket 1–4* vissa särskilda villkor som måste vara uppfyllda för att beviljas tillstånd för au pair-arbete. Enligt dessa gäller att arbetsuppgifterna inte får omfatta mer än 25 timmars barnpassning och lättare hushållsarbete per vecka och att den sammanlagda tiden för au pair-arbetet och eventuella studier inte får överstiga 40 timmar per vecka. Vidare ska utlänningen få gratis kost och logi och viss ersättning för utfört arbete varje månad. Det ställs också krav på att värdfamiljen ska ha tecknat en olycksfallsförsäkring för utlänningen.

Slutligen framgår det av första stycket att det finns ytterligare villkor för att beviljas ett uppehållstillstånd för au pair-arbete i 9–12 §§.

Enligt *andra stycket* ska ett avtal om au pair-arbete innehålla uppgifter i fråga om de tillståndsvillkor som anges i första stycket 1–4.

Av 9 § lagen (1970:943) om arbetstid m.m. i husligt arbete följer bl.a. att arbetstagare ska beredas minst 36 timmars sammanhängande ledighet varje vecka (jfr artikel 16.5 i direktivet).

I *tredje stycket* anges tillståndstiden för ett uppehållstillstånd för au pair-arbete. Ett uppehållstillstånd för au pair-arbete ska gälla i ett år eller den kortare tid som au pair-arbetet ska pågå. Tillståndstiden kan inte förlängas (jfr 17 och 18 §§).

Uppehållstillstånd efter slutförd forskning och efter slutförda studier

7 § En utlänning som vid ansökningstillfället har ett uppehållstillstånd enligt 1 § ska beviljas ett uppehållstillstånd för en tid av ett år efter slutförd forskning, om inte något annat följer av 9–11 §§ och utlänningen

1. avser att söka arbete eller undersöka förutsättningarna för att bedriva näringsverksamhet här, och

2. kan visa ett intyg från forskningshuvudmannen om att forskningen har slutförts.

Första stycket gäller även för en utlänning som vid ansökningstillfället har ett uppehållstillstånd för forskning utfärdad av en annan EU-stat och som under giltighetstiden för det tillståndet har vistats i Sverige för att utföra en del av sin forskning här enligt 2 eller 13 §.

Paragrafen, som är ny, anger förutsättningarna för att ett uppehållstillstånd efter slutförd forskning för att söka arbete eller undersöka förutsättningarna för att bedriva näringsverksamhet här ska beviljas och tillståndstiden. Övervägandena finns i avsnitt 14.1 och 14.2. Genom paragrafen genomförs delvis artikel 25 i direktivet.

Enligt *första stycket* är det ett krav för att beviljas tillstånd att utlänningen har ett gällande tillstånd för forskning vid tidpunkten för ansökan. Vidare krävs det enligt *första stycket 1* att han eller hon har för avsikt att söka arbete eller undersöka förutsättningarna för att bedriva näringsverksamhet här. Som utgångspunkt bör utlänningens uppgift om att han eller hon har en sådan avsikt kunna godtas, om det inte framkommit något som talar mot denna avsikt. Ytterligare en förutsättning är, enligt *första stycket 2*, att utlänningen kan visa att han eller hon har slutfört sin forskning hos forskningshuvudmannen. Eftersom en ansökan kan komma att ges in under slutskedet av forskningen kommer ett sådant intyg inte alltid att finnas tillgängligt för sökanden att ge in vid ansökningstillfället. Utlänningen kan i en sådan situation begära anstånd för att komplettera sin ansökan. Det kan även bli aktuellt att förelägga utlänningen att komplettera sin ansökan med nödvändiga handlingar.

Av första stycket framgår också att det finns ytterligare villkor för att beviljas ett uppehållstillstånd i 9–11 §§.

Ett uppehållstillstånd ska beviljas för en tid av ett år efter slutförd forskning. Tillståndstiden kan inte förlängas (jfr 17 och 18 §§).

Av *andra stycket* framgår att även den som har ett uppehållstillstånd för forskning utfärdad av en annan EU-stat och som med stöd av det tillståndet har vistats i Sverige för att utföra en del av sin forskning här, kan beviljas ett uppehållstillstånd efter slutförd forskning för att söka arbete eller undersöka förutsättningarna för att bedriva näringsverksamhet här. För att bestämmelsen ska vara tillämplig spelar det ingen roll om forskningen har utförts i Sverige med stöd av reglerna om rörlighet för längre vistelse i 2 § eller om rörlighet för kortare vistelse i 13 §. Ett krav för att uppehållstillstånd efter slutförd forskning ska beviljas är att den forskning som utlänningen har fått uppehållstillstånd för att utföra i den andra EU-staten är slutförd. Det är alltså inte tillräckligt att endast den del av forskningen som har genomförts i Sverige är slutförd.

På motsvarande sätt som gäller enligt första stycket måste ansökan lämnas in medan det utfärdade uppehållstillståndet för forskning är gällande. I detta fall avses det uppehållstillstånd som har utfärdats av den andra EU-staten. En ansökan om uppehållstillstånd efter slutförd forskning behöver inte lämnas in i anslutning till att den sökande vistas i Sverige för att forska. Vidare måste också dessa utlänningar uppfylla förutsättningarna i

första stycket 1–2. Intyget om att forskningen ska vara slutförd ska härstamma från forskningshuvudmannen i den andra EU-staten.

8 § En utlänning som vid ansökningstillfället har ett uppehållstillstånd enligt 3 § ska beviljas ett uppehållstillstånd för en tid av ett år efter slutförda studier, om inte något annat följer av 9–11 §§ och utlänningen

1. har slutfört en högskoleutbildning och utbildningen avser studier som motsvarar minst två terminer,

2. avser att söka arbete eller undersöka förutsättningarna för att bedriva näringsverksamhet här, och

3. har ett examensbevis eller utbildningsbevis som avser den slutförda utbildningen.

Första stycket gäller även för en utlänning som vid ansökningstillfället har ett uppehållstillstånd för studier inom högre utbildning utfärdat av en annan EU-stat och som under giltighetstiden för det tillståndet har vistats i Sverige för att bedriva en del av sina studier här enligt 14 §, om studierna som bedrivits här motsvarar minst två terminer på en högskoleutbildning.

Paragrafen, som är ny, anger förutsättningarna för att ett uppehållstillstånd efter slutförda studier för att söka arbete eller undersöka förutsättningarna för att bedriva näringsverksamhet här ska beviljas och tillståndstiden. Övervägandena finns i avsnitt 14.1 och 14.2. Genom paragrafen genomförs delvis artikel 25 i direktivet.

Enligt *första stycket* är det ett krav för att beviljas uppehållstillstånd att utlänningen ska ha ett gällande tillstånd för studier inom högre utbildning vid tidpunkten för ansökan. Vidare ska, enligt *första stycket 1*, utlänningen ha slutfört en högskoleutbildning. Det innebär att inte alla studier inom högre utbildning kan leda till ett uppehållstillstånd för att söka arbete eller undersöka förutsättningarna för att bedriva näringsverksamhet. Utbildningen ska dessutom ha avsett studier som motsvarar minst två terminer. Det innebär t.ex. att om utlänningen har antagits till ett tvåårigt program måste hela den tvååriga utbildningen ha slutförts för att ett tillstånd ska kunna beviljas. Det räcker alltså inte att studier som motsvarar två terminer har avklarats på högskoleutbildningen. Dessutom ska, enligt *första stycket 2*, utlänningen ha för avsikt att söka arbete eller undersöka förutsättningarna för att bedriva näringsverksamhet här i Sverige. Som utgångspunkt bör utlänningens uppgift om att han eller hon har en sådan avsikt kunna godtas, om det inte framkommit något som talar mot denna avsikt. Ytterligare en förutsättning är, enligt *första stycket 3*, att utlänningen genom ett examens- eller utbildningsbevis kan visa att han eller hon har slutfört sina studier vid läroanstalten för högre utbildning. Eftersom en ansökan kan komma att ges in under slutskedet av studierna kommer ett sådant bevis inte alltid att finnas tillgängligt för sökanden att ge in vid ansökningstillfället. Utlänningen kan i en sådan situation begära anstånd för att komplettera sin ansökan. Det kan även bli aktuellt att förelägga utlänningen att komplettera sin ansökan med nödvändiga handlingar.

Av första stycket framgår också att det finns ytterligare villkor för att beviljas ett uppehållstillstånd i 9–11 §§.

Ett uppehållstillstånd ska beviljas för en tid av ett år efter slutförda studier. Tillståndstiden kan inte förlängas (jfr 17 och 18 §§).

Av *andra stycket* framgår att den som vid ansökningstillfället har ett uppehållstillstånd för studier inom högre utbildning utfärdat av en annan

EU-stat och som har vistats i Sverige för att bedriva en del av sina studier här, kan beviljas ett uppehållstillstånd för att söka arbete eller undersöka förutsättningarna för att bedriva näringsverksamhet här, om studierna som bedrivits här motsvarar två terminer på en högskoleutbildning. På motsvarande sätt som gäller enligt första stycket måste ansökan lämnas in medan tillståndet för studier inom högre utbildning som har utfärdats av den EU-staten är gällande. Vidare måste också dessa utläningar uppfylla första stycket 1–3. Det innebär bl.a. att utläningen ska ha slutfört en högskoleutbildning och att utbildningen ska ha avsett studier som motsvarar minst två terminer.

Allmänna förutsättningar för uppehållstillstånd

9 § För att beviljas ett uppehållstillstånd enligt 1–8 §§ ska utläningen

1. visa att han eller hon kommer att ha tillräckliga medel för sitt uppehälle under tillståndstiden och för att täcka kostnaderna för sin återresa,
2. vid vistelse som kommer att uppgå till högst ett år, visa att han eller hon har, eller har ansökt om, en heltäckande sjukförsäkring som gäller i Sverige,
3. inte utgöra ett hot mot allmän ordning, allmän säkerhet eller allmän folkhälsa, och
4. visa vårdnadshavares medgivande, om utläningen är under 18 år.

Paragrafen, som är ny, anger allmänna förutsättningar för att beviljas ett uppehållstillstånd för forskning, forskning vid rörlighet för längre vistelse, studier inom högre utbildning, praktik med anknytning till högre utbildning, volontärarbete inom ramen för Europeisk volontärtjänst, au pair-arbete eller ett uppehållstillstånd efter slutförd forskning eller slutförda studier. Övervägandena finns i avsnitt 8. Genom paragrafen genomförs delvis artikel 7.1 i direktivet.

Punkt 1 innebär ett krav på sökanden att visa att han eller hon kommer att ha tillräckliga medel för sitt uppehälle under den tid för vilken uppehållstillstånd söks och för att bekosta sin återresa. Bedömningen om utläningen uppfyller villkoret ska göras i det enskilda fallet och med beaktande av samtliga föreliggande omständigheter. Vid bedömningen ska beaktas t.ex. medel som kommer från ett bidrag, ett stipendium, ett giltigt anställningsavtal, ett bindande anställningserbjudande eller ett finansiellt åtagande från den som står värd för den vistelse som ansökan avser. Ett sätt för sökanden att visa att han eller hon har tillräckliga medel kan vara att ge in bevis om tillgodohavanden på ett bankkonto. Ett annat sätt kan vara att ge in bevis om framtida utbetalningar av lön, bidrag eller stipendier, förutsatt att medlen inte uttryckligen är avsedda för annat än sökandens uppehälle. I 27 § bemyndigas regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om försörjningsförmågan.

Enligt *punkt 2* krävs det att sökanden kan visa att han eller hon har eller har ansökt om en heltäckande sjukförsäkring. Kravet gäller bara om det sökta uppehållstillståndet avser en vistelse som uppgår till högst ett år. Att försäkringen ska vara heltäckande innebär att den ska täcka kostnaderna för såväl akut som annan sjukvård samt sjukhusvistelse, tandvård och eventuell hemtransport av medicinska skäl. Kravet på sjukförsäkring kan uppfyllas t.ex. genom att sökanden visar att hemlandets sjukförsäkring gäller under vistelsen här, att han eller hon har tecknat en privat sjuk-

försäkring eller att värdenheten har tecknat en motsvarande försäkring för utlännningen. En försäkring som läroanstalten har tecknat med Kammarkollegiet kan – beroende på försäkringens innehåll – utgöra en sådan försäkring som innebär att kravet är uppfyllt (se 1 kap. 11 b § andra stycket högskoleförordningen [1993:100] om den försäkring som Kammarkollegiet ska erbjuda).

Av *punkt 3* framgår att sökanden inte får utgöra ett hot mot allmän ordning, allmän säkerhet eller allmän folkhälsa. Uttrycket är unionsrättsligt och återfinns t.ex. i regler om gränspassage i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 2016/399 av den 9 mars 2016 om en unionskodex om gränspassage av personer (kodex om Schengengränserna).

Om utlännningen är underårig krävs det, enligt *punkt 4*, att han eller hon kan visa vårdnadshavares medgivande för den planerade vistelsen i Sverige.

Rubriken före paragrafen utformas i enlighet med *Lagrådets* förslag.

10 § *Ett uppehållstillstånd enligt 1–8 §§ ska inte beviljas en utlännning som*

1. *är EES-medborgare eller medborgare i Schweiz eller är familjemedlem till en sådan medborgare,*
2. *har beviljats uppehållstillstånd som flykting eller alternativt skyddsbehövande enligt 5 kap. 1 § eller motsvarande äldre bestämmelser, eller har ansökt om ett sådant tillstånd och ansökan ännu inte har avgjorts slutligt,*
3. *har beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd eller uppehållstillstånd efter tillfälligt skydd enligt 21 kap.,*
4. *har ställning som varaktigt bosatt i en annan EU-stat,*
5. *har ett avvisnings- eller utvisningsbeslut som fått laga kraft och som inte kan verkställas,*
6. *har beviljats ett EU-blåkort, eller*
7. *har beviljats ett ICT-tillstånd för praktiktjänstgöring.*

Paragrafen, som är ny, undantar vissa kategorier av utlännningar från möjligheten att beviljas ett uppehållstillstånd enligt 1–8 §§. Övervägandena finns i avsnitt 7. Paragrafen genomför artikel 2.2 i direktivet.

I paragrafen finns en uppräknning av de kategorier av utlännningar som inte omfattas av tillämpningsområdet för direktivet och därmed inte kan beviljas ett uppehållstillstånd för forskning, forskning vid rörlighet för längre vistelse, studier inom högre utbildning, praktik med anknytning till högre utbildning, volontärarbete inom ramen för Europeisk volontärtjänst eller au pair-arbete och, i fråga om forskare och studerande, inte heller kan beviljas uppehållstillstånd efter slutförd forskning eller slutförda studier för att söka arbete eller undersöka förutsättningarna för att bedriva näringsverksamhet här.

I *punkt 1* anges att en utlännning som är EES-medborgare, dvs. en medborgare i en EU-stat, Island, Norge eller Liechtenstein, eller medborgare i Schweiz eller är familjemedlem till en sådan medborgare inte ska beviljas uppehållstillstånd.

Enligt *punkt 2* är de som har ansökt om eller beviljats uppehållstillstånd som flykting eller som alternativt skyddsbehövande undantagna från att komma i fråga för tillstånd.

Av *punkt 3* framgår att de som har beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd eller uppehållstillstånd efter tillfälligt skydd i en

massflyktssituation också är undantagna från att komma i fråga för tillstånd.

Enligt *punkt 4* ska ett tillstånd inte beviljas en utlänning som har ställning som varaktigt bosatt i en annan EU-stat.

Av *punkt 5* framgår att en utlänning som har ett avvisnings- eller utvisningsbeslut som fått laga kraft och som inte kan verkställas inte ska beviljas uppehållstillstånd.

I *punkt 6* anges att en utlänning som har beviljats ett kombinerat uppehålls- och arbetstillstånd för högkvalificerad anställning, ett s.k. EU-blåkort, inte ska beviljas ett uppehållstillstånd.

Av *punkt 7* framgår att en utlänning som beviljats ett kombinerat uppehålls- och arbetstillstånd inom ramen för företagsintern förflyttning av personal, ett s.k. ICT-tillstånd, för praktiktjänstgöring inte ska beviljas tillstånd.

11 § Ett uppehållstillstånd enligt 1–8 §§ ska inte heller beviljas en utlänning som visar upp handlingar till stöd för ansökan som har förvärvats på ett bedrägligt sätt, förfalskats eller ändrats i något avseende.

Paragrafen, som är ny, anger ytterligare grunder som medför att ett uppehållstillstånd inte ska beviljas. Övervägandena finns i avsnitt 15.1.1. Genom paragrafen genomförs delvis artiklarna 20 och 25 i direktivet.

Enligt paragrafen ska ett tillstånd inte beviljas om de handlingar som åberopas till stöd för ansökan har förvärvats på ett bedrägligt sätt, förfalskats eller ändrats i något avseende. Uttrycket förfalskats är inte avsett att begränsa tillämpningsområdet för bestämmelsen till handlingar som är förfalskade i den mening som avses i 14 kap. 1 § brottsbalken om urkundsförfalskning. Det räcker att den handling som åberopats på något sätt är oriktig eller inte avspeglar de verkliga förhållandena. Det kan exempelvis handla om att ett avtal har upprättats för skens skull.

12 § Ett uppehållstillstånd enligt 1–6 §§ får vägras om värdenheten

1. har blivit påförd en sanktion för att ha haft en utlänning anställd utan nödvändiga tillstånd,

2. har blivit påförd en sanktion för att ha lämnat oriktiga uppgifter till ledning för en myndighets beslut om skatt eller avgift och uppgifterna rör redovisning av arbete, eller

3. inte har uppfyllt sina rättsliga skyldigheter beträffande social trygghet, skatter, arbetstagares rättigheter eller arbetsvillkor.

Ett uppehållstillstånd enligt 1–6 §§ får också vägras om

1. anställningsvillkoren är sämre än de villkor som följer av svenska kollektivavtal eller praxis inom yrket eller branschen,

2. det finns grundad anledning att anta att utlänningen avser att vistas i Sverige av andra skäl än dem som ansökan avser,

3. värdenheten huvudsakligen har inrättats eller drivs för att underlätta inresan för utlänningen, eller

4. värdenheten håller på att avvecklas eller har avvecklats genom en konkurs eller om värdenheten inte bedriver någon ekonomisk verksamhet.

Paragrafen, som är ny, reglerar när ett uppehållstillstånd får vägras. Övervägandena finns i avsnitt 15.1.2. Genom paragrafen genomförs delvis artikel 20.2 i direktivet.

I paragrafen anges omständigheter som medför att ett uppehållstillstånd för forskning, forskning vid rörlighet för längre vistelse, studier inom högre utbildning, praktik med anknytning till högre utbildning, volontärarbete inom ramen för Europeisk volontärtjänst eller au pair-arbete får vägras. Att ett tillstånd får vägras innebär att det inte är obligatoriskt att avslå en ansökan om någon av avslagsgrunderna föreligger. I stället måste det i varje enskilt fall göras en bedömning av samtliga relevanta omständigheter med tillämpning av proportionalitetsprincipen (jfr artikel 20.4 i direktivet).

I flera av avslagsgrunderna förekommer begreppet värdenheten. Med värdenheten avses t.ex. den arbetsgivare, myndighet eller organisation som utlänningen har ingått avtal med eller den läroanstalt som utlänningen ska studera vid (jfr artikel 3.14 i direktivet). I begreppet innefattas även en au pairs värdfamilj (jfr artikel 3.15 i direktivet).

I *första stycket 1* och *2* anges att ett tillstånd får vägras om utlänningens värdenhet har påförts vissa sanktioner. Vid bedömningen av om det finns skäl att tillämpa någon av avslagsgrunderna ska beaktas bl.a. vilken tid som har förflutit sedan värdenheten påfördes sanktionen, hur allvarlig den överträdelse som lett till sanktionen har varit och om överträdelsen framstår som en engångsföreteelse. Straff, administrativa sanktioner som skattetillägg och särskild rättsverkan av brott såsom företagsbot är exempel på sanktioner som omfattas av bestämmelsen.

När det gäller *första stycket 1* omfattas exempelvis att en ställföreträdare för värdenheten har dömts för brott enligt 20 kap. 5 § eller påförts avgift enligt 20 kap. 12 § för att ha haft en utlänning anställd som saknar rätt att vistas i Sverige eller som har rätt att vistas här men saknar arbetstillstånd.

Oriktigt uppgiftslämnande som omfattas av *första stycket 2* är bl.a. sådant som har lett till att värdenheten har blivit påförd skattetillägg enligt skatteförfarandelagen (2011:1244) eller dess ställföreträdare dömts för skattebrott enligt skattebrottslagen (1971:69). Det krävs dock även att det otillåtna handlandet har avsett uppgifter som rör redovisning av arbete. Det innebär t.ex. att ett skattebrott på grund av felaktigt redovisade uppgifter om mervärdesskatt inte ska beaktas enligt denna bestämmelse.

Första stycket 3 innebär att ett tillstånd får vägras om värdenheten inte har uppfyllt vissa rättsliga skyldigheter när det gäller bl.a. arbetstagares rättigheter, social trygghet och skatter. Det kan t.ex. röra sig om att värdenheten inte har betalat ut lön och annan ersättning. Det kan även handla om att värdenheten har underlåtit att betala skatt eller att det har konstaterats brister i fråga om arbetsmiljö.

Enligt *andra stycket 1* får ett tillstånd vägras om anställningsvillkoren för utlänningen är sämre än de villkor som följer av svenska kollektivavtal eller praxis inom det relevanta yrket eller branschen. Det innebär att anställningsvillkoren inte får vara sämre än vad som gäller för arbetstagare i Sverige som innehar en jämförbar anställning.

I *andra stycket 2* anges att ett tillstånd får vägras om det finns grundad anledning att anta att utlänningen har för avsikt att vistas i Sverige av andra skäl än dem som ansökan avser. Syftet med denna avslagsgrund är att bekämpa missbruk och felaktig användning av de förfaranden som anges i lagen. Det kan exempelvis röra sig om att en utlänning tidigare har ansökt om uppehållstillstånd i Sverige på andra grunder än de som anges i lagen och då fått avslag på sin ansökan, eller att tidigare tillstånd har återkallats

av någon anledning. Det kan också röra sig om fall då studieavsikten kan ifrågasättas.

Enligt *andra stycket 3* får ett uppehållstillstånd vägras om värdenheten som utlänningen har ingått avtal med huvudsakligen har inrättats eller drivs för att underlätta inresan för utlänningen. Syftet med denna avslagsgrund är att förhindra missbruk av rätten till inresa och vistelse som medges enligt lagen.

Enligt *andra stycket 4* får ett uppehållstillstånd vägras om värdenhetens verksamhet håller på att avvecklas eller har avvecklats genom en konkurs eller om värdenheten inte bedriver någon ekonomisk verksamhet. Det kan t.ex. handla om att ett aktiebolag har blivit försatt i konkurs och att det framgår att bolaget kommer att upplösas på grund av underskott i konkursen (se 25 kap. 50 § aktiebolagslagen [2005:551]).

Förutsättningar för rörlighet för kortare vistelse

13 § En utlänning som har beviljats ett uppehållstillstånd för forskning av en annan EU-stat får under giltighetstiden för tillståndet i högst 180 dagar under en 360-dagarsperiod resa in och vistas i Sverige för att utföra en del av sin forskning hos en godkänd forskningshuvudman här.

Rätten till inresa och vistelse i högst 180 dagar under en 360-dagarsperiod gäller även medföljande familjemedlemmar som har beviljats uppehållstillstånd av en annan EU-stat på grund av anknytning till en utlänning som har ett uppehållstillstånd för forskning utförd av den staten.

Första och andra styckena gäller inte en utlänning som utgör ett hot mot allmän ordning, allmän säkerhet eller allmän folkhälsa.

Paragrafen, som är ny, anger förutsättningarna för rörlighet för kortare vistelse för forskare och deras familjemedlemmar. Övervägandena finns i avsnitt 17.1. Genom paragrafen genomförs delvis artiklarna 28 och 30 i direktivet.

I *första stycket* anges att en utlänning som har beviljats ett uppehållstillstånd för forskning av en annan EU-stat får resa in och vistas i Sverige i högst 180 dagar under en 360-dagarsperiod för att utföra en del av sin forskning hos en i Sverige godkänd forskningshuvudman.

Av *andra stycket* följer att även familjemedlemmar som följer med forskaren till Sverige och som har beviljats uppehållstillstånd av en annan EU-stat på grund av anknytning till forskaren har rätt att resa in och vistas i Sverige i högst 180 dagar under en 360-dagarsperiod.

I *tredje stycket* anges att rätten till kortare rörlighet i Sverige inte gäller om utlänningen utgör ett hot mot allmän ordning, allmän säkerhet eller allmän folkhälsa. Se kommentaren till 9 §.

14 § En utlänning som har beviljats ett uppehållstillstånd för studier inom högre utbildning av en annan EU-stat får under giltighetstiden för tillståndet i högst 360 dagar resa in och vistas i Sverige för att bedriva studier vid en läroanstalt för högre utbildning här, om

1. den utbildning som utlänningen har antagits till i Sverige bedrivs inom ramen för ett unionsprogram eller ett multilateralt program som främjar tredjelandsmedborgares rörlighet eller ett avtal mellan två eller flera läroanstalter för högre utbildning, och

2. utlännningen har underrättat Migrationsverket om sin avsikt att bedriva studier här och Migrationsverket inte enligt andra stycket har invänt mot den planerade vistelsen i Sverige.

Migrationsverket får inom 30 dagar från det att en underrättelse eller, om utlännningen har förelagts att komplettera underrättelsen, kompletterande underlag har kommit in invända mot utlännningens planerade vistelse i Sverige, om

1. förutsättningarna i första stycket 1 och 9–11 §§ inte är uppfyllda,

2. det finns grund för avslag enligt 12 §,

3. utlännningen inte har betalat de avgifter som tas ut för studierna vid läroanstalten för högre utbildning i Sverige, eller

4. utlännningen redan har vistats i Sverige under en period av 360 dagar.

Första stycket gäller inte en utlännning som utgör ett hot mot allmän ordning, allmän säkerhet eller allmän folkhälsa.

Paragrafen, som är ny och som delvis utformas i enlighet med *Lagrådets* förslag, anger förutsättningarna för rörlighet för kortare vistelse för studerande på högre utbildning. Övervägandena finns i avsnitt 17.3. Genom paragrafen genomförs delvis artikel 31 i direktivet.

I första stycket anges att en utlännning som har beviljats ett uppehållstillstånd för studier inom högre utbildning av en annan EU-stat får under giltighetstiden för tillståndet resa in och vistas i Sverige i högst 360 dagar. Detta gäller enligt första stycket 1 om den utbildning som utlännningen har antagits till i Sverige bedrivs inom ramen för ett unionsprogram eller ett multilateralt program som främjar tredjelandsmedborgares rörlighet eller ett avtal mellan två eller flera läroanstalter för högre utbildning. Vidare finns i första stycket 2 ett krav på att utlännningen ska ha underrättat Migrationsverket om sin avsikt att studera vid en läroanstalt för högre utbildning i Sverige och att verket då inte inom den i andra stycket föreskrivna tiden har framfört invändningar mot den planerade vistelsen.

I andra stycket anges dels att Migrationsverket har möjlighet att invända mot den planerade vistelsen inom 30 dagar från det att en underrättelse eller, om utlännningen har förelagts att komplettera underrättelsen, kompletterande underlag har kommit in till verket, dels under vilka förutsättningar Migrationsverket får invända mot den planerade rörligheten till Sverige. Om ett beslut att invända mot rörligheten inte har meddelats inom den angivna tiden och övriga villkor i första stycket för inresa och vistelse är uppfyllda, får utlännningen resa in och vistas i Sverige för att bedriva studier här.

Migrationsverkets beslut om invändning mot en planerad vistelse får överklagas till en migrationsdomstol (se kommentaren till 14 kap. 4 c §).

Av tredje stycket följer att rätten till kortare rörlighet i Sverige inte gäller om utlännningen utgör ett hot mot allmän ordning, allmän säkerhet eller allmän folkhälsa. Se kommentaren till 9 §.

När ansökan om uppehållstillstånd ska vara gjord

15 § En utlännning som vill ha ett uppehållstillstånd enligt 1 eller 3–6 §§ ska ha ansökt om och beviljats ett sådant tillstånd före inresan i Sverige. En ansökan får inte bifallas efter inresan.

Första stycket gäller inte om utlännningen

1. ansöker om förlängning av ett uppehållstillstånd enligt 1 eller 3 §, eller

2. har ett uppehållstillstånd enligt 1, 2 eller 4 § eller ett uppehållstillstånd enligt 3 § och antingen slutfört studier som motsvarar 30 högskolepoäng eller fullföljt en

Paragrafen, som är ny, reglerar när en ansökan om vissa slags uppehållstillstånd ska vara gjord. Övervägandena finns i avsnitt 18.1. Genom paragrafen genomförs artikel 7.4 i direktivet.

I *första stycket* anges huvudregeln att en ansökan om tillstånd enligt 1 eller 3–6 §§ ska ha beviljats före inresan i Sverige och att en sådan ansökan inte får bifallas efter inresan.

I *andra stycket* finns undantag från huvudregeln i första stycket. Det gäller enligt *andra stycket 1* om utlänningen ansöker om förlängning av ett uppehållstillstånd för forskning eller för studier inom högre utbildning enligt 1 eller 3 §. Enligt *andra stycket 2* ska första stycket inte heller gälla om utlänningen har ett uppehållstillstånd enligt 1, 2 eller 4 § eller om utlänningen har ett uppehållstillstånd enligt 3 § och antingen slutfört studier som motsvarar 30 högskolepoäng eller fullföljt en termin vid forskarutbildning. För att första stycket inte ska gälla i ett sådant fall krävs det att utlänningen ansöker om ett uppehållstillstånd enligt 1, 3 eller 4 § på annan grund än det uppehållstillstånd som han eller hon redan har. Det innebär t.ex. att om utlänningen har ett uppehållstillstånd för praktik med anknytning till högre utbildning, får han eller hon inte ansöka inifrån landet om ett nytt sådant tillstånd men däremot om ett uppehållstillstånd för forskning eller studier inom högre utbildning.

Rubriken före paragrafen utformas i enlighet med *Lagrådets* förslag.

16 § En ansökan om uppehållstillstånd enligt 2, 7 eller 8 § eller om förlängning av ett uppehållstillstånd enligt 2 § får ges in efter inresan i Sverige.

Paragrafen, som är ny, reglerar när en ansökan om uppehållstillstånd för forskning vid rörlighet för längre vistelse eller efter slutförd forskning eller slutförda studier får göras. Övervägandena finns i avsnitt 18.1. Genom paragrafen genomförs delvis artiklarna 25.6 och 29.2 i direktivet.

Enligt paragrafen får en ansökan om uppehållstillstånd för forskning vid rörlighet för längre vistelse och uppehållstillstånd efter slutförd forskning eller slutförda studier ges in – och därmed även prövas – efter inresan i landet. Detsamma gäller för en ansökan om förlängning av ett uppehållstillstånd för forskning för längre vistelse. Det förhållandet att utlänningen får ge in ansökan inifrån landet innebär även att utlänningen får vistas här under handläggningstiden.

Förlängning av tillståndstiden

17 § Tillståndstiden för ett uppehållstillstånd enligt 1–3 §§ får efter ansökan förlängas.

Tillståndstiden får inte förlängas om

1. förutsättningarna i 1–3 och 9–11 §§ för att bevilja tillståndet i fråga inte är uppfyllda,

2. tillståndet har förvärvats på ett bedrägligt sätt,

3. ett bevis om tillståndet har förfalskats eller ändrats i något avseende, eller

4. utlänningen vistas i Sverige av andra skäl än dem som tillståndet beviljades för.

Paragrafen, som är ny, behandlar förlängning av tillståndstiden för vissa uppehållstillstånd. Övervägandena finns i avsnitt 15.2.1. Genom paragrafen genomförs delvis artiklarna 18 och 21 i direktivet.

Av paragrafens *första stycke* framgår att ett uppehållstillstånd för forskning, forskning vid rörlighet för längre vistelse och studier inom högre utbildning får förlängas.

I *andra stycket* anges i vilka fall som tillståndstiden trots första stycket inte får förlängas. Med att tillståndstiden inte får förlängas avses att de nu aktuella grunderna för att avslå en förlängningsansökan är tvingande.

Av *andra stycket 1* framgår att tillståndstiden inte får förlängas om förutsättningarna i 1–3 och 9–11 §§ för att bevilja tillståndet i fråga är uppfyllda. Vid bedömningen av om förutsättningarna för tillståndet är uppfyllda ska en helhetsbedömning göras. En mindre brist i uppfyllelsen av förutsättningarna bör inte ses isolerad utan bedömas mot bakgrund av uppfyllelsen av förutsättningarna över tid.

Enligt *andra stycket 2* får tillståndstiden inte förlängas om tillståndet har förvärvats på ett bedrägligt sätt. Det kan t.ex. ha framkommit att någon av de handlingar som låg till grund för beviljande av tillståndet var falsk eller på annat sätt oriktig. Se även kommentaren till 11 §.

Andra stycket 3 omfattar det fallet att ett bevis om tillståndet, dvs. uppehållstillståndskortet, har förfalskats eller ändrats i något avseende. Se även kommentaren till 11 §.

Enligt *andra stycket 4* får tillståndstiden inte förlängas om utlänningen vistas i Sverige i andra syften än dem som han eller hon beviljades tillstånd för. Det kan t.ex. handla om att en utlänning som beviljats uppehållstillstånd för studier inom högre utbildning har avslutat sina studier i förtid för att i stället arbeta.

18 § *En förlängning av tillståndstiden för ett uppehållstillstånd enligt 1–3 §§ får vägras om det finns grund för avslag enligt 12 § första stycket eller andra stycket 1, 3 eller 4.*

En förlängning av tillståndstiden för ett uppehållstillstånd enligt 3 § får också vägras om utlänningen inte har gjort godtagbara framsteg i sina studier.

Paragrafen, som är ny, anger när en förlängning av tillståndstiden får vägras. Övervägandena finns i avsnitt 15.2.2. Genom paragrafen genomförs delvis artikel 21 i direktivet.

I paragrafen anges omständigheter som medför att förlängning av tillståndstiden får vägras. Att förlängning får vägras innebär att det inte är obligatoriskt att avslå en ansökan om förlängning om någon av avslagsgrunderna föreligger. I stället måste det i varje enskilt fall göras en bedömning av samtliga relevanta omständigheter med tillämpning av proportionalitetsprincipen (jfr artikel 21.7 i direktivet).

Enligt *första stycket* får en förlängning vägras om det enligt 12 § första stycket eller andra stycket 1, 3 eller 4 finns grund för att avslå en ansökan om tillstånd. I 12 § behandlas situationer när en arbetsgivare, en myndighet eller en organisation har påförts sanktioner eller inte har uppfyllt sina rättsliga skyldigheter. Där behandlas även situationer när utlänningens anställningsvillkor är sämre än vad som följer av nationell rätt, kollektivavtal eller praxis eller när det finns grundad anledning att

anta att en utlänning har för avsikt att vistas i Sverige av andra skäl än de som ansökan avsåg. Se kommentaren till den paragrafen.

Bestämmelsen är inte tillämplig om det finns grund för avslag enligt 12 § andra stycket 2, dvs. om det finns grundad anledning att anta att utlänningen avser att vistas i Sverige av andra skäl än dem som ansökan avser. I en sådan situation ska dock förlängning inte beviljas enligt 17 § andra stycket 4.

I fråga om ett uppehållstillstånd för studier inom högre utbildning anges i *andra stycket* att en förlängning av ett sådant tillstånd får vägras om utlänningen inte har gjort godtagbara framsteg i sina studier. Den närmare innebörden av vad som ska avses med godtagbara framsteg överlämnas till rättstillämpningen att avgöra.

Upphållstillstånd för familjemedlemmar till forskare

19 § Familjemedlemmar som avses i 5 kap. 3 § första stycket 1–3 till den som har ett uppehållstillstånd enligt 1, 2 eller 7 §, ska beviljas uppehållstillstånd, om inte något annat följer av andra eller tredje stycket. Familjemedlemmens uppehållstillstånd ska gälla för samma tid som anknytningspersonens tillstånd.

För barn som åberopar anknytning till den som har ett uppehållstillstånd enligt 1, 2 eller 7 § eller till hans eller hennes make eller sambo gäller 5 kap. 17 § andra stycket.

Upphållstillstånd får vägras i fall som avses i 5 kap. 17 a och 17 b §§.

Paragrafen, som är ny, innehåller bestämmelser om uppehållstillstånd för familjemedlemmar till en forskare. Övervägandena finns i avsnitt 16.1. Genom paragrafen genomförs delvis artikel 26 i direktivet.

Paragrafen reglerar uttömmande vilka familjemedlemmar till forskare som kan få uppehållstillstånd och vilka avslagsgrunder som gäller för dem. Genom hänvisningen i *första stycket* till 5 kap. 3 § första stycket 1–3 avgränsas den krets av familjemedlemmar som omfattas av bestämmelsens tillämpningsområde. De familjemedlemmar som kan komma i fråga för ett uppehållstillstånd motsvarar den personkrets som omfattas av familjeåterföringsdirektivets bestämmelser (rådets direktiv 2003/86/EG av den 22 september 2003 om rätt till familjeåterföring). Rätten gäller make eller sambo till den som har beviljats något av de båda tillstånden för forskning. Vidare gäller rätten också barn till den som har ett sådant tillstånd och barn till hans eller hennes make eller sambo. Med barn avses en person som är under 18 år (1 kap. 2 §). Upphållstillstånd som beviljas familjemedlemmar ska gälla för samma tid som tillståndet som gäller för anknytningspersonen.

Av *andra stycket* följer att uppehållstillstånd till barn får beviljas endast efter medgivande också av den förälder till vilken anknytning inte åberopas, om den föräldern har del i vårdnaden av barnet.

I *redje stycket* hänvisas till 5 kap. 17 a och 17 b §§ angående i vilka fall en ansökan om uppehållstillstånd från en familjemedlem till en forskare får vägras. Det gäller bl.a. i fall då oriktiga uppgifter medvetet lämnats eller omständigheter medvetet förtigits, om omständigheterna är av betydelse för att få uppehållstillstånd och då familjemedlemmen utgör ett hot mot allmän ordning och säkerhet. Se kommentaren till 9 §.

20 § En familjemedlem som avses i 19 § ska ha ansökt om och beviljats ett uppehållstillstånd före inresan i Sverige. En ansökan får inte bifallas efter inresan.

Första stycket gäller dock inte om

1. ansökan avser förlängning av ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som beviljats på grund av anknytning till en utlänning som har ansökt om eller har ett uppehållstillstånd enligt 1, 2 eller 7 §, eller

2. sökanden har beviljats ett uppehållstillstånd av en annan EU-stat på grund av anknytning till en utlänning som har ansökt om eller har ett uppehållstillstånd enligt 2 §.

Paragrafen, som är ny och som i enlighet med *Lagrådets* förslag inte placeras under en egen rubrik, behandlar när en ansökan om uppehållstillstånd för en familjemedlem ska göras. Övervägandena finns i avsnitt 16.2. Genom paragrafen genomförs delvis artikel 26 i direktivet.

Enligt *första stycket* gäller som huvudregel att en familjemedlem ska ha ansökt om och beviljats uppehållstillstånd före inresan i landet.

I *andra stycket* anges i vilka fall som en familjemedlem får ansöka om och beviljas ett uppehållstillstånd då han eller hon befinner sig i Sverige. Det gäller enligt *andra stycket 1* om ansökan avser förlängning av ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som har beviljats på grund av anknytning till en utlänning som har ansökt om eller har ett uppehållstillstånd för forskning eller forskning vid rörlighet för längre vistelse eller ett uppehållstillstånd efter slutförd forskning. En grundförutsättning för att denna punkt ska vara tillämplig är att ansökan avser förlängning av ett tidsbegränsat tillstånd som har beviljats på grund av anknytning. Familjemedlemmens uppehållstillstånd behöver dock inte nödvändigtvis vara beviljat enligt 19 §. Punkten kan även vara tillämplig t.ex. om familjemedlemmen har fått uppehållstillstånd och vistas i Sverige på grund av anknytning till en utlänning som studerar här (se 28 §) och anknytningspersonen under vistelsen i landet ansöker om uppehållstillstånd för forskning. Av *andra stycket 2* framgår att en ansökan också får ges in och beviljas efter inresan, om sökanden har beviljats ett uppehållstillstånd av en annan EU-stat på grund av anknytning till en utlänning som har ansökt om eller har ett uppehållstillstånd för forskning vid rörlighet för längre vistelse i Sverige.

Återkallelse av uppehållstillstånd

21 § Ett uppehållstillstånd enligt 1–6 §§ ska återkallas om

1. förutsättningarna i 1–6 och 9–11 §§ för att bevilja tillståndet i fråga inte är uppfyllda,

2. tillståndet har förvärvats på ett bedrägligt sätt,

3. ett bevis om tillståndet har förfalskats eller ändrats i något avseende, eller

4. utlänningen vistas i Sverige av andra skäl än dem som tillståndet beviljades för.

Paragrafen, som är ny, reglerar återkallelse av uppehållstillstånd. Övervägandena finns i avsnitt 15.2.1. Genom paragrafen genomförs delvis artikel 21.1 och artikel 21.4 i direktivet.

I paragrafen anges i vilka fall som ett uppehållstillstånd för forskning, forskning vid rörlighet för längre vistelse, studier inom högre utbildning, praktik med anknytning till högre utbildning, volontärarbete inom ramen

för Europeisk volontärtjänst och au pair-arbete ska återkallas. I *punkt 1* anges att ett uppehållstillstånd ska återkallas om förutsättningarna 1–6 och 9–11 §§ för att bevilja tillståndet i fråga inte är uppfyllda. Vid bedömningen av om förutsättningarna för tillståndet inte är uppfyllda ska en helhetsbedömning göras. En mindre brist i uppfyllelsen av förutsättningarna bör inte ses isolerad utan bedömas mot bakgrund av uppfyllelsen av förutsättningarna över tid.

Uppräkningen i *punkt 2–4* motsvarar de omständigheter som enligt 17 § andra stycket 2–4 ska leda till att en ansökan om förlängning ska avslås, se kommentaren till den paragrafen.

Rubriken före paragrafen utformas i enlighet med *Lagrådets* förslag.

22 § *Ett uppehållstillstånd enligt 1–6 §§ får återkallas om det finns grund för avslag enligt 12 § första stycket eller andra stycket 1, 3 eller 4.*

Ett uppehållstillstånd enligt 3 § får också återkallas om utlänningsen inte har gjort godtagbara framsteg i sina studier.

Paragrafen, som är ny, reglerar i vilka fall ett uppehållstillstånd för forskning, forskning vid rörlighet för längre vistelse, studier inom högre utbildning, praktik med anknytning till högre utbildning, volontärarbete inom ramen för Europeisk volontärtjänst och för au pair-arbete får återkallas. Övervägandena finns i avsnitt 15.2.2. Genom paragrafen genomförs delvis artikel 21.2 i direktivet.

Uppräkningen i *första stycket* motsvarar de omständigheter som enligt 18 § första stycket kan leda till att en ansökan om förlängning avslås, se kommentaren till den paragrafen. I varje enskilt fall ska det göras en bedömning av samtliga relevanta omständigheter med tillämpning av proportionalitetsprincipen (jfr artikel 21.7).

I fråga om ett uppehållstillstånd för studier inom högre utbildning anges i *andra stycket* att ett sådant tillstånd får återkallas om utlänningsen inte har gjort godtagbara framsteg i sina studier. Bestämmelsen motsvarar 18 § andra stycket, se kommentaren till den paragrafen.

23 § *Ett uppehållstillstånd enligt 7 eller 8 § ska återkallas om utlänningsen utgör ett hot mot allmän ordning, allmän säkerhet eller allmän folkhälsa.*

Ett uppehållstillstånd enligt 7 eller 8 § får återkallas om förutsättningarna i 7–10 §§ för att bevilja tillståndet i fråga inte är uppfyllda, i andra fall än som avses i första stycket.

Paragrafen, som är ny, reglerar i vilka fall ett uppehållstillstånd efter slutförd forskning eller efter slutförda studier ska eller får återkallas. Övervägandena finns i avsnitt 15.2.1 och 15.2.2. Genom paragrafen genomförs delvis artikel 25.8.

Av *första stycket* framgår att ett uppehållstillstånd efter slutförd forskning eller slutförda studier ska återkallas om utlänningsen utgör ett hot mot allmän ordning, allmän säkerhet eller allmän folkhälsa. Se kommentaren till 9 §.

I *andra stycket* anges när ett tillstånd får återkallas. Återkallelse får ske om det framkommer att de förutsättningar som gäller enligt 7–10 §§ för tillståndet i fråga inte är uppfyllda, i andra fall än om utlänningsen utgör ett hot mot allmän ordning, allmän säkerhet eller allmän folkhälsa. Tillståndet

kan återkallas t.ex. om utlänningen inte har tillräckliga medel för sin försörjning under tillståndstiden och sin återresa tryggad eller om han eller hon inte har eller har ansökt om en heltäckande sjukförsäkring som gäller i Sverige. Återkallelse bör endast ske om det, med beaktande av samtliga omständigheter i det enskilda fallet, bedöms stå i proportion till den konstaterade bristen i uppfyllelsen av förutsättningarna.

24 § *Ett uppehållstillstånd som har beviljats en familjemedlem enligt 19 § får återkallas om*

1. anknytningen till den som har ett uppehållstillstånd enligt 1, 2 eller 7 § bryts eller ett sådant tillstånd återkallas, eller

2. familjemedlemmen utgör ett hot mot allmän ordning, allmän säkerhet eller allmän folkhälsa.

Paragrafen, som är ny, reglerar i vilka fall ett uppehållstillstånd som har beviljats en familjemedlem får återkallas. Övervägandena finns i avsnitt 16.3. Genom paragrafen genomförs delvis artiklarna 25.8, 26.1 och 30.3 i direktivet.

En grundförutsättning för att bevilja en familjemedlem ett uppehållstillstånd är att det finns en anknytning till en utlänning som har ett uppehållstillstånd för forskning eller för forskning vid rörlighet för längre vistelse eller ett uppehållstillstånd efter slutförd forskning. Enligt *punkt 1* får uppehållstillståndet återkallas om anknytningen bryts eller om anknytningspersonens tillstånd återkallas. Enligt *punkt 2* får familjemedlemmens tillstånd också återkallas om han eller hon utgör ett hot mot allmän ordning, allmän säkerhet eller allmän folkhälsa. Återkallelsegrunden motsvarar vad som gäller enligt familjeåterförordningsdirektivet.

Återtagande av en utlänning som har ett uppehållstillstånd för forskning eller studier inom högre utbildning och av en forskares familjemedlemmar

25 § *Om en annan EU-stat har avslagit en ansökan om uppehållstillstånd för forskning vid rörlighet för längre vistelse från den som har eller vid tiden för ansökan i den andra EU-staten hade ett uppehållstillstånd för forskning enligt 1 § utfärdat av Sverige, och den andra EU-staten har ålagt utlänningen och medföljande familjemedlemmar att lämna den medlemsstaten, ska de återtas till Sverige.*

Detsamma ska gälla om en annan EU-stat har motsatt sig att utlänningen vistas i den staten med stöd av ett uppehållstillstånd enligt 1 eller 3 § utfärdat av Sverige eller om det svenska uppehållstillståndet har löpt ut eller återkallats.

Paragrafen, som är ny och som utformas med beaktande av *Lagrådets* synpunkter, innehåller bestämmelser om återtagande av en utlänning som har ett uppehållstillstånd för forskning eller för studier inom högre utbildning och av familjemedlemmar till en forskare. Övervägandena finns i avsnitt 17.7. Genom paragrafen genomförs delvis artikel 32.4 i direktivet.

Om en annan EU-stat har avslagit en ansökan om uppehållstillstånd för forskning vid rörlighet för längre vistelse från en utlänning som har eller vid tidpunkten för ansökan hade ett gällande uppehållstillstånd för forskning utfärdat av Sverige och den andra EU-staten har beslutat att utlänningen ska lämna den statens territorium, följer av *första stycket* att utlänningen och, i förekommande fall, hans eller hennes

familjemedlemmar ska återtas av Sverige. När de har återtagits har de rätt att vistas här under den resterande tillståndstiden och kan då ansöka om förlängning av tillståndstiden. Om tillståndstiden har gått ut och utlänningen inte längre har något tillstånd som ger rätt att vistas i Sverige, blir bestämmelserna om avvisning och utvisning i 8 kap. tillämpliga.

Enligt *andra stycket* ska en utlänning också återtas av Sverige om en annan EU-stat motsätter sig att utlänningen vistas på dess territorium för forskning eller studier inom högre utbildning inom ramen för en kortare vistelse med stöd av ett uppehållstillstånd utfärdat av Sverige eller om det svenska uppehållstillståndet för forskning eller studier inom högre utbildning har löpt ut eller återkallats.

Beslutande myndighet

26 § Beslut enligt detta kapitel meddelas av Migrationsverket.

Paragrafen, som är ny, anger behörig myndighet. Övervägandena finns i avsnitt 18.1.

Av paragrafen framgår, i likhet med vad som föreskrivs i 1 § förordningen (2019:502) med instruktion för Migrationsverket, att det är Migrationsverket som fattar beslut i ärenden enligt det förevarande kapitlet. Att Migrationsverkets beslut om uppehållstillstånd kan överklagas till en migrationsdomstol och till Migrationsöverdomstolen framgår av 14 kap. 3 § samt 16 kap. 9 § första stycket och 11 § första stycket.

Bemyndiganden

27 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om försörjningsförmågan enligt 9 § första stycket 1.

Paragrafen, som är ny, innehåller ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om försörjningsförmågan enligt 9 §. Övervägandena finns i avsnitt 8.5. Genom paragrafen genomförs delvis artikel 7.3 i direktivet.

28 § Regeringen får meddela föreskrifter om uppehållstillstånd för familjemedlemmar till en utlänning som har beviljats uppehållstillstånd enligt 3 eller 8 §.

Paragrafen, som är ny, innehåller ett bemyndigande för regeringen att meddela föreskrifter om uppehållstillstånd för familjemedlemmar till en utlänning som har beviljats ett uppehållstillstånd för studier inom högre utbildning eller ett uppehållstillstånd efter slutförda studier. Övervägandena finns i avsnitt 16.6.

14 kap. Överklagande av en förvaltningsmyndighets beslut

Migrationsverkets beslut

4 c § Migrationsverkets beslut att invända mot en utlännings planerade vistelse i Sverige enligt 5 b kap. 14 § får överklagas till en migrationsdomstol.

Paragrafen, som är ny, reglerar överklagande av Migrationsverkets beslut att invända mot en utlännings rörlighet för studier i Sverige. Övervägandena finns i avsnitt 17.3.

Enligt 5 b kap. 14 § får en utlänning som har beviljats ett uppehållstillstånd för studier inom högre utbildning av en annan EU-stat – om vissa förutsättningar är uppfyllda – under giltighetstiden för tillståndet resa in och vistas i Sverige i högst 360 dagar. Migrationsverket har dock möjlighet att invända mot utlännings rörlighet i Sverige. Enligt den förevarande paragrafen får ett sådant invändningsbeslut överklagas till en migrationsdomstol.

Att en migrationsdomstols avgörande kan överklagas till Migrationsöverdomstolen framgår av 16 kap. 9 § första stycket. Av 16 kap. 11 § första stycket framgår att det krävs prövningstillstånd vid överklagande av en migrationsdomstols beslut till Migrationsöverdomstolen.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2020.

2. Vid tillämpning av de nya bestämmelserna ska uppehållstillstånd som har beviljats före ikraftträdandet för studier eller forskning enligt 4 kap. 5 § respektive 7 a § utlänningsförordningen (2006:97) anses motsvara uppehållstillstånd som har beviljats enligt 5 b kap. 3 § respektive 1 §. I fråga om återkallelse av uppehållstillstånd som har beviljats före ikraftträdandet gäller dock de äldre bestämmelserna om återkallelse.

Enligt *punkt 1* träder lagen i kraft den 1 januari 2020.

De nya reglerna ska, om inte något annat särskilt föreskrivs, tillämpas vid prövning som sker från och med den dag då de träder i kraft (jfr RÅ 1991 ref. 1). I *punkt 2* anges dock att vid tillämpning av de nya bestämmelserna ska uppehållstillstånd som har beviljats före ikraftträdandet för studier eller forskning enligt 4 kap. 5 § respektive 7 a § utlänningsförordningen anses motsvara uppehållstillstånd som har beviljats enligt 5 b kap. 3 § respektive 1 §. Det innebär bl.a. att om ett sådant äldre tillstånd ska förlängas, ska de nya reglerna i 5 b kap. tillämpas. Ett annat exempel på vad detta innebär är att en innehavare av ett sådant äldre tillstånd kan ansöka om ett uppehållstillstånd efter slutförd forskning eller slutförda studier enligt 5 b kap. 7 eller 8 §. Enligt punktens andra mening, som utformas i enlighet med *Lagrådets* förslag, gäller dock äldre bestämmelser i fråga om återkallelse av ett uppehållstillstånd som har beviljats före ikraftträdandet.

Övervägandena finns i avsnitt 21.

23.2 Förslaget till lag om ändring i lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll

Allmänna bestämmelser

5 § I ärenden enligt denna lag gäller följande föreskrifter i utlänningslagen (2005:716) i tillämpliga delar:

1 kap. 3 b § om EES-medborgare,

1 kap. 13 § om skyndsam handläggning,

3 a kap. 2 § om familjemedlemmar till EES-medborgare,
 4 kap. 1–4 §§ om flyktingar och andra skyddsbehövande,
 5 kap. 1–1 c, 2 a–d, 3–10, 12–16 och 17–19 §§ om uppehållstillstånd,
 5 a kap. 1–4 och 6 §§ om ställning som varaktigt bosatt,
 5 b kap. 1–20 §§ om uppehållstillstånd för forskning, studier inom högre utbildning, viss praktik, visst volontärarbete och au pair-arbete,
 6 kap. 3 § om arbetstillstånd,
 6 a kap. 1–11 §§ om EU-blåkort,
 6 b kap. 1–15 §§ om tillstånd för företagsintern förflyttning, ICT,
 6 c kap. 1–11 och 14 §§ om tillstånd för säsongsarbete,
 8 kap. 12 och 13 §§ om utvisning av EES-medborgare och sådana medborgares familjemedlemmar,
 8 kap. 14 § om utvisning av utlänningar med permanent uppehållsrätt, EES-medborgare som har vistats i Sverige under de tio närmast föregående åren och EES-medborgare som är barn,
 8 a kap. 2 § första stycket om sådana hänsyn som ska tas till anknypningen till det svenska samhället, om fråga uppkommit om utvisning av en utlänning som har ställning som varaktigt bosatt i Sverige,
 9 kap. 4 och 5 §§ om omhändertagande av pass och andra identitetshandlingar,
 9 kap. 8 § om fotografi och fingeravtryck,
 9 kap. 12 § om omhändertagande för att verkställa ett avvisnings- eller utvisningsbeslut,
 9 kap. 13 § om andra åtgärder för att möjliggöra verkställighet,
 10 kap. 1, 2, 4–11 och 17 §§ om förvar och uppsikt,
 12 kap. 1–5, 13 a och 21–23 §§ om verkställighet av beslut om utvisning,
 13 kap. 1–7 §§ om muntlig handläggning hos förvaltningsmyndighet,
 13 kap. 10 § om motivering av beslut,
 13 kap. 11 § om tolkersättning,
 13 kap. 12 § om rättelse av beslut på grund av oriktig uppgift,
 13 kap. 15 och 16 §§ om DNA-analys,
 16 kap. 1 § andra stycket om Migrationsöverdomstolen,
 17 kap. 1 och 2 §§ om skyldighet att lämna uppgifter,
 18 kap. 1 § andra och tredje styckena om offentligt biträde för barn, och
 19 kap. 1–4 §§ om kostnadsansvar.
 Skyldigheten enligt 17 kap. 1 § utlänningslagen att lämna uppgifter gäller vid tillämpningen av denna lag även i förhållande till regeringen.

Paragrafen hänvisar till bestämmelser i utlänningslagen som ska tillämpas vid handläggningen av ärenden enligt lagen om särskild utlänningskontroll (LSU). Övervägandena finns i avsnitt 8.8.

I paragrafen införs en hänvisning till de nya bestämmelserna i 5 b kap. utlänningslagen om uppehållstillstånd för forskning, studier inom högre utbildning, viss praktik, visst volontärarbete och au pair-arbete. Hänvisningen innebär att de angivna bestämmelserna ska tillämpas vid handläggningen av ärenden enligt LSU.

23.3 Förslaget till lag om ändring i lagen (2008:290) om godkännande för forskningshuvudmän att ta emot gästforskare

Undantag från lagens tillämpningsområde

3 § Bestämmelserna om gästforskare i denna lag är inte tillämpliga på en tredjelandsmedborgare som

1. har *beviljats* uppehållstillstånd som flykting eller *alternativt* skyddsbehövande enligt 5 kap. 1 § utlänningslagen (2005:716) eller motsvarande äldre bestämmelser, *eller har ansökt om ett sådant tillstånd och ansökan ännu inte har avgjorts slutligt*,

2. har beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd eller uppehållstillstånd efter tillfälligt skydd enligt 21 kap. utlänningslagen,

3. har ett avvisnings- eller utvisningsbeslut *som fått laga kraft och som inte kan verkställas*,

4. utför forskning uteslutande inom ramen för högskoleutbildning för att därigenom få en doktorsexamen,

5. *har ställning som varaktigt bosatt i en annan EU-stat*,

6. *är familjemedlem till en EES-medborgare eller till en medborgare i Schweiz*,

7. *har beviljats uppehålls- och arbetstillstånd för högkvalificerad anställning (EU-blåkort) enligt 6 a kap. utlänningslagen, eller*

8. *har beviljats uppehålls- och arbetstillstånd för att tjänstgöra som praktikant inom ramen för företagsintern förflyttning av personal (ICT-tillstånd) enligt 6 b kap. utlänningslagen.*

Av paragrafen framgår att lagens bestämmelser om gästforskare inte är tillämpliga på vissa kategorier av tredjelandsmedborgare. Övervägandena finns i avsnitt 7. Ändringen genomför artikel 2 i student- och forskardirektivet.

Punkt 1 och *3* ändras och anpassas till motsvarande bestämmelser i 5 b kap. 10 § 2 och 5 utlänningslagen.

Ändringen i *punkt 5* innebär att den hittillsvarande bestämmelsen om att tredjelandsmedborgare som har lånats ut av en forskningshuvudman i en annan EU-stat är undantagna från lagens tillämpningsområde inte längre ska gälla. I stället införs det en ny bestämmelse som innebär att lagen inte gäller för en tredjelandsmedborgare som har ställning som varaktigt bosatt i en annan EU-stat (jfr 5 b kap. 10 § 4 utlänningslagen).

Enligt *punkt 6*, som är ny, gäller lagen inte tredjelandsmedborgare som är familjemedlemmar till EES-medborgare eller medborgare i Schweiz (jfr 5 b kap. 10 § 1 utlänningslagen).

Punkt 7, som är ny, innebär att lagen inte gäller för en tredjelandsmedborgare som har beviljats ett kombinerat uppehålls- och arbetstillstånd för högkvalificerad anställning i Sverige, ett EU-blåkort (jfr 5 b kap. 10 § 6 utlänningslagen).

Slutligen anges i *punkt 8*, som är ny, att en tredjelandsmedborgare som har beviljats ett kombinerat uppehålls- och arbetstillstånd för att tjänstgöra som praktikant inom ramen för EU-direktivet om företagsintern förflyttning av personal, ett s.k. ICT-tillstånd, inte ska omfattas av lagens tillämpningsområde (jfr 5 b kap. 10 § 7 utlänningslagen).

Mottagningsavtal

6 § Innan en godkänd forskningshuvudman får ta emot en gästforskare som avser att ansöka om uppehållstillstånd för forskning *eller för forskning vid rörlighet för längre vistelse*, ska gästforskaren och forskningshuvudmannen ingå ett mottagningsavtal där gästforskaren åtar sig att genomföra ett forskningsprojekt och forskningshuvudmannen åtar sig att ta emot gästforskaren.

Mottagningsavtalet ska utgöra en del av gästforskarens ansökan om uppehållstillstånd.

Paragrafen, som utformas med beaktande av *Lagrådets* synpunkter, innehåller bestämmelser om krav på mottagningsavtal. Övervägandena finns i avsnitt 9.4. Ändringen genomför delvis artiklarna 10 och 29 i student- och forskardirektivet.

Ändringen i *första stycket* innebär att även den som beviljats ett uppehållstillstånd för forskning av en annan EU-stat och som har för avsikt att bedriva en del av sin forskning hos en forskningshuvudman i Sverige med stöd av ett uppehållstillstånd för forskning vid rörlighet för längre vistelse måste ha ingått ett mottagningsavtal med forskningshuvudmannen (se även kommentaren till 5 b kap. 2 § utlänningslagen [2005:716] i avsnitt 23.1).

7 § Mottagningsavtalet ska innehålla uppgifter om

1. syftet med den planerade forskningen, forskningsprojektets längd och den finansiering som behövs för att genomföra projektet,
2. gästforskarens kvalifikationer i förhållande till forskningens syfte,
3. gästforskarens arbetsvillkor och övriga rättsliga förhållanden mellan gästforskaren och forskningshuvudmannen, *och*
4. *planerade vistelser i andra EU-stater för att utföra forskning.*

Paragrafen innehåller bestämmelser om vilka uppgifter som ska ingå i ett mottagningsavtal. Övervägandena finns i avsnitt 8.4, 8.5 och 9.4.

I paragrafen införs en ny punkt, *punkt 4*, som innebär att det av mottagningsavtalet ska framgå om utlänningen har för avsikt att vistas och utföra forskning i andra EU-stater.

Vidare innebär ändringen att det hittillsvarande andra stycket om att det av avtalet ska framgå uppgifter om sjukförsäkring och tillräckliga medel för uppehälle och återresa tas bort. Krav beträffande sjukförsäkring och försörjningsförmåga för att beviljas ett uppehållstillstånd för forskning eller för forskning vid rörlighet för längre vistelse återfinns i stället i 5 b kap. 9 § utlänningslagen (2005:716).

23.4 Förslaget till lag om ändring i lagen (2019:487) om ändring i lagen (2017:356) om ändring i utlänningslagen (2005:716)

5 kap. Uppehållstillstånd

När ansökan om uppehållstillstånd skall vara gjord

18 § En utlänningsom som vill ha uppehållstillstånd i Sverige ska ha ansökt om och beviljats ett sådant tillstånd före inresan i landet. En ansökan om uppehållstillstånd får inte bifallas efter inresan.

Första stycket gäller dock inte om

1. utlänningsen har rätt till uppehållstillstånd här som flykting eller annan skyddsbehövande enligt 1 § eller kan beviljas uppehållstillstånd här med stöd av 21 kap. 2, 3 eller 4 §,

2. utlänningsen med stöd av 6 § bör beviljas uppehållstillstånd här,

3. en ansökan om uppehållstillstånd avser förlängning av ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som beviljats en utlänningsen med familjeanknytning med stöd av 3 § första stycket 1 eller 2 b eller 3 a § första stycket 1 eller andra stycket,

4. utlänningsen kan beviljas eller har ett tidsbegränsat uppehållstillstånd här med stöd av 15 §,

5. utlänningsen enligt 3 § första stycket 1–4, 3 a § första stycket 1–4 eller andra stycket har stark anknytning till en person som är bosatt i Sverige och det inte skäligen kan krävas att utlänningsen reser till ett annat land för att ge in ansökan där,

6. utlänningsen har rätt till uppehållstillstånd med stöd av 3 § första stycket 5,

7. en ansökan om uppehållstillstånd avser förlängning av ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som med stöd av 10 § har beviljats en utlänningsen i fall som avses i 6 kap. 2 § första stycket,

8. utlänningsen kan beviljas uppehållstillstånd enligt 15 a eller 15 d §,

9. utlänningsen *har ett uppehållstillstånd enligt 10 § eller 5 b kap. 3 §* och antingen slutfört studier som motsvarar 30 högskolepoäng eller fullföljt en termin vid forskarutbildning *eller har ett uppehållstillstånd enligt 5 b kap. 1, 2, 4, 7 eller 8 §.*

10. utlänningsen har rätt till uppehållstillstånd enligt 2 a eller 2 d §, eller

11. det annars finns synnerliga skäl.

Första stycket gäller inte heller om utlänningsen har beviljats en visering för att besöka en arbetsgivare i Sverige eller är undantagen från kravet på visering om han eller hon ansöker om ett uppehållstillstånd för arbete inom ett slag av arbete där det råder stor efterfrågan på arbetskraft. En ytterligare förutsättning är att arbetsgivaren skulle förorsakas olägenheter om utlänningsen måste resa till ett annat land för att ge in ansökan där eller att det annars finns särskilda skäl.

Vid skälighetsbedömningen enligt andra stycket 5 ska konsekvenserna för ett barn av att skiljas från sin förälder särskilt beaktas, om det står klart att uppehållstillstånd skulle ha beviljats om prövningen gjorts före inresan i Sverige.

I fråga om uppehållstillstånd för en utlänningsen som ska avvisas eller utvisas enligt ett beslut som har fått laga kraft gäller föreskrifterna i 15 a och 20 §§ samt 12 kap. 16 b, 16 c och 18–20 §§.

I 7 § lagen (2017:353) om uppehållstillstånd för studerande på gymnasial nivå föreskrivs ytterligare undantag från första stycket under perioden 20 juli 2021–19 januari 2025.

Paragrafen innehåller bestämmelser om när en ansökan om uppehållstillstånd ska vara gjord. Övervägandena finns i avsnitt 18.1. Se vidare kommentaren till paragrafen i avsnitt 23.1.

EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS DIREKTIV (EU) 2016/801**av den 11 maj 2016****om villkoren för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse för forskning, studier, praktik, volontärarbete, deltagande i elevutbytesprogram eller utbildningsprojekt och för au pairarbete (omarbetning)**

EUROPAPARLAMENTET OCH EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DETTA DIREKTIV

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, särskilt artikel 79.2 a och b,

med beaktande av Europeiska kommissionens förslag,

efter översändande av utkastet till lagstiftningsakt till de nationella parlamenten,

med beaktande av Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs yttrande ⁽¹⁾,

med beaktande av Regionkommitténs yttrande ⁽²⁾,

i enlighet med det ordinarie lagstiftningsförfarandet ⁽³⁾, och

av följande skäl:

- (1) Flera ändringar ska göras av rådets direktiv 2004/114/EG ⁽⁴⁾ och 2005/71/EG ⁽⁵⁾. De direktiven bör av tydlighetsskäl omarbetas.
- (2) Detta direktiv bör tillfredsställa det behov som konstaterats i rapporterna om genomförandet av direktiven 2004/114/EG och 2005/71/EG, dvs. att åtgärda de konstaterade bristerna, säkerställa ökad insyn och rättssäkerhet och inrätta en sammanhängande rättslig ram för olika kategorier av tredjelandsmedborgare som kommer till unionen. Det bör därför förenkla och effektivisera de befintliga bestämmelserna för dessa kategorier i ett enda instrument. Trots att det finns skillnader mellan de kategorier som omfattas av detta direktiv har de också ett antal gemensamma kännetecken som gör det möjligt att reglera vad som ska gälla för dem genom en gemensam rättslig ram på unionsnivå.
- (3) Detta direktiv bör bidra till Stockholmprogrammets mål att tillnära nationell lagstiftning om villkoren för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse. Invandring från länder utanför unionen är en källa till högkvalificerad arbetskraft, och särskilt studerande och forskare är allt mer eftersökta. De spelar en viktig roll genom att utgöra en del i unionens viktigaste tillgång – humankapitalet – och genom att trygga en smart och hållbar tillväxt för alla, och bidrar därför till målen i Europa 2020-strategin.
- (4) Rapporterna om genomförandet av direktiven 2004/114/EG och 2005/71/EG tog upp vissa brister främst när det gäller villkor för inresa och vistelse, rättigheter, rättssäkerhetsgarantier, studerandes tillträde till arbetsmarknaden under studietiden och bestämmelser om rörlighet inom EU. Särskilda förbättringar ansågs också nödvändiga beträffande de kategorier av tredjelandsmedborgare som omfattas av frivilliga regler. Senare mer omfattande samråd har också visat på ett behov av bättre möjligheter för forskare och studerande att söka arbete samt bättre skydd av au pairer som inte omfattas av direktiven 2004/114/EG och 2005/71/EG.

⁽¹⁾ EUT C 341, 21.11.2013, s. 50.

⁽²⁾ EUT C 114, 15.4.2014, s. 42.

⁽³⁾ Europaparlamentets ståndpunkt av den 25 februari 2014 (ännu ej offentliggjord i EUT) och rådets ståndpunkt vid första behandlingen av den 10 mars 2016 (ännu ej offentliggjord i EUT).

⁽⁴⁾ Rådets direktiv 2004/114/EG av den 13 december 2004 om villkoren för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse för studier, elevutbyte, oavlönad yrkesutbildning eller volontärarbete (EUT L 375, 23.12.2004, s. 12).

⁽⁵⁾ Rådets direktiv 2005/71/EG av den 12 oktober 2005 om ett särskilt förfarande för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse i forskningssyfte (EUT L 289, 3.11.2005, s. 15).

- (5) För att gradvis inrätta ett område med frihet, säkerhet och rättvisa föreskrivs i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget) att det ska beslutas om åtgärder på områdena för asyl, invandring och skydd för tredjelandsmedborgares rättigheter.
- (6) Detta direktiv bör också syfta till att främja direkta personkontakter och rörlighet, som är viktiga inslag i unionens utrikespolitik, främst när det gäller de länder som omfattas av den europeiska grannskapspolitiken och unionens strategiska partner. Det bör möjliggöra ett bättre bidrag till den övergripande strategin för migration och rörlighet och dess partnerskap för rörlighet vilka utgör en konkret ram för dialog och samarbete mellan medlemsstaterna och tredjeländer, också när det gäller att underlätta och organisera laglig migration.
- (7) Migration i de syften som anges i detta direktiv bör främja skapande och förvärv av kunskap och färdigheter. Den är ömsesidigt berikande för de berörda migranterna, deras ursprungsland och den berörda medlemsstaten samtidigt som den stärker de kulturella banden och ökar den kulturella mångfalden.
- (8) Direktivet bör bidra till att unionen får en ställning som en attraktiv plats för forskning och innovation och stärka unionen i den globala konkurrensen om begåvningar. Detta kan leda till en ökning av unionens sammantagna konkurrenskraft och tillväxt samtidigt som man skapar arbetstillfällen som i högre grad bidrar till BNP:s tillväxt. Att öppna upp unionen för tredjelandsmedborgare som kan få rätt till inresa och vistelse i forskningssyfte är också en del av flaggskeppsinitiativet Innovationsunionen. Inrättandet av en öppen arbetsmarknad för unionens forskare och forskare från tredjeländer angavs också som ett huvudmål för det europeiska forskningsområdet, som är ett enhetligt område där forskare, vetenskapliga rön och teknik kan röra sig fritt.
- (9) Det är lämpligt att underlätta inresa och vistelse för tredjelandsmedborgare som ansöker om tillstånd i syfte att bedriva forskningsverksamhet genom ett förfarande för inresa och vistelse som är oberoende av forskarnas rättsförhållande till det mottagande forskningsorganet och genom att inte längre utöver tillståndet även kräva arbetstillstånd. Detta förfarande bör bygga på att forskningsorganen samarbetar med medlemsstaternas behöriga migrationsmyndigheter. Det bör ge forskningsorganen en central roll i förfarandet för inresa och vistelse i syfte att underlätta och påskynda inresa och vistelse för tredjelandsmedborgare som ansöker om tillstånd i syfte att bedriva forskningsverksamhet i unionen, samtidigt som medlemsstaterna behåller sina befogenheter i frågor som rör invandringspolitik. Forskningsorgan, som medlemsstaterna bör kunna förhandsgodkänna, bör kunna teckna antingen ett mottagningsavtal eller ett kontrakt med en tredjelandsmedborgare i syfte att han eller hon ska bedriva forskningsverksamhet. Medlemsstaterna bör utfärda ett tillstånd på grundval av mottagningsavtalet eller kontraktet, förutsatt att villkoren för inresa och vistelse är uppfyllda.
- (10) Eftersom de insatser som måste göras för att uppnå målet att investera 3 % av BNP i forskning till stor del gäller den privata sektorn, bör denna sektor, när så är lämpligt, uppmuntras att rekrytera fler forskare under de kommande åren.
- (11) För att öka unionens attraktionskraft bland tredjelandsmedborgare som önskar bedriva forskningsverksamhet i unionen bör deras familjemedlemmar, i enlighet med definitionen i rådets direktiv 2003/86/EG⁽¹⁾, ha rätt att följa med dem och att omfattas av bestämmelser om rörlighet inom EU. Familjemedlemmarna bör ha tillgång till arbetsmarknaden i den första medlemsstaten och, om det gäller rörlighet för längre vistelse, i den andra medlemsstaten, utom under exceptionella omständigheter som särskilt hög arbetslöshet, då medlemsstaterna bör behålla möjligheten att genomföra en kontroll som visar att en tjänst inte kan besättas med arbetskraft som redan finns på den inhemska arbetsmarknaden under en period som inte överstiger tolv månader. Med undantag för de avvikelser som föreskrivs i detta direktiv bör alla bestämmelser i direktiv 2003/86/EG gälla, inbegripet grunder för avslag på ansökan om återkallelse av eller avslag på ansökan om förlängning av tillstånd. Följaktligen kan uppehållstillstånd för familjemedlemmar återkallas, eller en ansökan om att förlänga dessa avslås, om tillståndet för den forskare som de medföljer upphör att gälla och de inte har en självständig rätt till uppehållstillstånd.
- (12) När så är lämpligt bör medlemsstaterna uppmuntras att behandla doktorander som forskare vid tillämpningen av detta direktiv.
- (13) Genomförandet av detta direktiv bör inte stimulera till kunskapsflykt från länder med framväxande ekonomi eller utvecklingsländer. Åtgärder för att främja att forskarna återvänder till sina ursprungsländer bör vidtas i partnerskap med ursprungsländerna i en strävan att skapa en övergripande migrationspolitik.

⁽¹⁾ Rådets direktiv 2003/86/EG av den 22 september 2003 om rätt till familjeåterförening (EUT L 251, 3.10.2003, s. 12).

- (14) För att verka för att Europa som helhet får en ställning som världsledande expertiscentrum för studier och praktik bör man förbättra och förenkla villkoren för inresa och vistelse för dem som vill komma till unionen för dessa ändamål. Detta ligger i linje med målen för agendan för modernisering av Europas system för högre utbildning, särskilt inom ramen för internationaliseringen av den högre utbildningen i Europa. Tillnärmningen av medlemsstaternas berörda nationella lagstiftning är en del av denna strävan. I detta sammanhang och i överensstämmelse med rådets slutsatser om moderniseringen av den högre utbildningen ⁽¹⁾ omfattar *högre utbildning* alla slags anstalter för högre utbildning, bland vilka kan ingå universitet i olika former, tekniska högskolor, franska elitskolor (*grandes écoles*), handelshögskolor, tekniska skolor, yrkeshögskolor, polytekniska institut och akademier.
- (15) Den utvidgning och fördjupning av Bolognaprocessen, som inleddes genom de europeiska utbildningsministrarnas gemensamma Bolognaförklaring av den 19 juni 1999, har lett till mer jämförbara, kompatibla och enhetliga system för högre utbildning i de deltagande länderna, men även i andra länder. Orsaken är att medlemsstater har stött de studerandes rörlighet och att läroanstalter för högre utbildning har integrerat rörligheten i sina kursplaner. Detta måste avspeglas genom förbättrade bestämmelser om studerandes rörlighet inom EU. Ett av målen med Bolognaförklaringen är att göra den högre utbildningen i Europa mer attraktiv och konkurrenskraftig. Bolognaprocessen har lett till inrättandet av det europeiska området för högre utbildning. Dess struktur med tre cykler med lättbegripliga program och examensbevis samt införandet av referensramar för kvalifikationer har gjort det attraktivare för tredjelandsmedborgare att studera i Europa.
- (16) De förberedande kursernas längd och andra villkor för förberedande kurser för studerande som omfattas av detta direktiv bör fastställas av medlemsstaterna i enlighet med nationell rätt.
- (17) Bevis för att en tredjelandsmedborgare har antagits vid en läroanstalt för högre utbildning skulle kunna utgöras av t.ex. ett brev eller intyg som styrker inskrivningen.
- (18) Tredjelandsmedborgare som ansöker om inresa och vistelse som praktikanter bör styrka att de har erhållit en examen från högre utbildning inom de två år som föregår ansökningsdatumet eller att de följer ett studieprogram i ett tredjeland som leder till en examen från högre utbildning. De bör också uppvisa ett praktikavtal innehållande en beskrivning av praktikprogrammet, med uppgifter om dess utbildningssyfte eller utbildningsinslag, varaktighet och förutsättningarna för praktikantens handledning, så att det framgår att de kommer att ges verklig utbildning och inte användas som vanliga arbetstagare. Dessutom kan värdenheterna vara skyldiga att styrka att praktiktjänstgöringen inte ersätter någon tjänst. I fall då särskilda villkor för praktikanter redan uppställs i nationell rätt, kollektivavtal eller praxis bör medlemsstaterna ha möjlighet att kräva att tredjelandsmedborgare som ansöker om inresa och vistelse som praktikanter uppfyller dessa särskilda villkor.
- (19) Praktikanter som kommer för att arbeta i unionen inom ramen för en företagsintern förflyttning av personal omfattas inte av detta direktiv, eftersom de omfattas av Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/66/EU ⁽²⁾.
- (20) Direktivet bör stödja målen med Europeisk volontärtjänst att utveckla solidaritet, ömsesidig förståelse och tolerans bland ungdomar och de samhällen de lever i och bidra till en starkare social sammanhållning och främja ungdomars aktiva samhällsengagemang. För att säkerställa ett enhetligt tillträde till Europeisk volontärtjänst i hela unionen bör medlemsstaterna tillämpa bestämmelserna i detta direktiv på tredjelandsmedborgare som ansöker om inresa och vistelse inom ramen för Europeisk volontärtjänst.
- (21) Medlemsstaterna bör ha möjlighet att tillämpa bestämmelserna i detta direktiv på elever, andra volontärer än de som omfattas av Europeisk volontärtjänst och au pairer, för att underlätta deras inresa och vistelse och för att säkerställa deras rättigheter.
- (22) Medlemsstater som beslutar att tillämpa detta direktiv på elever uppmuntras att se till att det nationella förfarandet för inresa och vistelse för lärare som uteslutande följer med elever inom ramen för ett elevutbytesprogram eller ett utbildningsprojekt står i överensstämmelse med förfarandet för elever enligt detta direktiv.

⁽¹⁾ EUT C 372, 20.12.2011, s. 36.

⁽²⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/66/EU av den 15 maj 2014 om villkor för inresa och vistelse för tredjelandsmedborgare inom ramen för företagsintern förflyttning av personal (EUT L 157, 27.5.2014, s. 1).

- (23) Au pair-arbete bidrar till att främja direkta personkontakter genom att ge tredjelandsmedborgare ett tillfälle att förbättra sina språkkunskaper och att utveckla sina kunskaper om och sina kulturella band med medlemsstaterna. Samtidigt skulle au pairer som är tredjelandsmedborgare kunna vara utsatta för risker för övergrepp. För att se till att au pairer behandlas rättvist och för att tillgodose deras särskilda behov bör medlemsstaterna ha möjlighet att tillämpa bestämmelserna i detta direktiv om inresa och vistelse för au pairer.
- (24) Om tredjelandsmedborgare kan styrka att de under hela sin vistelse i den berörda medlemsstaten erhåller medel som kommer från ett bidrag, stipendium eller studiestöd, ett giltigt anställningsavtal eller ett bindande anställningserbjudande eller omfattas av ett ekonomiskt åtagande från en organisation för elevutbyte, en värdenhet för praktikanter, en organisation som ansvarar för ett volontärprogram, en värdfamilj eller en organisation som förmedlar au pairer bör medlemsstaterna ta hänsyn till dessa medel vid bedömningen av huruvida tillräckliga medel finns. Medlemsstaterna bör ha möjlighet att fastställa ett vägledande referensbelopp som de anser utgör "tillräckliga medel" som eventuellt kan variera mellan de olika kategorierna av tredjelandsmedborgare.
- (25) Medlemsstaterna uppmanas att tillåta sökanden att ge in handlingar och uppgifter på ett annat av unionens officiella språk än statens eget eller egna officiella språk, vilket fastställs av den berörda medlemsstaten.
- (26) Medlemsstaterna bör ha möjlighet att föreskriva ett godkännandeförfarande för offentliga eller privata forskningsorgan, eller för bådadera, som vill ta emot forskare som är tredjelandsmedborgare, eller för läroanstalter för högre utbildning som vill ta emot studerande som är tredjelandsmedborgare. Detta godkännande bör överensstämma med de förfaranden som anges i den berörda medlemsstatens nationella rätt eller administrativa praxis. Ansökningar till godkända forskningsorgan eller läroanstalter för högre utbildning bör underlättas och bör påskynda inresa för tredjelandsmedborgare som kommer till unionen för att forska eller studera.
- (27) Medlemsstaterna bör ha möjlighet att föreskriva ett godkännandeförfarande för de värdenheter som vill ta emot tredjelandsmedborgare i egenskap av elever, praktikanter eller volontärer. Medlemsstaterna bör ha möjlighet att tillämpa detta förfarande på vissa eller alla kategorier av värdenheter. Detta godkännande bör ske i enlighet med de förfaranden som föreskrivs i den berörda medlemsstatens nationella rätt eller administrativa praxis. Ansökningar till godkända värdenheter bör påskynda inresa och vistelse för tredjelandsmedborgare som kommer till unionen för praktik, volontärarbete, för att delta i elevutbytesprogram eller utbildningsprojekt.
- (28) Om medlemsstaterna fastställer godkännandeförfaranden för värdenheter bör de ha möjlighet att besluta att antingen tillåta inresa och vistelse enbart genom godkända värdenheter eller fastställa ett godkännandeförfarande och då även tillåta inresa och vistelse genom icke-godkända värdenheter.
- (29) Detta direktiv bör inte påverka medlemsstaternas rätt att utfärda andra tillstånd för studier, forskning eller praktik än de som regleras i detta direktiv, för tredjelandsmedborgare som inte omfattas av direktivet.
- (30) När de allmänna och särskilda villkoren för inresa och vistelse är uppfyllda bör medlemsstaterna inom angivna tidsfrister utfärda ett tillstånd. Om en medlemsstat utfärdar uppehållstillstånd enbart på sitt territorium och alla villkor i detta direktiv för inresa och vistelse är uppfyllda bör medlemsstaten bevilja den berörda tredjelandsmedborgaren den visering som krävs och säkerställa att de behöriga myndigheterna effektivt samarbetar i detta syfte. Om medlemsstaten inte utfärdar viseringar bör den bevilja den berörda tredjelandsmedborgaren ett motsvarande tillstånd som medger inresa.
- (31) Tillståndet bör innehålla uppgifter om den berörda tredjelandsmedborgarens ställning. Det bör vara möjligt för medlemsstaterna att ange ytterligare uppgifter i pappersformat eller att lagra sådana uppgifter i elektroniskt format, om detta inte utgör ytterligare villkor.
- (32) De olika giltighetstiderna för tillstånd enligt detta direktiv bör återspegla den specifika karaktären på vistelsen för varje kategori av tredjelandsmedborgare som omfattas av detta direktiv.

- (33) Medlemsstaterna bör ha rätt att bestämma att vistelsens totala varaktighet inte får överstiga den maximala studietiden, i enlighet med nationell rätt. I detta avseende kan den maximala studietiden även inbegripa en eventuell förlängning av studierna för att upprepa ett eller flera studieår, om så föreskrivs i den berörda medlemsstatens nationella rätt.
- (34) Medlemsstaterna bör ha möjlighet att ta ut en avgift av sökanden för handläggning av tillståndsansökningar och för underrättelser. Avgiftsnivån bör inte vara oproportionell eller oskälig för att inte utgöra ett hinder för målen för detta direktiv.
- (35) De rättigheter som tredjelandsmedborgare som omfattas av detta direktiv beviljas bör inte vara beroende av vilken form av tillstånd varje medlemsstat utfärdar.
- (36) Det bör vara möjligt att neka inresa och vistelse enligt detta direktiv på vederbörligen motiverade grunder. Framför allt bör det vara möjligt att neka inresa och vistelse om en medlemsstat i ett enskilt fall, efter en bedömning som grundar sig på fakta och med beaktande av proportionalitetsprincipen, anser att den berörda tredjelandsmedborgaren är ett potentiellt hot mot allmän ordning, allmän säkerhet eller folkhälsan.
- (37) Syftet med detta direktiv är inte att reglera tredjelandsmedborgares inresa och vistelse för anställning eller att harmonisera medlemsstaternas nationella rätt eller praxis när det gäller arbetstagares ställning. Det är dock möjligt att vissa kategorier av tredjelandsmedborgare som omfattas av detta direktiv i vissa medlemsstater anses vara i ett anställningsförhållande på grundval av nationell rätt, kollektivavtal eller praxis. Om en medlemsstat anser att forskare, volontärer, praktikanter eller au pairer från tredjeländer är i ett anställningsförhållande bör denna medlemsstat även i fortsättningen ha rätt att fastställa inresekvoter för den eller de berörda kategorierna i enlighet med artikel 79.5 i EUF-fördraget.
- (38) Om en forskare, volontär, praktikant eller au pair som är tredjelandsmedborgare ansöker om att beviljas inresa för att ingå ett anställningsförhållande i en medlemsstat bör den medlemsstaten ha möjlighet att genomföra en kontroll som visar att den aktuella tjänsten inte kan besättas med arbetskraft som redan finns på den inhemska arbetsmarknaden.
- (39) Inresekvoter bör inte tillämpas för studerande, även om de har rätt att arbeta under studieperioden i enlighet med villkoren i detta direktiv, eftersom de ansöker om rätt till inresa och vistelse på medlemsstaternas territorium i syfte att som huvudsaklig verksamhet på heltid följa ett studieprogram som kan inbegripa en obligatorisk praktik.
- (40) Om en forskare, volontär, praktikant eller au pair, efter att ha beviljats inresa till och vistelse på den berörda medlemsstatens territorium, ansöker om förlängt tillstånd i syfte att ingå eller fortsätta ett anställningsförhållande i den berörda medlemsstaten, med undantag för forskare som fortsätter sitt anställningsförhållande med samma värdenhet, bör det vara möjligt för den medlemsstaten att genomföra en kontroll som visar att den aktuella tjänsten inte kan besättas med arbetskraft som redan finns på den inhemska arbetsmarknaden.
- (41) Om medlemsstaterna hyser betänkligheter mot grunderna för ansökan om inresa och vistelse bör de kunna genomföra lämpliga kontroller eller kräva bevis för att från fall till fall bedöma sökandens planerade forskning, studier, praktik, volontärarbete, elevutbytesprogram, utbildningsprojekt eller au pair-arbete och bekämpa missbruk och felaktig användning av det förfarande som anges i detta direktiv.
- (42) Om de uppgifter som lämnats in är ofullständiga bör medlemsstaterna inom rimlig tid underrätta sökanden om vilka ytterligare uppgifter som krävs och ställa upp en rimlig tidsfrist för att tillhandahålla dem. Om dessa ytterligare uppgifter inte har lämnats inom tidsfristen kan ansökan avslås.
- (43) De nationella myndigheterna bör underrätta sökanden om beslutet rörande ansökan. Detta bör ske skriftligen så snart som möjligt och senast inom den tidsperiod som anges i detta direktiv.
- (44) Målet med detta direktiv är att underlätta rörligheten inom EU för forskare och studerande bland annat genom att minska den administrativa bördan i samband med rörlighet i flera medlemsstater. För detta ändamål inrättas det genom direktivet ett särskilt system för rörlighet inom EU, varigenom en tredjelandsmedborgare som innehar ett

tillstånd för forskning eller studier som utfärdats av den första medlemsstaten har rätt att resa in i, vistas i och bedriva en del av forskningen eller studierna i en eller flera andra medlemsstater i enlighet med bestämmelserna om rörlighet i detta direktiv.

- (45) För att göra det möjligt för forskare att lättare flytta från ett forskningsorgan till ett annat i forskningssyfte bör deras rörlighet för kortare vistelse omfatta vistelser i andra medlemsstater för en period av högst 180 dagar under en 360-dagarsperiod per medlemsstat. Rörlighet för längre vistelse för forskare bör omfatta vistelser i en eller flera medlemsstater under en period som överstiger 180 dagar per medlemsstat. Familjemedlemmar till forskare bör ha rätt att följa med forskaren under rörlighetsperioden. Förfarandet för deras rörlighet bör överensstämma med förfarandet för den forskare de medföljer.
- (46) När det gäller studerande som omfattas av unionsprogram eller multilaterala program eller ett avtal mellan två eller flera läroanstalter för högre utbildning bör detta direktiv, för att säkerställa kontinuitet i deras studier, föreskriva rörlighet i en eller flera andra medlemsstater för en period av högst 360 dagar per medlemsstat.
- (47) Om en forskare eller en studerande flyttar till en andra medlemsstat på grundval av ett underrättelseförfarande och en handling är nödvändig för att underlätta hans eller hennes tillgång till tjänster och rättigheter, bör den andra medlemsstaten ha möjlighet att utfärda en handling som styrker att forskaren eller den studerande har rätt att vistas på medlemsstatens territorium. En sådan handling bör inte utgöra ett ytterligare villkor för att omfattas av de rättigheter som följer av detta direktiv och bör endast ha en förklarande karaktär.
- (48) Även om det särskilda system för rörlighet som inrättas genom detta direktiv bör innehålla fristående regler om inresa och vistelse för forskning eller studier i andra medlemsstater än den som utfärdade det ursprungliga tillståndet bör alla andra regler om gränspassage för personer enligt de relevanta bestämmelserna i Schengenregelverket fortsätta att gälla.
- (49) Om tillståndet utfärdas av en medlemsstat som inte tillämpar Schengenregelverket fullt ut och forskaren, forskarens familjemedlemmar eller den studerande, inom ramen för rörlighet inom EU passerar en yttre gräns i den mening som avses i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/399 ⁽¹⁾, bör denna medlemsstat ha rätt att kräva bevis för att forskaren eller den studerande flyttar till dess territorium i syfte att bedriva forskning eller studier eller att familjemedlemmarna flyttar till dess territorium i syfte att medfölja forskaren inom ramen för rörlighet. Vid passage av en yttre gräns i den mening som avses i förordning (EU) 2016/399 bör dessutom de medlemsstater som tillämpar Schengenregelverket fullt ut, göra sökningar i Schengens informationssystem och neka inresa eller invända mot rörlighet för personer som är registrerade i syfte att neka inresa eller vistelse i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1987/2006 ⁽²⁾.
- (50) Detta direktiv bör göra det möjligt för den andra medlemsstaten att kräva att forskare eller studerande, som flyttar på grundval av ett tillstånd som den första medlemsstaten har utfärdat och som inte, eller inte längre, uppfyller villkoren för rörlighet, lämnar dess territorium. Om forskaren eller den studerande har ett giltigt tillstånd som utfärdats av den första medlemsstaten bör den andra medlemsstaten ha möjlighet att begära att forskaren eller den studerande återvänder till den första medlemsstaten i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/115/EG ⁽³⁾. Om den andra medlemsstaten tillåter rörligheten på grundval av det tillstånd som den första medlemsstaten utfärdat och detta tillstånd har återkallats eller har löpt ut under rörlighetsperioden, bör den andra medlemsstaten ha möjlighet att antingen besluta att forskaren eller den studerande ska återvända till ett tredjeland i enlighet med direktiv 2008/115/EG, eller utan dröjsmål begära att den första medlemsstaten ska tillåta att forskaren eller den studerande åter reser in till dess territorium. I det sistnämnda fallet bör den första medlemsstaten utfärda en handling till forskaren eller den studerande som gör återinresan till dess territorium möjlig.
- (51) Unionens immigrationspolitik och immigrationsbestämmelser, å ena sidan, och unionspolitik och unionsprogram som främjar rörlighet för forskare och studerande på unionsnivå, å andra sidan, bör i större utsträckning komplettera varandra. När medlemsstaterna fastställer giltighetstiden för ett tillstånd som utfärdas för forskare

⁽¹⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/399 av den 9 mars 2016 om en unionskodex om gränspassage för personer (kodex om Schengengränserna) (EUT L 77, 23.3.2016, s. 1).

⁽²⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1987/2006 av den 20 december 2006 om inrättande, drift och användning av andra generationen av Schengens informationssystem (SIS II) (EUT L 381, 28.12.2006, s. 4).

⁽³⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/115/EG av den 16 december 2008 om gemensamma normer och förfaranden för återvändande av tredjelandsmedborgare som vistas olagligt i medlemsstaterna (EUT L 348, 24.12.2008, s. 98).

eller studerande bör de beakta den planerade rörligheten till andra medlemsstater, i enlighet med bestämmelserna om rörlighet. Forskare och studerande som omfattas av unionsprogram eller multilaterala program som innefattar rörlighetsåtgärder eller avtal mellan två eller flera läroanstalter för högre utbildning bör ha rätt att få tillstånd som omfattar minst två år, förutsatt att de uppfyller de relevanta villkoren för inresa och vistelse för den perioden.

- (52) För att studerande ska kunna täcka en del av kostnaderna för sina studier och om möjligt få praktisk erfarenhet, bör de ges tillträde till arbetsmarknaden under studierna i den medlemsstat där studierna bedrivs, enligt villkoren i detta direktiv. Studerande bör för det ändamålet ha rätt att arbeta ett visst minimiantal timmar, i enlighet med vad som anges i detta direktiv. Principen om att de studerande ska ha tillträde till arbetsmarknaden bör vara huvudregeln. I undantagsfall bör medlemsstaterna dock kunna beakta läget på den nationella arbetsmarknaden.
- (53) Som en del i strävan efter att trygga en högkvalificerad arbetskraft för framtiden bör studerande som tar sin examen i unionen ha möjlighet att stanna kvar på den berörda medlemsstatens territorium under den tidsperiod som anges i detta direktiv för att söka efter arbetsmöjligheter eller etablera ett företag. Forskare bör också ha den möjligheten när de har slutfört sin forskningsverksamhet i enlighet med mottagningsavtalet. För att ett uppehållstillstånd ska kunna utfärdas i det syftet kan studerande eller forskare ombes att lämna bevisning i enlighet med kraven i detta direktiv. När medlemsstaterna väl har utfärdat ett sådant uppehållstillstånd till dem upphör de att betraktas som forskare eller studerande i den mening som avses i detta direktiv. Medlemsstaterna bör efter en minimiperiod som fastställs i detta direktiv kunna kontrollera huruvida de har en faktisk möjlighet att få anställning eller etablera ett företag. Denna möjlighet påverkar inte andra rapporteringskrav som föreskrivs i nationell rätt för andra syften. Det tillstånd som utfärdas för att man ska kunna söka efter arbetsmöjligheter eller etablera ett företag bör inte innebära någon automatisk rätt till tillträde till arbetsmarknaden eller till att starta ett företag. Medlemsstaterna bör bibehålla sin rätt att beakta läget på arbetsmarknaden när en tredjelandsmedborgare till vilken det har utfärdats ett tillstånd att stanna kvar på deras territorium för att söka efter arbetsmöjligheter eller etablera ett företag ansöker om arbetstillstånd för att besätta en tjänst.
- (54) Rättvis behandling av tredjelandsmedborgare som omfattas av detta direktiv bör säkerställas i enlighet med artikel 79 i EUF-fördraget. Forskare bör likabehandlas med den berörda medlemsstatens medborgare vad gäller artikel 12.1 och 12.4 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/98/EU ⁽¹⁾, med förbehåll för den medlemsstatens möjlighet att begränsa likabehandlingen i de särskilda fall som föreskrivs i detta direktiv. Direktiv 2011/98/EU bör fortsätta att gälla studerande, inbegripet de begränsningar som föreskrivs i det direktivet. Direktiv 2011/98/EU bör gälla praktikanter, volontärer och au pairer när dessa anses vara i ett anställningsförhållande i den berörda medlemsstaten. Praktikanter, volontärer och au pairer som inte anses vara i ett anställningsförhållande i den berörda medlemsstaten samt elever bör likabehandlas med den berörda medlemsstatens medborgare när det gäller en minimiuppsättning rättigheter som föreskrivs i detta direktiv. Detta inbegriper tillgång till varor och tjänster, med undantag av allmänna stipendier, stipendier för yrkesutbildning och lån.
- (55) Likabehandling som beviljas forskare och studerande, samt praktikanter, volontärer och au pairer som anses vara i ett anställningsförhållande i den berörda medlemsstaten inbegriper likabehandling när det gäller de grenar av den sociala tryggheten som förtecknas i artikel 3 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004 ⁽²⁾. Detta direktiv harmoniserar inte medlemsstaternas lagstiftning i fråga om social trygghet. Det begränsar sig till att tillämpa principen om likabehandling inom området social trygghet på tredjelandsmedborgare som omfattas av direktivets tillämpningsområde. Vidare tillerkänner direktivet inte rättigheter i situationer som inte omfattas av unionsrätten, såsom i förhållande till familjemedlemmar som är bosatta i ett tredjeland. Detta bör dock inte påverka rätten för efterlevande som har rättigheter vilka härleds från tredjelandsmedborgare som omfattas av detta direktiv att i tillämpliga fall få efterlevandepension när de är bosatta i ett tredjeland.
- (56) I många medlemsstater är rätten till familjeförmåner avhängig av en viss anknytning till den aktuella medlemsstaten, eftersom förmånerna är utformade för att stödja en positiv demografisk utveckling för att säkerställa den framtida arbetskraften i den medlemsstaten. Eftersom forskaren och dennes medföljande familjemedlemmar endast tillfälligt vistas i den medlemsstaten, bör detta direktiv därför inte påverka medlemsstaternas rätt att, under vissa villkor, begränsa likabehandlingen i fråga om familjeförmåner.

⁽¹⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/98/EU av den 13 december 2011 om ett enda ansökningsförfarande för ett kombinerat tillstånd för tredjelandsmedborgare att vistas och arbeta på en medlemsstats territorium och om en gemensam uppsättning rättigheter för arbetstagare från tredjeland som vistas lagligen i en medlemsstat (EUT L 343, 23.12.2011, s. 1).

⁽²⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004 av den 29 april 2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen (EUT L 166, 30.4.2004, s. 1).

- (57) Vid rörlighet mellan medlemsstater tillämpas Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1231/2010 ⁽¹⁾. Detta direktiv bör inte ge fler rättigheter än de som redan föreskrivs i gällande unionsrätt om social trygghet för tredjelandsmedborgare som befinner sig i en situation med intressen i flera medlemsstater.
- (58) Detta direktiv bör tillämpas utan att det påverkar tillämpningen av förmånligare bestämmelser i unionsrätten och i tillämpliga internationella instrument.
- (59) De behöriga myndigheterna i medlemsstaten bör utfärda de uppehållstillstånd som föreskrivs i detta direktiv med användning av den enhetliga utformning som föreskrivs i rådets förordning (EG) nr 1030/2002 ⁽²⁾.
- (60) Varje medlemsstat bör se till att allmänheten tillhandahålls lämplig och regelbundet uppdaterad information, särskilt via internet, om värdenheter som godkänts enligt detta direktiv, och om villkoren och förfarandena för tredjelandsmedborgares inresa till och vistelse på medlemsstaternas territorium enligt detta direktiv.
- (61) Detta direktiv är förenligt med de grundläggande rättigheter och principer som fastställs i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna, i enlighet med artikel 6 i fördraget om Europeiska unionen (EU-fördraget).
- (62) Medlemsstaterna bör genomföra bestämmelserna i detta direktiv utan diskriminering på grund av kön, ras, hudfärg, etniskt eller socialt ursprung, genetiska särdrag, språk, religion eller övertygelse, politisk eller annan åskådning, tillhörighet till nationell minoritet, förmögenhet, börd, funktionshinder, ålder eller sexuell läggning.
- (63) I enlighet med den gemensamma politiska förklaringen av den 28 september 2011 från medlemsstaterna och kommissionen om förklarande dokument ⁽³⁾ har medlemsstaterna åtagit sig att i motiverade fall låta anmälan av införlivandeåtgärder åtföljas av ett eller flera dokument som förklarar förhållandet mellan de olika delarna i direktivet och motsvarande delar i de nationella instrumenten för införlivande. Lagstiftaren anser att det är motiverat att sådana dokument översänds avseende detta direktiv.
- (64) Eftersom målet för detta direktiv, nämligen att fastställa villkoren för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse för forskning, studier, praktik och Europeisk volontärtjänst, i egenskap av tvingande bestämmelser, och elevutbyte, annan volontärtjänst än Europeisk volontärtjänst eller au pair-arbete, i egenskap av frivilliga bestämmelser, inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna utan snarare, på grund av dess omfattning eller verkningar, kan uppnås bättre på unionsnivå, kan unionen vidta åtgärder i enlighet med subsidiaritetsprincipen i artikel 5 i EU-fördraget. I enlighet med proportionalitetsprincipen i samma artikel går detta direktiv inte utöver vad som är nödvändigt för att uppnå detta mål.
- (65) I enlighet med artiklarna 1, 2 och 4a.1 i protokoll nr 21 om Förenade kungarikets och Irlands ställning med avseende på området med frihet, säkerhet och rättvisa, fogat till EU-fördraget och EUF-fördraget, och utan att det påverkar tillämpningen av artikel 4 i det protokollet, deltar dessa medlemsstater inte i antagandet av detta direktiv, som inte är bindande för eller tillämpligt på Förenade kungariket eller Irland.
- (66) I enlighet med artiklarna 1 och 2 i protokoll nr 22 om Danmarks ställning som fogas till EU-fördraget och EUF-fördraget deltar Danmark inte i antagandet av detta direktiv, som inte är bindande för eller tillämpligt på Danmark.
- (67) Skyldigheten att införliva detta direktiv med nationell rätt bör endast gälla de bestämmelser som utgör en innehållsmässig ändring i förhållande till direktiven 2004/114/EG och 2005/71/EG. Skyldigheten att införliva de oförändrade bestämmelserna följer av de direktiven.

⁽¹⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1231/2010 av den 24 november 2010 om utvidgning av förordning (EG) nr 883/2004 och förordning (EG) nr 987/2009 till att gälla de tredjelandsmedborgare som enbart på grund av sitt medborgarskap inte omfattas av dessa förordningar (EUT L 344, 29.12.2010, s. 1).

⁽²⁾ Rådets förordning (EG) nr 1030/2002 av den 13 juni 2002 om en enhetlig utformning av uppehållstillstånd för medborgare i tredjeland (EGTL 157, 15.6.2002, s. 1).

⁽³⁾ EUT C 369, 17.12.2011, s. 14.

- (68) Detta direktiv bör inte påverka medlemsstaternas skyldigheter när det gäller de tidsfrister för införlivande med nationell rätt och datum för tillämpning av direktiven som anges i bilaga I del B.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

KAPITEL I

ALLMÄNNA BESTÄMMELSER

Artikel 1

Syfte

I detta direktiv fastställs

- a) villkoren för inresa till och vistelse på medlemsstaternas territorium under en period som överstiger 90 dagar, samt de rättigheter som tillkommer tredjelandsmedborgare – och i tillämpliga fall deras familjemedlemmar – i samband med forskning, studier, praktik eller volontärarbete inom ramen för Europeisk volontärtjänst och, om medlemsstaterna så beslutar, i samband med elevutbytesprogram eller utbildningsprojekt, annat volontärarbete än inom ramen för Europeisk volontärtjänst, eller au pair-arbete,
- b) villkoren för inresa och vistelse, samt de rättigheter som tillkommer sådana forskare – och i tillämpliga fall deras familjemedlemmar – och studerande som avses i led a, i andra medlemsstater än den som först beviljar tredjelandsmedborgaren ett tillstånd på grundval av detta direktiv.

Artikel 2

Tillämpningsområde

1. Detta direktiv ska tillämpas på tredjelandsmedborgare som ansöker om inresa och vistelse eller har beviljats inresa till och vistelse på en medlemsstats territorium för forskning, studier, praktik eller volontärarbete inom ramen för Europeisk volontärtjänst. Medlemsstaterna får också besluta att tillämpa bestämmelserna i detta direktiv på tredjelandsmedborgare som ansöker om inresa och vistelse för att delta i ett elevutbytesprogram eller i ett utbildningsprojekt, för att bedriva annat volontärarbete än inom ramen för Europeisk volontärtjänst eller för att arbeta som au pair.
2. Direktivet ska inte tillämpas på tredjelandsmedborgare
 - a) som söker internationellt skydd, som beviljats internationellt skydd i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/95/EU⁽¹⁾ eller som beviljats tillfälligt skydd i en medlemsstat i enlighet med rådets direktiv 2001/55/EG⁽²⁾,
 - b) vars avvisning eller utvisning har skjutits upp på grund av faktiska eller rättsliga omständigheter,
 - c) som är familjemedlemmar till unionsmedborgare som har utövat sin rätt till fri rörlighet inom unionen,
 - d) som har ställning som varaktigt bosatta i en medlemsstat i enlighet med rådets direktiv 2003/109/EG⁽³⁾,
 - e) som, i likhet med sina familjemedlemmar och oavsett medborgarskap, har rättigheter i fråga om fri rörlighet som motsvarar unionsmedborgares rättigheter enligt avtal antingen mellan unionen och dess medlemsstater och tredjeländer eller mellan unionen och tredjeländer,
 - f) som kommer till unionen som praktikanter inom ramen för en företagsintern förflyttning av personal enligt direktiv 2014/66/EU,
 - g) som har beviljats inresa och vistelse som högkvalificerade arbetstagare i enlighet med rådets direktiv 2009/50/EG⁽⁴⁾.

⁽¹⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/95/EU av den 13 december 2011 om normer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer ska anses berättigade till internationellt skydd, för en enhetlig status för flyktingar eller personer som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande, och för innehållet i det beviljade skyddet (EUT L 337, 20.12.2011, s. 9).

⁽²⁾ Rådets direktiv 2001/55/EG av den 20 juli 2001 om miniminormer för att ge tillfälligt skydd vid massiv tillströmning av fördrivna personer och om åtgärder för att främja en balans mellan medlemsstaternas insatser för att ta emot dessa personer och bära följderna av detta (EGTL 212, 7.8.2001, s. 12).

⁽³⁾ Rådets direktiv 2003/109/EG av den 25 november 2003 om varaktigt bosatta tredjelandsmedborgares ställning (EUT L 16, 23.1.2004, s. 44).

⁽⁴⁾ Rådets direktiv 2009/50/EG av den 25 maj 2009 om villkor för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse för högkvalificerad anställning (EUT L 155, 18.6.2009, s. 17).

Artikel 3

Definitioner

I detta direktiv avses med

1. *tredjelandsmedborgare*: en person som inte är unionsmedborgare i den mening som avses i artikel 20.1 i EUF-fördraget,
2. *forskare*: en tredjelandsmedborgare som innehar en doktorsexamen eller ett lämpligt bevis på högre utbildning som ger tredjelandsmedborgaren tillträde till doktorandutbildningar, som väljs ut av ett forskningsorgan och beviljas inresa till och vistelse på en medlemsstats territorium för att bedriva forskningsverksamhet som normalt kräver sådan utbildning,
3. *studerande*: en tredjelandsmedborgare som har antagits vid en läroanstalt för högre utbildning och som beviljas inresa till och vistelse på en medlemsstats territorium för att som huvudsaklig verksamhet på heltid följa ett studieprogram som leder till ett bevis på högre utbildning som erkänns av den medlemsstaten, inbegripet examensbevis, utbildningsbevis eller doktorsexamen från en läroanstalt för högre utbildning, vilket kan omfatta en förberedande kurs före sådan utbildning, i enlighet med nationell rätt, eller obligatorisk praktik,
4. *elev*: en tredjelandsmedborgare som beviljas inresa till och vistelse på en medlemsstats territorium för att, inom ramen för ett elevutbytesprogram eller utbildningsprojekt som genomförs av en utbildningsanstalt i enlighet med nationell rätt eller administrativ praxis, följa ett erkänt eller statligt eller regionalt utbildningsprogram inom sekundärutbildningen som motsvarar ISCED 2 eller 3 i den internationella standarden för utbildningsklassificering (*International Standard Classification of Education*),
5. *praktikant*: en tredjelandsmedborgare som innehar en examen från högre utbildning eller följer ett studieprogram som leder till en examen från högre utbildning och som beviljas inresa till och vistelse på en medlemsstats territorium för att följa ett praktikprogram i syfte att förvärva kunskaper, praktik och erfarenheter i en yrkesmiljö,
6. *volontär*: en tredjelandsmedborgare som beviljas inresa till och vistelse på en medlemsstats territorium för att delta i ett volontärprogram,
7. *volontärprogram*: ett program för konkret solidaritetsverksamhet som bygger på ett program som är erkänt som sådant av den berörda medlemsstaten eller unionen med allmännyttiga mål för ett ideellt syfte, där verksamheten inte är avlönad, med undantag för ersättning för utlägg och/eller fickpengar,
8. *au pair*: en tredjelandsmedborgare som har beviljats inresa till och vistelse på en medlemsstats territorium för att tillfälligt tas emot av en familj i syfte att förbättra sina språkkunskaper och sin kunskap om den berörda medlemsstaten i utbyte mot att han eller hon utför lättare hushållsarbete och tar hand om barn,
9. *forskning*: skapande arbete som bedrivs systematiskt för att höja den totala nivån på kunskapen om bland annat människan, kulturen och samhället, samt användning av dessa kunskaper för nya tillämpningar,
10. *forskningsorgan*: varje form av offentlig eller privat organisation som bedriver forskning,
11. *utbildningsanstalt*: en offentlig eller privat utbildningsanstalt för sekundärutbildning, som erkänns av den berörda medlemsstaten eller vars studieprogram erkänns enligt värdmedlemsstatens nationella rätt eller administrativa praxis på grundval av tydliga kriterier och som deltar i ett elevutbytesprogram eller ett utbildningsprojekt för de ändamål som fastställs i detta direktiv,
12. *utbildningsprojekt*: en uppsättning utbildningsåtgärder som har utvecklats av en utbildningsanstalt i en medlemsstat i samarbete med liknande anstalter i ett tredjeland för kultur- och kunskapsutbyte,
13. *läroanstalt för högre utbildning*: alla slags läroanstalter för högre utbildning som är erkända eller betraktas som sådana i enlighet med nationell rätt och som, i överensstämmelse med nationell rätt eller praxis, erbjuder erkänd examen från högre utbildning eller annan erkänd eftergymnasial behörighet, oavsett vad dessa anstalter kallas, eller läroanstalter som, i enlighet med nationell rätt eller praxis, tillhandahåller yrkesutbildning eller praktik på eftergymnasial nivå,
14. *vårdenhet*: ett forskningsorgan, en läroanstalt för högre utbildning, en utbildningsanstalt, en organisation som ansvarar för ett volontärprogram eller en enhet som tar emot praktikanter, som tar emot en tredjelandsmedborgare i enlighet med detta direktiv och som är belägen på den berörda medlemsstatens territorium, oavsett rättslig form, i enlighet med nationell rätt,
15. *värdfamilj*: en familj som tillfälligt tar emot en au pair och låter honom eller henne delta i familjens dagliga liv på en medlemsstats territorium på grundval av ett avtal som ingåtts mellan den familjen och au pairen,

16. *anställning*: verksamhet som omfattar varje form av arbete som regleras av nationell rätt, tillämpliga kollektivavtal eller i enlighet med etablerad praxis för eller under ledning eller kontroll av en arbetsgivare,
17. *arbetsgivare*: varje fysisk eller juridisk person för vilken eller under vars ledning eller kontroll anställning sker,
18. *första medlemsstat*: den medlemsstat som först utfärdar ett tillstånd för en tredjelandsmedborgare på grundval av detta direktiv,
19. *andra medlemsstat*: varje annan medlemsstat än den första medlemsstaten,
20. *unionsprogram eller multilaterala program som innefattar rörlighetsåtgärder*: program finansierade av unionen eller medlemsstaterna som främjar tredjelandsmedborgares rörlighet i unionen eller i de medlemsstater som deltar i de respektive programmen,
21. *tillstånd*: ett uppehållstillstånd eller, om detta fastställs i nationell rätt, en visering för längre vistelse som utfärdas enligt detta direktiv,
22. *uppehållstillstånd*: ett tillstånd som utfärdas med användning av den enhetliga utformning som föreskrivs i förordning (EG) nr 1030/2002 som ger innehavaren av tillståndet rätt att lagligen vistas på en medlemsstats territorium,
23. *visering för längre vistelse*: ett tillstånd som utfärdats av en medlemsstat enligt artikel 18 i Schengenkonventionen ⁽¹⁾ eller utfärdats i enlighet med nationell rätt i medlemsstater som inte tillämpar Schengenregelverket fullt ut,
24. *familjemedlemmar*: tredjelandsmedborgare enligt definitionen i artikel 4.1 i direktiv 2003/86/EG.

Artikel 4

Förmånligare bestämmelser

1. Detta direktiv ska inte påverka tillämpningen av förmånligare bestämmelser i
 - a) bilaterala eller multilaterala avtal som ingåtts mellan unionen, eller unionen och dess medlemsstater, och ett eller flera tredjeländer eller
 - b) bilaterala eller multilaterala avtal som ingåtts mellan en eller flera medlemsstater och ett eller flera tredjeländer.
2. Detta direktiv ska inte påverka medlemsstaternas rätt att anta eller behålla bestämmelser som är förmånligare för de tredjelandsmedborgare som omfattas av detta direktiv med avseende på artiklarna 10.2 a, 18, 22, 23, 24, 25, 26, 34 och 35.

KAPITEL II

VILLKOR FÖR INRESA OCH VISTELSE

Artikel 5

Principer

1. För att en tredjelandsmedborgare ska ha rätt till inresa och vistelse enligt detta direktiv måste det framgå av styrkande handlingar att tredjelandsmedborgaren uppfyller
 - a) de allmänna villkoren i artikel 7, och
 - b) de relevanta särskilda villkoren i artikel 8, 11, 12, 13, 14 eller 16.
2. Medlemsstaterna får kräva att sökanden ska uppvisa de styrkande handlingar som avses i punkt 1 på ett av den berörda medlemsstatens officiella språk eller på något av unionens officiella språk, vilket fastställs av den medlemsstaten.

⁽¹⁾ Konvention om tillämpning av Schengenavtalet av den 14 juni 1985 mellan regeringarna i Beneluxstaterna, Förbundsrepubliken Tyskland och Franska republiken om gradvis avskaffande av kontroller vid de gemensamma gränserna (EUT L 239, 22.9.2000, s. 19).

3. Om de allmänna villkoren och de relevanta särskilda villkoren är uppfyllda ska tredjelandsmedborgare ha rätt till ett tillstånd.

Om en medlemsstat utfärdar uppehållstillstånd enbart på sitt territorium och alla villkor för inresa och vistelse som anges i detta direktiv är uppfyllda ska den berörda medlemsstaten utfärda erforderlig visering till tredjelandsmedborgaren.

Artikel 6

Inresekvoter

Detta direktiv ska inte inverka på en medlemsstats rätt att i enlighet med artikel 79.5 i EUF-fördraget fastställa inresekvoterna för de tredjelandsmedborgare som avses i artikel 2.1 i detta direktiv, med undantag av studerande, om den berörda medlemsstaten anser att de är eller kommer att vara i ett anställningsförhållande. På denna grund får en ansökan om tillstånd antingen avvisas eller avslås.

Artikel 7

Allmänna villkor

1. Vad gäller inresa och vistelse för en tredjelandsmedborgare enligt detta direktiv ska sökanden
 - a) uppvisa en giltig resehandling såsom denna fastställs i nationell rätt och, om så krävs, en viseringsansökan eller en giltig visering eller, i tillämpliga fall, ett giltigt uppehållstillstånd eller en giltig visering för längre vistelse; medlemsstaterna får kräva att resehandlingens giltighetstid omfattar minst den planerade vistelsens längd,
 - b) om tredjelandsmedborgaren är underårig enligt den berörda medlemsstatens nationella rätt, uppvisa ett medgivande från föräldrarna eller en likvärdig handling avseende den planerade vistelsen,
 - c) styrka att tredjelandsmedborgaren innehar en sjukförsäkring eller, om detta föreskrivs i den berörda medlemsstatens nationella rätt, har ansökt om en sjukförsäkring som täcker alla de risker som medborgarna i den medlemsstaten normalt har täckning för och som är giltig för hela den planerade vistelsen,
 - d) styrka, om medlemsstaten kräver det, att den avgift för handläggning av ansökan som anges i artikel 36 i detta direktiv är betald,
 - e) styrka, genom sådana bevis som den berörda medlemsstaten begär, att tredjelandsmedborgaren under den planerade vistelsen kommer att ha tillräckliga medel för att bekosta sitt uppehälle utan att behöva ta medlemsstatens sociala biståndssystem i anspråk, och för att bekosta sin återresa. Bedömningen av huruvida det finns tillräckliga medel ska grundas på en individuell granskning av ärendet och beakta medel som kommer från till exempel ett bidrag, ett stipendium, ett giltigt anställningsavtal eller ett bindande anställningserbjudande eller ett finansiellt åtagande av en organisation för elevutbytesprogram, en värdenhet för praktikanter, en organisation för volontärprogram, en värdfamilj eller en organisation som förmedlar au pairer.
2. Medlemsstaterna får kräva att sökanden uppger den berörda tredjelandsmedborgarens adress på deras territorium.

Om det enligt en medlemsstats nationella rätt krävs att en adress uppges vid tidpunkten för ansökan och den berörda tredjelandsmedborgaren ännu inte känner till sin kommande adress, ska medlemsstaten godkänna en tillfällig adress. Tredjelandsmedborgaren ska i sådana fall uppge sin fasta adress senast vid tidpunkten för utfärdandet av ett tillstånd enligt artikel 17.

3. Medlemsstaterna får ange ett referensbelopp som de anser utgör "tillräckliga medel" enligt punkt 1 e. Bedömningen av frågan om tillräckliga medel ska grundas på en individuell granskning av ärendet.

4. Ansökan ska ges in och prövas antingen när den berörda tredjelandsmedborgaren vistas utanför den medlemsstat som tredjelandsmedborgaren vill resa in i eller när tredjelandsmedborgaren redan vistas i den medlemsstaten i egenskap av innehavare av ett giltigt uppehållstillstånd eller en visering för längre vistelse.

En medlemsstat får undantagsvis, i enlighet med sin nationella rätt, godta en ansökan som getts in vid en tidpunkt då den berörda tredjelandsmedborgaren inte innehar ett giltigt uppehållstillstånd eller en visering för längre vistelse men vistas lagligen på dess territorium.

5. Medlemsstaterna ska fastställa huruvida ansökningar ska ges in av den berörda tredjelandsmedborgaren eller av värdenheten eller av endera av dessa två.
6. Tredjelandsmedborgare som anses utgöra ett hot mot allmän ordning, allmän säkerhet eller folkhälsan får inte beviljas inresa.

Artikel 8

Särskilda villkor för forskare

1. Utöver att uppfylla de allmänna villkoren i artikel 7 ska, vad gäller inresa och vistelse för en tredjelandsmedborgare i forskningssyfte, sökanden uppvisa ett mottagningsavtal eller, om så föreskrivs i nationell rätt, ett kontrakt, i enlighet med artikel 10.
2. Medlemsstaterna får kräva, i enlighet med nationell rätt, att forskningsorganet skriftligen åtar sig att, för det fall forskaren olagligen stannar kvar på den berörda medlemsstatens territorium, ersätta de kostnader för forskarens vistelse och återresa som betalats med offentliga medel. Forskningsorganets ekonomiska ansvar ska upphöra senast sex månader efter det att mottagningsavtalet har löpt ut.

Om forskarens rätt till vistelse förlängs i enlighet med artikel 25 ska forskningsorganets ansvar enligt första stycket begränsas till tiden fram till den dag som uppehållstillståndet för att söka arbete eller driva företagsverksamhet börjar gälla.

3. En medlemsstat som har inrättat ett godkännandeförfarande för forskningsorgan i enlighet med artikel 9 ska befria sökande från skyldigheten att uppvisa en eller flera av de handlingar eller bevis som avses i punkt 2 i den här artikeln eller i artikel 7.1 c, d eller e, eller i artikel 7.2, i de fall då tredjelandsmedborgarna ska tas emot av godkända forskningsorgan.

Artikel 9

Godkännande av forskningsorgan

1. Medlemsstaterna får besluta att föreskriva ett godkännandeförfarande för offentliga och/eller privata forskningsorgan som vill ta emot en forskare i enlighet med det förfarande för inresa och vistelse som fastställs i detta direktiv.
2. Forskningsorgan ska godkännas i enlighet med förfaranden som föreskrivs i nationell rätt eller administrativ praxis i den berörda medlemsstaten. Ansökningar om godkännande från forskningsorgan ska ges in i enlighet med dessa förfaranden och grundas på forskningsorganens uppdrag enligt lag eller på deras stadgeenliga ändamål, beroende på vad som är lämpligt, samt på uppgifter som styrker att de bedriver forskning.

Forskningsorganet ska godkännas för minst fem år. I undantagsfall får medlemsstaterna bevilja godkännande för en kortare tid.

3. En medlemsstat får, bland annat, neka förlängning av eller besluta att återkalla godkännandet om
 - a) ett forskningsorgan inte längre uppfyller villkoren i punkt 2 i denna artikel, artikel 8.2 eller artikel 10.7,
 - b) godkännandet har förvärvat på ett bedrägligt sätt, eller
 - c) forskningsorganet har ingått ett mottagningsavtal med en tredjelandsmedborgare på ett bedrägligt eller försumligt sätt.

Om den berörda medlemsstaten har avslagit en ansökan om förlängning eller återkallat sitt godkännande, får det berörda forskningsorganet förbjudas att ansöka om ett nytt godkännande under en period på upp till fem år från det att beslutet att inte förlänga eller att återkalla godkännandet offentliggjordes.

*Artikel 10***Mottagningsavtal**

1. Ett forskningsorgan som vill ta emot en tredjelandsmedborgare i forskningssyfte ska ingå ett mottagningsavtal med tredjelandsmedborgaren. Medlemsstaterna får föreskriva att kontrakt som innehåller de delar som avses i punkt 2 och, i förekommande fall, punkt 3, ska anses likställda med mottagningsavtal vid tillämpningen av detta direktiv.
2. Mottagningsavtalet ska innehålla följande:
 - a) Rubriken för eller syftet med forskningsverksamheten eller forskningsområdet.
 - b) Ett åtagande av tredjelandsmedborgaren att sträva efter att slutföra forskningsverksamheten.
 - c) Ett åtagande av forskningsorganet att ta emot tredjelandsmedborgaren i syfte att slutföra forskningsverksamheten.
 - d) Forskningsverksamhetens start- och slutdatum eller dess uppskattade längd.
 - e) Information om planerad rörlighet i en eller flera andra medlemsstater om rörligheten är känd vid tiden för ansökan i den första medlemsstaten.
3. Medlemsstaterna får också kräva att mottagningsavtalet innehåller
 - a) information om rättsförhållandet mellan forskningsorganet och forskaren,
 - b) information om forskarens arbetsvillkor.
4. Ett forskningsorgan får ingå mottagningsavtal endast om forskningsverksamheten har godtagits av forskningsorganets behöriga instanser, efter kontroll av följande:
 - a) Forskningsverksamhetens syfte och planerade längd och tillgång till den finansiering som behövs för att genomföra projektet.
 - b) Tredjelandsmedborgarens kvalifikationer i förhållande till forskningens syfte; kvalifikationerna ska styrkas med en vidimerad kopia av tredjelandsmedborgarens kvalifikationer.
5. Mottagningsavtalet ska automatiskt upphöra att gälla om tredjelandsmedborgaren inte beviljas rätt till inresa och vistelse eller om rättsförhållandet mellan forskaren och forskningsorganet upphör.
6. Forskningsorganet ska utan dröjsmål underrätta den behöriga myndigheten i den berörda medlemsstaten om varje omständighet som kan hindra genomförandet av mottagningsavtalet.
7. Medlemsstaterna får föreskriva att forskningsorganet, inom två månader från den dag då mottagningsavtalet har löpt ut, ska bekräfta för de behöriga myndigheter som har utsetts för detta ändamål att forskningsverksamheten har slutförts.
8. Medlemsstaterna får i sin nationella rätt fastställa vilka följder som en återkallelse av ett godkännande eller ett beslut att neka förlängning av godkännandet får för befintliga mottagningsavtal som ingåtts i enlighet med denna artikel, samt följderna för de berörda forskarnas tillstånd.

*Artikel 11***Särskilda villkor för studerande**

1. Utöver de allmänna villkoren i artikel 7 ska sökanden, vad gäller inresa och vistelse för en tredjelandsmedborgare i studiesyfte, styrka
 - a) att tredjelandsmedborgaren har antagits vid en läroanstalt för högre utbildning för att följa ett studieprogram,
 - b) om medlemsstaten kräver det, att de avgifter som tas ut av läroanstalten för högre utbildning är betalda,
 - c) om medlemsstaten kräver det, tillräckliga kunskaper i undervisningsspråket för det studieprogram som tredjelandsmedborgaren följer,
 - d) om medlemsstaten kräver det, att tredjelandsmedborgaren kommer att ha tillräckliga medel för att täcka studiekostnaderna.
2. Tredjelandsmedborgare som automatiskt omfattas av en sjukförsäkring som täcker alla de risker som medborgarna i den berörda medlemsstaten normalt har täckning för när de är inskrivna vid en läroanstalt för högre utbildning, ska presumeras uppfylla villkoret i artikel 7.1 c.

3. En medlemsstat som har inrättat ett godkännandeförfarande för läroanstalter för högre utbildning i enlighet med artikel 15 ska befria sökande från skyldigheten att uppvisa en eller flera av de handlingar eller bevis som avses i punkt 1 b, c eller d, i artikel 7.1 d eller i artikel 7.2, i de fall då tredjelandsmedborgare ska tas emot av godkända läroanstalter för högre utbildning.

Artikel 12

Särskilda villkor för elever

1. Utöver de allmänna villkoren i artikel 7 ska sökanden, vad gäller inresa och vistelse för en tredjelandsmedborgare för deltagande i ett elevutbytesprogram eller ett utbildningsprojekt, styrka
 - a) att tredjelandsmedborgaren innehar minst den minimiålder och högst den maximiålder, eller går i den lägsta, respektive högsta, klass som den berörda medlemsstaten har fastställt,
 - b) att tredjelandsmedborgaren har antagits vid en utbildningsanstalt,
 - c) att tredjelandsmedborgaren deltar i ett erkänt eller statligt eller regionalt utbildningsprogram inom ramen för ett elevutbytesprogram eller utbildningsprojekt som genomförs av en utbildningsanstalt i enlighet med nationell rätt eller administrativ praxis,
 - d) att utbildningsanstalten eller, i den mån detta föreskrivs i nationell rätt, en tredje part påtar sig ansvaret för tredjelandsmedborgaren under hela vistelsen på den berörda medlemsstatens territorium, särskilt när det gäller studiekostnader,
 - e) att tredjelandsmedborgaren under hela sin vistelse kommer att bo hos en familj, på en särskild anläggning inom utbildningsanstalten eller, om detta föreskrivs i nationell rätt, på någon annan anläggning som uppfyller de villkor som har fastställts av den berörda medlemsstaten och som har valts ut i enlighet med reglerna i det elevutbytesprogram eller utbildningsprojekt som tredjelandsmedborgaren deltar i.
2. Medlemsstaterna får begränsa rätten till inresa och vistelse för elever som deltar i ett elevutbytesprogram eller utbildningsprojekt till att omfatta enbart medborgare i de tredjeländer som erbjuder medlemsstatens medborgare motsvarande möjlighet.

Artikel 13

Särskilda villkor för praktikanter

1. Utöver de allmänna villkoren i artikel 7 ska sökanden, vad gäller inresa och vistelse för en tredjelandsmedborgare i praktiksyfte,
 - a) uppvisa ett praktikavtal, som föreskriver teoretisk och praktisk utbildning, med en värdenhet. Medlemsstaterna får kräva att praktikavtalet har godkänts av den behöriga myndigheten och att de villkor som avtalet grundar sig på uppfyller de krav som fastställs i nationell rätt, kollektivavtal eller praxis i den berörda medlemsstaten. Praktikavtalet ska innehålla följande:
 - i) En beskrivning av praktikprogrammet, inbegripet utbildningsmålet eller utbildningsinslagen.
 - ii) Praktikens längd.
 - iii) Tjänstgörings- och handledningsförhållandena under praktiken.
 - iv) Tiderna för praktiktjänstgöringen.
 - v) Rättsförhållandet mellan praktikanten och värdenheten.
 - b) styrka att tredjelandsmedborgaren har erhållit en examen från högre utbildning inom de två år som föregår ansökningsdatumet eller följer ett studieprogram som leder till en examen från högre utbildning,
 - c) styrka, om medlemsstaten kräver det, att tredjelandsmedborgaren under vistelsen kommer att ha tillräckliga medel för att täcka kostnaderna för praktiken,
 - d) styrka, om medlemsstaten kräver det, att tredjelandsmedborgaren har fått eller kommer att få språkutbildning så att tredjelandsmedborgaren kan förvärva de språkkunskaper som är nödvändiga för praktiken,
 - e) styrka, om medlemsstaten kräver det, att värdenheten påtar sig ansvaret för tredjelandsmedborgaren under hela vistelsen på den berörda medlemsstatens territorium, särskilt när det gäller kostnaderna för uppehälle och logi,
 - f) styrka, om medlemsstaten kräver det och om tredjelandsmedborgaren inkvarteras av värdenheten under hela sin vistelse, att inkvarteringen uppfyller de krav som den berörda medlemsstaten uppställt.

2. Medlemsstaterna får kräva att praktiken genomförs inom samma område och på samma kvalifikationsnivå som den examen från högre utbildning eller det studieprogram som avses i punkt 1 b.
3. Medlemsstaterna får kräva att värdenheten ska styrka att praktiken inte ersätter någon tjänst.
4. Medlemsstaterna får kräva, i enlighet med nationell rätt, att värdenheten skriftligen åtar sig att, om en praktikant olagligen stannar kvar på den berörda medlemsstatens territorium, ersätta de kostnader för vistelsen och återresan som betalats med offentliga medel. Värdenhetens ekonomiska ansvar ska upphöra senast sex månader efter det att praktikavtalet har löpt ut.

Artikel 14

Särskilda villkor för volontärer

1. Utöver de allmänna villkoren i artikel 7 ska sökanden, vad gäller inresa och vistelse för en tredjelandsmedborgare för deltagande i ett volontärprogram,
 - a) uppvisa ett avtal med värdenheten eller, om det föreskrivs i nationell rätt, med ett annat organ i den berörda medlemsstaten som ansvarar för det volontärprogram som tredjelandsmedborgaren deltar i. Avtalet ska innehålla
 - i) en beskrivning av volontärprogrammet,
 - ii) volontärprogrammets längd,
 - iii) tjänstgörings- och handledningsförhållandena för volontärprogrammet,
 - iv) tiderna för volontärtjänstgöringen,
 - v) uppgift om de medel som finns tillgängliga för att täcka kostnaderna för tredjelandsmedborgarens uppehälle och logi och en minimisumma fickpengar för hela vistelsen och,
 - vi) i förekommande fall, den utbildning tredjelandsmedborgaren kommer att få som hjälp för att kunna utföra volontärarbetet.
 - b) styrka, om medlemsstaten kräver det, och om tredjelandsmedborgaren inkvarteras av värdenheten under hela sin vistelse, att inkvarteringen uppfyller de krav som den berörda medlemsstaten uppställt,
 - c) styrka att värdenheten eller, om så föreskrivs i nationell rätt, ett annat organ som ansvarar för volontärprogrammet har tecknat en ansvarsförsäkring,
 - d) styrka, om medlemsstaten kräver det, att tredjelandsmedborgaren har fått eller kommer att få grundläggande utbildning i den medlemsstatens språk, historia och politiska och sociala strukturer.
2. Medlemsstaterna får fastställa en minimiålder och en maximiålder för tredjelandsmedborgare som ansöker om inresa och vistelse för att delta i ett volontärprogram utan att det påverkar tillämpningen av reglerna för Europeisk volontärtjänst.
3. Volontärer som deltar i Europeisk volontärtjänst ska inte behöva förete bevis enligt punkt 1 c och, i förekommande fall, punkt 1 d.

Artikel 15

Godkännande av läroanstalter för högre utbildning, utbildningsanstalter, organisationer som ansvarar för ett volontärprogram eller enheter som tar emot praktikanter

1. Vid tillämpningen av detta direktiv får medlemsstaterna besluta att föreskriva ett godkännandeförfarande för läroanstalter för högre utbildning, utbildningsanstalter, organisationer som ansvarar för ett volontärprogram eller enheter som tar emot praktikanter.
2. Godkännandet ska vara förenligt med de förfaranden som föreskrivs i den berörda medlemsstatens nationella rätt eller administrativa praxis.

3. Om en medlemsstat beslutar att inrätta ett godkännandeförfarande i enlighet med punkterna 1 och 2 ska den tillhandahålla de berörda värdenheterna klar och tydlig information om bland annat villkoren och kriterierna för godkännande, godkännandets giltighetstid, konsekvenserna av bristande efterlevnad, inbegripet eventuella beslut om återkallelse eller icke-förlängning, samt om eventuella sanktioner.

Artikel 16

Särskilda villkor för au pairer

1. Utöver de allmänna villkoren i artikel 7 ska tredjelandsmedborgaren, vad gäller inresa och vistelse för en tredjelandsmedborgare för au pair-arbete,
 - a) uppvisa ett avtal mellan tredjelandsmedborgaren och värdfamiljen som fastställer tredjelandsmedborgarens rättigheter och skyldigheter som au pair, inbegripet specifikationer om de fickpengar som tredjelandsmedborgaren ska motta och lämpliga arrangemang som gör det möjligt för au pairen att följa kurser, samt det högsta antalet timmar för au pair-uppgifterna,
 - b) vara mellan 18 och 30 år; i undantagsfall får medlemsstaterna tillåta inresa och vistelse som au pair för en tredjelandsmedborgare vars ålder överstiger den högsta åldersgränsen,
 - c) styrka att värdfamiljen eller en organisation som förmedlar au pairer, om detta föreskrivs i nationell rätt, påtar sig ansvaret för tredjelandsmedborgaren under hela vistelsen på den berörda medlemsstatens territorium, särskilt när det gäller utgifter i samband med uppehälle, logi och olycksrisker.
2. Medlemsstaterna får kräva att den tredjelandsmedborgare som ansöker om inresa och vistelse som au pair styrker
 - a) grundläggande kunskaper i språket i den berörda medlemsstaten, eller
 - b) att tredjelandsmedborgaren har sekundärutbildning, yrkeskvalifikationer eller, i förekommande fall, uppfyller villkoren för att utöva ett reglerat yrke, i enlighet med nationell rätt.
3. Medlemsstaterna får besluta att utplacering av au pairer endast ska utföras av en organisation som förmedlar au pairer enligt de villkor som fastställs i nationell rätt.
4. Medlemsstaterna får kräva att medlemmarna i värdfamiljen är av annan nationalitet än den tredjelandsmedborgare som ansöker om inresa och vistelse för au pair-arbete och att de inte har några familjeband till den berörda tredjelandsmedborgaren.
5. Au pair-uppgifterna får inte omfatta mer än 25 timmars arbete per vecka. Au pairen ska vara befriad från au pair-arbete minst en dag per vecka.
6. Medlemsstaterna får fastställa ett lägsta belopp som ska betalas ut som fickpengar till au pairen.

KAPITEL III

TILLSTÅND OCH VISTESENS VARAKTIGHET

Artikel 17

Tillstånd

1. När tillståndet har formen av ett uppehållstillstånd ska medlemsstaterna använda den modell som anges i förordning (EG) nr 1030/2002 och ange någon av beteckningarna "forskare", "studerande", "elev", "praktikant", "volontär" och "au pair" på uppehållstillståndet.
2. När tillståndet utfärdats i form av en visering för längre vistelse ska medlemsstaterna under rubriken "anmärkningar" på viseringsmärket föra in en hänvisning som anger att handlingen är utfärdad till en "forskare", "studerande", "elev", "praktikant", "volontär" eller "au pair".

3. För forskare och studerande som kommer till unionen inom ramen för ett särskilt unionsprogram eller multilateralt program som innefattar rörlighetsåtgärder, eller ett avtal mellan två eller flera erkända läroanstalter för högre utbildning, ska tillståndet hänvisa till det särskilda programmet eller avtalet.

4. När tillståndet för rörlighet för längre vistelse utfärdas till forskare i form av uppehållstillstånd ska medlemsstaterna använda det format som anges i förordning (EG) nr 1030/2002 och ange "forskare-rörlighet" på uppehållstillståndet. När tillståndet för rörlighet för längre vistelse utfärdas till en forskare i form av en visering för längre vistelse ska medlemsstaterna ange "forskare-rörlighet" under rubriken "anmärkningar" på viseringsmärket.

Artikel 18

Tillståndets giltighetstid

1. Giltighetstiden för ett tillstånd för forskare ska vara minst ett år, eller lika lång som mottagningsavtalets giltighetstid om denna är kortare. Tillståndet ska förlängas förutsatt att artikel 21 inte är tillämplig.

Giltighetstiden för tillståndet för forskare som omfattas av unionsprogram eller multilaterala program som innefattar rörlighetsåtgärder ska vara minst två år, eller lika lång som mottagningsavtalets giltighetstid om denna är kortare. Om de allmänna villkoren i artikel 7 inte är uppfyllda för de två åren eller för hela mottagningsavtalets giltighetstid, tillämpas första stycket i denna punkt. Medlemsstaterna ska behålla rätten att kontrollera att de grunder för återkallelse som anges i artikel 21 inte är tillämpliga.

2. Giltighetstiden för ett tillstånd för studerande ska vara minst ett år eller lika lång som studietiden om denna är kortare. Tillståndet ska förlängas förutsatt att artikel 21 inte är tillämplig.

Giltighetstiden för tillståndet för studerande vilka omfattas av unionsprogram eller multilaterala program som innefattar rörlighetsåtgärder, eller av ett avtal mellan två eller flera läroanstalter för högre utbildning, ska vara minst två år, eller lika lång som studietiden om denna är kortare. Om de allmänna villkoren i artikel 7 inte är uppfyllda för de två åren eller hela studietiden, tillämpas första stycket i denna punkt. Medlemsstaterna ska behålla rätten att kontrollera att de grunder för återkallelse som anges i artikel 21 inte är tillämpliga.

3. Medlemsstaterna får bestämma att den totala längden på vistelser i studiesyfte inte får överstiga den maximala längden för studier enligt nationell rätt.

4. Giltighetstiden för ett tillstånd för elever ska vara lika lång som elevutbytesprogrammet eller utbildningsprojektet om detta är kortare än ett år, eller uppgå till högst ett år. Medlemsstaterna får besluta att tillåta att tillståndet förlängs en gång för den tidsperiod som behövs för att fullfölja elevutbytesprogrammet eller utbildningsprojektet förutsatt att artikel 21 inte är tillämplig.

5. Giltighetstiden för ett tillstånd för au pairer ska vara lika lång som giltighetstiden för avtalet mellan au pairen och värdfamiljen om denna är kortare än ett år, eller uppgå till högst ett år. Medlemsstaterna får besluta att tillåta att tillståndet förlängs en gång med högst sex månader efter motiverad begäran från värdfamiljen, förutsatt att artikel 21 inte är tillämplig.

6. Giltighetstiden för ett tillstånd för praktikanter ska vara lika lång som praktikavtalets giltighetstid om denna är kortare än sex månader, eller uppgå till högst sex månader. Om avtalets giltighetstid överstiger sex månader, får tillståndets giltighetstid motsvara den berörda perioden i enlighet med medlemsstatens nationella rätt.

Medlemsstaterna får besluta att tillåta att tillståndet förlängs en gång med den tidsperiod som behövs för att fullfölja praktiken förutsatt att artikel 21 inte är tillämplig.

7. Giltighetstiden för ett tillstånd för volontärer ska vara lika lång som giltighetstiden för det avtal som avses i artikel 14.1 a om denna är kortare än ett år, eller uppgå till högst ett år. Om avtalets giltighetstid överstiger ett år, får tillståndets giltighetstid motsvara den berörda perioden i enlighet med medlemsstatens nationella rätt.

8. Medlemsstaterna får bestämma att tillståndets giltighetstid inte får överstiga resehandlingens i de fall då giltighetstiden för en tredjelandsmedborgares resehandling är kortare än ett år, eller kortare än två år i de fall som avses i punkterna 1 och 2.

9. I fall där medlemsstaterna tillåter inresa och vistelse under det första året på grundval av en visering för längre vistelse ska en ansökan om uppehållstillstånd lämnas in innan viseringen för längre vistelse löper ut. Upphållstillståndet ska utfärdas förutsatt att artikel 21 inte är tillämplig.

Artikel 19

Ytterligare uppgifter

1. Medlemsstaterna får ange ytterligare uppgifter i pappersformat eller lagra sådana uppgifter i elektroniskt format i enlighet med artikel 4 i förordning (EG) nr 1030/2002 och punkt a 16 i bilagan till den förordningen. Dessa uppgifter får avse den studerandes vistelse och, i fall som omfattas av artikel 24 i detta direktiv, den studerandes ekonomiska verksamhet, och innehålla framför allt den fullständiga förteckningen över de medlemsstater som forskaren eller den studerande avser att resa till inom ramen för rörlighet, eller relevanta uppgifter om ett specifikt unionsprogram eller multilateralt program som innefattar rörlighetsåtgärder eller ett avtal mellan två eller flera läroanstalter för högre utbildning.

2. Medlemsstaterna får också föreskriva att de uppgifter som avses i punkt 1 i denna artikel ska anges på viseringen för längre vistelse i enlighet med punkt 12 i bilagan till rådets förordning (EG) nr 1683/95 ⁽¹⁾.

KAPITEL IV

GRUNDER FÖR AVSLAG PÅ ANSÖKAN OM, ÅTERKALLELSE AV ELLER BESLUT ATT INTE FÖRLÄNGA TILLSTÅND

Artikel 20

Grunder för avslag

1. Medlemsstaterna ska avslå en ansökan i följande fall:

- a) Om de allmänna villkoren i artikel 7 eller de relevanta särskilda villkoren i artiklarna 8, 11, 12, 13, 14 eller 16 inte är uppfyllda.
- b) Om de uppvisade handlingarna har erhållits på ett bedrägligt sätt, förfalskats eller ändrats i något avseende.
- c) Om den berörda medlemsstaten endast tillåter inresa och vistelse via en godkänd värdenhet och värdenheten inte är godkänd.

2. Medlemsstaterna får avslå en ansökan i följande fall:

- a) Om värdenheten, ett annat organ som avses i artikel 14.1 a, en sådan tredje part som avses i artikel 12.1 d, värdfamiljen eller den organisation som förmedlar au pairer inte har uppfyllt sina rättsliga skyldigheter beträffande social trygghet, skatter, arbetstagares rättigheter eller arbetsvillkor.
- b) I tillämpliga fall, om de anställningsvillkor som följer av nationell rätt eller kollektivavtal eller praxis i den berörda medlemsstaten inte uppfylls av den värdenhet eller värdfamilj som kommer att anställa tredjelandsmedborgaren.
- c) Om värdenheten, ett annat organ som avses i artikel 14.1 a, en sådan tredje part som avses i artikel 12.1 d, värdfamiljen eller den organisation som förmedlar au pairer har ålagts sanktioner i enlighet med nationell rätt för odeklarerat arbete eller olaglig anställning.
- d) Om värdenheten har inrättats eller drivs huvudsakligen för att underlätta inresa för tredjelandsmedborgare som omfattas av detta direktiv.
- e) I tillämpliga fall, om värdenhetens verksamhet avvecklas eller har avvecklats enligt nationell insolvensrätt eller det inte bedrivs någon ekonomisk verksamhet.
- f) Om medlemsstaten har bevis eller allvarliga och objektiva skäl för att fastställa att tredjelandsmedborgarens vistelse skulle avse andra ändamål än de för vilka han eller hon ansöker om inresa och vistelse.

⁽¹⁾ Rådets förordning (EG) nr 1683/95 av den 29 maj 1995 om en enhetlig utformning av visumhandlingar (EGT L 164, 14.7.1995, s. 1).

3. Om en tredjelandsmedborgare ansöker om inresa och vistelse för att ingå ett anställningsförhållande i en medlemsstat får den medlemsstaten kontrollera huruvida tjänsten i fråga kan besättas med medborgare i den medlemsstaten eller med andra unionsmedborgare, eller med tredjelandsmedborgare som lagligen vistas i den medlemsstaten, och får i sådana fall avslå ansökan. Denna punkt ska tillämpas utan att det påverkar principen om företräde för unionsmedborgare såsom den uttrycks i de relevanta bestämmelserna i relevanta anslutningsakter.

4. Utan att det påverkar tillämpningen av punkt 1 ska alla beslut att avslå en ansökan fattas med beaktande av de särskilda omständigheterna i fallet och med respekt för proportionalitetsprincipen.

Artikel 21

Grunder för återkallelse av eller beslut att inte förlänga ett tillstånd

1. Medlemsstaterna ska återkalla eller, i tillämpliga fall, besluta att inte förlänga ett tillstånd i följande fall:
 - a) Om tredjelandsmedborgaren inte längre uppfyller de allmänna villkoren i artikel 7, med undantag av artikel 7.6, de relevanta särskilda villkoren i artiklarna 8, 11, 12, 13, 14 och 16 eller villkoren i artikel 18.
 - b) Om de uppvisade tillstånden eller handlingarna har erhållits på ett bedrägligt sätt, förfalskats eller ändrats i något avseende.
 - c) Om den berörda medlemsstaten endast tillåter inresa via en godkänd värdenhet och värdenheten inte är godkänd.
 - d) Om tredjelandsmedborgaren vistas i landet för andra ändamål än de för vilka tredjelandsmedborgarens tillstånd utfärdades.
2. Medlemsstaterna får återkalla eller besluta att inte förlänga ett tillstånd i följande fall:
 - a) Om värdenheten, ett annat organ som avses i artikel 14.1 a, en sådan tredje part som avses i artikel 12.1 d, värdfamiljen eller den organisation som förmedlar au pairer inte har uppfyllt sina rättsliga skyldigheter beträffande social trygghet, skatter, arbetstagares rättigheter eller arbetsvillkor.
 - b) I tillämpliga fall, om de anställningsvillkor som följer av nationell rätt eller kollektivavtal eller praxis i den berörda medlemsstaten inte uppfylls av den värdenhet eller den värdfamilj som anställt tredjelandsmedborgaren.
 - c) Om värdenheten eller ett annat organ som avses i artikel 14.1 a eller en sådan tredje part som avses i artikel 12.1 d, värdfamiljen eller den organisation som förmedlar au pairer har ålagts sanktioner i enlighet med nationell rätt för odeklarerat arbete eller olaglig anställning.
 - d) Om värdenheten har inrättats eller drivs huvudsakligen för att underlätta inresa för tredjelandsmedborgare som omfattas av detta direktiv.
 - e) I tillämpliga fall, om värdenhetens verksamhet avvecklas eller har avvecklats enligt nationell insolvensrätt eller om det inte bedrivs någon ekonomisk verksamhet.
 - f) När det gäller studerande, om de tidsfrister som gäller för tillträde till ekonomisk verksamhet enligt artikel 24 inte iakttas eller den studerande inte gör godtagbara framsteg inom de relevanta studierna i enlighet med nationell rätt eller administrativ praxis.
3. I händelse av återkallelse får en medlemsstat samråda med värdenheten när den bedömer huruvida det föreligger en sådan brist på framsteg inom de relevanta studierna som avses i punkt 2 f.
4. Medlemsstaterna får återkalla eller besluta att inte förlänga ett tillstånd av hänsyn till allmän ordning, allmän säkerhet eller folkhälsan.

5. Om en tredjelandsmedborgare ansöker om förlängning av tillståndet för att ingå eller fortsätta ett anställningsförhållande i en medlemsstat, med undantag för forskare som fortsätter anställningsförhållandet med samma värdenhet, får den medlemsstaten kontrollera huruvida tjänsten i fråga kan besättas med medborgare i den medlemsstaten eller med andra unionsmedborgare, eller med tredjelandsmedborgare som är varaktigt bosatta i den medlemsstaten, och får i sådana fall avslå ansökan om förlängning av tillståndet. Denna punkt ska tillämpas utan att det påverkar principen om företräde för unionsmedborgare såsom den uttrycks i de relevanta bestämmelserna i relevanta anslutningsakter.

6. Om en medlemsstat avser att återkalla eller att inte förlänga tillståndet för en studerande i enlighet med punkt 2 a, c, d eller e, ska den studerande ha rätt att ge in en ansökan om att bli mottagen av en annan läroanstalt för högre utbildning för ett likvärdigt studieprogram i syfte att göra det möjligt att slutföra studierna. Den studerande ska ha rätt att vistas på den berörda medlemsstatens territorium fram till dess att de behöriga myndigheterna har fattat ett beslut om ansökan.

7. Utan att det påverkar tillämpningen av punkt 1 ska alla beslut att återkalla ett tillstånd eller att avslå en ansökan om förlängning av ett tillstånd fattas med beaktande av de särskilda omständigheterna i fallet och med respekt för proportionalitetsprincipen.

KAPITEL V

RÄTTIGHETER

Artikel 22

Likabehandling

1. Forskare ska ha rätt till likabehandling i förhållande till medborgarna i den berörda medlemsstaten enligt artikel 12.1 och 12.4 i direktiv 2011/98/EU.
2. Medlemsstaterna får när det gäller forskare begränsa rätten till likabehandling
 - a) enligt artikel 12.1 c i direktiv 2011/98/EU, genom att undanta stipendier, studiebidrag och studielån eller andra bidrag och lån,
 - b) enligt artikel 12.1 e i direktiv 2011/98/EU, genom att inte bevilja familjeförmåner till forskare som har fått tillstånd att vistas på den berörda medlemsstatens territorium under en period som inte överstiger sex månader,
 - c) enligt artikel 12.1 f i direktiv 2011/98/EU, genom att begränsa dess tillämpning till fall där den registrerade eller stadigvarande hemvisten för de familjemedlemmar för vilka forskaren ansöker om förmåner ligger inom den berörda medlemsstatens territorium,
 - d) enligt artikel 12.1 g i direktiv 2011/98/EU, genom att begränsa tillgången till bostäder.
3. Praktikanter, volontärer och au pairer som är i ett anställningsförhållande i den berörda medlemsstaten, liksom studerande, ska ha rätt till likabehandling i förhållande till medborgarna i den berörda medlemsstaten enligt artikel 12.1 och 12.4 i direktiv 2011/98/EU med förbehåll för de begränsningar som föreskrivs i artikel 12.2 i det direktivet.
4. Praktikanter, volontärer och au pairer som inte anses vara i ett anställningsförhållande i den berörda medlemsstaten, liksom elever, ska ha rätt till likabehandling vad gäller tillgång till varor och tjänster och tillhandahållande av varor och tjänster som är tillgängliga för allmänheten, i enlighet med nationell rätt, samt, i tillämpliga fall, vad gäller erkännande av examensbevis, utbildningsbevis och andra yrkeskvalifikationer i enlighet med relevanta nationella förfaranden.

Medlemsstaterna får besluta att inte bevilja dem likabehandling vad gäller förfaranden för att erhålla bostad och/eller tjänster som tillhandahålls av offentliga arbetsförmedlingar i enlighet med nationell rätt.

Artikel 23

Undervisning som ges av forskare

Forskare får, utöver att bedriva forskningsverksamhet, undervisa i enlighet med nationell rätt. Medlemsstaterna får fastställa ett högsta antal timmar eller dagar för undervisningen.

Artikel 24

Studerandes ekonomiska verksamhet

1. Vid sidan av studierna och under förutsättning att de regler och villkor som gäller för den relevanta verksamheten i den berörda medlemsstaten iakttas, ska de studerande ha rätt att ta anställning och kan få rätt att bedriva verksamhet som egenföretagare om inte annat följer av de begränsningar som föreskrivs i punkt 3.
2. Vid behov ska medlemsstaterna i förväg bevilja de studerande och/eller arbetsgivarna tillstånd i enlighet med nationell rätt.
3. Varje medlemsstat ska fastställa det högsta antalet timmar per vecka, eller det högsta antalet dagar eller månader per år, som sådan verksamhet får bedrivas, vilket inte får vara mindre än 15 timmar per vecka eller motsvarande i antal dagar eller månader per år. Läget på arbetsmarknaden i den berörda medlemsstaten får beaktas.

Artikel 25

Vistelse för forskare och studerande i syfte att söka arbete eller driva företagsverksamhet

1. Efter att ha slutfört sin forskning eller sina studier ska forskare och studerande ha möjlighet att vistas på territoriet i den medlemsstat som utfärdat tillstånd enligt artikel 17, på grundval av det uppehållstillstånd som avses i punkt 3 i denna artikel, under en period på minst nio månader för att söka anställning eller etablera ett företag.
2. Medlemsstaterna får besluta att fastställa en lägsta studienivå som de studerande ska ha uppnått för att denna artikel ska kunna tillämpas på dem. Denna nivå ska inte vara högre än nivå 7 i den europeiska referensramen för kvalifikationer ⁽¹⁾.
3. För vistelse som avses i punkt 1 ska medlemsstaterna, efter ansökan från forskaren eller den studerande, utfärda ett uppehållstillstånd till tredjelandsmedborgaren i enlighet med förordning (EG) nr 1030/2002 om villkoren i artikel 7.1 a, c, d och e, artikel 7.6 och, i tillämpliga fall, artikel 7.2 i detta direktiv fortfarande är uppfyllda. Medlemsstaterna ska för forskare kräva en bekräftelse från forskningsorganet på att forskningsverksamheten slutförts eller, för studerande, examensbevis från högre utbildning, utbildningsbevis eller annat bevis på formella kvalifikationer. I tillämpliga fall, och om bestämmelserna i artikel 26 fortfarande är uppfyllda, ska det uppehållstillstånd som avses i den artikeln förlängas i enlighet med detta.
4. Medlemsstaterna får avslå en ansökan enligt denna artikel i följande fall:
 - a) Om villkoren i punkt 3 och, i tillämpliga fall, punkterna 2 och 5 inte är uppfyllda.
 - b) Om de uppvisade handlingarna har förvärvats på ett bedrägligt sätt, förfalskats eller ändrats i något avseende.
5. Medlemsstaterna får kräva att en ansökan enligt denna artikel som lämnas in av forskaren eller den studerande och, i förekommande fall, forskarens familjemedlemmar, ska lämnas in minst 30 dagar innan det tillstånd som utfärdats enligt artikel 17 eller 26 löper ut.
6. Om examensbevis från högre utbildning, utbildningsbevis eller annat bevis på formella kvalifikationer, eller bekräftelsen från forskningsorganet om att forskningsverksamheten har slutförts, inte finns tillgängliga innan det tillstånd som har utfärdats enligt artikel 17 löper ut, och alla övriga villkor är uppfyllda, ska medlemsstaten tillåta tredjelandsmedborgaren att vistas på dess territorium i syfte att lägga fram sådan bevisning inom skälig tid i enlighet med nationell rätt.
7. När det har förflutit minst tre månader från det att den berörda medlemsstaten utfärdat uppehållstillståndet enligt denna artikel får medlemsstaten kräva att tredjelandsmedborgare ska styrka att de har en verklig möjlighet att få anställning eller etablera ett företag.

Medlemsstaterna får kräva att den anställning som tredjelandsmedborgaren söker eller den företagsverksamhet som han eller hon är i färd med att etablera motsvarar nivån på den forskning eller de studier som slutförts.

⁽¹⁾ Europaparlamentets och rådets rekommendation av den 23 april 2008 om en europeisk referensram för kvalifikationer för livslångt lärande (EUT C 111, 6.5.2008, s. 1).

8. Om villkoren i punkt 3 eller 7 inte längre uppfylls får en medlemsstat återkalla uppehållstillståndet för tredjelandsmedborgaren och, i förekommande fall, hans eller hennes familjemedlemmar i enlighet med nationell rätt.

9. Andra medlemsstater får tillämpa denna artikel på forskare och, i förekommande fall, forskarens familjemedlemmar eller studerande som vistas eller har vistats i den berörda andra medlemsstaten i enlighet med artikel 28, 29, 30 eller 31.

Artikel 26

Forskares familjemedlemmar

1. För att ge forskares familjemedlemmar möjlighet att ansluta sig till forskaren i den första medlemsstaten eller, vid rörlighet för längre vistelse, i den andra medlemsstaten, ska medlemsstaterna tillämpa bestämmelserna i direktiv 2003/86/EG med de undantag som föreskrivs i denna artikel.

2. Med avvikelse från artiklarna 3.1 och 8 i direktiv 2003/86/EG ska beviljande av uppehållstillstånd för familjemedlemmar inte göras beroende av kravet att forskaren ska ha välgrundade utsikter att få ett permanent uppehållstillstånd och ha vistats i landet under en viss minimiperiod.

3. Med avvikelse från artikel 4.1 sista stycket och artikel 7.2 i direktiv 2003/86/EG får de kriterier för integration och integrationsåtgärder som avses där tillämpas först efter det att de berörda personerna har beviljats uppehållstillstånd.

4. Med avvikelse från artikel 5.4 första stycket i direktiv 2003/86/EG ska en medlemsstat, om villkoren för familjeåterförening är uppfyllda, bevilja uppehållstillstånd för familjemedlemmarna inom 90 dagar från den dag då den fullständiga ansökan lämnades in. Den behöriga myndigheten i den berörda medlemsstaten ska behandla ansökan för familjemedlemmarna samtidigt med ansökan om inresa och vistelse eller om rörlighet för längre vistelse för forskaren i de fall då ansökan för familjemedlemmarna lämnas in samtidigt. Uppehållstillståndet för familjemedlemmar ska beviljas endast om det utfärdats ett tillstånd till forskaren enligt artikel 17.

5. Med avvikelse från artikel 13.2 och 13.3 i direktiv 2003/86/EG ska giltighetstiden för familjemedlemmars uppehållstillstånd i regel upphöra den dag då forskarens tillstånd löper ut. Detta ska i tillämpliga fall innefatta tillstånd som utfärdats till forskaren i syfte att söka arbete eller driva företag i enlighet med artikel 25. Medlemsstaten får kräva att giltighetstiden för familjemedlemmarnas resehandlingar minst omfattar den planerade vistelsens längd.

6. Med avvikelse från artikel 14.2 andra meningen i direktiv 2003/86/EG ska den första medlemsstaten eller, vid rörlighet för längre vistelse, den andra medlemsstaten inte tillämpa någon tidsfrist med avseende på tillträde till arbetsmarknaden för familjemedlemmar, utom vid exceptionella omständigheter såsom särskilt hög arbetslöshet.

KAPITEL VI

RÖRLIGHET MELLAN MEDLEMSSTATER

Artikel 27

Rörlighet inom EU

1. En tredjelandsmedborgare som innehar ett giltigt tillstånd som utfärdats av den första medlemsstaten för studier inom ramen för ett unionsprogram eller ett multilateralt program med rörlighetsåtgärder eller ett avtal mellan två eller flera läroanstalter för högre utbildning, eller för forskningsändamål, får resa in och vistas i en eller flera andra medlemsstater för att bedriva en del av studierna eller forskningen där på grundval av det tillståndet och en giltig resehandling enligt villkoren i artiklarna 28, 29 och 31 om inte annat följer av artikel 32.

2. Under tiden för den rörlighet som avses i punkt 1 får forskare, utöver forskningen, undervisa, och studerande får utöver studierna arbeta, i en eller flera andra medlemsstater i enlighet med de villkor som fastställs i artikel 23 respektive 24.

3. Om en forskare flyttar till en andra medlemsstat i enlighet med artikel 28 eller 29 ska familjemedlemmar som innehar ett uppehållstillstånd som utfärdats i enlighet med artikel 26 tillåtas följa med forskaren inom ramen för forskarens rörlighet på de villkor som fastställs i artikel 30.

Artikel 28

Forskarens rörlighet för kortare vistelse

1. Forskare som innehar ett giltigt tillstånd som utfärdats av den första medlemsstaten ska ha rätt att vistas i en eller flera andra medlemsstater under en period av högst 180 dagar under en 360-dagarsperiod per medlemsstat i syfte att bedriva en del av sin forskning vid ett forskningsorgan, med förbehåll för de villkor som fastställs i denna artikel.

2. Den andra medlemsstaten får kräva att forskaren, forskningsorganet i den första medlemsstaten eller forskningsorganet i den andra medlemsstaten ska underrätta de behöriga myndigheterna i den första medlemsstaten och i den andra medlemsstaten om forskarens avsikt att bedriva en del av forskningen vid forskningsorganet i den andra medlemsstaten.

I sådana fall ska den andra medlemsstaten tillåta att underrättelsen sker antingen

- a) i samband med ansökan i den första medlemsstaten, om rörligheten till den andra medlemsstaten redan planerats i det skedet, eller
- b) efter det att forskaren beviljats inresa i den första medlemsstaten, så snart den planerade rörligheten till den andra medlemsstaten är känd.

3. Om underrättelsen har skett i enlighet med punkt 2 a, och om den andra medlemsstaten inte har framfört några invändningar till den första medlemsstaten i enlighet med punkt 7, får forskarens rörlighet till den andra medlemsstaten äga rum när som helst inom tillståndets giltighetstid.

4. Om underrättelsen har skett i enlighet med punkt 2 b får rörligheten inledas omedelbart efter eller när som helst efter underrättelsen till den andra medlemsstaten, inom tillståndets giltighetstid.

5. Underrättelsen ska omfatta den giltiga resehandlingen enligt artikel 7.1 a och det giltiga tillstånd som utfärdats av den första medlemsstaten och som täcker rörlighetsperioden.

6. Den andra medlemsstaten får kräva att underrättelsen ska omfatta översändande av följande handlingar och uppgifter:

- a) Det mottagningsavtal som ingåtts i den första medlemsstaten enligt artikel 10 eller, om den andra medlemsstaten kräver det, ett mottagningsavtal som ingåtts med ett forskningsorgan i den andra medlemsstaten.
- b) Rörlighetens planerade längd inklusive datum för dess början och slut om detta inte framgår av mottagningsavtalet.
- c) Bevis som styrker att forskaren har en sjukförsäkring som täcker alla de risker som medborgarna i den berörda medlemsstaten normalt har täckning för enligt vad som föreskrivs i artikel 7.1 c.
- d) Bevis som styrker att forskaren under sin vistelse kommer att ha tillräckliga medel för att bekosta sitt uppehälle utan att behöva ta den berörda medlemsstatens sociala biståndssystem i anspråk, enligt vad som föreskrivs i artikel 7.1 e, liksom kostnaderna för resan till den första medlemsstaten i de fall som avses i artikel 32.4 b.

Den andra medlemsstaten får kräva att den som lämnar underrättelsen före rörlighetens början uppger den berörda forskarens adress på den andra medlemsstatens territorium.

Den andra medlemsstaten får kräva att den som lämnar underrättelsen ger in handlingarna på ett av den medlemsstatens officiella språk eller på något av unionens officiella språk, vilket fastställs av den medlemsstaten.

7. Den andra medlemsstaten får, inom 30 dagar efter det att den mottagit en fullständig underrättelse som avses i punkt 2, invända mot rörligheten för forskaren till dess territorium om

- a) de villkor som anges i punkt 5 eller, i förekommande fall, punkt 6 inte är uppfyllda,
- b) någon av de grunder för avslag som anges i artikel 20.1 b eller c eller 20.2 är tillämplig,
- c) vistelsens maximala längd enligt punkt 1 har nåtts.

8. Forskare som anses utgöra ett hot mot allmän ordning, allmän säkerhet eller folkhälsan får inte tillåtas att resa in i eller vistas på den andra medlemsstatens territorium.
9. De behöriga myndigheterna i den andra medlemsstaten ska utan dröjsmål skriftligen informera de behöriga myndigheterna i den första medlemsstaten, och den som lämnat underrättelsen, om att de invänder mot rörligheten. Om den andra medlemsstaten invänder mot rörligheten i enlighet med punkt 7 och rörligheten ännu inte har ägt rum ska forskaren inte tillåtas bedriva delar av sin forskning vid forskningsorganet i den andra medlemsstaten. Om rörligheten redan har ägt rum tillämpas artikel 32.4.
10. När tidsfristen för invändningar har löpt ut får den andra medlemsstaten utfärda en handling till forskaren där det intygas att han eller hon har rätt att vistas på medlemsstatens territorium och utöva de rättigheter som föreskrivs i detta direktiv.

Artikel 29

Forskares rörlighet för längre vistelse

1. Vad gäller forskare som innehar ett giltigt tillstånd som utfärdats av den första medlemsstaten och som har för avsikt att vistas i en eller flera andra medlemsstater under en period på mer än 180 dagar per medlemsstat, i syfte att bedriva en del av sin forskning vid ett forskningsorgan, ska den andra medlemsstaten antingen
 - a) tillämpa artikel 28 och tillåta forskaren att vistas på dess territorium på grundval av och under giltighetstiden för det tillstånd som utfärdats av den första medlemsstaten, eller
 - b) tillämpa det förfarande som föreskrivs i punkterna 2–7.

Den andra medlemsstaten får fastställa en längsta rörlighetsperiod för längre vistelse för en forskare som inte får vara kortare än 360 dagar.

2. Om en ansökan om rörlighet för längre vistelse har lämnats in gäller följande:
 - a) Den andra medlemsstaten får kräva att forskaren, forskningsorganet i den första medlemsstaten eller forskningsorganet i den andra medlemsstaten översänder följande handlingar:
 - i) En giltig resehandling enligt artikel 7.1 a och ett giltigt tillstånd som utfärdats av den första medlemsstaten.
 - ii) Bevis för att forskaren har en sjukförsäkring som täcker alla de risker som medborgarna i den berörda medlemsstaten normalt har täckning för enligt vad som föreskrivs i artikel 7.1 c.
 - iii) Bevis för att forskaren under sin vistelse kommer att ha tillräckliga medel för att bekosta sitt uppehälle utan att behöva ta den berörda medlemsstatens sociala biståndssystem i anspråk, enligt vad som föreskrivs i artikel 7.1 e, liksom kostnaderna för resan till den första medlemsstaten i de fall som avses i artikel 32.4 b.
 - iv) Det mottagningsavtal som ingåtts i den första medlemsstaten enligt artikel 10 eller, om den andra medlemsstaten kräver det, ett mottagningsavtal som ingåtts med forskningsorganet i den andra medlemsstaten.
 - v) Rörlighetens planerade längd inklusive datum för dess början och slut, om detta inte framgår av någon av de handlingar som sökanden gett in.

Den andra medlemsstaten får kräva att sökanden uppger den berörda forskarens adress på medlemsstatens territorium. Om det enligt den andra medlemsstatens nationella rätt krävs att en adress uppges vid tidpunkten för ansökan och den berörda forskaren ännu inte känner till sin kommande adress, ska den medlemsstaten godkänna en tillfällig adress. Om så är fallet ska forskaren uppge sin fasta adress senast vid tidpunkten för utfärdandet av tillståndet för rörlighet för längre vistelse.

Den andra medlemsstaten får kräva att sökanden ger in handlingarna på ett av den medlemsstatens officiella språk eller på något av unionens officiella språk, vilket fastställs av den medlemsstaten.

- b) Den andra medlemsstaten ska fatta beslut avseende ansökan om rörlighet för längre vistelse och skriftligen underrätta sökanden om beslutet så snart som möjligt, dock senast 90 dagar från dagen då den fullständiga ansökan lämnades in till de behöriga myndigheterna i den andra medlemsstaten.
- c) Det ska inte krävas att forskaren lämnar medlemsstaternas territorium för att lämna in ansökan, och något krav på visering ska inte ställas.

- d) Forskaren ska tillåtas bedriva en del av forskningen vid forskningsorganet i den andra medlemsstaten fram till dess att ett beslut avseende ansökan om rörlighet för längre vistelse har fattats av de behöriga myndigheterna, förutsatt att
- i) varken den period som avses i artikel 28.1 eller giltighetstiden för det tillstånd som utfärdats av den första medlemsstaten har löpt ut, och att
 - ii) om den andra medlemsstaten kräver det, den fullständiga ansökan har lämnats in till den andra medlemsstaten minst 30 dagar innan rörligheten för längre vistelse för forskaren inleds.
- e) En ansökan om rörlighet för längre vistelse får inte lämnas in vid samma tidpunkt som en underrättelse om rörlighet för kortare vistelse. Om behovet av rörlighet för längre vistelse uppstår efter det att forskarens rörlighet för kortare vistelse har inletts, får den andra medlemsstaten begära att ansökan om rörlighet för längre vistelse lämnas in minst 30 dagar före utgången av perioden av rörlighet för kortare vistelse.
3. Den andra medlemsstaten får avslå en ansökan om rörlighet för längre vistelse om
- a) de villkor som anges i punkt 2 a inte är uppfyllda,
 - b) någon av de grunder för avslag som anges i artikel 20, med undantag av artikel 20.1 a, är tillämplig,
 - c) forskarens tillstånd i den första medlemsstaten löper ut under förfarandet,
 - d) i tillämpliga fall, vistelsens maximala längd enligt punkt 1 andra stycket har nåtts.
4. Forskare som anses utgöra ett hot mot allmän ordning, allmän säkerhet eller folkhälsan får inte tillåtas att resa in i eller vistas på den andra medlemsstatens territorium.
5. Om den andra medlemsstaten fattar ett positivt beslut avseende ansökan om rörlighet för längre vistelse i enlighet med punkt 2 i denna artikel ska det utfärdas ett tillstånd till forskaren i enlighet med artikel 17.4. Den andra medlemsstaten ska informera de behöriga myndigheterna i den första medlemsstaten när ett tillstånd för rörlighet för längre vistelse utfärdas.
6. Den andra medlemsstaten får återkalla tillståndet för rörlighet för längre vistelse om
- a) de villkor som anges i punkt 2 a eller punkt 4 i denna artikel inte, eller inte längre, är uppfyllda,
 - b) någon av de grunder för återkallelse av ett tillstånd som anges i artikel 21, med undantag av artikel 21.1 a, 21.2 f, 21.3, 21.5 och 21.6, är tillämplig.
7. När en medlemsstat fattar beslut om rörlighet för längre vistelse tillämpas artikel 34.2–34.5.

Artikel 30

Rörlighet för forskares familjemedlemmar

1. Familjemedlemmar till forskare som innehar ett giltigt uppehållstillstånd som utfärdats av den första medlemsstaten ska ha rätt att resa in och vistas i en eller flera andra medlemsstater för att följa med forskaren.
2. Om den andra medlemsstaten tillämpar det underrättelseförfarande som avses i artikel 28.2 ska den kräva att följande handlingar och uppgifter översänds:
- a) De handlingar och uppgifter som krävs enligt artikel 28.5 och 28.6 b, c och d avseende de familjemedlemmar som följer med forskaren.
 - b) Bevis som styrker att familjemedlemmen har vistats i den första medlemsstaten i egenskap av forskarens familjemedlem i enlighet med artikel 26.

Den andra medlemsstaten får kräva att den som lämnar underrättelsen ger in handlingarna på ett av den medlemsstatens officiella språk eller på något av unionens officiella språk, vilket fastställs av den medlemsstaten.

Den andra medlemsstaten får invända mot familjemedlemmens rörlighet till dess territorium om villkoren i första stycket inte är uppfyllda. Artikel 28.7 b och c samt 28.9 ska tillämpas på dessa familjemedlemmar på motsvarande sätt.

3. Om den andra medlemsstaten tillämpar det förfarande som avses i artikel 29.1 b ska en ansökan lämnas in av forskaren eller av forskarens familjemedlemmar till de behöriga myndigheterna i den andra medlemsstaten. Den andra medlemsstaten ska kräva att sökanden översänder följande handlingar och uppgifter vad gäller familjemedlemmarna:

- a) De handlingar och uppgifter som krävs enligt artikel 29.2 a i, ii, iii och v, avseende de familjemedlemmar som följer med forskaren.
- b) Bevis som styrker att familjemedlemmen har varit bosatt i den första medlemsstaten i egenskap av forskarens familjemedlem i enlighet med artikel 26.

Den andra medlemsstaten får kräva att sökanden ger in handlingarna på ett av den medlemsstatens officiella språk eller på något av unionens officiella språk, vilket fastställs av den medlemsstaten.

Den andra medlemsstaten får avslå familjemedlemmens ansökan om rörlighet för längre vistelse till dess territorium om villkoren i första stycket inte är uppfyllda. Artikel 29.2 b och c, 29.3 b, c och d, 29.5, 29.6 b och 29.7 ska gälla för dessa familjemedlemmar på motsvarande sätt.

Giltigheten för familjemedlemmarnas tillstånd för rörlighet för längre vistelse ska i regel upphöra den dag då det tillstånd som den andra medlemsstaten utfärdat till forskaren löper ut.

Familjemedlemmars tillstånd för rörlighet för längre vistelse får återkallas och en ansökan om förlängning av ett sådant tillstånd får avslås, om tillståndet för rörlighet för längre vistelse för den forskare som de medföljer återkallas eller en ansökan om att förlänga detta avslås och familjemedlemmarna inte har en självständig rätt till uppehållstillstånd.

4. Familjemedlemmar som anses utgöra ett hot mot allmän ordning, allmän säkerheten eller folkhälsan får inte tillåtas att resa in i eller vistas på den andra medlemsstatens territorium.

Artikel 31

Rörlighet för studerande

1. Studerande som innehar ett giltigt tillstånd som utfärdats av den första medlemsstaten och som omfattas av ett unionsprogram eller ett multilateralt program med rörlighetsåtgärder eller av ett avtal mellan två eller flera läroanstalter för högre utbildning ska ha rätt till inresa och vistelse i syfte att bedriva en del av sina studier vid en läroanstalt för högre utbildning i en eller flera andra medlemsstater för en period på upp till 360 dagar per medlemsstat med förbehåll för de villkor som anges i punkterna 2–10.

Studerande som inte omfattas av ett unionsprogram eller ett multilateralt program med rörlighetsåtgärder eller av ett avtal mellan två eller flera läroanstalter för högre utbildning ska lämna in en ansökan om tillstånd för inresa och vistelse i en andra medlemsstat för att bedriva en del av studierna vid en läroanstalt för högre utbildning i enlighet med artiklarna 7 och 11.

2. Den andra medlemsstaten får kräva att läroanstalten för högre utbildning i den första medlemsstaten, läroanstalten för högre utbildning i den andra medlemsstaten eller den studerande ska underrätta de behöriga myndigheterna i den första och den andra medlemsstaten om den studerandes avsikt att bedriva en del av sina studier vid läroanstalten för högre utbildning i den andra medlemsstaten.

I sådana fall ska den andra medlemsstaten tillåta att underrättelsen sker antingen

- a) i samband med ansökan i den första medlemsstaten, om rörligheten till den andra medlemsstaten redan planerats i det skedet, eller
- b) efter det att den studerande beviljats inresa och vistelse i den första medlemsstaten, så snart den planerade rörligheten till den andra medlemsstaten är känd.

3. Om underrättelsen har skett i enlighet med punkt 2 a, och om den andra medlemsstaten inte har framfört några invändningar till den första medlemsstaten i enlighet med punkt 7, får den studerandes rörlighet till den andra medlemsstaten äga rum när som helst under tillståndets giltighetstid.

4. Om underrättelsen har skett i enlighet med punkt 2 b, och om den andra medlemsstaten inte har framfört några skriftliga invändningar mot den studerandes rörlighet i enlighet med punkterna 7 och 9 anses rörligheten godkänd och får äga rum i den andra medlemsstaten.

5. Underrättelsen ska omfatta den giltiga resehandlingen enligt artikel 7.1 a och det giltiga tillstånd som utfärdats av den första medlemsstaten och som täcker den totala rörlighetsperioden.
6. Den andra medlemsstaten får kräva att underrättelsen ska omfatta översändande av följande handlingar och uppgifter:
 - a) Bevis som styrker att den studerande bedriver en del av sina studier i den andra medlemsstaten inom ramen för ett unionsprogram eller ett multilateralt program med rörlighetsåtgärder eller ett avtal mellan två eller flera läroanstalter för högre utbildning, och bevis som styrker att den studerande har antagits vid en läroanstalt för högre utbildning i den andra medlemsstaten.
 - b) Rörlighetens planerade längd, inklusive datum för dess början och slut, om detta inte angetts enligt led a.
 - c) Bevis som styrker att den studerande har en sjukförsäkring som täcker alla de risker som medborgare i den berörda medlemsstaten normalt har täckning för enligt vad som föreskrivs i artikel 7.1 c.
 - d) Bevis som styrker att den studerande under vistelsen kommer att ha tillräckliga medel för att bekosta sitt uppehälle utan att behöva ta den berörda medlemsstatens sociala biståndssystem i anspråk, enligt vad som föreskrivs i artikel 7.1 e, sina studiekostnader samt kostnaderna för resan till den första medlemsstaten i de fall som avses i artikel 32.4 b.
 - e) I tillämpliga fall, bevis som styrker att avgifter som tas ut av läroanstalten för högre utbildning är betalda.

Den andra medlemsstaten får kräva att den som lämnar underrättelsen före rörlighetens början uppger den studerandes adress på den andra medlemsstatens territorium.

Den andra medlemsstaten får kräva att den som lämnar underrättelsen ger in handlingarna på ett av den medlemsstatens officiella språk eller på något av unionens officiella språk, vilket fastställs av den medlemsstaten.

7. På grundval av den underrättelse som avses i punkt 2 får den andra medlemsstaten, inom 30 dagar efter det att den mottagit den fullständiga underrättelsen, invända mot den studerandes rörlighet till dess territorium om
 - a) de villkor som anges i punkt 5 eller 6 inte är uppfyllda,
 - b) någon av de grunder för avslag som anges i artikel 20.1 b eller c eller 20.2 är tillämplig,
 - c) vistelsens maximala längd enligt punkt 1 har nåtts.
8. Studerande som anses utgöra ett hot mot allmän ordning, allmän säkerhet eller folkhälsan får inte tillåtas att resa in i eller vistas på den andra medlemsstatens territorium.
9. De behöriga myndigheterna i den andra medlemsstaten ska utan dröjsmål skriftligen informera de behöriga myndigheterna i den första medlemsstaten och den som lämnat underrättelsen om att de invänder mot rörligheten. Om den andra medlemsstaten invänder mot rörligheten i enlighet med punkt 7 ska den studerande inte tillåtas att bedriva en del av studierna vid läroanstalten för högre utbildning i den andra medlemsstaten.
10. När tidsfristen för invändningar har löpt ut får den andra medlemsstaten utfärda en handling till den studerande där det intygas att han eller hon har rätt att vistas på medlemsstatens territorium och utöva de rättigheter som föreskrivs i detta direktiv.

Artikel 32

Garantier och sanktioner vid rörlighet

1. Om ett tillstånd för forskning eller studier utfärdas av de behöriga myndigheterna i en medlemsstat som inte tillämpar Schengenregelverket fullt ut och forskaren eller den studerande inom ramen för rörlighet passerar en yttre gräns för att resa in i en andra medlemsstat, har de behöriga myndigheterna i den andra medlemsstaten rätt att som bevis för rörligheten kräva ett giltigt tillstånd som utfärdats av den första medlemsstaten och
 - a) en kopia av underrättelsen i enlighet med artikel 28.2 eller 31.2, eller
 - b) om den andra medlemsstaten tillåter rörlighet utan underrättelse, bevis för att den studerande bedriver en del av studierna i den andra medlemsstaten inom ramen för ett unionsprogram eller ett multilateralt program som innefattar rörlighetsåtgärder eller ett avtal mellan två eller flera läroanstalter för högre utbildning, eller, med avseende på forskare, antingen en kopia av mottagningsavtalet med närmare uppgifter om forskarens rörlighet eller, om mottagningsavtalet inte innehåller några närmare uppgifter om rörligheten, en skrivelse från forskningsorganet i den andra medlemsstaten, där åtminstone anges längden på rörligheten inom EU och en uppgift om var i den andra medlemsstaten forskningsorganet är beläget.

För forskares familjemedlemmar har den andra medlemsstatens behöriga myndigheter rätt att som bevis för rörligheten kräva det giltiga tillstånd som utfärdats av den första medlemsstaten och en kopia av underrättelsen i enlighet med artikel 30.2 eller bevis för att de är medföljande till forskaren.

2. Om den första medlemsstatens behöriga myndigheter återkallar tillståndet ska de, i tillämpliga fall, omedelbart underrätta den andra medlemsstatens behöriga myndigheter.
3. Den andra medlemsstaten får kräva att värdenheten i den andra medlemsstaten eller forskaren eller den studerande ska underrätta den medlemsstaten om eventuella ändringar som påverkar de förutsättningar som låg till grund för beslutet att tillåta rörlighet.
4. Om forskaren eller, i förekommande fall, forskarens familjemedlemmar, eller den studerande inte längre uppfyller villkoren för rörlighet gäller följande:
 - a) Den andra medlemsstaten får begära att forskaren och, i förekommande fall, forskarens familjemedlemmar, eller den studerande omedelbart upphör med all verksamhet och lämnar dess territorium.
 - b) Den första medlemsstaten ska, på den andra medlemsstatens begäran, låta forskaren och, i förekommande fall, forskarens familjemedlemmar, eller den studerande åter resa in i den första medlemsstaten, utan formaliteter eller dröjsmål. Detta gäller också om det tillstånd som utfärdats av den första medlemsstaten har löpt ut eller har återkallats under perioden för rörlighet i den andra medlemsstaten.
5. Om en forskare eller forskarens familjemedlemmar eller den studerande passerar den yttre gränsen till en medlemsstat som tillämpar Schengenregelverket fullt ut ska denna medlemsstat göra en sökning i Schengens informationssystem. Medlemsstaten ska neka inresa eller invända mot rörligheten för personer som finns registrerade i Schengens informationssystem i syfte att neka inresa och vistelse.

KAPITEL VII

FÖRFARANDE OCH ÖPPENHET

Artikel 33

Sanktioner för värdenheter

Medlemsstaterna får föreskriva sanktioner för värdenheter eller, i fall som omfattas av artikel 24, arbetsgivare, som inte har uppfyllt sina skyldigheter enligt detta direktiv. Sanktionerna ska vara effektiva, proportionella och avskräckande.

Artikel 34

Förfarandegarantier och öppenhet

1. De behöriga myndigheterna i den berörda medlemsstaten ska fatta beslut om ansökan om tillstånd eller ansökan om förlängning av ett tillstånd och skriftligen underrätta sökanden om beslutet i enlighet med förfarandena enligt nationell rätt så snart som möjligt, dock senast inom 90 dagar efter det att den fullständiga ansökan lämnades in.
2. Om förfarandet för inresa och vistelse rör en godkänd värdenhet enligt artiklarna 9 och 15 ska beslutet om den fullständiga ansökan, med avvikelse från punkt 1 i den här artikeln, fattas så snart som möjligt, dock senast inom 60 dagar.
3. Om de uppgifter eller handlingar som getts in till stöd för ansökan är ofullständiga, ska de behöriga myndigheterna inom rimlig tid underrätta sökanden om vilka ytterligare uppgifter som krävs och fastställa en rimlig tidsfrist för att tillhandahålla dem. Den tidsfrist som anges i punkterna 1 och 2 ska upphöra att löpa fram till dess att de behöriga myndigheterna har mottagit de ytterligare uppgifter som krävs. Om dessa ytterligare uppgifter eller handlingar inte har ingetts inom tidsfristen får ansökan avslås.
4. Motiveringen till ett beslut att avvisa eller avslå en ansökan om tillstånd eller att inte förlänga ett tillstånd ska lämnas skriftligen till sökanden. Motiveringen till ett beslut att återkalla ett tillstånd ska lämnas skriftligen till tredjelandsmedborgaren. Motiveringen till ett beslut att återkalla ett tillstånd får lämnas skriftligen även till värdenheten.

5. Alla beslut att avvisa eller avslå en ansökan, att inte förlänga eller att återkalla ett tillstånd ska kunna överklagas i den berörda medlemsstaten i enlighet med nationell rätt. I den skriftliga underrättelsen ska den domstol eller administrativa myndighet till vilken det går att överklaga anges, liksom tidsfristen för att ge in överklagandet.

Artikel 35

Öppenhet och tillgång till information

Medlemsstaterna ska se till att det är lätt för sökande att få tillgång till information om all skriftlig bevisning som behövs för en ansökan och om villkoren för inresa och vistelse, inbegripet rättigheter, skyldigheter och rättssäkerhetsgarantier för tredjelandsmedborgare som omfattas av detta direktiv och, i förekommande fall, deras familjemedlemmar. Informationen ska i tillämpliga fall omfatta uppgift om tillräckliga medel per månad, inbegripet för att täcka kostnaderna för studier eller praktik, utan att det påverkar individuella bedömningar av varje enskilt fall, samt tillämpliga avgifter.

De behöriga myndigheterna i varje medlemsstat ska offentliggöra förteckningar över de värdenheter som godkänts i enlighet med detta direktiv. När en förteckning ändras ska en uppdaterad version offentliggöras så snart som möjligt.

Artikel 36

Avgifter

Medlemsstaterna får kräva att tredjelandsmedborgare, i förekommande fall inbegripet familjemedlemmar, eller värdenheter ska erlägga avgifter för handläggningen av underrättelser och ansökningar enligt detta direktiv. Avgifterna får inte vara oproportionella eller oskäligen.

KAPITEL VIII

SLUTBESTÄMMELSER

Artikel 37

Samarbete mellan kontaktpunkter

1. Medlemsstaterna ska utse kontaktpunkter som ska ansvara för att motta och översända den information som behövs för genomförandet av artiklarna 28–32. Medlemsstaterna ska prioritera utbyte av information på elektronisk väg.
2. Varje medlemsstat ska via de nationella kontaktpunkter som avses i punkt 1 informera övriga medlemsstater angående
 - a) vilka förfaranden som tillämpas på rörlighet enligt artiklarna 28–31,
 - b) huruvida medlemsstaten endast tillåter inresa och vistelse för studerande och forskare genom godkända forskningsorgan eller läroanstalter för högre utbildning,
 - c) multilaterala program för studerande och forskare som innefattar rörlighetsåtgärder och avtal mellan två eller flera läroanstalter för högre utbildning.

*Artikel 38***Statistik**

1. Medlemsstaterna ska till kommissionen överlämna statistik över antalet tillstånd som utfärdats i enlighet med detta direktiv och antalet underrättelser som mottagits i enlighet med artikel 28.2 eller 31.2 och, i möjligaste mån, antalet tredjelandsmedborgare vilkas tillstånd har förlängts eller återkallats. På samma sätt ska statistik angående familjemedlemmar till forskare som beviljats inresa och vistelse överlämnas. Statistiken ska vara uppdelad efter medborgarskap och i möjligaste mån efter tillståndens giltighetstid.
2. Den statistik som avses i punkt 1 ska avse referensperioder på ett kalenderår och ska överlämnas till kommissionen inom sex månader från referensårets utgång. Det första referensåret ska vara 2019.
3. Den statistik som avses i punkt 1 ska överlämnas i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 862/2007 ⁽¹⁾.

*Artikel 39***Rapportering**

Kommissionen ska med jämna mellanrum, första gången senast den 23 maj 2023, rapportera till Europaparlamentet och rådet om tillämpningen av detta direktiv i medlemsstaterna och vid behov föreslå ändringar.

*Artikel 40***Införlivande**

1. Medlemsstaterna ska senast den 23 maj 2018 sätta i kraft de bestämmelser i lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv. De ska genast överlämna texten till dessa bestämmelser till kommissionen.

När en medlemsstat antar dessa bestämmelser ska de innehålla en hänvisning till detta direktiv eller åtföljas av en sådan hänvisning när de offentliggörs. De ska även innehålla en uppgift om att hänvisningar i befintliga lagar och andra författningar till de direktiv som upphävs genom det här direktivet ska anses som hänvisningar till det här direktivet. Närmare föreskrifter om hur hänvisningen ska göras och om hur uppgiften ska formuleras ska varje medlemsstat själv utfärda.

2. Medlemsstaterna ska till kommissionen överlämna texten till de centrala bestämmelser i nationell rätt som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

*Artikel 41***Upphävande**

Direktiven 2004/114/EG och 2005/71/EG ska upphöra att gälla för de medlemsstater som är bundna av det här direktivet med verkan från och med den 24 maj 2018, utan att det påverkar medlemsstaternas skyldigheter när det gäller de tidsfrister för införlivande med nationell rätt av direktiven som anges i del B i bilaga I till det här direktivet.

För de medlemsstater som är bundna av det här direktivet ska hänvisningar till de upphävda direktiven anses som hänvisningar till det här direktivet och läsas i enlighet med jämförelsetablerna i bilaga II.

⁽¹⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 862/2007 av den 11 juli 2007 om gemenskapsstatistik över migration och internationellt skydd och om upphävande av rådets förordning (EEG) nr 311/76 om utarbetande av statistik beträffande utländska arbetstagare (EUT L 199, 31.7.2007, s. 23).

*Artikel 42***Ikraftträdande**

Detta direktiv träder i kraft dagen efter det att det har offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning*.

*Artikel 43***Adressater**

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna i enlighet med fördragen.

Utfärdat i Strasbourg den 11 maj 2016.

På Europaparlamentets vägnar

M. SCHULZ

Ordförande

På rådets vägnar

J.A. HENNIS-PLASSCHAERT

Ordförande

BILAGA I

Del A

Upphävda direktiv

(som det hänvisas till i artikel 41)

Rådets direktiv 2004/114/EG

(EUT L 375, 23.12.2004, s. 12)

Rådets direktiv 2005/71/EG

(EUT L 289, 3.11.2005, s. 15)

Del B

Tidsfrister för införlivande med nationell rätt och datum för tillämpning

(som det hänvisas till i artikel 41)

Direktiv	Tidsfrist för införlivande	Datum för tillämpning
2004/114/EG	12.1.2007	
2005/71/EG	12.10.2007	

BILAGA II

Jämförelsetabeller

Direktiv 2004/114/EG	Detta direktiv
Artikel 1 a	Artikel 1 a
Artikel 1 b	—
—	Artikel 1 b
Artikel 2, inledningen	Artikel 3, inledningen
Artikel 2 a	Artikel 3.1
Artikel 2 b	Artikel 3.3
Artikel 2 c	Artikel 3.4
Artikel 2 d	Artikel 3.5
—	Artikel 3.6
Artikel 2 e	Artikel 3.11 och 3.13
Artikel 2 f	Artikel 3.7
Artikel 2 g	Artikel 3.22
—	Artikel 3.8
—	Artikel 3.12
—	Artikel 3.14–3.21
—	Artikel 3.23 och 3.24
Artikel 3.1	Artikel 2.1
Artikel 3.2 a–d	Artikel 2.2 a–d
Artikel 3.2 e	—
—	Artikel 2.2 e–g
Artikel 4	Artikel 4
Artikel 5	Artikel 5.1
—	Artikel 5.2 och 5.3
—	Artikel 6
Artikel 6.1 a–c och e	Artikel 7.1 a–d
Artikel 6.1 d	Artikel 7.6
Artikel 6.2	—
—	Artikel 7.2 och 7.3
Artikel 7.1, inledningen	Artikel 11.1, inledningen
Artikel 7.1 a	Artikel 11.1 a
Artikel 7.1 b	Artiklarna 7.1 e och 11.1 d
Artikel 7.1 c	Artikel 11.1 c
Artikel 7.1 d	Artikel 11.1 b

Direktiv 2004/114/EG	Detta direktiv
Artikel 7.2	Artikel 11.2
—	Artikel 11.3
Artikel 8	Artikel 31
Artikel 9.1 och 9.2	Artikel 12.1 och 12.2
Artikel 10, inledningen	Artikel 13.1, inledningen
Artikel 10 a	Artikel 13.1 a
—	Artikel 13.1 b
Artikel 10 b	Artiklarna 7.1 e och 13.1 c
Artikel 10 c	Artikel 13.1 d
—	Artikel 13.1 e och f
—	Artikel 13.2–13.4
Artikel 11, inledningen	Artikel 14.1, inledningen
Artikel 11 a	Artikel 14.2
Artikel 11 b	Artikel 14.1 a
—	Artikel 14.1 b
Artikel 11 c	Artikel 14.1 c
Artikel 11 d	Artikel 14.1 d
Artikel 12.1	Artikel 18.2
Artikel 12.2	Artikel 21.2 f
Artikel 13	Artikel 18.4
Artikel 14	Artikel 18.6
Artikel 15	Artikel 18.7
—	Artikel 18.3, 18.5, 18.8 och 18.9
—	Artiklarna 16, 17 och 19
Artikel 16.1	Artikel 21.1 a och b
—	Artikel 21.1 c och d
Artikel 16.2	Artikel 21.4
—	Artikel 21.2 a–e
—	Artikel 21.3
—	Artikel 21.5–21.7
—	Artikel 22.3 och 22.4
Artikel 17.1 första stycket första meningen	Artikel 24.1
Artikel 17.1 första stycket andra meningen	Artikel 24.3
Artikel 17.1 andra stycket	Artikel 24.2
Artikel 17.2	Artikel 24.3
Artikel 17.3 och 17.4	—
—	Artikel 24
—	Artikel 27

Direktiv 2004/114/EG	Detta direktiv
—	Artikel 30
—	Artiklarna 32 och 33
Artikel 18.1	Artikel 34.1
—	Artikel 34.2
Artikel 18.2, 18.3 och 18.4	Artikel 34.3, 34.4 och 34.5
Artikel 19	—
—	Artikel 35 första stycket
Artikel 20	Artikel 36
—	Artiklarna 37 och 38
Artikel 21	Artikel 39
Artiklarna 22–25	—
—	Artiklarna 40–42
Artikel 26	Artikel 43
—	Bilagorna I och II

Direktiv 2005/71/EG	Detta direktiv
Artikel 1	Artikel 1 a
Artikel 2, inledningen	Artikel 3, inledningen
Artikel 2 a	Artikel 3.1
Artikel 2 b	Artikel 3.9
Artikel 2 c	Artikel 3.10
Artikel 2 d	Artikel 3.2
Artikel 2 e	Artikel 3.22
Artikel 3.1	Artikel 2.1
Artikel 3.2 a	Artikel 2.2 a
Artikel 3.2 b	—
Artikel 3.2 c	Artikel 2.2 b
Artikel 3.2 d	—
Artikel 4	Artikel 4
Artikel 5.1	Artikel 9.1
Artikel 5.2	Artikel 9.2
Artikel 5.3	Artikel 8.2
Artikel 5.4	Artikel 10.7
Artikel 5.5	Artikel 35 andra stycket
Artikel 5.6	Artikel 9.3
Artikel 5.7	Artikel 10.8

Direktiv 2005/71/EG	Detta direktiv
Artikel 6.1	Artikel 10.1
—	Artikel 10.2
Artikel 6.2 a	Artikel 10.4
Artikel 6.2 b	Artikel 7.1 e
Artikel 6.2 c	Artikel 7.1 c
Artikel 6.2 d	Artikel 10.3
Artikel 6.3	—
Artikel 6.4 och 6.5	Artikel 10.5 och 10.6
Artikel 7.1 a	Artikel 7.1 a
Artikel 7.1 b	Artikel 8.1
Artikel 7.1 c	Artikel 8.2
Artikel 7.1 d	Artikel 7.6
Artikel 7.1 sista stycket	—
Artikel 7.2	—
Artikel 7.3	Artikel 5.3
Artikel 8	Artikel 18.1
Artikel 9	Artikel 26
Artikel 10.1	Artikel 21.1 a, b och d
Artikel 10.2	Artikel 21.4
Artikel 11.1 och 11.2	Artikel 23
Artikel 12	Artikel 22.1 och 22.2
Artikel 13	Artiklarna 28 och 29
Artikel 14.1	Artikel 7.5
Artikel 14.2 och 14.3	Artikel 7.4
Artikel 14.4	Artikel 5.3
Artikel 15.1	Artikel 34.1
—	Artikel 34.2
Artikel 15.2	Artikel 34.3
Artikel 15.3.	Artikel 34.4
Artikel 15.4	Artikel 34.5
Artikel 16	Artikel 39
Artiklarna 17–20	—
Artikel 21	Artikel 43

Sammanfattning av departementspromemorian Genomförande av student- och forskardirektivet (Ds 2018:37)

I promemorian lämnas förslag till genomförande av student- och forskardirektivet. Direktivet ersätter studentdirektivet och gästforskardirektivet.

I dag regleras villkoren för att beviljas uppehållstillstånd för forskning och för studier på högskolenivå i utlänningsförordningen. Även villkoren för uppehållstillstånd för familjemedlemmar till gästforskare och uppehållstillstånd efter avslutade högskolestudier i Sverige regleras i förordningen. För övriga kategorier som omfattas av det omarbetade direktivet kan uppehållstillstånd beviljas med stöd av en generell bestämmelse i utlänningslagen om tidsbegränsat uppehållstillstånd för arbete eller studier. I promemorian föreslås att grunderna för att bevilja uppehållstillstånd enligt det omarbetade student- och forskardirektivet ska regleras i ett särskilt kapitel i utlänningslagen.

Författningsändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2019.

1 Förslag till lag om ändring i utlänningslagen (2005:716)

Härigenom föreskrivs¹ i fråga om utlänningslagen (2005:716) dels att 1 kap. 1 §, 2 kap. 8 a § och 5 kap. 18 § ska ha följande lydelse, dels att det ska införas ett nytt kapitel, 5 b kap., av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

1 §²

I denna lag finns föreskrifter om

- lagens innehåll, vissa definitioner och allmänna bestämmelser (1 kap.),
- villkor för att en utlänning ska få resa in i samt vistas och arbeta i Sverige (2 kap.),
- visering (3 kap.),
- uppehållsrätt (3 a kap.),
- flyktingar och andra skyddsbehövande (4 kap.),
- uppehållstillstånd (5 kap.),
- ställning som varaktigt bosatt i Sverige (5 a kap.),
 - *uppehållstillstånd för forskning, studier inom högre utbildning, praktik, volontärarbete och au pair-arbete (5 b kap.),*
- arbetstillstånd (6 kap.),
- EU-blåkort (6 a kap.),
- tillstånd för företagsintern förflyttning, ICT (6 b kap.),
- tillstånd för säsongarbete (6 c kap.),
- återkallelse av tillstånd (7 kap.),
- avvisning och utvisning (8 kap.),
- utvisning på grund av brott (8 a kap.),
- kontroll- och tvångsåtgärder (9 kap.),
- förvar och uppsikt avseende utlännningar (10 kap.),
- hur en utlänning som hålls i förvar ska behandlas (11 kap.),
- verkställighet av beslut om avvisning och utvisning (12 kap.),
- handläggningen av ärenden hos förvaltningsmyndigheterna m.m. (13 kap.),
- överklagande av förvaltningsmyndighets beslut (14 kap.),
- nöjdförklaring (15 kap.),
- migrationsdomstolar och Migrationsöverdomstolen (16 kap.),
- skyldighet att lämna uppgifter (17 kap.),

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/801 av den 11 maj 2016 om villkoren för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse för forskning, studier, praktik, volontärarbete, deltagande i elevutbytesprogram eller utbildningsprojekt och för au pair-arbete.

² Senaste lydelse 2018:319.

- offentligt biträde (18 kap.),
- kostnadsansvar (19 kap.),
- bestämmelser om straff m.m. (20 kap.),
- tillfälligt skydd (21 kap.),
- tribunalvittnen (22 kap.), och
- särskilda bemyndiganden (23 kap.).

2 kap.

8 a §³

Kravet på visering enligt 3 § gäller inte för en utlänning som

1. är EES-medborgare,
2. har uppehållskort eller permanent uppehållskort som har utfärdats i Sverige eller av en behörig myndighet i en annan EES-stat,
3. har uppehållstillstånd,
4. har ställning som varaktigt bosatt i Sverige, eller
5. återtas enligt 6 a kap. 14 § eller 6 b kap. 19 §.

Kravet på visering enligt 3 § för	Kravet på visering enligt 3 § för
inresa gäller inte heller för en	inresa gäller inte heller för en
utlänning som återtas enligt 4 kap.	utlänning som återtas enligt 4 kap.
5 d § eller 5 a kap. 7 §.	5 d §, 5 a kap. 7 § eller 5 b kap. 24 §.

5 kap.

18 §⁴

En utlänning som vill ha uppehållstillstånd i Sverige ska ha ansökt om och beviljats ett sådant tillstånd före inresan i landet. En ansökan om uppehållstillstånd får inte bifallas efter inresan.

Första stycket gäller dock inte om

1. utlänningen har rätt till uppehållstillstånd här som flykting eller annan skyddsbehövande enligt 1 § eller kan beviljas uppehållstillstånd här med stöd av 21 kap. 2, 3 eller 4 §,
2. utlänningen med stöd av 6 § bör beviljas uppehållstillstånd här,
3. en ansökan om uppehållstillstånd avser förlängning av ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som beviljats en utlänning med familjanknytning med stöd av 3 § första stycket 1 eller 2 b eller 3 a § första stycket 1 eller andra stycket,
4. utlänningen kan beviljas eller har ett tidsbegränsat uppehållstillstånd här med stöd av 15 §,
5. utlänningen enligt 3 § första stycket 1–4, 3 a § första stycket 1–4 eller andra stycket har stark anknytning till en person som är bosatt i Sverige och det inte skäligen kan krävas att utlänningen reser till ett annat land för att ge in ansökan där,
6. utlänningen har rätt till uppehållstillstånd med stöd av 3 § första stycket 5,
7. en ansökan om uppehållstillstånd avser förlängning av ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som med stöd av 10 § har beviljats en utlänning i fall som avses i 6 kap. 2 § första stycket,

³ Senaste lydelse 2018:67.

⁴ Senaste lydelse 2016:753.

8. utlänningen kan beviljas uppehållstillstånd enligt 15 a eller 15 d §,
9. utlänningen *med stöd av 10 §* har *beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd för studier* och antingen slutfört studier som motsvarar 30 högskolepoäng eller fullföljt en termin vid forskarutbildning, *eller har ett uppehållstillstånd enligt 5 b kap. 2, 3, 5, 8 eller 9 §,*

10. utlänningen har rätt till uppehållstillstånd enligt 2 a eller 2 d §, eller
11. det annars finns synnerliga skäl.

Första stycket gäller inte heller om utlänningen har beviljats en visering för att besöka en arbetsgivare i Sverige eller är undantagen från kravet på visering om han eller hon ansöker om ett uppehållstillstånd för arbete inom ett slag av arbete där det råder stor efterfrågan på arbetskraft. En ytterligare förutsättning är att arbetsgivaren skulle förorsakas olägenheter om utlänningen måste resa till ett annat land för att ge in ansökan där eller att det annars finns särskilda skäl.

Vid skälighetsbedömningen enligt andra stycket 5 ska konsekvenserna för ett barn av att skiljas från sin förälder särskilt beaktas, om det står klart att uppehållstillstånd skulle ha beviljats om prövningen gjorts före inresan i Sverige.

I fråga om uppehållstillstånd för en utlänning som ska avvisas eller utvisas enligt ett beslut som har fått laga kraft gäller föreskrifterna i 15 a och 20 §§ samt 12 kap. 16 b, 16 c och 18–20 §§.

I 19 § lagen (2016:752) om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige föreskrivs ytterligare undantag från första stycket under perioden 20 juli 2016–19 juli 2019.

5 b kap. Uppehållstillstånd för forskning, studier inom högre utbildning, praktik, volontärarbete och au pair-arbete

Förutsättningar för tillstånd

Allmänna förutsättningar för tillstånd

1§

För att beviljas uppehållstillstånd enligt detta kapitel ska utlänningen

1. visa att han eller hon kommer att ha tillräckliga medel för sitt uppehälle under tillståndstiden och för att täcka kostnaderna för sin återresa,

2. vid vistelse som kommer att uppgå till högst ett år visa att han eller hon har, eller har ansökt om,

en heltäckande sjukförsäkring som gäller i Sverige,

3. inte utgöra ett hot mot allmän ordning, allmän säkerhet eller allmän folkhälsa, och

4. visa vårdnadshavares medgivande, om utlänningen är under 18 år.

Uppehållstillstånd för forskning

2 §

En utlänning som ska utföra forskning i Sverige enligt ett mottagningsavtal som har ingåtts enligt lagen (2008:290) om godkännande för forskningshuvudmän att ta emot gästforskare, och som uppfyller förutsättningarna i 1 § ska, om inte något annat följer av 10–12 §§, beviljas ett uppehållstillstånd för forskning.

Ett uppehållstillstånd för forskning ska gälla i minst ett år eller den kortare tid som forskningen enligt mottagningsavtalet ska pågå.

Om utlänningen omfattas av ett unionsprogram eller ett multilateralt program som innefattar rörlighetsåtgärder, ska uppehållstillståndet gälla i minst två år eller den kortare tid som forskningen enligt mottagningsavtalet ska pågå. Om förutsättningarna för att bevilja tillstånd för hela programperioden inte är uppfyllda, ska ett uppehållstillstånd för minst ett år beviljas.

3 §

En utlänning som har beviljats ett uppehållstillstånd för forskning av en annan EU-stat och som har för avsikt att vistas i Sverige i mer än 180 dagar för att utföra forskning här enligt ett mottagningsavtal som har ingåtts enligt lagen (2008:290) om godkännande för forskningshuvudmän att ta emot gästforskare och

som uppfyller förutsättningarna i 1 § ska, om inte något annat följer av 10–12 §§, beviljas ett uppehållstillstånd för forskning för rörlighet för längre vistelse.

Ett uppehållstillstånd för forskning för rörlighet för längre vistelse ska gälla i minst ett år eller den kortare tid som forskningen enligt avtalet ska pågå.

En utlänning som ansöker om ett uppehållstillstånd för forskning för rörlighet för längre vistelse får utföra forskning hos forskningshuvudmannen i Sverige under tiden för ansökans prövning om giltighetstiden för det uppehållstillstånd för forskning som har beviljats av den andra EU-staten inte har löpt ut och utlänningen har rätt att resa in och vistas i Sverige enligt 13 §.

Uppehållstillstånd för studier inom högre utbildning

4 §

En utlänning som har antagits till en utbildning vid en läroanstalt för högre utbildning i Sverige och som uppfyller förutsättningarna i 1 § ska, om inte något annat följer av 10–12 §§, beviljas ett uppehållstillstånd för studier inom högre utbildning.

Ett uppehållstillstånd för studier inom högre utbildning ska gälla i minst ett år eller den kortare tid som studierna ska pågå.

Om utlänningen omfattas av ett unionsprogram eller ett multilateralt program som innefattar rörlighetsåtgärder eller av ett avtal mellan två eller flera läroanstalter, ska uppehållstillståndet gälla i minst två år eller den kortare tid som studierna ska pågå. Om förutsättningarna för att bevilja tillstånd för hela studieperioden inte är uppfyllda, ska

uppehållstillstånd för minst ett år beviljas.

Uppehållstillstånd för praktik

5 §

En utlänning som ska praktisera här enligt ett avtal om praktik och som uppfyller förutsättningarna i 1 § ska, om inte något annat följer av 10–12 §§, beviljas ett uppehållstillstånd för praktik om utlänningen antingen

1. inom två år före ansökan har fått en examen från högre utbildning eller följer ett utbildningsprogram som leder till en sådan examen och praktiken har anknytning till utlänningens utbildning, eller

2. har beviljats en praktikplats genom ett internationellt utbytesprogram eller ett bilateralt avtal.

Ett avtal om praktik ska innehålla

1. en beskrivning av praktikprogrammet,

2. utlänningens kvalifikationer, och

3. utlänningens anställningsvillkor.

Ett uppehållstillstånd för praktik ska gälla i sex månader eller den kortare tid som praktiken ska pågå. Om praktiken har beviljats genom ett internationellt utbytesprogram eller ett bilateralt avtal får tillståndet gälla i 18 månader.

Uppehållstillstånd för volontärarbete inom ramen för Europeisk volontärtjänst

6 §

En utlänning som har ingått ett avtal med en organisation i Sverige om deltagande i ett volontärprogram här inom ramen för Europeisk volontärtjänst och som uppfyller förutsättningarna i 1 § ska, om inte något annat följer av

10–12 §§, beviljas ett uppehållstillstånd för volontärarbete.

Ett avtal om deltagande i ett volontärprogram ska innehålla

1. en beskrivning av volontärprogrammet,
2. programmets längd,
3. tjänstgörings- och handledningsförhållandena för volontärtjänstgöringen och
4. tiderna för volontärtjänstgöringen.

Ett uppehållstillstånd för volontärarbete ska gälla i ett år eller den kortare tid som volontärarbetet ska pågå.

Uppehållstillstånd för au pair-arbete

7 §

En utlänning som har fyllt 18 men inte 30 år som har ingått ett avtal med en värdfamilj i Sverige och som uppfyller förutsättningarna i 1 § ska, om inte något annat följer av 10–12 §§, beviljas ett uppehållstillstånd för au pair-arbete om det av avtalet framgår att

1. utlänningen kommer att erbjudas en studieplats i svenska,
2. au pair-uppgifterna inte omfattar mer än 25 timmars barnpassning och lättare hushållsarbete per vecka,
3. tiden för hushållsarbete och studier tillsammans inte överstiger 40 timmar per vecka,
4. utlänningen får gratis kost och logi och viss ersättning för utfört arbete per månad, och
5. värdfamiljen har tecknat en olycksfallsförsäkring för utlänningen.

Ett uppehållstillstånd för au pair-arbete ska gälla i ett år eller den kortare tid som au pair-arbetet ska pågå.

Uppehållstillstånd efter slutförd forskning eller efter slutförda studier

8 §

En utlänning som har ett uppehållstillstånd enligt 2 eller 3 § och som uppfyller förutsättningarna i 1 § ska, om inte något annat följer av 10 eller 11 §, beviljas ett uppehållstillstånd för en tid av nio månader efter slutförd forskning om han eller hon

1. avser att söka arbete eller undersöka förutsättningarna för att bedriva näringsverksamhet här, och

2. kan visa en bekräftelse från forskningshuvudmannen att forskningen har slutförts.

Första stycket gäller även för en utlänning som har beviljats ett uppehållstillstånd för forskning av en annan EU-stat och som under giltighetstiden för det tillståndet har vistats i Sverige för att bedriva en del av sin forskning här enligt 13 §.

9 §

En utlänning som har ett uppehållstillstånd enligt 4 § och som uppfyller förutsättningarna i 1 § ska, om inte något annat följer av 10 eller 11 §, beviljas ett uppehållstillstånd för en tid av nio månader efter en slutförd högskoleutbildning om

1. utbildningen avser studier som motsvarar minst två terminer,

2. utlänningen avser att söka arbete eller undersöka förutsättningarna för att bedriva näringsverksamhet här, och

3. utlänningen har ett examensbevis eller utbildningsbevis avseende den slutförda utbildningen.

Första stycket gäller även för en utlänning som har beviljats ett uppehållstillstånd för studier

inom högre utbildning av en annan EU-stat och som under giltighetstiden för det tillståndet har vistats i Sverige enligt 14 § om studierna som bedrivits här motsvarar två terminer på en högskoleutbildning.

När uppehållstillstånd inte ska beviljas

10 §

Ett uppehållstillstånd enligt 2–9 §§ ska inte beviljas en utlänning som

1. är EES-medborgare eller medborgare i Schweiz eller är familjemedlem till en sådan medborgare,

2. har beviljats uppehållstillstånd som flykting eller alternativt skyddsbehövande enligt 5 kap. 1 § eller motsvarande äldre bestämmelser, eller har ansökt om ett sådant tillstånd och ansökan ännu inte har avgjorts slutligt,

3. har beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd eller uppehållstillstånd efter tillfälligt skydd enligt 21 kap.,

4. har ställning som varaktigt bosatt i en annan EU-stat,

5. har ett avvisnings- eller utvisningsbeslut som fått laga kraft och som inte kan verkställas,

6. har beviljats ett EU-blåkort enligt 6 a kap., eller

7. har beviljats ett ICT-tillstånd för praktiktjänstgöring enligt 6 b kap.

11 §

Ett uppehållstillstånd enligt 2–9 §§ ska inte heller beviljas en utlänning som visar upp handlingar till stöd för ansökan som har förvärvats på ett bedrägligt sätt, förfalskats eller ändrats i något avseende.

När uppehållstillstånd får vägras

12 §

Ett uppehållstillstånd enligt 2–7 §§ får vägras om den arbetsgivare, myndighet, organisation eller värdfamilj som utlänningen har ingått avtal med

1. har blivit påförd en sanktion för att ha haft en utlänning anställd utan nödvändiga tillstånd,

2. har blivit påförd en sanktion för att ha lämnat oriktiga uppgifter till ledning för en myndighets beslut om skatt eller avgift och uppgifterna rör redovisning av arbete, eller

3. inte har uppfyllt sina rättsliga skyldigheter beträffande social trygghet, skatter, arbetstagares rättigheter eller arbetsvillkor.

Ett uppehållstillstånd enligt 2–7 §§ får också vägras om

1. anställningsvillkoren är sämre än de villkor som följer av svenska kollektivavtal eller praxis inom yrket eller branschen,

2. det finns grundad anledning att anta att utlänningen avser att vistas i Sverige av andra skäl än dem som ansökan avser,

3. organisationen som utlänningen har ingått avtal med huvudsakligen har inrättats eller drivs för att underlätta inresan för utlänningen, eller

4. värdenheten håller på att avvecklas eller har avvecklats genom en konkurs eller om värdenheten inte bedriver någon ekonomisk verksamhet.

Förutsättningar för rörlighet för kortare vistelse

13 §

En utlänning som har beviljats ett uppehållstillstånd för forskning av en annan EU-stat får under giltighetstiden för till-

ståndet i högst 180 dagar under en 360-dagarsperiod resa in och vistas i Sverige för att utföra en del av sin forskning hos en godkänd forskningshuvudman här.

Rätten till vistelse i högst 180 dagar under en 360-dagarsperiod gäller även för familjemedlemmar till den som har beviljats uppehållstillstånd för forskning och som själva har uppehållstillstånd utfärdat av en annan EU-stat på grund av anknytningen till forskaren.

Första och andra stycket gäller inte en utlänning som utgör ett hot mot allmän ordning, allmän säkerhet eller allmän folkhälsa.

14 §

En utlänning som har beviljats ett uppehållstillstånd för studier inom högre utbildning av en annan EU-stat får under giltighetstiden för tillståndet i högst 360 dagar resa in och vistas i Sverige för att bedriva studier vid en läroanstalt för högre utbildning här om han eller hon

1. omfattas av ett unionsprogram eller ett multilateralt program med rörlighetsåtgärder eller ett avtal mellan två eller flera läroanstalter för högre utbildning, och

2. har underrättat Migrationsverket om sin avsikt att bedriva studier vid en läroanstalt för högre utbildning här och Migrationsverket inte har invänt mot den planerade vistelsen i Sverige.

Om det av underrättelsen framgår att förutsättningarna för inresa och vistelse enligt 1 § och 11–12 §§ inte uppfylls eller om utlänningen redan vistats i Sverige under en period av 360 dagar får Migrationsverket inom 30 dagar från det att under-

rättelsen mottogs invända mot den planerade vistelsen i Sverige.

Första stycket gäller inte en utlännings som utgör ett hot mot allmän ordning, allmän säkerhet eller allmän folkhälsa.

Ansökan om tillstånd

15 §

En utlännings som vill ha ett uppehållstillstånd enligt 2 eller 4–7 §§ ska ha ansökt om och beviljats ett sådant tillstånd före inresan i landet. En ansökan får inte bifallas efter inresan.

Första stycket gäller dock inte om utlänningsen

1. ansöker om förlängning av tillståndstiden, eller

2. har återtagits enligt 24 §.

En ansökan om uppehållstillstånd enligt 3, 8 eller 9 § får lämnas in efter inresan i landet.

Förlängning av tillståndstiden

16 §

Tillståndstiden för ett uppehållstillstånd enligt 2–4 §§ får efter ansökan förlängas om förutsättningarna för tillståndet är uppfyllda.

Tillståndstiden får inte förlängas om

1. tillståndet har förvärvats på ett bedrägligt sätt,

2. ett bevis om tillståndet har förfalskats eller ändrats i något avseende, eller

3. utlänningsen vistas i Sverige av andra skäl än dem som tillståndet beviljades för.

17 §

En förlängning av tillståndstiden för ett uppehållstillstånd enligt 2–4 §§ får vägras om

1. det finns grund för avslag enligt 12 §, eller

2. den som beviljats uppehållstillstånd för studier inom högre utbildning enligt 4 § inte har gjort godtagbara framsteg i sina studier.

Uppehållstillstånd för familjemedlemmar till forskare

18 §

Familjemedlemmar som avses i 5 kap. 3 § första stycket 1–3 till den som har ett uppehållstillstånd för forskning eller för forskning för rörlighet för längre vistelse enligt 2 eller 3 §, ska beviljas uppehållstillstånd. Familjemedlemmens uppehållstillstånd ska gälla för samma tid som anknytningspersonens tillstånd.

För barn som åberopar anknytning till den som har ett uppehållstillstånd enligt 2 eller 3 § eller till hans eller hennes make eller sambo gäller 5 kap. 17 § andra stycket.

Uppehållstillstånd får vägras i fall som avses i 5 kap. 17 a och 17 b §§.

När ansökan om uppehållstillstånd för en familjemedlem till en forskare ska vara gjord

19 §

En familjemedlem som avses i 18 § ska ha ansökt om och beviljats ett uppehållstillstånd före inresan i landet. En ansökan får inte bifallas efter inresan.

Första stycket gäller dock inte om

1. ansökan avser förlängning av ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som beviljats på grund av anknytning till en utlänning som avses i 2, 3 eller 8 §,

2. sökanden har beviljats ett uppehållstillstånd av en annan EU-stat på grund av anknytning

till en utlännning som avses i 3 §, eller

3. familjemedlemmen har återtagits enligt 24 § och den person som familjemedlemmen har anknytning till ansöker om nytt uppehållstillstånd.

Återkallelse av tillstånd

20 §

Ett uppehållstillstånd enligt 2–7 §§ ska återkallas om

1. förutsättningarna för att bevilja tillståndet inte längre är uppfyllda,

2. tillståndet har förvärvats på ett bedrägligt sätt,

3. ett bevis om tillståndet har förfalskats eller ändrats i något avseende, eller

4. utlännningen vistas i Sverige av andra skäl än dem som tillståndet beviljades för.

21 §

Ett uppehållstillstånd enligt 2–7 §§ får återkallas om

1. det finns grund för avslag enligt 12 §, eller

2. den som beviljats uppehållstillstånd för studier inom högre utbildning enligt 4 § inte har gjort godtagbara framsteg i sina studier.

22 §

Ett uppehållstillstånd enligt 8 eller 9 § får återkallas om förutsättningarna för att bevilja tillståndet inte längre är uppfyllda.

23 §

Ett uppehållstillstånd som beviljats en familjemedlem enligt 18 § får återkallas om

1. anknytningen till den som har ett uppehållstillstånd enligt 2, 3 eller 8 § bryts eller om hans eller hennes tillstånd återkallas, eller

2. familjemedlemmen utgör ett hot mot allmän ordning, allmän säkerhet eller allmän folkhälsa.

Återtagande av en utlänning som har ett uppehållstillstånd för forskning eller studier inom högre utbildning och av en forskares familjemedlemmar

24 §

Om en annan EU-stat har avslagit en ansökan om uppehållstillstånd för forskning för rörlighet för längre vistelse från den som har, eller vid tiden för ansökan i den andra EU-staten hade, ett uppehållstillstånd för forskning utfärdat av Sverige, och den andra EU-staten har ålagt utlänningen och hans eller hennes medföljande familjemedlemmar att lämna den medlemsstaten, ska de återtas till Sverige.

Detsamma ska gälla om en annan EU-stat har motsatt sig att en utlänning, som med stöd av ett uppehållstillstånd för forskning eller studier inom högre utbildning utfärdat av Sverige, bedriver forskning eller studier inom högre utbildning på dess territorium eller om uppehållstillståndet utfärdat av Sverige har löpt ut eller återkallats.

Beslutande myndighet

25 §

Beslut enligt detta kapitel meddelas av Migrationsverket.

Föreskrifter om försörjningsförmågan

26 §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela närmare före-

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2019.

2 Förslag till lag om ändring i lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll

Prop. 2019/20:9
Bilaga 3

Härigenom föreskrivs¹ att 5 § lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll ska ha följande lydelse.

Senaste lydelse

Föreslagen lydelse

5 §²

I ärenden enligt denna lag gäller följande föreskrifter i utlänningslagen (2005:716) i tillämpliga delar:

1 kap. 3 b § om EES-medborgare,

1 kap. 13 § om skyndsam handläggning,

3 a kap. 2 § om familjemedlemmar till EES-medborgare,

4 kap. 1–4 §§ om flyktingar och andra skyddsbehövande,

5 kap. 1–1 c, 2 a–d, 3–10, 12–16 och 17–19 §§ om uppehållstillstånd,

5 a kap. 1–4 och 6 §§ om ställning som varaktigt bosatt,

*5 b kap. 1–19 §§ om uppehålls-
tillstånd för forskning, studier
inom högre utbildning, praktik,
volontärarbete och au pair-
arbete,*

6 kap. 3 § om arbetstillstånd,

6 a kap. 1–11 §§ om EU-blåkort,

6 b kap. 1–15 §§ om tillstånd för företagsintern förflyttning, ICT,

6 c kap. 1–11 och 14 §§ om tillstånd för säsongsarbete,

8 kap. 12 och 13 §§ om utvisning av EES-medborgare och sådana medborgares familjemedlemmar,

8 kap. 14 § om utvisning av utlänningar med permanent uppehållsrätt, EES-medborgare som har vistats i Sverige under de tio närmast föregående åren och EES-medborgare som är barn,

8 a kap. 2 § första stycket om sådana hänsyn som ska tas till anknytningen till det svenska samhället, om fråga uppkommit om utvisning av en utlänning som har ställning som varaktigt bosatt i Sverige,

9 kap. 4 och 5 §§ om omhändertagande av pass och andra identitetshandlingar,

9 kap. 8 § om fotografi och fingeravtryck,

9 kap. 12 § om omhändertagande för att verkställa ett avvisnings- eller utvisningsbeslut,

9 kap. 13 § om andra åtgärder för att möjliggöra verkställighet,

10 kap. 1, 2, 4–11 och 17 §§ om förvar och uppsikt,

12 kap. 1–5, 13 a och 21–23 §§ om verkställighet av beslut om utvisning,

13 kap. 1–7 §§ om muntlig handläggning hos förvaltningsmyndighet,

13 kap. 10 § om motivering av beslut,

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/801 av den 11 maj 2016 om villkoren för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse för forskning, studier, praktik, volontärarbete, deltagande i elevutbytesprogram eller utbildningsprojekt och för au pair-arbete.

² Senaste lydelse 2018:320.

Prop. 2019/20:9
Bilaga 3

13 kap. 11 § om tolkersättning,
13 kap. 12 § om rättelse av beslut på grund av oriktig uppgift,
13 kap. 15 och 16 §§ om DNA-analys,
16 kap. 1 § andra stycket om Migrationsöverdomstolen,
17 kap. 1 och 2 §§ om skyldighet att lämna uppgifter,
18 kap. 1 § andra och tredje styckena om offentligt biträde för barn, och
19 kap. 1–4 §§ om kostnadsansvar.
Skyldigheten enligt 17 kap. 1 § utlänningslagen att lämna uppgifter
gäller vid tillämpningen av denna lag även i förhållande till regeringen.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2019.

3 Förslag till lag om ändring i lagen (2008:290) om godkännande för forskningshuvudmän att ta emot gästforskare

Prop. 2019/20:9
Bilaga 3

Härigenom föreskrivs¹ att 3, 6 och 7 §§ lagen (2008:290) om godkännande för forskningshuvudmän att ta emot gästforskare ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 §²

Bestämmelserna om gästforskare i denna lag är inte tillämpliga på en tredjelandsmedborgare som

1. har <i>ansökt om</i> uppehållstillstånd i Sverige som flykting enligt 4 kap. 1 § eller som annan skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 eller 2 a § utlänningslagen (2005:716) eller motsvarande äldre bestämmelser,	1. har <i>beviljats</i> uppehållstillstånd som flykting eller <i>alternativt</i> skyddsbehövande enligt 5 kap. 1 § utlänningslagen (2005:716) eller motsvarande äldre bestämmelser, <i>eller har ansökt om ett sådant tillstånd och ansökan ännu inte har avgjorts slutligt,</i>
2. har beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd eller uppehållstillstånd efter tillfälligt skydd enligt 21 kap. utlänningslagen,	2. har <i>beviljats</i> uppehållstillstånd med tillfälligt skydd eller utvisningsbeslut <i>som fått laga kraft och</i> som inte kan verkställas,
3. har ett <i>lagakraftvunnet</i> utvisnings- eller utvisningsbeslut som inte kan verkställas,	3. har ett avvisnings- eller utvisningsbeslut <i>som fått laga kraft och</i> som inte kan verkställas,
4. utför forskning uteslutande inom ramen för högskoleutbildning för att därigenom få en doktorsexamen, <i>eller</i>	4. utför forskning uteslutande inom ramen för högskoleutbildning för att därigenom få en doktorsexamen,
5. har <i>lånats ut av en forskningshuvudman</i> i en annan EU-stat.	5. har <i>ställning som varaktigt bosatt</i> i en annan EU-stat,

6. är familjemedlem till en EES-medborgare eller till en medborgare i Schweiz,

7. har beviljats uppehålls- och arbetstillstånd för högkvalificerad anställning (EU-blåkort) enligt 6 a kap. utlänningslagen, eller

8. har beviljats uppehålls- och arbetstillstånd för att tjänstgöra som praktikant inom ramen för företagsintern förflyttning av

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/801 av den 11 maj 2016 om villkoren för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse för forskning, studier, praktik, volontärarbete, deltagande i elevutbytesprogram eller utbildningsprojekt och för au pair-arbete.

² Senaste lydelse 2009:1548.

6 §

Innan en godkänd forskningshuvudman får ta emot en gästforskare som avser att ansöka om uppehållstillstånd för forskning ska gästforskaren och forskningshuvudmannen ingå ett mottagningsavtal där gästforskaren åtar sig att genomföra ett forskningsprojekt och forskningshuvudmannen åtar sig att ta emot gästforskaren.

Innan en godkänd forskningshuvudman får ta emot en gästforskare som avser att ansöka om uppehållstillstånd för forskning *eller ett uppehållstillstånd för forskning för rörlighet för längre vistelse*, ska gästforskaren och forskningshuvudmannen ingå ett mottagningsavtal där gästforskaren åtar sig att genomföra ett forskningsprojekt och forskningshuvudmannen åtar sig att ta emot gästforskaren.

Mottagningsavtalet ska utgöra en del av gästforskarens ansökan om uppehållstillstånd.

7 §

Mottagningsavtalet ska innehålla uppgifter om

1. syftet med den planerade forskningen, forskningsprojektets längd och den finansiering som behövs för att genomföra projektet,

2. gästforskarens kvalifikationer i förhållande till forskningens syfte, *och*

3. gästforskarens arbetsvillkor och övriga rättsliga förhållanden mellan gästforskaren och forskningshuvudmannen.

2. gästforskarens kvalifikationer i förhållande till forskningens syfte,

3. gästforskarens arbetsvillkor och övriga rättsliga förhållanden mellan gästforskaren och forskningshuvudmannen, *och*

4. *planerade vistelser för att bedriva forskning i andra EU-stater.*

Av mottagningsavtalet ska det också framgå dels att gästforskaren har en heltäckande sjukförsäkring, om han eller hon ska vistas i Sverige under kortare tid än ett år, dels att han eller hon varje månad av sin vistelse i landet har tillräckliga medel för sitt uppehälle och att kostnaderna för återresan är täckta.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2019.

4 Förslag till lag om ändring i lagen (2017:356) om ändring i utlänningslagen (2005:716)

Prop. 2019/20:9
Bilaga 3

Härigenom föreskrivs att 5 kap. 18 § utlänningslagen (2005:716) i stället för dess lydelse enligt lagen (2017:356) om ändring i nämnda lag ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt SFS 2017:356

Föreslagen lydelse

5 kap.

18 §

En utlänningsansökan som vill ha uppehållstillstånd i Sverige ska ha ansökt om och beviljats ett sådant tillstånd före inresan i landet. En ansökan om uppehållstillstånd får inte bifallas efter inresan.

Första stycket gäller dock inte om

1. utlänningsansökan har rätt till uppehållstillstånd här som flykting eller annan skyddsbehövande enligt 1 § eller kan beviljas uppehållstillstånd här med stöd av 21 kap. 2, 3 eller 4 §,

2. utlänningsansökan med stöd av 6 § bör beviljas uppehållstillstånd här,

3. en ansökan om uppehållstillstånd avser förlängning av ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som beviljats en utlänningsansökan med familjeanknytning med stöd av 3 § första stycket 1 eller 2 b eller 3 a § första stycket 1 eller andra stycket,

4. utlänningsansökan kan beviljas eller har ett tidsbegränsat uppehållstillstånd här med stöd av 15 §,

5. utlänningsansökan enligt 3 § första stycket 1–4, 3 a § första stycket 1–4 eller andra stycket har stark anknytning till en person som är bosatt i Sverige och det inte skäligen kan krävas att utlänningsansökan reser till ett annat land för att ge in ansökan där,

6. utlänningsansökan har rätt till uppehållstillstånd med stöd av 3 § första stycket 5,

7. en ansökan om uppehållstillstånd avser förlängning av ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som med stöd av 10 § har beviljats en utlänningsansökan i fall som avses i 6 kap. 2 § första stycket,

8. utlänningsansökan kan beviljas uppehållstillstånd enligt 15 a eller 15 d §,

9. utlänningsansökan *med stöd av 10 § har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd för studier* och antingen slutfört studier som motsvarar 30 högskolepoäng eller fullföljt en termin vid forskarutbildning,

9. utlänningsansökan har ett uppehållstillstånd *enligt 5 b kap. 4 §* och antingen slutfört studier som motsvarar 30 högskolepoäng eller fullföljt en termin vid forskarutbildning, *eller har ett uppehållstillstånd enligt 5 b kap. 2, 3, 5, 8 eller 9 §.*

10. utlänningsansökan har rätt till uppehållstillstånd enligt 2 a eller 2 d §, eller

11. det annars finns synnerliga skäl.

Första stycket gäller inte heller om utlänningsansökan har beviljats en visering för att besöka en arbetsgivare i Sverige eller är undantagen från kravet på visering om han eller hon ansöker om ett uppehållstillstånd för arbete inom ett slag av arbete där det råder stor efterfrågan på arbetskraft. En ytterligare förutsättning är att arbetsgivaren skulle förorsakas olägenheter om

utlänningen måste resa till ett annat land för att ge in ansökan där eller att det annars finns särskilda skäl.

Vid skälighetsbedömningen enligt andra stycket 5 ska konsekvenserna för ett barn av att skiljas från sin förälder särskilt beaktas, om det står klart att uppehållstillstånd skulle ha beviljats om prövningen gjorts före inresan i Sverige.

I fråga om uppehållstillstånd för en utlänning som ska avvisas eller utvisas enligt ett beslut som har fått laga kraft gäller föreskrifterna i 15 a och 20 §§ samt 12 kap. 16 b, 16 c och 18–20 §§.

I 7 § lagen (2017:000) om uppehållstillstånd för studerande på gymnasial nivå föreskrivs ytterligare undantag från första stycket under perioden 20 juli 2019–19 januari 2023.

I 7 § lagen (2017:353) om uppehållstillstånd för studerande på gymnasial nivå föreskrivs ytterligare undantag från första stycket under perioden 20 juli 2019–19 januari 2023.

Efter remiss har yttranden över promemorian lämnats av Arbetsförmedlingen, Arbetsgivarverket, Arbetsmiljöverket, Blekinge tekniska högskola, Chalmers tekniska högskola (Chalmers), Centrala studiestödsnämnden (CSN), Diskrimineringsombudsmannen, Domstolsverket, Forskarskattenämnden, Företagarna, Försäkringskassan, Förvaltningsrätten i Göteborg, Förvaltningsrätten i Luleå, Förvaltningsrätten i Stockholm, Förvaltningsrätten i Malmö, Göteborgs universitet, Högskolan i Halmstad, Justitiekanslern, Kammarrätten i Stockholm, Karolinska institutet, Kommerskollegium, Kungl. Tekniska högskolan, Linnéuniversitetet, Luleå tekniska universitet, Lunds universitet, Malmö universitet, Migrationsverket, Myndigheten för yrkeshögskolan, Mälardalens högskola, Polismyndigheten, Skatteverket, Stiftelsen Högskolan i Jönköping, Stockholms universitet, Svenska ILO-kommittén, Svenskt näringsliv, Sveriges Advokatsamfund, Sveriges förenade studentkårer (SFS), Sveriges kommuner och landsting (SKL), Sveriges akademikers centralorganisation (SACO), Sveriges lantbruksuniversitet (SLU), Sveriges ambassad i Peking, Sveriges ambassad i Tokyo, Säkerhetspolisen, Tillväxtverket, Tjänstemännens centralorganisation (TCO), Umeå universitet, Universitets- och högskolerådet, Uppsala universitet, Utredningen om ökad internationalisering av universitet och högskolor (U 2017:02), Vetenskapsrådet, Verket för innovationssystem (Vinnova) och Överklagandenämnden för studiestöd.

Riksdagens ombudsmän (JO), Skolverket och Landsorganisationen i Sverige (LO) har avstått från att yttra sig.

Yttranden har dessutom kommit in från Naturvetarna, Sveriges unga akademi och Sveriges universitetslärare och forskare.

Lagrådsremissens lagförslag

1 Förslag till lag om ändring i utlänningslagen (2005:716)

Härigenom föreskrivs¹ i fråga om utlänningslagen (2005:716)

dels att 1 kap. 1 §, 2 kap. 8 a § och 5 kap. 18 och 23 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas ett nytt kapitel, 5 b kap., och en ny paragraf, 14 kap. 4 c §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

1 §²

I denna lag finns föreskrifter om

– lagens innehåll, vissa definitioner och allmänna bestämmelser (1 kap.),

– villkor för att en utlänning ska få resa in i samt vistas och arbeta i Sverige (2 kap.),

– visering (3 kap.),

– uppehållsrätt (3 a kap.),

– flyktingar och andra skyddsbehövande (4 kap.),

– uppehållstillstånd (5 kap.),

– ställning som varaktigt bosatt i Sverige (5 a kap.),

– *uppehållstillstånd för forskning, studier inom högre utbildning, viss praktik, visst volontärarbete och au pair-arbete (5 b kap.),*

– arbetstillstånd (6 kap.),

– EU-blåkort (6 a kap.),

– tillstånd för företagsintern förflyttning, ICT (6 b kap.),

– tillstånd för säsongsarbete (6 c kap.),

– återkallelse av tillstånd (7 kap.),

– avvisning och utvisning (8 kap.),

– utvisning på grund av brott (8 a kap.),

– kontroll- och tvångsåtgärder (9 kap.),

– förvar och uppsikt avseende utlänningar (10 kap.),

– hur en utlänning som hålls i förvar ska behandlas (11 kap.),

– verkställighet av beslut om avvisning och utvisning (12 kap.),

– handläggningen av ärenden hos förvaltningsmyndigheterna m.m. (13 kap.),

– överklagande av förvaltningsmyndighets beslut (14 kap.),

– nöjdförklaring (15 kap.),

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/801 av den 11 maj 2016 om villkoren för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse för forskning, studier, praktik, volontärarbete, deltagande i elevutbytesprogram eller utbildningsprojekt och för au pair-arbete, i den ursprungliga lydelsen.

² Senaste lydelse 2018:319.

- migrationsdomstolar och Migrationsöverdomstolen (16 kap.),
- skyldighet att lämna uppgifter (17 kap.),
- offentligt biträde (18 kap.),
- kostnadsansvar (19 kap.),
- bestämmelser om straff m.m. (20 kap.),
- tillfälligt skydd (21 kap.),
- tribunalvittnen (22 kap.), och
- särskilda bemyndiganden (23 kap.).

2 kap.

8 a §³

Kravet på visering enligt 3 § gäller inte för en utlänning som

1. är EES-medborgare,
2. har uppehållskort eller permanent uppehållskort som har utfärdats i Sverige eller av en behörig myndighet i en annan EES-stat,
3. har uppehållstillstånd,
4. har ställning som varaktigt bosatt i Sverige, eller
5. återtas enligt 6 a kap. 14 § eller 6 b kap. 19 §.

Kravet på visering enligt 3 § för inresa gäller inte heller för en utlänning som återtas enligt 4 kap. 5 d § eller 5 a kap. 7 §.

Kravet på visering enligt 3 § för inresa gäller inte heller för en utlänning som återtas enligt 4 kap. 5 d §, 5 a kap. 7 § eller 5 b kap. 25 §.

Lydelse enligt SFS 2019:486

Föreslagen lydelse

5 kap.

18 §

En utlänning som vill ha uppehållstillstånd i Sverige ska ha ansökt om och beviljats ett sådant tillstånd före inresan i landet. En ansökan om uppehållstillstånd får inte bifallas efter inresan.

Första stycket gäller dock inte om

1. utlänningen har rätt till uppehållstillstånd här som flyktning eller annan skyddsbehövande enligt 1 § eller kan beviljas uppehållstillstånd här med stöd av 21 kap. 2, 3 eller 4 §,

2. utlänningen med stöd av 6 § bör beviljas uppehållstillstånd här,

3. en ansökan om uppehållstillstånd avser förlängning av ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som beviljats en utlänning med familjanknytning med stöd av 3 § första stycket 1 eller 2 b eller 3 a § första stycket 1 eller andra stycket,

4. utlänningen kan beviljas eller har ett tidsbegränsat uppehållstillstånd här med stöd av 15 §,

5. utlänningen enligt 3 § första stycket 1–4, 3 a § första stycket 1–4 eller andra stycket har stark anknytning till en person som är bosatt i Sverige och det inte skäligen kan krävas att utlänningen reser till ett annat land för att ge in ansökan där,

6. utlänningen har rätt till uppehållstillstånd med stöd av 3 § första stycket 5,

³ Senaste lydelse 2018:67.

7. en ansökan om uppehållstillstånd avser förlängning av ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som med stöd av 10 § har beviljats en utlänning i fall som avses i 6 kap. 2 § första stycket,

8. utlänningen kan beviljas uppehållstillstånd enligt 15 a eller 15 d §,

9. utlänningen *med stöd av 10 § har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd för studier och antingen slutfört studier som motsvarar 30 högskolepoäng eller fullföljt en termin vid forskarutbildning,*

9. utlänningen har ett uppehållstillstånd enligt 10 § eller 5 b kap. 3 § och antingen slutfört studier som motsvarar 30 högskolepoäng eller fullföljt en termin vid forskarutbildning *eller har ett uppehållstillstånd enligt 5 b kap. 1, 2, 4, 7 eller 8 §,*

10. utlänningen har rätt till uppehållstillstånd enligt 2 a eller 2 d §, eller

11. det annars finns synnerliga skäl.

Första stycket gäller inte heller om utlänningen har beviljats en visering för att besöka en arbetsgivare i Sverige eller är undantagen från kravet på visering om han eller hon ansöker om ett uppehållstillstånd för arbete inom ett slag av arbete där det råder stor efterfrågan på arbetskraft. En ytterligare förutsättning är att arbetsgivaren skulle förorsakas olägenheter om utlänningen måste resa till ett annat land för att ge in ansökan där eller att det annars finns särskilda skäl.

Vid skälighetsbedömningen enligt andra stycket 5 ska konsekvenserna för ett barn av att skiljas från sin förälder särskilt beaktas, om det står klart att uppehållstillstånd skulle ha beviljats om prövningen gjorts före inresan i Sverige.

I fråga om uppehållstillstånd för en utlänning som ska avvisas eller utvisas enligt ett beslut som har fått laga kraft gäller föreskrifterna i 15 a och 20 §§ samt 12 kap. 16 b, 16 c och 18–20 §§.

I 19 § lagen (2016:752) om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige föreskrivs ytterligare undantag från första stycket under perioden 20 juli 2016–19 juli 2021.

Lydelse enligt SFS 2019:462

Föreslagen lydelse

23 §

Regeringen får meddela föreskrifter om uppehållstillstånd för studier eller besök.

Regeringen får meddela föreskrifter om uppehållstillstånd för en utlänning som slutfört en högskoleutbildning för vilken uppehållstillstånd för studier beviljats och för hans eller hennes familjemedlemmar.

Regeringen får meddela föreskrifter om att en ansökan om uppehållstillstånd får bifallas om det följer av en överenskommelse med en främmande stat.

Regeringen får meddela föreskrifter om när uppehållstillstånd får ges till en utlänning som har ställning som varaktigt bosatt i en annan EU-stat och till anhöriga till en sådan utlänning.

Regeringen får meddela föreskrifter om uppehållstillstånd för forskning och för medföljande familjemedlemmar till en utlänning som har beviljats uppehållstillstånd för forskning.

Regeringen får meddela föreskrifter om uppehållstillstånd för familjemedlemmar till en utlänning som har beviljats uppehållstillstånd för arbete, studier eller näringsverksamhet.

Regeringen får meddela föreskrifter om uppehållstillstånd för en utlänning som är medborgare i Förenade kungariket och för familjemedlemmar till en sådan utlänning.

I 5 b kap. 28 § finns en bestämmelse om att regeringen får meddela föreskrifter om uppehållstillstånd för familjemedlemmar till en utlänning som har beviljats uppehållstillstånd enligt 5 b kap. 3 eller 8 §.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

***5 b kap. Uppehållstillstånd
för forskning, studier inom
högre utbildning, viss
praktik, visst volontärarbete
och au pair-arbete***

Uppehållstillstånd för forskning

1 §

En utlänning som ska utföra forskning i Sverige enligt ett mottagningsavtal som har ingåtts enligt lagen (2008:290) om godkännande för forskningshuvudmän att ta emot gästforskare ska, om inte något annat följer av 9–12 §§, beviljas ett uppehållstillstånd för forskning.

Ett uppehållstillstånd för forskning ska, om inte något annat följer av tredje stycket, gälla i minst ett år eller den kortare tid som forskningen enligt mottagningsavtalet ska pågå.

Om utlänningen omfattas av ett unionsprogram eller ett multilateralt program som innefattar rörlighetsåtgärder och förutsätt-

ningarna för att bevilja tillstånd för hela forskningsperioden är uppfyllda, ska uppehållstillståndet gälla i minst två år eller den kortare tid som forskningen enligt mottagningsavtalet ska pågå.

2 §

En utlänning som har beviljats ett uppehållstillstånd för forskning av en annan EU-stat och som ska utföra forskning i Sverige i mer än 180 dagar enligt ett mottagningsavtal som har ingåtts enligt lagen (2008:290) om godkännande för forskningshuvudmän att ta emot gästforskare ska, om inte något annat följer av 9–12 §§, beviljas ett uppehållstillstånd för forskning för rörlighet för längre vistelse.

Ett uppehållstillstånd för forskning för rörlighet för längre vistelse ska gälla i minst ett år eller den kortare tid som forskningen enligt avtalet ska pågå. Ett sådant tillstånd får dock inte gälla för längre tid än det uppehållstillstånd för forskning som har beviljats av en annan EU-stat.

Uppehållstillstånd för studier inom högre utbildning

3 §

En utlänning som har antagits till en utbildning på heltid vid en läroanstalt för högre utbildning i Sverige ska, om utlänningen har betalat de avgifter som tas ut för studierna vid läroanstalten och inte något annat följer av 9–12 §§, beviljas ett uppehållstillstånd för studier inom högre utbildning.

Ett uppehållstillstånd för studier inom högre utbildning ska, om inte något annat följer av tredje stycket, gälla i minst ett år eller den kortare tid som studierna ska pågå.

Om utlänningen omfattas av ett unionsprogram eller ett multilateralt program som innefattar rör-

lighetsåtgärder eller av ett avtal mellan två eller flera läroanstalter och förutsättningarna för att bevilja tillstånd för hela studieperioden är uppfyllda, ska uppehållstillståndet gälla i minst två år eller den kortare tid som studierna ska pågå.

Uppehållstillstånd för praktik med anknytning till högre utbildning

4 §

En utlänning som inom två år före ansökningstillfället har fått en examen från högre utbildning eller följer ett utbildningsprogram som leder till en sådan examen och som ska praktisera i Sverige enligt ett avtal om praktik ska, om praktiken har anknytning till utlänningens utbildning och inte något annat följer av 9–12 §§, beviljas ett uppehållstillstånd för praktik med anknytning till högre utbildning.

Ett avtal om praktik ska innehålla uppgifter om

1. praktikens innehåll,
2. praktikens längd,
3. tjänstgörings- och handledningsförhållandena,
4. tiderna för praktiken, och
5. det rättsliga förhållandet mellan praktikanten och praktikvärden i Sverige.

Ett uppehållstillstånd för praktik med anknytning till högre utbildning ska gälla i arton månader eller den kortare tid som praktiken ska pågå.

Uppehållstillstånd för volontärarbete inom ramen för Europeisk volontärtjänst

5 §

En utlänning som har ingått ett avtal med en organisation i Sverige om deltagande i ett volontärprogram här inom ramen för Europeisk

volontärtjänst ska, om inte något annat följer av 9–12 §§, beviljas ett uppehållstillstånd för volontärarbete inom ramen för Europeisk volontärtjänst.

Ett avtal om deltagande i ett volontärprogram ska innehålla uppgifter om

- 1. volontärprogrammets innehåll,*
- 2. programmets längd,*
- 3. tjänstgörings- och handledningsförhållandena för volontärarbetet,*
- 4. tiderna för volontärarbetet,*
- 5. de medel som finns tillgängliga för att täcka kostnaderna för utlänningens uppehälle och logi, och*
- 6. i förekommande fall, den utbildning som utlänningen kommer att få för att kunna utföra volontärarbetet.*

Ett uppehållstillstånd för volontärarbete inom ramen för Europeisk volontärtjänst ska gälla i ett år eller den kortare tid som volontärarbetet ska pågå.

Upphållstillstånd för au pair-arbete

6 §

En utlänning som har fyllt 18 men inte 30 år och som har ingått ett avtal om au pair-arbete med en värdfamilj i Sverige ska beviljas ett uppehållstillstånd för au pair-arbete, om inte något annat följer av 9–12 §§ och

- 1. au pair-arbetet inte omfattar mer än 25 timmars barnpassning och lättare hushållsarbete per vecka,*
- 2. tiden för au pair-arbete och studier tillsammans inte överstiger 40 timmar per vecka,*
- 3. utlänningen får gratis kost och logi och viss ersättning för utfört arbete varje månad, och*

4. värdfamiljen har tecknat en olycksfallsförsäkring för utlänningen. Prop. 2019/20:9
Bilaga 5

Ett avtal om au pair-arbete ska innehålla uppgifter i fråga om vad som anges i första stycket 1–4.

Ett uppehållstillstånd för au pair-arbete ska gälla i ett år eller den kortare tid som au pair-arbetet ska pågå.

Upphållstillstånd efter slutförd forskning eller efter slutförda studier

7 §

En utlämning som vid ansökningstillfället har ett uppehållstillstånd enligt 1 § ska beviljas ett uppehållstillstånd för en tid av ett år efter slutförd forskning, om inte något annat följer av 9–11 §§ och utlänningen

1. avser att söka arbete eller undersöka förutsättningarna för att bedriva näringsverksamhet här, och

2. kan visa ett intyg från forskningshuvudmannen om att forskningen har slutförts.

Första stycket gäller även för en utlämning som vid ansökningstillfället har ett uppehållstillstånd för forskning utfärdat av en annan EU-stat och som under giltighetstiden för det tillståndet har vistats i Sverige för att bedriva en del av sin forskning här enligt 2 eller 13 §.

8 §

En utlämning som vid ansökningstillfället har ett uppehållstillstånd enligt 3 § ska beviljas ett uppehållstillstånd för en tid av ett år efter slutförda studier, om inte något annat följer av 9–11 §§ och utlänningen

1. har slutfört en högskoleutbildning och utbildningen avser studier som motsvarar minst två terminer,

2. avser att söka arbete eller undersöka förutsättningarna för att bedriva näringsverksamhet här, och

3. har ett examensbevis eller utbildningsbevis som avser den slutförda utbildningen.

Första stycket gäller även för en utlännning som vid ansökningstillfället har ett uppehållstillstånd för studier inom högre utbildning utfärdad av en annan EU-stat och som under giltighetstiden för det tillståndet har vistats i Sverige för att bedriva en del av sina studier här enligt 14 §, om studierna som bedrivits här motsvarar minst två terminer på en högskoleutbildning.

Allmänna förutsättningar för tillstånd

9 §

För att beviljas ett uppehållstillstånd enligt 1–8 §§ ska utlännningen

1. visa att han eller hon kommer att ha tillräckliga medel för sitt uppehälle under tillståndstiden och för att täcka kostnaderna för sin återresa,

2. vid vistelse som kommer att uppgå till högst ett år, visa att han eller hon har, eller har ansökt om, en heltäckande sjukförsäkring som gäller i Sverige,

3. inte utgöra ett hot mot allmän ordning, allmän säkerhet eller allmän folkhälsa, och

4. visa vårdnadshavares medgivande, om utlännningen är under 18 år.

10 §

Ett uppehållstillstånd enligt 1–8 §§ ska inte beviljas en utlännning som

1. är EES-medborgare eller medborgare i Schweiz eller är familjemedlem till en sådan medborgare,

2. har beviljats uppehållstillstånd som flyktning eller alternativt skyddsbehövande enligt 5 kap. 1 § eller motsvarande äldre bestämmelser, eller har ansökt om ett sådant tillstånd och ansökan ännu inte har avgjorts slutligt,

3. har beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd eller uppehållstillstånd efter tillfälligt skydd enligt 21 kap.,

4. har ställning som varaktigt bosatt i en annan EU-stat,

5. har ett avvisnings- eller utvisningsbeslut som fått laga kraft och som inte kan verkställas,

6. har beviljats ett EU-blåkort, eller

7. har beviljats ett ICT-tillstånd för praktiktjänstgöring.

11 §

Ett uppehållstillstånd enligt 1–8 §§ ska inte heller beviljas en utlänning som visar upp handlingar till stöd för ansökan som har förvärvats på ett bedrägligt sätt, förfalskats eller ändrats i något avseende.

12 §

Ett uppehållstillstånd enligt 1–6 §§ får vägras om den arbetsgivare, myndighet eller organisation (värdenheten) eller den värdfamilj som utlänningen har ingått avtal med

1. har blivit påförd en sanktion för att ha haft en utlänning anställd utan nödvändiga tillstånd,

2. har blivit påförd en sanktion för att ha lämnat oriktiga uppgifter till ledning för en myndighets beslut om skatt eller avgift och uppgifterna rör redovisning av arbete, eller

3. inte har uppfyllt sina rättsliga skyldigheter beträffande social trygghet, skatter, arbetstagares rättigheter eller arbetsvillkor.

Ett uppehållstillstånd enligt 1–6 §§ får också vägras om

1. anställningsvillkoren är sämre än de villkor som följer av svenska kollektivavtal eller praxis inom yrket eller branschen,

2. det finns grundad anledning att anta att utlänningen avser att vistas i Sverige av andra skäl än dem som ansökan avser,

3. värdenheten huvudsakligen har inrättats eller drivs för att underlätta inresan för utlänningen, eller

4. värdenheten håller på att avvecklas eller har avvecklats genom en konkurs eller om värdenheten inte bedriver någon ekonomisk verksamhet.

Förutsättningar för rörlighet för kortare vistelse

13 §

En utlänning som har beviljats ett uppehållstillstånd för forskning av en annan EU-stat får under giltighetstiden för tillståndet i högst 180 dagar under en 360-dagarsperiod resa in och vistas i Sverige för att utföra en del av sin forskning hos en godkänd forskningshuvudman här.

Rätten till inresa och vistelse i högst 180 dagar under en 360-dagarsperiod gäller även medföljande familjemedlemmar som har beviljats uppehållstillstånd av en annan EU-stat på grund av anknytning till en utlänning som har ett uppehållstillstånd för forskning utfärdad av den staten.

Första och andra styckena gäller inte en utlänning som utgör ett hot mot allmän ordning, allmän säkerhet eller allmän folkhälsa.

14 §

En utlänning som har beviljats ett uppehållstillstånd för studier inom högre utbildning av en annan

EU-stat får under giltighetstiden för tillståndet i högst 360 dagar resa in och vistas i Sverige för att bedriva studier vid en läroanstalt för högre utbildning här, om

1. den utbildning som utlänningen har antagits till i Sverige bedrivs inom ramen för ett unionsprogram eller ett multilateralt program med rörlighetsåtgärder eller ett avtal mellan två eller flera läroanstalter för högre utbildning, och

2. utlänningen har underrättat Migrationsverket om sin avsikt att bedriva studier här och Migrationsverket inte inom den tid som anges i andra stycket har invänt mot den planerade vistelsen i Sverige.

Migrationsverket får inom 30 dagar från det att en underrättelse eller, om utlänningen har förelagts att komplettera underrättelsen, kompletterande underlag har kommit in invända mot utlänningens planerade vistelse i Sverige, om

1. förutsättningarna i första stycket 1 och 9–11 §§ inte är uppfyllda,

2. det finns grund för avslag enligt 12 §,

3. utlänningen inte har betalat de avgifter som tas ut för studierna vid läroanstalten för högre utbildning i Sverige, eller

4. utlänningen redan har vistats i Sverige under en period av 360 dagar.

Första stycket gäller inte en utlänning som utgör ett hot mot allmän ordning, allmän säkerhet eller allmän folkhälsa.

Ansökan om tillstånd

15 §

En utlänning som vill ha ett uppehållstillstånd enligt 1 eller 3–6 §§ ska ha ansökt om och beviljats ett

sådant tillstånd före inresan i Sverige. En ansökan får inte bifallas efter inresan.

Första stycket gäller dock inte om utlänningen

1. ansöker om förlängning av ett uppehållstillstånd enligt 1 eller 3 §, eller

2. har ett uppehållstillstånd enligt 1, 2 eller 4 § eller ett uppehållstillstånd enligt 3 § och antingen slutfört studier som motsvarar 30 högskolepoäng eller fullföljt en termin vid forskarutbildning och på annan grund ansöker om ett uppehållstillstånd enligt 1, 3 eller 4 §.

16 §

En ansökan om uppehållstillstånd enligt 2, 7 eller 8 § eller om förlängning av ett uppehållstillstånd enligt 2 § får ges in efter inresan i Sverige.

Förlängning av tillståndstiden

17 §

Tillståndstiden för ett uppehållstillstånd enligt 1–3 §§ får efter ansökan förlängas.

Tillståndstiden får dock inte förlängas om

1. förutsättningarna i 1–3 och 9–11 §§ för att bevilja tillståndet i fråga inte är uppfyllda,

2. tillståndet har förvärvats på ett bedrägligt sätt,

3. ett bevis om tillståndet har förfalskats eller ändrats i något avseende, eller

4. utlänningen vistas i Sverige av andra skäl än dem som tillståndet beviljades för.

18 §

En förlängning av tillståndstiden för ett uppehållstillstånd enligt 1–3 §§ får vägras om det finns grund för avslag enligt 12 § första stycket eller andra stycket 1, 3 eller 4.

En förlängning av tillståndstiden för ett uppehållstillstånd enligt 3 § får också vägras om utlänningen inte har gjort godtagbara framsteg i sina studier.

Upphållstillstånd för familjemedlemmar till forskare

19 §

Familjemedlemmar som avses i 5 kap. 3 § första stycket 1–3 till den som har ett uppehållstillstånd enligt 1, 2 eller 7 §, ska beviljas uppehållstillstånd, om inte något annat följer av andra eller tredje stycket. Familjemedlemmens uppehållstillstånd ska gälla för samma tid som anknytningspersonens tillstånd.

För barn som återoppar anknytning till den som har ett uppehållstillstånd enligt 1, 2 eller 7 § eller till hans eller hennes make eller sambo gäller 5 kap. 17 § andra stycket.

Upphållstillstånd får vägras i fall som avses i 5 kap. 17 a och 17 b §§.

När en ansökan om uppehållstillstånd för en familjemedlem till en forskare ska vara gjord

20 §

En familjemedlem som avses i 19 § ska ha ansökt om och beviljats ett uppehållstillstånd före inresan i Sverige. En ansökan får inte bifallas efter inresan.

Första stycket gäller dock inte om

1. ansökan avser förlängning av ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som beviljats på grund av anknytning till en utlänning som har ansökt om eller har ett uppehållstillstånd enligt 1, 2 eller 7 §, eller

2. sökanden har beviljats ett uppehållstillstånd av en annan EU-stat på grund av anknytning till en

utlännning som har ansökt om eller har ett uppehållstillstånd enligt 2 §.

Återkallelse av tillstånd

21 §

Ett uppehållstillstånd enligt 1–6 §§ ska återkallas om

1. förutsättningarna i 1–6 och 9–11 §§ för att bevilja tillståndet i fråga inte är uppfyllda,

2. tillståndet har förvärvats på ett bedrägligt sätt,

3. ett bevis om tillståndet har förfalskats eller ändrats i något avseende, eller

4. utlännningen vistas i Sverige av andra skäl än dem som tillståndet beviljades för.

22 §

Ett uppehållstillstånd enligt 1–6 §§ får återkallas om det finns grund för avslag enligt 12 § första stycket eller andra stycket 1, 3 eller 4.

Ett uppehållstillstånd enligt 3 § får också återkallas om utlännningen inte har gjort godtagbara framsteg i sina studier.

23 §

Ett uppehållstillstånd enligt 7 eller 8 § ska återkallas om utlännningen utgör ett hot mot allmän ordning, allmän säkerhet eller allmän folkhälsa.

Ett uppehållstillstånd enligt 7 eller 8 § får återkallas om förutsättningarna i 7–10 §§ för att bevilja tillståndet i fråga inte är uppfyllda, i andra fall än som avses i första stycket.

24 §

Ett uppehållstillstånd som har beviljats en familjemedlem enligt 19 § får återkallas om

1. anknytningen till den som har ett uppehållstillstånd enligt 1, 2

eller 7 § bryts eller ett sådant tillstånd återkallas, eller

2. familjemedlemmen utgör ett hot mot allmän ordning, allmän säkerhet eller allmän folkhälsa.

Återtagande av en utlänning som har ett uppehållstillstånd för forskning eller studier inom högre utbildning och av en forskares familjemedlemmar

25 §

Om en annan EU-stat har avslagit en ansökan om uppehållstillstånd för forskning för rörlighet för längre vistelse från den som har eller vid tiden för ansökan i den andra EU-staten hade ett uppehållstillstånd för forskning enligt 1 § utfärdat av Sverige, och den andra EU-staten har ålagt utlänningen och medföljande familjemedlemmar att lämna den medlemsstaten, ska de återtas till Sverige.

Detsamma ska gälla om en annan EU-stat har motsatt sig att utlänningen vistas i den staten med stöd av ett uppehållstillstånd enligt 1 eller 3 § utfärdat av Sverige eller om det svenska uppehållstillståndet har löpt ut eller återkallats.

Beslutande myndighet

26 §

Beslut enligt detta kapitel meddelas av Migrationsverket.

Bemyndiganden

27 §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om försörjningsförmågan enligt 9 § första stycket 1.

28 §

Regeringen får meddela föreskrifter om uppehållstillstånd för

*familjemedlemmar till en utlänning
som har beviljats uppehållstillstånd
enligt 3 eller 8 §.*

14 kap.

4 c §

*Migrationsverkets beslut att in-
vända mot en utlännings rörlighet
och planerade vistelse i Sverige
enligt 5 b kap. 14 § får överklagas
till en migrationsdomstol.*

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2020.
 2. Vid tillämpning av de nya bestämmelserna ska uppehållstillstånd som har beviljats före ikraftträdandet för studier eller forskning enligt 4 kap. 5 § respektive 7 a § utlänningsförordningen (2006:97) anses motsvara uppehållstillstånd som har beviljats enligt 5 b kap. 3 § respektive 1 §.

2 Förslag till lag om ändring i lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll

Prop. 2019/20:9
Bilaga 5

Härigenom föreskrivs¹ att 5 § lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 §²

I ärenden enligt denna lag gäller följande föreskrifter i utlänningslagen (2005:716) i tillämpliga delar:

- 1 kap. 3 b § om EES-medborgare,
- 1 kap. 13 § om skyndsam handläggning,
- 3 a kap. 2 § om familjemedlemmar till EES-medborgare,
- 4 kap. 1–4 §§ om flyktingar och andra skyddsbehövande,
- 5 kap. 1–1 c, 2 a–d, 3–10, 12–16 och 17–19 §§ om uppehållstillstånd,
- 5 a kap. 1–4 och 6 §§ om ställning som varaktigt bosatt,
 - 5 b kap. 1–20 §§ om uppehållstillstånd för forskning, studier inom högre utbildning, viss praktik, visst volontärarbete och au pair-arbete,*
- 6 kap. 3 § om arbetstillstånd,
- 6 a kap. 1–11 §§ om EU-blåkort,
- 6 b kap. 1–15 §§ om tillstånd för företagsintern förflyttning, ICT,
- 6 c kap. 1–11 och 14 §§ om tillstånd för säsongarbete,
- 8 kap. 12 och 13 §§ om utvisning av EES-medborgare och sådana medborgares familjemedlemmar,
- 8 kap. 14 § om utvisning av utlänningsmedborgare med permanent uppehållsrätt, EES-medborgare som har vistats i Sverige under de tio närmast föregående åren och EES-medborgare som är barn,
- 8 a kap. 2 § första stycket om sådana hänsyn som ska tas till anknytningen till det svenska samhället, om fråga uppkommit om utvisning av en utlänning som har ställning som varaktigt bosatt i Sverige,
- 9 kap. 4 och 5 §§ om omhändertagande av pass och andra identitetshandlingar,
- 9 kap. 8 § om fotografi och fingeravtryck,
- 9 kap. 12 § om omhändertagande för att verkställa ett avvisnings- eller utvisningsbeslut,
- 9 kap. 13 § om andra åtgärder för att möjliggöra verkställighet,
- 10 kap. 1, 2, 4–11 och 17 §§ om förvar och uppsikt,
- 12 kap. 1–5, 13 a och 21–23 §§ om verkställighet av beslut om utvisning,
- 13 kap. 1–7 §§ om muntlig handläggning hos förvaltningsmyndighet,
- 13 kap. 10 § om motivering av beslut,
- 13 kap. 11 § om tolkersättning,

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/801 av den 11 maj 2016 om villkoren för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse för forskning, studier, praktik, volontärarbete, deltagande i elevutbytesprogram eller utbildningsprojekt och för au pair-arbete, i den ursprungliga lydelsen.

² Senaste lydelse 2018:320.

Prop. 2019/20:9
Bilaga 5

13 kap. 12 § om rättelse av beslut på grund av oriktig uppgift,
13 kap. 15 och 16 §§ om DNA-analys,
16 kap. 1 § andra stycket om Migrationsöverdomstolen,
17 kap. 1 och 2 §§ om skyldighet att lämna uppgifter,
18 kap. 1 § andra och tredje styckena om offentligt biträde för barn, och
19 kap. 1–4 §§ om kostnadsansvar.
Skyldigheten enligt 17 kap. 1 § utlänningslagen att lämna uppgifter gäller vid tillämpningen av denna lag även i förhållande till regeringen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2020.

3 Förslag till lag om ändring i lagen (2008:290) om godkännande för forskningshuvudmän att ta emot gästforskare

Prop. 2019/20:9
Bilaga 5

Härigenom föreskrivs¹ att 3, 6 och 7 §§ lagen (2008:290) om godkännande för forskningshuvudmän att ta emot gästforskare ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 §²

Bestämmelserna om gästforskare i denna lag är inte tillämpliga på en tredjelandsmedborgare som

1. har *ansökt om* uppehållstillstånd i Sverige som flykting enligt 4 kap. 1 § eller som annan skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 eller 2 a § utlänningslagen (2005:716) eller motsvarande äldre bestämmelser,

2. har beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd eller uppehållstillstånd efter tillfälligt skydd enligt 21 kap. utlänningslagen,

3. har ett *lagakraftvunnet* avvisnings- eller utvisningsbeslut som inte kan verkställas,

4. utför forskning uteslutande inom ramen för högskoleutbildning för att därigenom få en doktorsexamen, *eller*

5. *har lånats ut av en forskningshuvudman i en annan EU-stat.*

1. har *beviljats* uppehållstillstånd som flykting eller *alternativt* skyddsbehövande enligt 5 kap. 1 § utlänningslagen (2005:716) eller motsvarande äldre bestämmelser, *eller har ansökt om ett sådant tillstånd och ansökan ännu inte har avgjorts slutligt,*

3. har ett avvisnings- eller utvisningsbeslut *som fått laga kraft och* som inte kan verkställas,

4. utför forskning uteslutande inom ramen för högskoleutbildning för att därigenom få en doktorsexamen,

5. *har ställning som varaktigt bosatt i en annan EU-stat,*

6. *är familjemedlem till en EES-medborgare eller till en medborgare i Schweiz,*

7. *har beviljats uppehålls- och arbetstillstånd för högkvalificerad anställning (EU-blåkort) enligt 6 a kap. utlänningslagen, eller*

8. *har beviljats uppehålls- och arbetstillstånd för att tjänstgöra som praktikant inom ramen för företagsintern förflyttning av personal (ICT-tillstånd) enligt 6 b kap. utlänningslagen.*

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/801 av den 11 maj 2016 om villkoren för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse för forskning, studier, praktik, volontärarbete, deltagande i elevutbytesprogram eller utbildningsprojekt och för au pair-arbete, i den ursprungliga lydelsen.

² Senaste lydelse 2009:1548.

6 §

Innan en godkänd forskningshuvudman får ta emot en gästforskare som avser att ansöka om uppehållstillstånd för forskning ska gästforskaren och forskningshuvudmannen ingå ett mottagningsavtal där gästforskaren åtar sig att genomföra ett forskningsprojekt och forskningshuvudmannen åtar sig att ta emot gästforskaren.

Innan en godkänd forskningshuvudman får ta emot en gästforskare som avser att ansöka om uppehållstillstånd för forskning *eller för forskning för rörlighet för längre vistelse*, ska gästforskaren och forskningshuvudmannen ingå ett mottagningsavtal där gästforskaren åtar sig att genomföra ett forskningsprojekt och forskningshuvudmannen åtar sig att ta emot gästforskaren.

Mottagningsavtalet ska utgöra en del av gästforskarens ansökan om uppehållstillstånd.

7 §

Mottagningsavtalet ska innehålla uppgifter om

1. syftet med den planerade forskningen, forskningsprojektets längd och den finansiering som behövs för att genomföra projektet,

2. gästforskarens kvalifikationer i förhållande till forskningens syfte, *och*

3. gästforskarens arbetsvillkor och övriga rättsliga förhållanden mellan gästforskaren och forskningshuvudmannen.

2. gästforskarens kvalifikationer i förhållande till forskningens syfte,

3. gästforskarens arbetsvillkor och övriga rättsliga förhållanden mellan gästforskaren och forskningshuvudmannen, *och*

4. *planerade vistelser i andra EU-stater för att bedriva forskning.*

Av mottagningsavtalet ska det också framgå dels att gästforskaren har en heltäckande sjukförsäkring, om han eller hon ska vistas i Sverige under kortare tid än ett år, dels att han eller hon varje månad av sin vistelse i landet har tillräckliga medel för sitt uppehälle och att kostnaderna för återresan är täckta.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2020.

4 Förslag till lag om ändring i lagen (2019:487)
om ändring i lagen (2017:356) om ändring i
utlänningslagen (2005:716)

Prop. 2019/20:9
Bilaga 5

Härigenom föreskrivs¹ att 5 kap. 18 § utlänningslagen (2005:716) i stället för lydelsen enligt lagen (2019:000) om ändring i lagen (2017:356) om ändring i utlänningslagen ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt SFS 2019:487

Föreslagen lydelse

5 kap.

18 §

En utlänningsansökan som vill ha uppehållstillstånd i Sverige ska ha ansökt om och beviljats ett sådant tillstånd före inresan i landet. En ansökan om uppehållstillstånd får inte bifallas efter inresan.

Första stycket gäller dock inte om

1. utlänningsansökan har rätt till uppehållstillstånd här som flykting eller annan skyddsbehövande enligt 1 § eller kan beviljas uppehållstillstånd här med stöd av 21 kap. 2, 3 eller 4 §,

2. utlänningsansökan med stöd av 6 § bör beviljas uppehållstillstånd här,

3. en ansökan om uppehållstillstånd avser förlängning av ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som beviljats en utlänningsansökan med familjeanknytning med stöd av 3 § första stycket 1 eller 2 b eller 3 a § första stycket 1 eller andra stycket,

4. utlänningsansökan kan beviljas eller har ett tidsbegränsat uppehållstillstånd här med stöd av 15 §,

5. utlänningsansökan enligt 3 § första stycket 1–4, 3 a § första stycket 1–4 eller andra stycket har stark anknytning till en person som är bosatt i Sverige och det inte skäligen kan krävas att utlänningsansökaren reser till ett annat land för att ge in ansökan där,

6. utlänningsansökan har rätt till uppehållstillstånd med stöd av 3 § första stycket 5,

7. en ansökan om uppehållstillstånd avser förlängning av ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som med stöd av 10 § har beviljats en utlänningsansökan i fall som avses i 6 kap. 2 § första stycket,

8. utlänningsansökan kan beviljas uppehållstillstånd enligt 15 a eller 15 d §,

9. utlänningsansökan med stöd av 10 § har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd för studier och antingen slutfört studier som motsvarar 30 högskolepoäng eller fullföljt en termin vid forskarutbildning eller har ett uppehållstillstånd enligt 5 b kap. 1, 2, 4, 7 eller 8 §,

10. utlänningsansökan har rätt till uppehållstillstånd enligt 2 a eller 2 d §, eller

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/801 av den 11 maj 2016 om villkoren för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse för forskning, studier, praktik, volontärarbete, deltagande i elevutbytesprogram eller utbildningsprojekt och för au pair-arbete, i den ursprungliga lydelsen.

11. det annars finns synnerliga skäl.

Första stycket gäller inte heller om utlänningen har beviljats en visering för att besöka en arbetsgivare i Sverige eller är undantagen från kravet på visering om han eller hon ansöker om ett uppehållstillstånd för arbete inom ett slag av arbete där det råder stor efterfrågan på arbetskraft. En ytterligare förutsättning är att arbetsgivaren skulle förorsakas olägenheter om utlänningen måste resa till ett annat land för att ge in ansökan där eller att det annars finns särskilda skäl.

Vid skälighetsbedömningen enligt andra stycket 5 ska konsekvenserna för ett barn av att skiljas från sin förälder särskilt beaktas, om det står klart att uppehållstillstånd skulle ha beviljats om prövningen gjorts före inresan i Sverige.

I fråga om uppehållstillstånd för en utlänning som ska avvisas eller utvisas enligt ett beslut som har fått laga kraft gäller föreskrifterna i 15 a och 20 §§ samt 12 kap. 16 b, 16 c och 18–20 §§.

I 7 § lagen (2017:353) om uppehållstillstånd för studerande på gymnasial nivå föreskrivs ytterligare undantag från första stycket under perioden 20 juli 2021–19 januari 2025.

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2019-08-28

Närvarande: F.d. justitieråden Eskil Nord och Lena Moore samt justitierådet Dag Mattsson

Nya regler om uppehållstillstånd för forskning och studier inom högre utbildning

Enligt en lagrådsremiss den 27 juni 2019 har regeringen (Justitiedepartementet) beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om ändring i utlänningslagen (2005:716),
2. lag om ändring i lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll,
3. lag om ändring i lagen (2008:290) om godkännande för forskningshuvudmän att ta emot gästforskare,
4. lag om ändring i lagen (2019:487) om ändring i lagen (2017:356) om ändring i utlänningslagen (2005:716).

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av rättssakkunniga Ulrika Moberg.

Förslagen föranleder följande yttrande av Lagrådet:

Förslaget till lag om ändring i utlänningslagen

1 kap.

Om Lagrådets förslag till ändrad lydelse av kapitelrubriken till 5 b kap. (se nedan) godtas bör den nya strecksatsen i 1 § lyda enligt följande och 1 kap. kompletteras med en ny 3 c § enligt följande.

– uppehållstillstånd enligt EU:s student- och forskardirektiv (5 b kap.)

3 c § Med EU:s student- och forskardirektiv avses Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/801 av den 11 maj 2016 om villkoren för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse för forskning, studier, praktik, volontärarbete, deltagande i elevutbytesprogram eller utbildningsprojekt och för au pairarbete.

5 b kap.

Rubriker och struktur m.m.

Kapitelrubriken är tung och föga upplysande särskilt som de grunder för uppehållstillstånd som räknas upp där återkommer under egna rubriker i kapitlet. En kortare och mer sammanfattande rubrik som förklarar varför så disparata grunder för uppehållstillstånd har samlats i ett eget kapitel är att föredra.

Lagrådet föreslår att kapitelrubriken ges följande lydelse.

5 b kap. Uppehållstillstånd enligt EU:s student- och forskardirektiv

En sådan kapitelrubrik kräver att en definition av vad som avses med EU-direktivet tas in i 1 kap., se Lagrådets förslag vid 1 kap.

Rubriken före 9 § bör lyda ”Allmänna förutsättningar för uppehållstillstånd”.

Placeringen av remissens 13 och 14 §§ och rubriken före 13 § gör kapitlet svåröverskådligt. Lagrådet föreslår att paragraferna flyttas och att rubriken före 13 § utgår, se Lagrådets synpunkter vid 2, 13 och 14 §§.

Rubriken före 15 § bör lyda ”När ansökan om uppehållstillstånd ska vara gjord”, jfr rubriken före 5 kap. 18 § och före 6 a kap. 4 §.

Rubriken före 20 § bör kunna utgå.

Rubriken före 21 § bör lyda ”Återkallelse av uppehållstillstånd”.

5 b kap. 1 §

Enligt paragrafen ska en utlänning som ska bedriva forskning i Sverige enligt ett mottagningsavtal som har ingåtts enligt 2008 års lag kunna beviljas uppehållstillstånd ”för forskning”.

Frågan är vad som gäller om den forskning som ska bedrivas enligt det aktuella mottagningsavtalet av någon anledning skulle komma att avbrytas i förtid. Utgångspunkten i direktivet synes vara att uppehållstillståndet är knutet till ett visst ingånget mottagningsavtal och att detta avtal ska ligga till grund för tillståndet. Samtidigt ger paragrafen intrycket att ett beviljat uppehållstillstånd fortsätter att gälla för forskning, även om forskningen enligt mottagningsavtalet skulle avbrytas, och att tillståndet i varje fall kan användas om utlänningen väljer att i stället bedriva forskning enligt ett annat mottagningsavtal. Detta skulle vara i linje med vad som gäller för bl.a. uppehållstillstånd för studier inom högre utbildning enligt 3 §, där det uppehållstillstånd som beviljats för viss högre utbildning tillåter att utlänningen – utan att behöva ansöka om nytt tillstånd – byter till andra studier inom högre utbildning. En sådan ordning är också bäst förenlig med vad som allmänt gäller för arbetstillstånd och uppehållstillstånd enligt lagen. Saken bör klargöras i det fortsatta lagstiftningsarbetet.

I tredje stycket finns en bestämmelse som anger att uppehållstillståndet ska gälla under en viss minsta tid om vissa förutsättningar är uppfyllda. En av dessa är att utlänningen omfattas av ”ett unionsprogram eller ett multilateralt program som innefattar rörlighetsåtgärder”.

Ordet rörlighetsåtgärder är oprecist. Det som avses med rörlighet i detta sammanhang är den specifika fria rörligheten över nationsgränser som definieras i direktivets artikel 3.20. Enligt Lagrådets mening skulle bestämmelsen bli tydligare om ordet rörlighetsåtgärder preciseras genom att det ovan citerade uttrycket ersätts av den definition som finns i den

nämnda artikeln, dvs. ”ett program finansierat av unionen eller medlemsstaterna som främjar tredjelandsmedborgares rörlighet i unionen eller i de medlemsstater som deltar i de respektive programmen”. Ett alternativ är att ”som innefattar rörlighetsåtgärder” i remissförslaget ersätts med ”som främjar tredjelandsmedborgares rörlighet”.

5 b kap. 2 §

Bakgrunden till paragrafen är att medlemsstaterna, när det gäller en utlännings möjlighet att uppehålla sig i landet och bedriva forskning under längre tid än 180 dagar med stöd av en annan medlemsstats tillstånd, kan välja att låta forskaren vistas i landet utan något föregående förfarande eller någon underrättelse till berörd myndighet. Men staterna har också möjlighet att välja att forskaren ska ansöka om uppehållstillstånd i landet om han eller hon avser att bedriva forskning under längre tid än 180 dagar.

Förevarande paragraf innehåller ett sådant krav. Forskaren ska alltså ansöka om vad som benämns ”uppehållstillstånd för forskning för rörlighet för längre vistelse”. Detta uttryck används därefter närmast som en teknisk term, se t.ex. i andra stycket: ”Ett uppehållstillstånd för forskning för rörlighet för längre vistelse ska gälla ...”.

Termen förefaller olämplig, inte bara eftersom den innehåller ordet ”för” tre gånger, utan framför allt eftersom den ger intryck av att det är just forskarens rörlighet som är det centrala momentet. I själva verket är det alltså forskningen som är tillståndets föremål.

Enligt Lagrådets mening bör begreppet rörlighet utgå ur termen, eftersom det inte torde ha någon självständig betydelse. I stället kan uttrycket ”forskarens rörlighet för längre vistelse” läggas inom parentes sist i första stycket (jfr rubriken till direktivets artikel 29). På motsvarande sätt kan uttrycket ”rörlighet för kortare vistelse” läggas inom parentes sist i remissens 13 § första stycket, jfr rubrikerna till artiklarna 28 och 30 och Lagrådets synpunkter vid remissens 13 §.

Lagrådet föreslår att 2 §, med vissa redaktionella ändringar, ges följande lydelse.

En utlänning som har beviljats uppehållstillstånd för forskning av en annan EU-stat och som ska utföra forskning i Sverige i mer än 180 dagar enligt ett mottagningsavtal som har ingåtts enligt lagen (2008:290) om godkännande för forskningshuvudmän att ta emot gästforskare ska, om inte något annat följer av 9–12 §§, beviljas uppehållstillstånd för forskning under längre vistelse (forskarens rörlighet för längre vistelse).

Ett uppehållstillstånd enligt första stycket ska gälla i minst ett år eller den kortare tid som forskningen enligt mottagningsavtalet ska pågå. Ett sådant tillstånd får dock inte gälla för längre tid än det uppehållstillstånd för forskning som har beviljats av en annan EU-stat.

5 b kap. 3 §

Paragrafen handlar om uppehållstillstånd för den utlänning som antagits till en utbildning på heltid vid en läroanstalt för högre utbildning.

I tredje stycket förekommer samma uttryck som i 1 § tredje stycket, men kompletterat också med ”eller av ett avtal mellan två eller flera läroanstalter”.

Lagrådet föreslår här samma ändrade lydelse som i 1 § tredje stycket. Ytterligare tydlighet uppnås om den kompletterande bestämmelsen flyttas till en ny sista mening i stycket, ”Detsamma gäller om utlänningen omfattas av ett avtal mellan två eller flera läroanstalter.”

5 b kap. 13 §

Paragrafen har ett naturligt samband med 2 §, se Lagrådets synpunkter vid den paragrafen. Lagrådet föreslår att paragrafen flyttas och placeras direkt efter 2 § och att det i paragrafen anges att sådan inresa och vistelse, till skillnad från vad som gäller enligt 2 §, får ske utan särskilt tillstånd. Lagrådet föreslår att paragrafens första stycke ges följande lydelse; om förslaget godtas bör rubriken före 13 § utgå.

En utlänning som har beviljats uppehållstillstånd för forskning av en annan EU-stat får under giltighetstiden för tillståndet i högst 180 dagar under en 360-dagarsperiod utan särskilt tillstånd resa in och vistas i Sverige för att utföra en del av sin forskning hos en godkänd forskningshuvudman här (rörlighet för kortare vistelse).

5 b kap. 14 §

Paragrafen har ett naturligt samband med 3 §. Lagrådet föreslår att paragrafen flyttas och placeras direkt efter 3 §. Paragrafens första stycke bör ges följande lydelse, se Lagrådets synpunkter vid 2 och 13 §§, jfr rubriken till direktivets artikel 31.

En utlänning som har beviljats uppehållstillstånd för studier inom högre utbildning av en annan EU-stat får under giltighetstiden för tillståndet i högst 360 dagar utan särskilt tillstånd resa in och vistas i Sverige för att bedriva studier vid en läroanstalt för högre utbildning här (rörlighet för studerande), om

I paragrafens första stycke 1 görs en hänvisning till ”ett unionsprogram eller ett multilateralt program med rörlighetsåtgärder eller ett avtal mellan två eller flera läroanstalter för högre utbildning”.

Lagrådet föreslår här samma ändrade lydelse som i 1 § tredje stycket.

5 b kap. 25 §

Angående orden ”för forskning för rörlighet för längre vistelse”, se Lagrådets synpunkter vid 2 §.

Det kan ifrågasättas om de nya reglerna om återkallelse av uppehållstillstånd ska gälla även för beviljade tillstånd. Det kan övervägas att komplettera övergångsbestämmelsen med en andra mening av följande lydelse.

I fråga om återkallelse av uppehållstillstånd som har beviljats före ikraftträdandet gäller dock de äldre bestämmelserna om återkallelse.

Förslaget till lag om ändring i lagen om godkännande för forskningshuvudmän att ta emot gästforskare

6 §

Angående orden ”för forskning för rörlighet för längre vistelse”, se Lagrådets synpunkter vid 5 b kap. 2 § utlänningslagen.

Övriga lagförslag

Lagrådet lämnar förslagen utan erinran.

Justitiedepartementet

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 19 september 2019

Närvarande: statsminister Löfven, ordförande, och statsråden Lövin, Johansson, Baylan, Hultqvist, Andersson, Bolund, Damberg, Shekarabi, Ygeman, Linde, Ekström, Eneroth, Dahlgren, Nilsson, Ernkrans, Lindhagen, Hallberg, Nordmark

Föredragande: statsrådet Johansson

Regeringen beslutar proposition Nya regler om uppehållstillstånd för forskning och studier inom högre utbildning